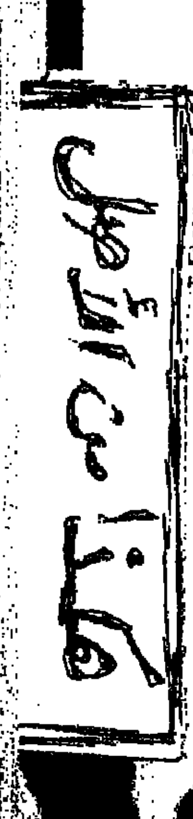
7 ימים
שבועון ידיעות אחרונות
1586 • ט"ו תמוז תשנ"ד • 24.6.94

מתחתנים היום

...נה לסלאו, בשמלת כלה, ובני בלוך בחליפת חתן
ראיון כלולות ● שי כרם

מה קרה ביחידת המסתערבים

● אריאלה רינגל-הופמן ואיתן מור

בואו להרגיש על הקודאק

כרטיסים למפגן הכדורים הפורחים רק בחנויות הצילום!

KODAK 5

קודאק מזמינה אותך להנות מהנחות על מסיסי הכניסה ולהכנס בתנאים מציופרים ל"חם באוויר", החגיגה הבינלאומית להטסת מיזים פורחים - עשרות כדורים פורחים מקיים בשלל צבעים וצורות, טייסים מ-12 מדינות, מטסים אווירים, תצוגות אש, זיקוקין דינור ובמת בידור. עשרות אלפי אנשים יבואו להרים עיניים למעלה.

קודאק נותנת לך עד 30% הנחה

קודאק מזמינה אותך להכנס לאחת מחנויות הצילום ברחבי הארץ ולהרוויח:

קודאק חוסכת לך תורים

עם הכרטיס שרכשת בחנות הצילום, תתאפשר לך כניסה ללא תור לארוע. כדי לא להחמיץ את ההתרגשות של המראה, שלוף את הכרטיס שקנית בחנות הצילום, הכנס בנתיב המיוחד של קודאק, ותרוויח כניסה ללא כל עיכובים. לנחות ישר לתוך האקשן, לראות את הכדורים הפורחים עולים לאוויר, ולהרגיש על הקודאק!

בוא לצלם על הקודאק

זה הזמן והמקום להנציח את הרגעים הכי מרהיבים באוויר - צבעים יפהפיים, מראות בלתי נשכחים - בעיקר אם צילמת אותם עם סרטי קודאק ופיתחת אותם על נייר קודאק.

חם באוויר מתקיים ב-8,7,6,5 ביולי בעמק איילון, ליד מנזר לטרון

(באמצע הדרך בין ת"א וירושלים)

הכדורים הפורחים עולים לאוויר פעמיים ביום, ב-7:00 בבוקר וב-18:30 בערב. אתה יכול לבחור לך את היום והשעה המתאימים ולחוות באחד הארועים הססגוניים והמצולמים ביותר של השנה. כנס היום לחנות הצילום הקרובה ותפוס לך מקום בחם באוויר.

למכירה מוקדמת לקבוצות, נא לפנות לטל: 09-521822, 09-521823.

פרטים נוספים בכל חנויות הצילום.

Kodak FILM

רשת סופר־קרמיק

"מהיבואן לצרכן"

גם הישראלי גילה את פוטנציאל ההנאות בחדר האמבטיה ● הוא מעצב את החדר, משקיע דמיון, טעם, יצירתיות וכסף ● כאן, בסגנון אישי, הוא יתפנק לפי טעמו ● הדרך לכל אלו מתחילה ברשת סופר־קרמיק ● הקולקציה הגדולה ביותר בארץ למוצרי אמבטיה ● עשרות חדרי אמבטיה מושלמים מציגים את הכיורים היפים ביותר, אריחי הקרמיקה האופנתיים, הכלים הסניטריים המובילים בעולם - ואת אמבטיות הג'אקוזי המזמינות אותנו לעידן חדש של פינוק, חוויה רטובה ●

פתוח במוצ"ש עד 23.00

חדרי אמבטיה לא לרחצה בלבד!

כדאי/ ג. יפית

מפלס ההנאות בחדר האמבטיה נמצא בעליה מתמדת. כשאנחנו הצטופפנו בחורי אמבטיה "קומפקטיים" והשתמשנו בהם רק לצרכים היגייניים, התפנקו האירופאים והאמריקאים בחדרי אמבטיה מרווחים ונעימים ובילו שם זמן רב. עכשיו מגלה גם הישראלי מה הם עשו שם: הם נהנו. והצרכן הישראלי ממהר להדביק את הפער. חדר האמבטיה העכשווי הוא חדר מעוצב להפליא, עתיר איבזור ונעים. הצצה בחדרי אמבטיה של חברים ובני משפחה מגלה כי רבים מפנים לחדר המיוחד הזה את היצירתיות שלהם, נותנים בו דרור לדמיון ומעצבים חלל מיוחד, ביטוי לטעם האישי. גם חדרי האמבטיה הלא גדולים, האופייניים לבניה הישראלית, מקבלים בשנים האחרונות את מלוא תשומת הלב. בהשקעה כספית לא גדולה יחסית, הם הופכים לאחד מאותם חללים מעודדי השתאות שפוגשים במגאזינים לתרבות הדיור המגיעים מעבר לים.

אוסף עצום של כלים סניטריים, ברזים, אמבטיות עיסוי, אביזרי נוחות ופינוק הוא נקודת המוצא של חדר אמבטיה מהסוג המופלא. האוסף הזה ממתין לישראלי ברשת "סופר־קרמיק". זוהי תערוכה מתמדת של עשרות חדרי אמבטיה. כאן מציגים את המלה האחרונה של מיטב היצרנים העולמיים, הברזים המעוצבים, התוספות המקוריות. התצוגה עצמה היא הישג עיצובי בפני עצמו. תענוג להסתובב, להתבונן ולבחון כל פרט וכל רעיון עיצובי. מאות מ"ר בשלושה אולמי תצוגה ברחבי הארץ הם לא רק התצוגה הגדולה בישראל, זהו ענק גם בקנה מידה אירופי. כאן מרוכזים תחת קורת גג אחת כל הפריטים ועוד היצע גדול שאין בשום מקום אחר.

ביקור במקום מגלה כי הלהיט המבוקש ביותר לחדרי האמבטיה הוא הג'אקוזי.

ג'אקוזי - הסוד האמבטיה

למה להסתפק בטבילה במי האמבט, כשאפשר ברומנית לקבל עיסוי רטוב מהסוג המענג? אמבטיות העיסוי, הידועות לנו בשם ג'אקוזי, נקראות על שם המפעל המוביל בתחום. נכון, יש חיקויים רבים בשוק, אבל ברשת "סופר־קרמיק" מוצאים את הג'אקוזי המקורי. מי שטבל פעם אחת והתמכר לבועות המענגות, לא יוותר על החידוש הזה גם בחדר האמבטיה הפרטי שלו.

מפעל הייצור של ג'אקוזי מגיחים המוצרים המופלאים ביותר בענף, טכנולוגיות חדשניות ומתקדמות, עומדות מאחורי מוצרים באיכות שאין לה מתחרים. איכות המבטיחה כי האמבטיה היפהפיה שרכשת היום, תשאר מוקד של יופי גם לאחר שנים. אמרנו אמבטיה? זה הרבה יותר מזה. בפגישה עם ג'אקוזי כדאי להתכונן להלם של יופי: יש ג'אקוזי פינתי, יש רמוי לב, יש אליפסה גדולה ומזמינה, יש כל הצורות וכל הצבעים. אפשר לעצב חדר אמבטיה בלבן בוהק, עם מישטחי שיש מאורכים וג'אקוזי פינתי לבן המעניק תחושה של חלל גדול ופתוח; אפשר להציב ג'אקוזי רמוי לב ורוד בלב חדר אמבטיה רומנטי ונעים; אפשר לבחור ג'אקוזי שחור וגברי הניצב סמוך לקיר קרמיקה שחור־מאט ועיטורי זהב מאירים אותו. למעשה, אפשר לבחור מתוך למעלה מ־20(!) דגמים בעיצובים ובצבעים שונים. וזוהי רק ההתחלה. המפנה הדרמטי של עולם הג'אקוזי מתמקד במקלחונים "חכמים" המשולבים בטורבו מסאז' וסאונות רטובות. צריך להתנסות כדי להאמין. זהו תענוג בהתגלמותו. החידוש האחרון בתחום, הסוחף את הלקוחות המפונקים והכרדניים ביותר בעולם, מרומא עד מילנו, מניו־יורק ועד סן־פרנציסקו: מקלחון מולטי פונקציונלי. זהו שילוב מרנין של ג'אקוזי, סאונה רטובה וטורבו מסאז'. צריך לנסות כדי להאמין. כל סנטימטר בגוף עובר טיפול של פינוק מזוקק!

האיכות המפורסמת של ג'אקוזי הופכת את המוצרים לקטגוריה בפני עצמה. כחלק מן המפרט הבסיסי מותקנות בכל האמבטיות של החברה מערכות לניקוז מושלם. השכלול מונע את התופעה הידועה של מים הנותרים באמבטיה, מצטברים ויוצרים בעיות לחות. כאן, ברגע שמרוקנים את האמבטיה, לא יישארו מים אפילו בצינורות. פירוש הדבר מניעת בעיות רטיבות וריחות לא נעימים.

אמבטיות הג'אקוזי המקורי נודעות גם בספיקת המים הגבוהה של הג'טים. בדרך זו מגיעים לניצול מלא של הכח בעוצמת הזרם. פירוש הדבר כי המים מזנקים בג'אקוזי בעוצמה שאינה קיימת במערכות אחרות. זה חשוב למקלחת (למה להסתפק בזרזיף מרגיז כשאפשר ליהנות מזרם עז ונמרץ?) ונהדר באמבטי־מסג' (למה להסתפק בבועות חלשות, כשאפשר לקבל עיסוי נהדר?).

אדריכלים פשוט אוהבים לעבוד עם הג'אקוזי. בכל העולם. המיגוון הגדול של גדלים, צבעים, צורות מאפשר להם להגיע בדיוק לעיצוב שהתכוונו אליו. נוחות ההתקנה וסידורי האחזקה מבטיחים שהלקוח יהיה מרוצה לאורך כל הדרך.

MIX AND MATCH
האופנה בריצוף חדרי אמבטיה

GEORGIO SAPORITTI, מעצב הבית של COLLI, יצר קולקציה מושלמת של אריחי קרמיקה לריצוף וחיפוי, המאפשרים למעצב הרכבים אינסוטיים בשיטת MIX & MATCH. ממש כמו באופנת הביגוד, אפשר ליצור מערכת מושלמת לפי הטעם וההעדפה, המורכבת כולה מפריטי הסדרות החדשות. מעצבי הפנים בעולם כבר אמצו את השיטה, והם שהזניקו את COLLI האיטלקית לעמדה של מפעל מוביל בתחום.

התפיסה העיצובית מתבססת על קולקציות עשירות של אריחים יוקרתיים, עיצובים ייחודיים ומוטיבים מרהיבים. את כולם ניתן לראות ברשת "סופר־קרמיק". זהו שילוב של [illegible] הכולל אריחים, פסי־קישוט, פסי גימור וכל אותם פריטים המוספים לעיצוב הכולל את המראה המיוחד והיפהפה.

CHALLENGER בכיור

עידן חלליות CHALLENGER הגיע גם לברזים. הסדרה היוקרתית נחשפה בתערוכה השנתית במילנו, וזכתה להצלחה מיידית. העיצוב המרהים שבה את עינם של אדריכלי הפנים: ציפוי ייחודי - SOFT COLOR - מקנה לברזים מגע משי מתוספס חרשני ויפהפה. וורוד עתיק, אקווה מרין, כחול אינדיגו - אלו הם צבעי האופנה השולטים בסדרה. ובנוסף - הכרום היוקרתי, שילוב של זהב מבריק ומאט.

בישראל ניתן להשיג את הקולקציה רק ברשת "סופר־קרמיק"! בלעדי!

סדרת CHALLENGER כוללת מבחר מלא של ברזים לכיור, לאמבט, לג'אקוזי, למטבח, ברזי מסאג' ושורה של אביזרי אמבט תואמים.

מתצוגת ברזי הצ'לנג'ר אפשר להתרשם גם ביריד המטבחים והאמבטיות בבני התערוכה בביתן מספר 28.

רשת סופר־קרמיק מהיבואן לצרכן עכשיו במבצע	מחיר רגיל	מחיר מבצע
● אסלת מונובלוק לבן JACOB DELAFON ATILA	650 ש"ח	487 ש"ח
● כיור + רגל, לבן 60 ס"מ JACOB DELAFON ATILA	580 ש"ח	435 ש"ח
● קרמיקה לקירות POMPEI 20X20 בגוון אבן, בסגנון טבעי עתיק	69 ש"ח למ"ר	48 ש"ח למ"ר
● פס קישוט POMPEI PERISTILIO בסגנון עתיק בגוונים כחולים	29 ש"ח	21 ש"ח
● אמבטית יציקה לבן ROCA	980 ש"ח	735 ש"ח
● GROHE (מערכת למקלחת) כרום - 19502+33951	605 ש"ח	423 ש"ח
● קרמיקה לקירות 33 X 25 סדרת CLOLLI TUCSON מוטיבים אתניים בגוונים: AQUA, GREY, PEACH, SEND המילה האחרונה בעיצוב באיטליה!	136 ש"ח למ"ר	108 ש"ח למ"ר
● פסים תואמים 33 X 8 לסדרה LISTELLO COLLI	49 ש"ח	39 ש"ח
● רקורים תואמים לסדרה INSERTO TUCSON COLLI	79 ש"ח	63 ש"ח
● JACUZZI MITO אמבטית ג'אקוזי כולל ברזים 180X90	13,025 ש"ח	10,420 ש"ח

★ המחירים אינם כוללים מע"מ

רשת סופר־קרמיק מקבוצת ח.ג.י.י.

אולמי התצוגה פתוחים במבצע מיוחד, במוצאי שבת מצאת השבת עד 23:00

סופר־קרמיק **רמת־גן**, מול קניון איילון, טל' 03-5792521.

סופר־קרמיק **ירושלים**, רח' התעשיה 5, מרכז בליליוס החדש, תלפיות, טל' 02-717788.

סופר־קרמיק **אילת**, מרכז הבניה, איזור התעשיה, אילת טל' 07-333466.

האשה המודרנית היא מזכירה בכירה, גרפיקאית, עורכת דין, רופאה או מנכ"לית, אך עדיין עול הבית... עליה ● הילדים, מקור גאוותה, הם גם מקור דאגתה ● מה יהיה אם יקרה להם משהו! למי יפנו! מה יעשו אם יבהלו! ובכלל, מה יקרה אם יש הצפה דווקא בערב חג! קצר חשמלי מחשיך את הבית, רחש חשוד נשמע בחצר ואת לבד בלילה... אתם יוצאים והילדים נשארים לבד בבית, מה יקרה אם יחלו חלילה או יפחדו! מה עושים! מרימים את שפופרת הטלפון, ותוך 9 שניות אתם כבר לא לבד ● לא צריך לחייג ולא צריך לזכור מספר ● בהרמת שפופרת בלבד דואגים לילד, להורה, למשפחה ●

קודם קול - לא יכולה בלי זה

"קודם קול" שירות חדשני המסיר מעל האשה המודרנית, חלק גדול מהדאגה לבית ולמשפחה ומעניק בטחון מלא ● מרימים את שפופרת הטלפון והמוקד עונה תוך 9 שניות ● אין צורך לחייג ● 24 שעות ביממה עונים לך ועומדים לרשותך (או לרשות ילדייך) ● לפי הצורך ישלחו אליך עזרה ראשונה: שוטר, מכבי אש, מגן דוד אדום, רופא, שרברב, חשמלאי ● הילד מודאג, לא מצליח לאתר אותך? במוקד ישוחחו איתו, ירגיעו ובמקביל יודיעו לך ● החיוב מתבצע בחשבון הטלפון ● רק שקל אחד ליום והחיים הרבה יותר נוחים - והראש שקט

כדאי / ג. יפית

כשהאשה המודרנית חוזרת הביתה מיום עמוס – מחכה לה המשרה השניה: הטיפול בילדים ואחזקת הבית. ובתפקיד הזה הכל קורה "פתאום", ברגע הכי פחות מתאים.

הילד בוכה בלילה ומתברר שיש לו חום גבוה. היכן משיגים רופא בשעה כזו? ויש גם הדאגה היומיומית לילדים. החופש הגדול בפתח והילדים נשארים בבית לבד. מה יקרה אם יחפשו אותך דחוף ולא ימצאו? הדאגה הזו מחלחלת לתוך יום העבודה. גם הילד לא נהנה מהמצב. הוא שומע רחש חשוד ואמא לא נמצאת בבית וגם לא מעברו השני של קו הטלפון. זה יכול לקרות גם כשחוזרים מבית הספר. הילד פשוט אינו חש בטוב והוא לא מצליח לאתר את אמו. המשפחה עומדת לצאת ביום חג לארוחת צהריים, ולפתע הצינור מתפוצץ והצפה מאיימת על כל הדירה. איפה מוצאים שרברב בחג? מי יסכים לבוא? וכמה זה יעלה לנו או קצר שמתרחש דווקא לפני שהאורחים מגיעים, ומוכרחים לטפל בו מיד?

■ ■ ■

שירות חדש מסיר מעלינו את הנטל של מקרי החירום שתמיד מתרחשים "פתאום", ואת הדאגה המתמדת לילדים. הוא מחזיר לנו את השקט הנפשי. "קודם קול". זהו שירות חדשני וייחודי של סקיוטק מקבוצת כור תקשורת ותתראות, בשיתוף חשירותים החדשים של בזק הרעיון פשוט, כמו כל הרעיונות הגאוניים: מרימים את שפופרת הטלפון הרגיל שבבית, בלי לחייג, בלי לזכור מספר, ותוך 9 שניות עונים לך מהמוקד. המוקדנים מקשיבים לבעיה ופותרים אותה במהירות, הילד לא חש בטוב באמצע הלילה? הרופא מגיע במהירות. הדלת תקועה ואת לא מצליחה לצאת החוצה? פורץ מנעולים ישחרר אותך. התורן במוקד יזעיק לפי הצורך את שירותי החירום: משטרה, מד"א, מכבי אש, או שירות דחוף: חשמלאי, שרברב או מנעולן. כאשר מדובר בילד – ידאג המוקדן קודם כל להרגיעו. בשירות "קודם קול" תמצאו אוזן קשבת למקרה של תחושת בדידות.

■ ■ ■

השירות החדש ישנה את חייהן של משפחות רבות. נשים עובדות שנהגו להתקשר הביתה לעיתים מזומנות כדי לוודא שהילד בסדר, והיו מוטרדות רוב היום, יודעות עכשיו שאם תהיה בעיה, מיד יודיעו להן מן המוקד. הורים מודאגים שנזקקו לרופא באמצע הלילה, מוטיבים כיום רופא בהרמת שפופרת, בלי חיפושים בהולום במדריך הטלפון ושיחות איתור עם מגן דוד אדום. הורים נוסעים היום לחו"ל ומשאירים את הילדים (אפילו בני 14) בבית, בשקט. הם יודעים שבמקרה הצורך יש מי שידאג להם. "קודם קול" מעניק למנוי קו ישיר לשקט הנפשי. המנוי חופשי לנהל את חייו בלי נטל מקרי החירום, והוא אף פעם לא לבד. הילד אינו זקוק להשגחה צמודה של ההורים או המטפלת. ההורים זוכים בשקט נפשי: כשהם יודעים כי ילדם נהנה מעצמאות, אך גם מהשגחה מלאה. והמשפחה מורידה מעל סדר היום את העול המתיש של "סידורים" לשבת מנאי ושקט נפשי.

מיכל, אם חד הורית, נרשמה ל"קודם קול" בשביל חשקט הנפשי ● "הרבה פעמים הילד נמצא לבד בבית פרקי זמן לא ארוכים ● לא תמיד אני יכולה להסביר לילד איך לאתר אותי בכל מצב, ואני לא יכולה להרשות לעצמי בייבי־סיטר ומטפלת כל היום ● לכן הוא יודע שבכל בעיה - מרימים טלפון בלי לחייג ● במוקד יודעים איך לאתר אותי ושולחים עזרה בשעת הצורך ● עכשיו הילד רגוע ואני שקטה"

איך זה עובד

פשוט מאוד: בהרמת שפופרת בלבד. כן, שפופרת הטלפון הרגילה, אין צורך לחייג ואין צורך לזכור מספר. מרימים – ותוך 9 שניות המוקד על הקו. ההתחברות קלה מאוד ואין צורך בתשלום דמי קרימה. בשיחת טלפון אחת מתחברים ל"קודם־קול".

הרמת השפופרת מפעילה גם מערכת ממוחשבת המעלה אוטומטית על צג המחשב במוקד את הפרטים האישיים של המנוי, כשאיש המוקד יזעיק רופא למנוי המודיע על חולשה, או סחרחורת או כאב פתאומי, הוא גם יידע את הרופא בנתונים הבסיסיים, על פי הרשום בכרטיס המנוי. המוקד ימסור לרופא גם מהי הדרך הקצרה ביותר לביתו של המנוי.

השירות המתקדם מבוסס על שני שירותים חדשניים של בזק: שיחה מזוהה ואל־חיוג.

● מיכל, אם חד הורית, נרשמה ל"קודם קול" בשביל השקט הנפשי. "הרבה פעמים הילד נמצא לבד בבית לפרקי זמן לא ארוכים. לא תמיד אני יכולה להסביר לילד איך לאתר אותי בכל מצב, ואני לא יכולה להרשות לעצמי בייבי־סיטר ומטפלת כל היום. לכן הוא יודע שבכל בעיה – הוא יכול להרים טלפון בלי לחייג. במוקד יודעים איך לאתר אותי ושולחים אליו עזרה בשעת הצורך. עכשיו הילד רגוע ואני שקטה".

● חדס, אשת קריירה מצליחה, היתה בין המנויים הראשונים. "אני עסוקה רוב היום. גם וורקוהולית וגם אוהבת לבלות. כל תקלה בחשמל או פיצוץ בצינור המים מכניסים אותי לפאניקה. איפה אני אמצא עכשיו שרברב? מי יבוא בשעה כזאת? וגם אין לי זמן לחכות לאנשי מקצוע. עכשיו אם קורה משהו, כל דבר שהוא, אני רק מרימה את הטלפון ותוך זמן מינימלי הבעיה נפתרת. עולם חדש".

● בלה, סבתא ל־3 נכדים, הזעיקה את "קודם קול": "עמדתי במטבח ובישלתי לשבת. פתאום תקפה אותי סחרחורת וחולשה. הרמתי את הטלפון, ואפילו לא יכולתי לענות למוקד. קודם קול שלחו לי מיד רופא וגם הודיעו לבת שלי שגרה קרוב והגיעה עם המפתח".

למי זה כדאי

מסתבר שהשירות העתידני הזה איננו יקר. למעשה, המחיר לא יאמן. דמי המנוי לחודש עומדים על כ־30 ש"ח (רק שקל אחד ליום!). אין צורך בהתקנה של מכשור מסובך – "קודם קול" פועל פשוט באמצעות הטלפון הביתי הרגיל. גם התשלום מתבצע באמצעות חשבון הטלפון החודשי של בזק.

והשירותים עצמם? מחירם מפתיע עוד יותר: רופא שיישלח (רק בלילה) לבית המנוי יגבה רק 55 ש"ח. גם בשבת ובחג. אם הרופא יחליט בלילה להפנות את המנוי באמבולנס לבית החולים, אין צורך לשלם לאמבולנס. אנשי מקצוע (שרברבים, חשמלאים, פורצי מנעולים) יגבו רק 25 ש"ח לביקור ותיקון. מי שהזמין שרברב ביום חג ושילם סכום כזה, שיקום...

מנוי „קודם קול" הנמצא בכל מקום בארץ וזקוק לרופא, יוכל להזמינו באמצעות הטלפון, באותו מחיר.

מאחורי "קודם קול" עומדת קבוצת כור תיקשורת והתראות, והשירותים הדיגיטליים של בזק. הם עומדים מאחורי הורים הנמצאים שעות רבות מחוץ לבית, נשים עובדות, נשים החיות בגפן, אוכלוסיית גיל הזהב ומשפחות המעדיפות להיות בראש שקט.

איך מצטרפים!

מחייגים 177-022-0024, 24 שעות ביממה ומבקשים להצטרף. זהו – זה כל לשלם.

עורך: דם אורן

ושוב, הש.ג. אשם

בית־הדין הצבאי גזר בימים אלה את דינו של מדריך ביחידת המסתערבים 'דובדבן', שבעט בבטנו של חניך וגרם לו לנכות קשה ● זה לא היה מקרה יחיד. מהאימונים של 'דובדבן' יצאו חיילים עם גביים וצלעות שבורות, עצם חזה סדוקה, קרעים בעור התוף, זעזוע מוח, שטפי דם פנימיים, פגיעה בכליות ● על אופי האימונים והפגיעות ידעו כולם – אבל רק המדריך הועמד לדין ● למה?

מארס 1992, במהלך אימון קרב־מגע, בעט סמל יעקב אלון, מדריך, בבטנו של החייל משה סלמוביץ' וקרע לו את המעיים. פגיעה שחומרתה התבררה רק 26 שעות מאוחר יותר. הפציעה הביאה לפתיחת תיק חקירה ולהגשת כתב־אישום. סמל אלון הודשע, גזר־דינו ניתן בימים אלה, שנתיים וחצי אחרי האירוע.

במהלך המשפט, שחלקו נוהל בדלתיים סגורות, נחשפה תמונה קשה, מעוררת תמיהות, של מה שנעשה מאחורי הקלעים של אחת מיחידות המסתערבים הצה"ליות – דובדבן. יחידה שהורתה בשנים הראשונות של האינתיפאדה, שעשתה, כך נראה, שבת לעצמה לא רק במה שנוגע לדרכי פעולתה בשטח, אלא גם במה שקשור למערך האימונים שהנהיגה. יחידה כמעט, אפשר לומר, אקס־טריטוריאלית.

הקרביים הקרועים של החייל סלמוביץ', שהונחו על שולחן הניתוחים של ביה"ח הדסה הר־הצופים, הכריחו את הצבא להכניס את ראשו פנימה, לתוך מתקן האימונים הפרטי של המסתערבים ולבדוק מה קורה שם.

סלמוביץ', התברר מהר מאוד, היה מקרה קשה במיוחד, אבל בהחלט לא ראשון. עדויות ערי התביעה וההגנה, וכן ראיונות במסגרת הכנת כתבה זו חשפו פגיעות גופניות קשות, חלקן בלתי הפיכות, כולן במהלך אימונים, כולן, על־פי הגדרת אחד המרואיינים: מיותרות לחלוטין. צלעות שבורות, עצם חזה סדוקה, קרעים בעור התוף, זעזוע מוח, שטפי דם פנימיים, ידיים שבורות, רגליים שבורות. גם חייל שנותר נכה, כי מישהו לא לקח ברצינות את תלונותיו.

והכל, תחת חסות ערפל סודיות סמיך, שטיפת־מוח מתוחכמת, שגרמה לחיילים להאמין שרווקא המתלוננים, אלה האומרים עד כאן, הם־הם תוקעי סכין בגב היחידה, נמושות שמקומם לא יכירם שם.

■■■

משה סלמוביץ' התגייס לצה"ל ביולי 1990. שנתיים לאחר שהתגייס נבחרה אמו, אסתר סלמוביץ', לכנסת מטעם צומת. עובדה שתחזור ותעלה בכתבה זו.

סלמוביץ', גבוה, רזה, עם שיער אדום וטמפרמנט כצבע רומה, הלך לקורס חובלים. קרוב לסיום הקורס, אחרי כשנה וארבעה חודשים, החליט שהוא בעצם רוצה להיות איש חי"ר, רוצה להגיע לדובדבן.

הוא הדיח את עצמו מהקורס, חזר לבקו"ם, ובספטמבר '91 נכנס לראיון אצל מי שהיה אז מפקד היחידה, סגן אלוף ע'. סוכם שהוא מתחיל הכל מחדש. טירונות חי"ר, טירונות יחידה, הכנה לקורס סיור, קורס טרור וכן הלאה. "נשארתי שבת ביחידה", הוא אומר, "והתחלתי מההתחלה עם מוטיבציה אדירה".

בטירונות הוא היה חצי אבא לחדשים, חייל עם ותק של כמעט שנה וחצי בצבא, שנפגש, כעדותו, בפעם הראשונה עם ריח הזיעה של הצנחנים. לקורס ההכנה לטרור הגיע בתורף '92. מכיוון שכל פרטי האימונים שאותם עוברים חיילי דובדבן חסויים, ייאמר כאן רק כי מדובר בקורס קשה במיוחד, שעיקר הקושי מתמקד באימוני קרב המגע. אימונים כמעט לא אנושיים, על־פי עדות המרואיינים כולם. ביחידה קראו לזה אימון ספיגה, דיברו על חישול החיילים, על הכשרתם להתמודדות עם מה שצפוי להם בשטח פיזית, ולא פחות מזה נפשית.

השיעור האחרון באותו אימון קרב מגע התקיים ב־10.3. באותו בוקר קם סלמוביץ' חולה, עם בחילות, כאבי בטן, תחושה רעה בכל הגוף. הוא הלך למרפאה. רופא לא היה, והחובש הפנה אותו למרפאה חיצונית. עם אישור מהמרפאה הגיע לשיעור. הוא הראה אותו למש"ק הטרור ש' ולסמל, אמר שלא יוכל להשתתף בשיעור, שהוא מרגיש רע. אמרו לו להמתין, שיישב על הספסל ויחכה. כשסמל אלון הגיע, הם הורו לו להיכנס לשיעור. "אם תרגיש רע, אמרו לו, תרים יד, אלון יתן לך לצאת לרגע, תשתה מים ותחזור לשיעור".

סלמוביץ' הרים יד כמה פעמים, יצא וחזר. כתרגיל המסיים את השיעור, נשכב יחד עם כולם על הגב. שכב ברגליים פרושות, בעיניים עצומות. מדובר בתרגיל ידוע, שכבר עבר כמה פעמים קודם לכן: המדריך עובר בין החניכים, מכה בכוח עם הרגל על בטן החיילים, הם צריכים לדעת לכווץ שריר, להוציא אוויר ולצעוק את מספרם האישי. מי שלא הגיב כמו שצריך חטף, בדרך־כלל, רקיעה נוספת. על־פי הצעקות, אומר סלמוביץ', יכולת לדעת מתי המדריך

שלושה מחיילי 'דובדבן'. אימונים כמעט לא אנושיים, לחישול החיילים, פיזית ונפשית

צילום: זיו קורן

מתקרב אליך, לנסות ולנחש מתי תחטוף את המכה.

הוא חטף את הרקיעה הראשונה לא מוכן. יכול להיות משום שהיה חולה. הוא גמגם, לא הצליח לסיים את המספר האישי, וחטף, על־פי עדותו, רקיעה שנייה, התכווץ, התקפל על הרצפה ונשאר לשכב.

כשהסתיים השיעור, התברר שאינו יכול לקום, התברר גם שיש שני נפגעים נוספים, החיילים ת' ו־א'. במעורפל הוא זוכר את תחושת הכאב הקשה, את תחושת ההקלה שהולידה הידיעה, כי זה השיעור האחרון. זוכר את אלון אומר כמה משפטים, את מפקד היחידה מגיע בריצה לאולם האימונים. הכאב הלך והחריף.

לבית־החולים הדסה הר־הצופים הגיע מטושטש מייסורים.

■■■

„בנוהל רגיל", אומר סלמוביץ', „פתחו לי וריד, הכניסו לי מד־חום לפה, נתנו לי להמתין". עשו לו אולטרא־סאונד שלא גילה דבר, אמרו לו שצריך להמתין, לראות מה קורה. הציעו לו להתקשר הביתה. „לא יכולתי לדבר מרוב כאבים ולא התקשרתי".

במהלך הלילה קרא לאחות כמה פעמים, שקע לתוך הכאב והתעורר חזרה. במקרה בטן, אמרו לו, לא נותנים תרופות נגד כאבים. „בבוקר", הוא אומר, „הגיע אמבולנס שנראה כאילו נלקח מעזה, הכניסו אותי עם ת' שאושפז יחד אתי ועם אחות דוברת רוסית". הרכב קירטע באיטיות עד להדסה עין־כרם, לא דילג על שום רמזור, שום פקק.

לסי.טי הגיע סלמוביץ' באפיסת כוחות, מתעלף, מתעורר, מתעלף שוב. הוא זוכר משם את הטכנאי מנסה ליישר אותו, על הגב, תחת מכשיר הצילום, זוכר את הרכב מקפץ בדרך חזרה להר־הצופים, והפעם הבאה כשהתעורר זה היה אחרי שבע שעות של ניתוח.

26 שעות לאחר שהגיע לבית־החולים, התברר כי הגיע עם מעיים קרועים, התברר כי הזיהום התפשט בכל הגוף. פתחו לו את הבטן מבית־החזה עד הטבור, איתרו את הקרעים, כרתו את מה שנפגע ואיחו את החלקים הנותרים.

הוא שהה בבית־החולים שלושה שבועות, מחובר לזונדה. דבר ראשון שראה אחרי שהתעורר, כשהרים את הכותנת, היה התפר שירד אל הבטן. דבר ראשון שכתב על פתק כשזיהה את העומדים לצדו היה 'אין לי עופיק'.

שלושה שבועות, כאמור, שכב סלמוביץ' בבית־החולים, ועוד למעלה משלושה חודשים שכב בבית. הוא חזר ליחידה בקיץ, ומצא מקום אחר, ומלך, כמו שהוא אומר, שלא הכיר את יוסף.

■■■

מצ"ח נכנסה לתמונה מיד. סא"ל ע' הזעיק את החוקרים. יומיים אחרי הניתוח הם הגיעו גם לבית־החולים, לתחקר את סלמוביץ'. עדיין תחת השפעת מורפיום, על־פי עדותו.

בנוסף למקרה של סלמוביץ', נחקרו שלושה מקרים נוספים. של ת' שהגיע עם סלמוביץ' לבית־החולים והתברר, כי הגיע עם שטפי דם פנימיים; של א' שהגיע גם הוא לבית־החולים עם 'סרעפת תפוסה' ואושפז ליומיים ומקרה שלישי, של חייל נוסף שכינויו א'.

במהלך אחד האימונים, עולה מתיק החקירה, הגיע א' זה האחרון. הוא 'נענש', הושכב על גבו עם כריות בין הרגליים ובידיים. יעקב אלון, על־פי החקירה, נעמד על בטנו - חמש דקות על־פי עדות א', הרבה פחות מכך על־פי עדות אלון - וגם בעט בו כשנפלה הכרית מידיו. הוא המשיך לדבר, סיפר א', כשהוא עומד עליי, לסירוגין על רגל אחת ועל שתיים.

במהלך המשפט, כאמור, נחשפה שגרת האימונים, שנוקשה ביחידת המסתערבים 'דובדבן'. „נושא קרב המגע", אמר ק', משיק הטרור, בעדותו, „היה בעייתי מאז ומתמיד... לחץ זה צעקות, זה מכות, לחץ פיזי ומנטלי... כשאתה מרביץ לגוף, גוף האדם לא רגיל לקבל מכות. כשמנסים לשבור אותו, לפעמים הוא נשבר".

סלמוביץ', כאמור, גמר עם מעיים קרועים. פ', חייל נוסף שסיים את שירותו לא מזמן, הוכה בראש, נקרע לו עור התוף באוזניים. מאוחר יותר, שוב כתוצאה משיטת האימונים המיוחדת נתגלה אצלו

התרגיל היה ידוע: החניכים שוכבים על הגב בעיניים עצומות. המדריך עובר ביניהם, מכה בכוח עם הרגל על בטנם. הם צריכים לכווץ שריר, להוציא אוויר ולצעוק את מספרם האישי. מי שלא מגיב כמו שצריך חוטף רקיעה נוספת

משה סלמוביץ', מעיים קרועים, זיהום בגוף צילום: שרון אביב, קול הצפון

יעקב אלון, המדריך: „אני לא סאדיסט ולא עשיתי את זה להנאתי, כך חינכו אותי וכך חינכתי אחרים. במהלך כל האימונים היו נוכחים קצינים וסמלים. מי שרצה לדעת מה קורה, ידע"

קרע במיניסקוס. ז' שבר את היד. אצל ה', שהחל להשתין דם, התגלתה פגיעה בכליות. א' הוכה בראש, נחבל וחטף שטף דם.

בראיונות לצורך הכתבה נחשפה שורה ארוכה של פגיעות נוספות. בכל המקרים, גם לאחר שהחל משפטו של אלון, בחרה היחידה להעביר את הנפגעים לטיפול רפואי ולסיים בכך את העניין. אל הנאשמים בבית־הדין הצבאי, בבית הירוק שביפו, הגיע רק סמל יעקב אלון. רק הוא.

■■■

יעקב אלון התגייס ב־1989, עבר גיבוש עוד במסגרת אזרחית, עשה טירונות צנחנים קורס שהחל את מסלול הלוחם בדובדבן. אלון הוא תוצר קלאסי של יחידה, שאת תורת הלחימה שלה כתב כל סמל, כל מש"ק, כל קצין - בנפרד. תורת לחימה כתובה, במקרה הטוב, על פתקה, נכונה לאותה שעה, מבוססת על תמהיל פרוע ובלתי מבוקר של נטיות לב עם צורכי השטח.

בקורס דומה שעבר אלון, על־פי עדותו בבית־המשפט, „...מדריך (היה) עובר ואומר אני אראה לך מה זה דם, נותן מכה לראש ויורד דם. אם חייל מבצע משהו לא כשורה (ה)מדריך (היה) מוציא אותו מהשורה לקיר ממול ומתחיל להכותו, כשמרכז האגרופים לבטן והסרעפת..."

לפני שהלכנו לקורס הטרור, העיד אלון, כינס אותם מפקד היחידה אז, סא"ל א'. חלק, אמר להם, לא יסיים את הקורס. חלק ישברו רגליים, חלק ישברו צלעות. וזה, מעיד אלון, גם מה שקרה. צ', קצין שעשה איתו את הקורס והעיד במשפט, יידע למשל את המדריך, כי יש אצלו חשש לסדק בצלע. המדריך אמר בסדר. צ' חטף כמו כולם, גמר עם צלעות שבורות נוספות, ויצא מהקורס.

במהלך המשפט, חשוב לציין כאן, הופיע גם סא"ל צביקה דונלוק, מבסיס הדרכה צה"לי, רמ"ח כושר קרבי. דונלוק לא השאיר מקום לאי־הבנות. מתוך דבריו עלה בבירור, כי השימוש במכות כשיטת אימון שמטרתה חישול הלוחם, לא זו בלבד שהיא מסוכנת, מזיקה ומיותרת - היא גם נטולה בהחלט כל תועלת. קצין ביחידה, בשיחה עם הכותבת, ידע לספר, כי ניסיונות מחלקת ההדרכה להגיע ליחידה כדי לעקוב מקרוב אחר מהלך האימונים נדחו בתירוצים שונים. „תמיד היינו בדיוק באמצע איזו פעילות, שלצערנו לא אפשרה את ביקורם".

„זה נכון", אומר אלון בשיחה שקיימנו, „שכך אמרו במחלקת ההדרכה, אבל זה גם נכון", הוא אומר מה שחזר ואמר במשפט, „שזו היתה הנורמה ביחידה. אני", הוא אומר, „לא סאדיסט ולא עשיתי את זה להנאתי, כך חינכו אותי וכך חינכתי אחרים. במהלך כל האימונים היו נוכחים קצינים וסמלים. מי שרצה לדעת מה קורה, ידע. שום דבר לא נעשה בהיחבא".

שום דבר לא נעשה בהיחבא, טוען אלון, ואמנם הידיעות על הפגיעות הבלתי פוסקות בחיילים הגיעו גם למפקד היחידה אז, סא"ל ע', שקודם לכן היה מפקד מתקן האימונים, שבו אומנו החיילים בשלב מאוחר יותר, וגם בו נפגעו לא מעט חיילים.

ע' זימן אליו לשיחה את ק', מש"ק הטרור, ואת סגן ב', אימונים. הוא הורה להפסיק עם המכות. ההוראה, כך עולה מהעדויות, חד־משמעית ואינה נתונה לפרשנויות.

רק שהפרשנויות בכל זאת באו, אחר־כך, בשיחה שקיימו השניים עם אלון. שיחה שבה, טוען אלון, כלל לא הובא לידיעתו, כי מדובר בהוראה של ע'. אלון והמש"ק לחצו את הקצין ב'. אמרנו לו, מעיד ק', שמכיוון שהוא לא מוסמך מקצועית, אין לו הבנה מקצועית כמו לקובי ולי. במלים אחרות, תשאיר לנו להחליט מה צריך לעשות. הסברנו לו בעל־פה מה אנו רוצים לעשות, והוא אמר לנו מה מותר ומה אסור בהתאם לכללי הבטיחות. הוא אמר לנו שמכות לבטן מותרות, אסור להגיע לפציעות.

השיחה הסתיימה בהיתר מוגבל. סגן ב', על־פי עדותו, אמר „בשום פנים ואופן אין להכות את החיילים", וכי „כל האימון אינו שווה אם ייפצע חייל אחד". ק' טען שהיה אישור מוגבל משהו כמו „טוב, אני לא רוצה שיהיו מצועים".

ע', מפקד היחידה, אמר שלא ידע שהפקודה שנתן לא מולאה.

המסתערבים בפעולה. „מי שלוקח את הסמכות להעביר חיילים סדרת אימונים כזו, חייב להיות אחראי לתוצאותיה". צילום: אי.פי

יעקב אלון הועמד למשפט. המשפט נפתח ב־10.2.93, שנה פחות חודש מאז המקרה. אלון הודה, המשפט נמשך חודש ימים. הוא הורשע, קיבל תשעה חודשים מאסר, מתוכם ארבעה לריצוי בפועל בעבודות שירות. הוא הורד לדרגת טוראי.

ב־14.7.1993 בוטל המשפט בעקבות ערעור שהגיש אלון. אלון טען אז, כי הודה בעיקר כדי לעצור את פרסום הפרשה, למנוע עוגמת־נפש מהוריו, שהיו חולים באותה תקופה. מתצהיר הסניגורית עולה, כי אלון האמין שגזר־הדין לא יכלול מאסר בפועל.

המשפט התחדש ב־30.10.1993 והסתיים לפני כעשרה ימים. הוא נידון לשלושה חודשים וחצי מאסר על תנאי ולתקופה זהה של עבודות שירות, והורדה בדרגה.

סגן ב' הועמד למשפט משמעתי אצל מי שהיה אז מפקד האוגדה, תת־אלוף משה יעלון (בוגי). הוא ננזף, הודח מהיחידה ונמנע ממנו למלא תפקיד פיקודי בזה, פחות או יותר, גמר הצבא את הטיפול בעניין. מי שדרך הוא מי שישב. מי שידע ולא עצר יילך הביתה.

סא"ל ע', שבמהלך התקופה שבה עמד בראש היחידה נפגעו ביחידתו חיילים נוספים, לא הועמד למשפט. גם לא איש מהמפקדים שהצטופפו על הסולם הפיקודי ברווח שבין המפקד לסמל אימון קרב מגע.

■■■

בקיץ 92' חזר משה סלמוביץ' ליחידה. סא"ל ע' כבר לא היה שם, בינתיים התפוצצה פרשת אלי אישה, חייל כמסתערבים שנורה בטעות על־ידי כוחותינו, ואת סא"ל ע' החליף סא"ל ר'. פרעה חדש, שלא ידע את יוסף, בגירסה של סלמוביץ'.

אתה רוצה לחזור ליחידה, אמר ר', בסדר גמור מבחינתי, אבל אתה צריך לסיים את הקורס במקום שבו הפסקת. סלמוביץ' הסכים. הוא הגיע למתקן האימונים, נכנס ללשכת המפקד, אמר אני כאן, אני מוכן לעבור את הקורס, אני רק רוצה לומר, שאני לא מסכים שמדריך יגע בי. המפקד הביט בו דקה. ככה, אמר, לא עושים אצלנו את הקורס.

סלמוביץ' יצא מהיחידה, 11 חודשים לאחר שהגיע לשם, אדם אחר. מר, מאוכזב, סוחב אחריו תחושה קשה של אוכזן. מצא את עצמו, בפעם השלישית בבסיס הקליטה והמיון, מחובר לתיק אישי שבו, עדיין, הוא בעל כושר קרבי, פרופיל 97, חייל כשיר לכל משימה.

מהבקו"ם נשלח למפקדת כוחות השדה, הוצב, בניגוד לרצונו, לשמש מפקד כיתה בקורס טירונות בשריון. הוא סירב, התיק עבר כמה ידיים, ובסופו של דבר, על־פי בקשתו, הוחזר למתקן אימונים לשמש כרב־סמל בפלוגת חרמש. „הייתי שם חודשיים", הוא אומר, „ונהניתי מכל רגע. שללתי את האימרה שכן מוכה הוא אב מכה, ולא עשיתי לחניכים מה שעשו לי".

בשלב הזה הוחמר מצב בריאותו, והוא אושפז בבית־החולים בנהריה. שם עבר ניתוח נוסף, פתחו לו את הבטן, הוציאו את התפרים הפנימיים, והוא נשאר כמה ימים וחזר למתקן האימונים, וממנו שלחו אותו לוועדה רפואית. הוועדה קבעה לו פרופיל 21 ושחרור מהצבא. שיטה ידועה, שעוררה ומעוררת גם היום תגובות קשות בקרב מתגייסים ובני משפחותיהם, המוצאים עצמם מחוץ למסגרת הצבאית בעקבות פגיעות שנגרמו במהלך השירות הצבאי ובגללו. סלמוביץ' לא ויתר. אני, אמר להם, לא יוצא מכאן. בסופו של דבר סוכם על פרופיל 31 וזמני לחצי שנה.

סלמוביץ' חזר למתקן האימונים. קצינת השלישות ניהלה איתו את המשא־ומתן. בשלב הזה עשה הסיפור כנפיים, גם העובדה שמדובר בבן של חברת כנסת. אם הוא לא היה הבן שלה, אמר אחד האנשים שראיינו לכתבה, לא היה יוצא מזה כלום עניין. מרואיין אחר אמר, שיכול להיות שבמקומות מסוימים ניסו לדפוק אותו, דווקא משום שהוא בן של חברת כנסת. שלא יחשוב לעצמו. שימוש אינטנסיבי במיוחד בטיעון נעשה בסביבה הקרובה של יעקב אלון, כפי שיתברר בהמשך.

קצינת השלישות הורתה לו להישאר במתקן האימונים, באותו תפקיד שמילא קודם לכן. סלמוביץ' לא הסכים. בגלל מצבו הגופני הוא רצה להיות קרוב לבית. התפתח ויכוח שעלה לטונים צורמים, בסופו של דבר הוא הוחזר למפח"ש. הוצע לו לשרת בחוליית נירחים, כתגרותו, שוב הוא לא הסכים, והועבר לפיקוד צפון. חייל מותש, אפאטי, שהרכב היחיד שעוד נלחם עליו היה לסיים את השירות במקום סביר. מהמוטיבציה האדירה, הוא אומר, לא נשאר זכר.

הוא נפל גם שם לתוך מערכת קשוחה, המחליטה ללמד אותו מי נותן פקודות. נשלח לשרת ביחידת קישור ללבנון, מטולטל הלוך ושוב, על־פי עדותו, ובסופו של דבר מכניס את אמו לתמונה, ומסיים את שירותו במתקן קרוב לנהריה.

„היו לי", הוא אומר, „שתי ברירות: לערוק או לנצל פרוטקציה. אני מרחם על מי שנקלע למצבי, ויש בוודאי לא מעט כאלה, ואין להם קשרים".

מיד לאחר השחרור הוא מגיש תביעה למשרד הביטחון, ומוכר כנכה בדרגה של 28 אחוזים.

„נכנסתי בן־אדם בריא, יצאתי סמרטוט. למי שלא מבין, אפשר לספר שאין ברירה, שכך המערכת עובדת. זה לא נכון. הגעתי ליחידה אחרי קורס חובלים, הייתי חייל טוב, וזה גם עלה במשפט. מעולם לא ניסיתי להשתמט. פעם אחת אמרתי שאני חולה, שאני לא יכול לעבור את האימון. ילדים בני 20 קבעו לי שאני לא אומר אמת, שאין לא יכול, שיש רק לא רוצה. החזירו אותי לאימון, בגלל שתקעו לי לראש שאני מוכרח לעשות את זה.

„אחר־כך מרחו את כל העסק. טייחו והשתיקו. העמידו את מי שלא צריך היה למשפט, את השאר החליקו החוצה. מערכת שלמה התנהגה כאילו היא לא יודעת מה קורה אצלה מתחת לאף. וכשזה כבר קרה, ואני חזרתי ליחידה, כל מסכת הטרטורים הנבזית. כאילו מדובר במשתמט, במישהו שכל עניינו לסחוט מהצבא תנאים מפליגים. מנצל קשרים".

■■■

במאי 1993 שולחת רחל אלון, אמא של יעקב אלון מכתב למספר מכותבים. רב־אלוף אהוד ברק, תת־אלוף משה יעלון, מפקד האוגדה חבר הכנסת אורי אור, יו"ר ועדת החוץ והביטחון. רחוף, היא כותבת בראש העמוד.

אלון מפנה את תשומת־לב המכותבים לעונש שנגזר על בנה. „לא שלחתי את בני לצבא", היא כותבת, „כדי שיישפט על מילוי הוראות ועל לא עוול בכפו". פעמיים בתוך המכתב היא מזכירה, כי הנפגע הוא בנה של חברת הכנסת סלמוביץ', ואם לא די בכך, היא גם נותנת להבין, כי התיק נסגר לפני שחרורו של בנה ונפתח, כנראה, בהתערבות סלמוביץ'.

בדיקה שעושה חבר הכנסת אורי אור מעלה, כי הטענה משוללת כל יסוד.

הטיעון כי כל העניין הוא פרי התערבות חברת הכנסת, חזר גם ביחידה. „סלמוביץ' הוא לא הפצוע הראשון ביחידה", אומר קצין בכיר, „היו מקרים לא פחות חמורים לפניו".

– אז אולי זה דווקא מזל גדול שהוא בן של חברת כנסת, מזל גדול שלא עברו על העניין בשתיקה, אולי זה הציל צעירים נוספים מפגיעות באלה?

„אני לא יודע, צריך לברוק את זה. יכול להיות שדווקא הפסקת אימוני קרב המגע באותה מתכונת עלולים לגרום נזק חמור".

■■■

יעקב אלון אומר, שהאימונים נועדו לחסוך נפגעים בשדה־הקרב. כמו שכתוב בחדר אחר: להחזיק באקדח עד כאב. קצין ביחידה אומר שהבעיה היא, שבצבא קפצו משחור ללבן – לא עצרו בגווני הביניים, עברו לקיצוניות השנייה. במבצע מסוים, הוא אומר, החיילים לא תיפקדו כפי שנצפה מהם, פעולה שצריכה היתה להיגמר חלק התמשכה, גרמה להפעלת נשק חם, לפציעה של כוחותינו, לפציעה של ערבים. לא הכרתי את החיילים שלי, אמר מפקד הצוות בתחקיר, „הם התברברו לגמרי". המסקנה שלי, אומר אותו קצין, שמשהו לקוי במערך האימונים שלהם: המשהו הזה, לדעתי, נמצא בתווך שבין ההגזמה בכוח שהפעיל יעקב אלון, ושעליה הוא חייב היה לעמוד לדין, לבין הנסיגה מכל העניין שעשה הצבא, בעיקר כדי להשיג שקט תעשייתי".

„אני מכיר בחשיבות האימון המיוחד הזה", אומר משה סלמוביץ', „אני חושב שחיילים שמסתובבים בקסבה, מועדים לסכנה בכל רגע, צריכים להיות מוכנים. אבל אני חושב", הוא אומר, „שמי שלוקח את הסמכות להעביר חיילים סדרת אימונים מהסוג הזה, חייב להיות אחראי לתוצאותיה.

„ועכשיו, אומר סלמוביץ', „אני רוצה שתכתבי משהו שמאוד חשוב לי לומר אותו. אני חושב שחיילים, שעוברים סדרת אימונים מהסוג הזה, מוכרחים להכיר בהבדל הדק שבין אימון מפרך – לבין התעללות שלא במקומה. מוכרחים להכיר את הנקודה, שבה הם צריכים לקום ולומר עד־כאן, את זה אני לא עושה. אני לא נכנס לאימון עם כאבי בטן ולא מרשה, שידרכו עליי בכוח ויקרעו לי את המעיים. גם אם הגעתי לדובדבן, ואני רוצה לגמור את הקורס בכל מחיר". ■

פרק ב'

שי כרם

„לפעמים אני חושבת, בשביל מה הייתי צריכה את זה? הרי יכולנו לחיות באהבה גדולה, גם בלי החותמת הזו של הרבנות. אבל אנחנו מתחתנים בעיקר בגלל שאנחנו רוצים להביא ילד לעולם" ● חנה לסלאו, על נישואיה היום, לאיש־העסקים בני בלוך

כמה ימים לפני החתונה של חנה לסלאו ובני בלוך, מתעניין איתמר בן החמש, הבן שלה, איזו מתנה הוא יכול לקנות לאמא בדולר אחד, דמי־הכיס השבועיים שהוא מקבל. את מתנת הנישואין שבלוך קנה ללסלאו הוא יעניק לה היום, שישי אחר־הצהריים, אחרי שהרב ישראל לאו יסיים את טקס החופה ויכריז עליהם כבעל ואשה.

– מה זה יהיה, בני?

„צמיד של 'קארטייה', שנסגר על היד בברגים מזהב, ואי־אפשר להוריד אותו".

לחתונה, שתיערך בחצר הווילה השכורה בהרצליה־פיתוח, שבה הם מתגוררים עם שני ילדיה ושני ילדיו, הוזמנה רשימת אורחים מצומצמת, 120 אנשים בלבד. „לא רציתי לעשות מזה מסיבת השנה", אומרת לסלאו, „למרות שיכולתי. בני בכלל רצה להתחתן רק ברבנות, אבל אמרתי לו: בניל'ה, אפרורי וקודר שם, נעשה את זה בבית עם קייטרינג טוב ותזמורת טובה, אבל לא בהו־הא".

כמעט שנתיים עברו מאז הכירו השניים. מהפגישה הראשונה ועד לטקס החופה דאגו העיתונים לתעד את סיפור האהבה הזה. מה הוא קנה לה, מה היא אמרה לו, איפה הם אכלו, לאן יצאו. ללסלאו, הבדרנית היקרה בארץ – 10,000 דולר להופעה – ומן הסתם, גם האהובה ביותר, ההתעניינות העיתונאית לא היתה חדשה. בלוך קצת הופתע. „אבל אמרתי לו עוד בהתחלה: זה המחיר שצריך לשלם על האהבה הזאת", היא מספרת.

סדר־היום של לסלאו, כדור־מרץ בלתי נלאה, יכול לעייף חמישה אנשים. היא קמה מוקדם בבוקר לשחייה בבריכה של מלון דן־אכדיה, חוזרת הביתה כדי לשלוח את הילדים לבית־הספר, נוסעת לפגישות עבודה בתל־אביב, חוזרת בצהריים לאכול עם הילדים ולעזור להם בשיעורים, יוצאת אחר־הצהריים להופעות וחוזרת הביתה בשעות הקטנות של הלילה. בשבוע שלפני החתונה, למשל, היו לה שש הופעות, ובלהט העשייה וההכנות לחתונה, כמעט ונשכח יום ההולדת ה־41 שלה, שחל שבוע לפני החתונה.

– איך עבר יום ההולדת?

„נהדר. בבוקר בני והילדים העירו אותי להגיד מזל־טוב. אני מרגישה היום באמת נפלא. שזופה, מסתובבת בשכונה עם בגד־ים, שזה דבר שפעם לא הייתי מעיזה לעשות. טוב לי. אני אוהבת את חנה, ולקח לי הרבה שנים להגיד את המשפט הזה. היום אני שלמה עם עצמי, עם הגוף שלי, השלמתי עם כל הקומפלקסים".

– והם עברו לך, הקומפלקסים?

„כן, עברו לכל הגוף. לא, באמת, הם עברו. הגישה שלי היום היא לאהוב ולקבל כל מה שבי. גם הפידבק מבן־הזוג והאהבה שלו עזרו לי להגיע למצב של שולם עם עצמי".

– להתחתן בפעם השנייה זה מרגש כמו בפעם הראשונה?

„כן ולא. בעצם, אתה יודע, אני חושבת שיכולנו בכלל לוותר על החתונה הזאת".

– את זה אומרת בצחוק?

„לא. בשיא הרצינות. לפעמים אני חושבת, בשביל מה הייתי צריכה את זה? הרי יכולנו לחיות באהבה גדולה, גם בלי החותמת הזו של הרבנות. אבל אנחנו מתחתנים בעיקר בגלל שאנחנו רוצים להביא ילד לעולם".

– והפעם את מאמינה שהנישואין עם בני יהיו לנצח?

„אני אשמח מאוד אם זה יחזיק עשר שנים טובות, אבל באמת טובות. אני אהיה אז בת חמישים ומשהו ואעשה סיבוב שלישי. באמת, תראה, אני לא יודעת מה יקרה מחר, אולי יסתובב לו הבורג, הוא יקבל קריזה וירצה לעזוב? אולי לי זה יקרה? אני לא מאמינה באהבה לתמיד. אם עכשיו יציעו לי עשר שנים מאושרות של הומור וכיף עם בני, ואחר־כך – זהו, אני חותמת על זה. אולי באמת כדאי שאנשים יתחילו לחשוב בצורה כזאת. שיתחתנו ל־10, 15 שנה, ואם זה הולך, שייגשו לרבנות בתום התקופה ויבקשו הארכה. לחשוב שמתחתנים לכל החיים זה באמת מלחיץ ומפחיד".

– כך זה היה גם בפעם הראשונה, עם אביב גלעדי?

„אז האמנתי שאהבה זה לתמיד, אבל תראה, היום אני מאוהבת בבני, ממש מאוהבת בו. מרגישה שיטפון אדיר בכל הגוף, כאילו זה ממלא אותי, את כולי. לא שאין לי ימים של עצבנות, שמתחשק לי להעיף לו סטירה, אבל זה עובר מיד. האהבה שלי לבני היא באמת מאוד עמוקה, ויש לי עדיין את ההתרגשויות הקטנות כשאני רואה אותו, את הפרפרים בבטן מגעגועים כשהוא איננו ואת ההתלבטויות הקטנות של מה אלבש ואיך איראה לכבודו".

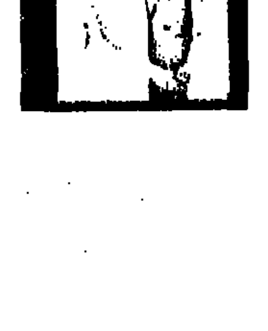
– אהבה בסיבוב שני זו אהבה שונה?

„היא בוגרת יותר. היום אני יודעת, שלאהוב זה קודם כל לאהוב אותו ולא אותי. כולם אומרים 'אני אוהב אותך', ושמים את הרגש על ה'אני' ולא על ה'אותך'. צריך לתת לבן־הזוג מרחב־מחיה, אוויר לנשימה. בגיל הזה האהבה היא קודם כל חברות ושותפות, וצריך ללמוד את חוכמת הפשרה. אם יש חיכוכים, ויש, לא עושים מהם אופרת־רוק, אלא אומרים 'נקסט' ועוברים הלאה. בגיל מבוגר אתה יותר מחובר לעצמך, משתחרר מעכבות, משתחרר משאריות של חינוך שמרני של מה שאסור. גם בסקס, הכל מותר והכל יותר טוב".

בלוך: „עם השנים לומדים לדאוג פחות להנאה שלך ויותר לבן־הזוג".

■■■

שמלת החתונה שלה חושפת רגליים שזופות וגוף חטוב מתמיד. „היום ירדתי עוד חצי קילו, אני עובדת על זה בזמן האחרון. אוכלת המון סלטים של רשא. לא שאני נראית טנק, אבל אם אוריד עוד חמישה קילו, אהיה ממש חתיכה".

לראשה תחבוש כובע־נוצות, שקנתה עם בלוך בדיסני־וורלד. „כשראיתי את הכובע, אמרתי: עם זה אתחתן. הוא משעשע כזה, מעלה חיוך". בני יתהדר בחליפה יוקרתית אפרפרה. בכלל, חדר הארונות הפרטי שלו עמוס בעשרות בגדים מכל הסוגים והמינים. „אמרתי לחנה: אנחנו מתחתנים בשני תנאים. שחדר הבגדים יהיה כולו שלי, ושהמזגן יהיה דלוק כל הזמן".

לסלאו, השבוע, בשמלת הכלולות ועם כובע־החופה, שנרכש בדיסני־וורלד

צילומים: רונן אקרמן

חנה: „אם פעם נתגרש, זה יהיה בגלל המזגן, אני סובלת מהקור הזה".

בני: „לילה אחד ראיתי שמשהו מוזר אצל חנה. רק אחרי שכיביתי את האור הבנתי, שהיא הביאה עלי ירח שמיכת פוך, כדי להתכסות בלילה".

הם נראים מאוהבים כמו שני תיכוניסטים, מחזיקים ידיים, מתחבקים. במסעדה, באמצע הסלט, הוא קם פתאום ומרביץ לה נשיקה ארוכה. היא קוראת לו בלוכי, הוא קורא לה נונה. „במיטה", היא אומרת, „יש באמת בעיה להגיד ארחנה, ארחנה, כי זה יישמע כמו קריאת־הקרב של אוהדי בית"ר ירושלים. נונה באמת נשמע יותר סקסי, אבל הוא גם יכול להיאנח אר־לסלאו, אר־לסלאו".

– מה את אוהבת אצלו במיוחד?

„את זה שהוא משוגע. הוא אחד האנשים היחידים ...ולם, שמצליחים להצחיק אותי. אני חושבת שהוא ...ר מצחיק ממני, רק שאני מקבלת על זה כסף, והוא ... אני גם אוהבת את אהבת החיים שלו, ההנהנתנות. ...ינו אוהבים לצאת, לבלות, להשתולל. אני לא ...לת שיושבות בבית וסופרות כמה כסף יש להן ...נק. אני מבלה, נוסעת לחו"ל, לא מתביישת בזה ...ני אוהבת את החיים הטובים".

■■■

בלוך, 46, חותם על הדברים האלה. בשעתיו

עם הילדים. מימין: שון ודין שלו, משמאל: איתמר ובן שלה

היא „כשהכרנו, נורא התביישתי שיראה אותי קלרה על הבמה - זה כל־כך לא סקסי. פחדתי שתהיה לו נפילת זיקפה"

הוא „בגלל חנה, יותר מנהדר לי, אורגזמה ממש. היא הרבה יותר מאהבה. שי איז מיי בסט פרנד אין דה וורלד"

היא „אני רוצה להגיד לכל הנשים, אם לא טוב לכן בנישואין, אל תתפשרו, אל תפחדו להתגרש, אל תישארו עם הצרה"

הפנויות הוא רץ שלושה ק"מ ביום ומבלה שעות רבות ביאכטה הפרטית. הסיפור האישי שלו פתלתל. הוא נולד בתל־אביב, ומיד אחרי הצבא קנה כרטיס בכיוון אחד ללונדון. „מגיל מאוד צעיר רציתי לצאת מהארץ", הוא מתוודה.

משם המשיך לניו־יורק. „מה הריץ אותי? תמיד ידעתי מה אני רוצה בחיים: כוח, כסף ומעמד. המוטו שלי הוא להרוויח הרבה וליהנות מזה". נאמן לגישתו, למר מינהל־עסקים, החל לעבוד בחברת 'רבלון', ומהר מאוד קודם לעמדת מפתח בחברה. „ההתפתחות שלי מבחינה פיננסית היתה מאוד מהירה. עשיתי המון כסף, היה לי ורי הִיי סטנדרט, הייתי מאוד מקובל בחברה והסתובבתי המון בעולם. הכל היה סקסספול".

– התזוית של יורד לא הפריעה לך?

„לא, לא היתה לי בעיה עם זה".

הוא מספר לי על רומן של שמונה חודשים עם השחקנית היפהפייה קלי ('האשה באדום') לה־ברוק, אך לא מפרט מדוע הסתיימה מערכת היחסים ביניהם. בשנת '80 נשא לאשה אמריקנית, נולדו להם שני ילדים, שון ודין (היום בני 13 ושמונה), וארבע שנים אחרי החתונה התגרשו. מספר שנים אחר־כך היא נפטרה. „משך כל השנים אני הייתי גם אבא וגם אמא. זה מאוד קשה, עשיתי דאבל ג'וב, אבל עם כל הקושי לא התלוננתי, זה נראה לי ורי נצ'ראל. הרי ילדים לא ביקשו לבוא לעולם, הם באו בגלל שתי דקות תענוג של ההורים, אנד איף יו דו איט, יו הב טו בי ריספונסיבל, ואני הייתי פול אוף רספונסביליטי. למשל, אף פעם לא הבאתי הביתה בחורות. היו לי שתי דירות".

– לא הפריע לך, שהילדים שלך אמריקנים לכל דבר?

„לא, גם היום הם אמריקנים, רק שהם חיים פה. אני מאמין שאחרי שיגמרו הַיי־סקול, הם יחזרו לאמריקה, לקולג'".

– ואתה?

„אני לא יודע".

– רק אל תקח לנו את חנה לשם.

„דר איז א פרייס פור אוורית'ינג. אם יציעו לי מיליון דולר לשנה, אולי ניסע פעם".

– למה החלטת לחזור לארץ?

„רציתי אורח־חיים פחות סואן".

– וטוב לך פה?

„נפלא. בגלל חנה יותר מנהדר לי, אורגזמה ממש. אני מאושר. חנה בשבילי היא הרבה יותר מאהבה, היא חברה, שהיא גם מאהבת. שי איז מיי בסט פרנד אין דה וורלד".

– מה השתנה בארץ מאז ירדת?

„הכל. היום ישראל היא אמריקה".

– אתה מתכוון בוודאי להרצליה־פיתוח.

„תראה, זה מה שאני מכיר. אף פעם לא גרתי במקום אחר. מה שאני רואה זה אנשים במסיבות, במסעדות, בים. כולם מרגישים מצוין וחיים טוב".

היום הוא עובד בענף התכשיטים, ושוהה בחו"ל שבוע בחודש. יש לו קול בס סמכותי ותווית מעוררת דיסטאנס, אבל הוא משתנה לגמרי בחברת הילדים. כשהם חוזרים ממשחק טניס, הם מתנפלים עליו בחיבוקים. הוא מתעניין איך היה ומרעיף עליהם נשיקות. „אני נורא אוהב ילדים, בגלל שהם שומרים אותי יאנג".

– נו?

„כן, חנה ואני מתכננים להביא ילד לעולם. אני מקווה שבתוך שנה כבר יהיה לנו תינוק".

■■■

הם הכירו במסיבת סילבסטר, שחנה ארגנה בביתה. בלוך: „מיד כשראיתי אותה, ידעתי שהיא תהיה אשתי".

– לקחת בחשבון שאולי היא תסרב לך?

„אין דבר כזה. אם גבר מתאהב במישהי ומחליט להשיג אותה, הוא תמיד יצליח".

– ואם אשה מחליטה להשיג גבר?

„לא בטוח שתצליח. אצל אשה זה לא עובר ככה".

כשבלוך הגיע למסיבה, הוא לא ידע בכלל מיהי חנה לסלאו. „לא חייתי בארץ משנת 70', והכוכבים היחידים שהכרתי היו מייק בורשטיין ורבקה מיכאלי".

– מה הדליק אותך בחנה?

„הכל. משהו שאני לא יכול להסביר. זה מג'יק מה שהיא גרמה לי".

– והיום, קשה לחיות עם אשת־קריירה?

„אני לא רואה אותה ככה. בשבילי היא אשה מאוד נשית ורכה, אני לא רואה אותה כמצליחנית או ככוכבנית מפורסמת. בשבילי היא חנה".

רק כשהיו כבר זוג, סיפר בלוך ללסלאו, שלפגישה הראשונה איתה הוא הביא פרחים, אבל ברגע האחרון התבייש והשאיר אותם אצל השומר בבית־הדירות, שבו גרה אז. „ככה הוא, מול אריה טיפוסי", היא אומרת, „משחקים אותה רוח וצלצולים, עד שזה מגיע לתכל'ס, והם מתביישים".

– מתי הוא ראה אותך בפעם הראשונה בהופעה?

„מיד כשהכרנו, הוא הגיע להופעה שלי בהרצליה. נורא התביישתי, אמרתי לו שלא ייכנס ושיחכה לי בחוץ עד שאגמור. תראה, זה לא אחר שהכיר אותי ממש טוב. פתאום הוא יראה אותי קלרה על הבמה – זה יהיה כל־כך לא סקסי. פחדתי שתהיה לו נפילת זיקפה מיידית".

– בני, מה אתה אומר על קלרה, היא סקסית בעיניך?

"אבסולוטלי נוט. יש לי את חנה, וזה מאוד מוצא חן בעיניי ומספיק לי. כדי להיכנס למיטה עם קלרה, צריך להיות פרוורט גדול".

אחרי כמה חודשים של אהבה עזבה לסלאו את דירתה ועברה עם ילדיה איתמר ובן (בן שמונה) לווילה של בלוך בהרצליה־פיתוח. בלוך: „בחיים לא חשבתי שאתחתן שוב, היה לי טוב בתור אלמן, ולא האמנתי שאף אשה תצליח להכניס אותי שוב לנישואין". לסלאו: „גם אני לא האמנתי שזה יקרה לי בגיל כזה. אני גם רוצה להגיד לכל הנשים, אם לא טוב לכן בנישואין, אל תתפשרו, אל תפחדו להתגרש, אל תישארו עם הצרה. יש חיים אחרי הגירושין".

בלוך: חנה היתה נשואה לגבר מאוד אגואיסט, ומגיע לה עכשיו רק טוב".

– אתה מכיר את אביב גלעדי, בעלה הראשון?

„לא, לא מכיר".

– הזמנתם אותו לחתונה?

„לא". ■

סוד ההצלחה של "בראש אחד"

אמיר ליבובסקי
מנוי אמיתי ונוכחי של "בראש אחד"
בן 30. תואר ראשון בפסיכולוגיה

ענבל אמיתי
מנויה אמיתית ונוכחית של "בראש אחד"
בת 26. מעצבת אופנה

"כששיכנע אותי חבר טוב שדרך קלטות וידאו אפשר להכיר בחורות איכותיות ורציניות - צחקתי בהתחלה - אבל השרות והרמה שהפגינו "בראש אחד" שכנעו אותי! 2500 מנויים ו-6 זוגות שהוכיחו לי שהתחתנו! לי זה מספיק!"

אמיר ליבובסקי

"אני בחורה רצינית וברנית. לא מוכנה לצאת לפגישות עיוורות. אני דורשת הרבה ומציעה הרבה. ב"בראש אחד" מצאתי גברים איכותיים ברמה גבוהה. ואני כבר בחרתי... "בראש אחד" ומה אתכם?"

ענבל אמיתי

2500 קלטות וידאו מחכות לכם... של מנויים איכותים ורצינים כדוגמת ענבל אמיתי ואמיר ליבובסקי!

29 דוקטורים, 35 רופאים/ות,
51 פסיכולוגים/ות, 65 עורכי/ות-דין,
87 מהנדסים/ות ואדריכלים/ות,
295 אנשי עסקים, 1047 אקדמאים/ות!
ורובם גם נראים מעולה!

מבצע לשבוע בלבד!!
30% הנחה למגזר הדתי
20% הנחה לגברים מעל 30
נצלו את המבצע לפני שיגמר!

זוכרים את הלוגו?

"בראש אחד"
החברה הגדולה והותיקה ביותר בישראל!

איך לבחור חברה להכרויות באמצעות קלטות וידאו?
(מוגש כשרות לציבור הפנויים פנויות מאת בראש אחד)

לאחרונה צצו כפטריות אחר גשם חברות להכרויות וידאו!
במי לבחור? שאלה קשה.... להלן מספר עצות יעילות!

עובדה מס' 1! לאף חברה בארץ אין אלפי קלטות ושלא יספרו לכם ספורים. ל"בראש אחד" יש 2500 קלטות ואנו מזמינים כל עתונאי ותחקירן לבדוק זאת עימנו. לכל החברות האחרות כשהן ביחד! אין יותר מ-1000! וכל מי שטוען אחרת שיפרסם את המספר המדוייק, ויעמיד זאת לבדיקה עיתונאית!!

עובדה מס' 2! ל"בראש אחד" 7 זוגות שמוכנים להחשף! ראיתם שלושה מהם "בזה הסוד שלי" רותי ואלכס ב-12.10.93! בתוכנית של "דן שילון" אייל ויעל ב-16.3.94! ב"בוקר טוב ישראל" ב-12.5.93! ועכשיו גם מירי ואלי דרור שהתחתנו בגן הפיקוס גבעת השלושה ב-26.5.94! ושאר שלושת הזוגות ניתנים לצפיה במשרדינו. כל מי שטוען שעשרות זוגות התחתנו דרכו ולא מוכן להוכיח זאת תחת הטענה שהם אינם מוכנים להחשף פשוט מטעה אתכם!

עובדה מס' 3! "בראש אחד" היא החברה הותיקה והגדולה בישראל! ופועלת למעלה משנתיים! כל האחרים קיימים חודשים ספורים בלבד! וגם עובדה זו ניתן להוכיח בבדיקה לציבור!

בתודה על תשומת הלב...

גם בשישי ושבת
טל. 03-6720390

כדאי/ ג. יפית

היאפים האמריקאים היו הראשונים שהפיצו את הבשורה החדשה: עידן הסבל והדיאטה הסתיים. מעכשיו אוכלים היטב, בהנאה ויורדים במשקל. הם קוראים לזה "טופ דיאט". מיליוני אמריקאים כבר אבדו באמצעותה מאות אלפי קילוגרמים, וההצלחה צוברת תאוצה. במחקר מקיף שכמותו טרם נעשה בתחום (ראה בהמשך), התגלו מימצאים חדשים שתורגמו מיד לעובדות בשטח. בראיון לעיתון סיפרה ג'ואנה ל. מבוסטון "עבורי זו התגשמות חלום. אני אוכלת מה שאני אוהבת, לא צריכה לספור קלוריות כל היום, ומאבדת לפחות 1.5 ק"ג בשבוע".

למה דווקא טופ דיאט

ממציאי "טופ דיאט" הצליחו לממש את החלום האמריקאי (וגם הישראלי) האמיתי: לאכול ולרזות. עד היום הסתכלו "חובבי המזון" בקנאה ופליאה על אחיהם הרזים, איך זה שהם אוכלים בלי חשבון ונשארים רזים ואילו אנו רק מריחים אוכל ומשמינים.

את האשם תלו המדענים בחילוף החומרים. לכל גוף קצב חילוף חומרים שונה. במלים אחרות: תלוי באיזו מהירות הגוף שלך שורף קלוריות. לא שרפת מספיק? הקלוריות עוברות ל'מחסן' ויוצרות את תופעת ה"טאירים". למדענים ניתנה משימה: לאתר את השיטה המדעית שתאפשר לאבד משקל, בלי תופעות הלוואי המרגיזות (עצבנות, שרירים רפויים, עייפות). ההצלחה עלתה אפילו על התחזית האופטימית ביותר. המדענים הצליחו להגיע לשילוב יחיד במינו, המשלב מינראלים לשריפת שומנים עם מרכיבים תרמוגניים מיוחדים משחררי חום. והתוצאה – גם מי שגופו שורף קלוריות לאט והופך שומנים ל"טאירים" מתחיל לפתע לשרוף קלוריות בקצב של הרזים הטבעיים.

"טופ דיאט" קיבלה את אישור משרד הבריאות האמריקאי (F.D.A) וגם את אישור משרד הבריאות בארץ. מליוני אמריקאים ואלפי

להוריד 27 ק"ג ב-4 חודשים!

ארז מילשטיין (40), ממושב עין ורד, כבר ניסה את כל השיטות – אבל ללא הצלחה. על כמוסות "טופ דיאט" שמע ממכרה שעובדת בסופר פארם. כתור עובדת הרשת היא קיבלה את "טופ דיאט" לפני תחילת השיווק בארץ ונתנה לארז לנסות. "מה שטוב ב'טופ דיאט' זה שאין צורך להכנס למשטר דיאטה קפדני. הכמוסות פשוט משתלבות באורח החיים שלך. מסתבר שזה מצליח לא רק אצלם באמריקה. אני הצלחתי להיפרד מ-27 ק"ג, במינימום מאמץ. והעיקר – זה לא הישג זמני. אני מצליח לשמור על המשקל החדש בלי לחשוב על דיאטות, בלי לספור קלוריות".

1500 קלוריות ליום. אלו הם נתוני הפתיחה המפתיעים של הדרויה הכי אפקטיבית לגברים. גברים שניסו והצליחו עם "טופ דיאט", מספרים כי הופתעו דווקא ממה שמותר לאכול. "כשאני רושמת למישהו שניצל בפיתה עם מלפפון חמוץ, אני תמיד מקבלת תגובה של הפתעה" אומרת גלית הדיאטנית. "מבחינתי התפריט צריך להתאים לסדר היום האישי של האדם, להשתלב באורך חייו, ולא להוות גורם מפריע. זהו תנאי להצלחה אמיתית".

מילשטיין, שהמחוג על המשקל הביתי שלו עזב את מקומו מול 106 ק"ג ועבר להצביע על 79 ק"ג, הפך לאוהד מושבע של "טופ דיאט". "האמת היא שאני אוכל כמו קודם, אבל הכמוסות שינו את קצב חילוף החומרים אצלי בגוף. זה ההסבר לירידה הדרסטית במשקל".

נוזלים. ללקוחות שלי בבית הטבע אני ממליץ על 'טופ דיאט' מכל הלב ועם נסיון אישי".

על לקוחותיו של אבי נמנים מנכ"לי חברות ובעלי מקצועות חופשיים, העסוקים מעל לראשם ואינם יכולים להתפנות לעיסוק יומיומי בהכנות ותבשילים. "טופ דיאט" פשוט "תפור" לצרכיהם. הם מרזים, מרוצים ושולחים את החברים.

זמיר טובה מרמת גן אברה 8.5 ק"ג בחודשים, "בלי שום מאמץ" כדבריה. "הכמוסות עושות את העבודה. אני לא צריכה להשתדל, לסבול ולהתאפק, זה הולך לי בלי מאמץ. אני פשוט לא רעבה."

טופ דיאט: אוכלים ומרזים

שנה בארץ וכבר הספיקה לסחוף אחריה אלפי מעריצים מושבעים: טופ דיאט, הדיאטה ש"עלתה" מארה"ב מצליחה לשגע את היפים והיפות גם בארץ • אוכלים ומרזים, ממש כך • החלום האמריקאי עכשיו גם בישראל • מהי דיאטת הפלא הזו, מי משתמש בה ואיך היא מצליחה להביא את חלום הגוף החטוב לידי מימוש • ארז מילשטיין מת"א ירד 27 ק"ג ב-4 חודשים • אבי לוי מכפר-סבא ירד 10 ק"ג בחודשיים וכך זמיר טובה מר"ג, שרון פ. שחקנית מת"א ועוד ועוד ועוד • טופ דיאט: שנה בארץ • הסיפור, האנשים וההצלחות ברשימה שלפניכם.

ישראלים כבר לוקחים 2 כמוסות כאלה ליום. התוצאות חד משמעיות: גם מאבדים משקל וגם השרירים מתמלאים חיוניות ואנרגיה. יחד עם הכמוסות מקבלים גם סיבים תזונתיים. הסיבים, המועשרים בויטמינים ומינרלים, מתנפחים ויוצרים נפח וכך גורמים לתחושת שובע למשך מספר שעות, ובעיית הרעב של הדיאטות נשארת מחוץ לתחום.

איך זה עובד!

"טופ דיאט" מתוכננת למניעת תופעת ה'יו-יו' (יורדים ועולים וחוזר חלילה). לכן המוטו הוא "מרזים ואוכלים". תהליך ההרזיה מלווה בתפריט עשיר ומגוון, של ארוחות מלאות וטעימות. אוכלים 6 ארוחות ביום, המסתכמות ב-1200 (!) קלוריות. את הכמוסות לוקחים יחד עם האוכל, וכך מגשימים את חזון אחרית הימים: אוכלים היטב, והמינרלים שבכמוסה 'שורפים' את הקלוריות!

משה טרובשר, רוקח מבית מרקחת כוך אליהו, תל-אביב: "כבר שנים אני מנסה לרזות, ניסיתי כבר את כל השיטות, בדקתי עשרות דיאטות ורק עם 'טופ דיאט' הצלחתי. הורדתי 8 ק"ג בחודש וחצי. אני לוקח שתי כמוסות ביום, ומרגיש שבע כל היום. מה שראוי לציון ב'טופ דיאט' זה העדר תופעות הלוואי. אני, כרוקח, יודע להעריך תכונות כאלה בדיאטה. 'טופ דיאט' מכילה מינראלים מיוחדים, שיחד עם חומרים תרמוגניים ספציפיים יוצרים שילוב בלעדי של תרכובת, השורפת את השומנים גם בשעת מנוחה ומזרזת את חילוף החומרים. את התוצאות רואים מיד. ב'טופ דיאט' יש מינראלים וויטמינים החיוניים לגוף. אלו הם חומרים טבעיים, לא כימיים, וזו סיבה נוספת להרגשה הטובה במהלך ההרזיה. אני ממליץ ללקוחות שלי, והם חוזרים ורוכשים 'טופ דיאט' גם עבור בני משפחה נוספים. אין – ספק 'טופ דיאט' היא הדיאטה של המאה".

אבי לוי מ"נקודת טבע" בכפר-סבא, הגיע למשקל הרצוי, ושומר עליו כבר שנה. "חודשיים השתמשתי ב'טופ דיאט' והגעתי למשקל היעד. הכמוסה הזו אפקטיבית להפליא. במקביל להרזיה, היא נותנת כח ואנרגיה. והעיקר – שוכחים מהאוכל! אני בחרתי ב'טופ דיאט' לאחר שבדקתי את המרכיבים בדיאטות האחרות. היתרון החשוב מבחינתי היה שבטופ דיאט' מורידים שומנים, ולא

TOP DIET
כמוסות תערובת צמחים
60 כמוסות

הדיאטנית הקלינית: אלדרוטי גלית מלווה את מרזי טופ דיאט

אין כמו תמיכה חמה להבטיח הצלחה. מי שניסה לשמור על דיאטה לבדו, יודע כמה רגעי 'שבירה' היו נחסכים אילו היה מישהו לצידו. ב"טופ דיאט" נפגשים פעם בשבוע – אם רוצים. התזונאי מנחם הראל והדיאטנית הקלינית: גלית אלדרוטי, כבר סייעו לאלפי ישראלים מרזי "טופ דיאט".

רוצים לדעת איך לאבד את הקילוגרמים המיותרים? זקוקים להדרכה בהרכבת תפריט אישי? מבקשים יעוץ כדי להפטר מעודפים פה ושם? קו טלפון ישיר למידע, יעוץ והכוונה עומד לרשותכם 24 שעות ביממה, בכל ימות השבוע (כולל שישי-שבת). חייגו 03-6750010.

• • •

את "טופ דיאט" ניתן להשיג בבתי מרקחת, בתי טבע, ברשתות סופר פארם, כלל פארם וסנטר פארם.

מבצע חינם: שילחו אריזת "טופ דיאט" לת.ד. 28157 ת"א מיקוד 61281 ותקבלו חינם חוברת מתכונים מהודרת וטעימה.

האבא של דיצה האדומה

דיצת סילבר. ב־82', כבר גוועת מסרטן, הגיעה להיפרד מהארץ

33 שנים אחרי שעזב את הארץ ונסע לבריה"מ, שב לפני שבוע שלום סילבר הביתה, לתל־אביב ● ילד חרדי ממאה־שערים, שנלכד בנעוריו בשבי הסוציאליזם. בתו דיצה היתה קריינית רדיו מוסקבה בעברית ● יגאל סרנה שמע ממנו על שתי ארצות המולדת שלו ועל החלום לשוב לקיבוץ נען

חבר סילבר עמד בחצר השכונה הישנה תחת שמש קורחת של יוני ירושלמי. כל־כך חם היה, והאבנים והחצרות המרוצפות, הגגות והקידות החזירו להט כזה, שנראה היה כאילו עוד רגע וסילבר יתאדה וייעלם כחלום משונה שחלמתי. בעת שצפיתי בו מן הצל, הוא הסתובב והסתובב, בדק בור מים סתום ובחן זוויות של קירות, הביט למעלה לראות איך צמחה קומה שנייה. „פה אני חושב שגרנו", אמר, אך נימת ספק התגנבה לדבריו. חיש מהר התאספו סביבנו חמישה חרדים, שגרים שם ותמיד נכונים לעזור מתוך סקרנות או חביבות, וביניהם אשת־חיל אחת, גברת שולמן, שאמה נולדה בחצר הזאת לפני מאה שנה, והם שאלו את סילבר על דא ועל הא, ומאיפה בא היהודי ומה הוא מחפש.

„הנה הבית־הכנסת", אמרו, והנה בתי ברוירא ופה שכונת הכנסת הישנה ופה החדשה, הצביעו על בתי השכונה הדתית העתיקה, קרוב לבית העם. „אוי כמה מכות הרביצו לי בבית־הכנסת הזה", אמר סילבר. והם שאלו: למה הרביצו לך? והאשה אמרה: פשוט, כי ילדים מרביצים, ואחר פנתה אליו ואמרה: „אין כבר למי להחזיר". משפט יפה שהבהיר את סופיות הזמן.

הם בירררו מתי התגורר בשכונה, וכששמעו שלפני 72 שנים, כשהיה בן 13, נאנחו כי איש מהם טרם חי אז, „ומה הוא מחפש?" סיפרתי להם, שבא עכשיו מרוסיה, אחרי שלא היה בארץ 33 שנים. „ומה הוא עשה ברוסיה, מה חיפש שם? בטח הילדים שלו חיו שם"? הכל נשמע להם מופרך ותמוה עד כדי כך שאחרי זמן קצר התפזרו, אחרי שהצביעו בפנינו גם על מקומו של בית־הכיסא היחיד, שהיה בראשית השכונה, ועל בור המים.

החבר הקומוניסט סילבר נשאר לבדו בחצר הלוהט. איש בן 85, שמחפש סימן לבית בו חי עם אמו האלמנה וחמשת אחיו, לפני שבעים שנה ויותר. כבר היה זמן צהריים, ואני חשתי תשוש, אבל סילבר עוד היה במלוא כוחו וגרר אותי מסמטה לסמטה. „זה לא פה", אמר לי מול בית עתיק, „זה חדש, וזה לא פה", מאוכזב היה מכל שינוי ונכסף אל המראה המוריק של הילדות. „בן־אדם שאינו מתגעגע למקום בו חי כילד, אינו בריא", אמר. רק כשהגענו לגרם־מדרגות ישן, הצביע פתאום בפסקנות על חלון מעבר לכביש ואמר: „פה היה גר הבולשביק". כאילו זהו המפתח של סיפור חייו והנה נתגלה.

אני מרחמת על גברים

שוש מיימון

„הם תמיד חושבים שהדשא ירוק יותר מחוץ לבית, והוא לא”, אומרת קרול, זונה עם מודעות חברתית ● בגיל 48 היא יודעת, שאם היא ושכמותה לא יעזרו לעצמן, איש לא יעזור להן ● לכן הקימה קבוצת תמיכה לזונות, והיא אפילו מוציאה להן עיתון ● שוש מיימון שמעה ממנה את פילוסופיית החיים של הרחוב

קוראים לה קרול, והיא בת 48. בעצם, קרול אינו השם האמיתי שלה. קרול היא הדמות שהיא עוטה על עצמה, כשהיא יוצאת התוצה לציד, לעמוד בשולי הכביש ולשחר לטרף. ומבחינתה – כל זכר, מכל סוג, צבע וגיל, שיש עליו 50 שקלים, הוא טרף טוב.

יש לה נוכחות חזקה, לקרול. עד לפני כמה שנים היתה מלכת הזונות של מלון 'הילטון' בתל־אביב, אבל מאז תפסו את מקומה בלובי המהודר זונות צעירות יותר, וקרול נפלטה לכביש. היום היא אשה יפה אך מרושלת. נראית כמו אחת ששמה עליה בחטף סמרטוט שהיה בהישג־יד בבית, אבל גם משדרת מיניות חייתית.

נפגשנו בארגון נשים. קרול באה לשם לשמוע הרצאות, וגם אני. מסגנון ההופעה הזרוק שלה, נראתה לי פסלת או ציירת, טיפוס בוהמי. באחת הפעמים ניגשה אליי: „נחשי במה אני עוסקת?” – „לא יודעת. במה?” – „אני נערה עובדת”, ענתה בחיוך. – „איפה את עובדת?” – „טיפשונת, אני נערה עובדת”, התריסה.

אחר־כך סיפרה לי שהיא מתכוונת להקים את ארגון הזונות הישראלי, שידרוש את הפיכת הזנות לחוקית. היא היתה רוצה שהן יעבדו בבתים מיוחדים, שיעברו בדיקות רפואיות אחת לחודש, שתהיה להן אספקה שוטפת של קונדומים. היא גם הזמינה אותי לפגישות, שהבנות מקיימות אחת לשבוע. הן קיבלו חדר באולפן־עולים בתל־אביב, ושם מפעילה קרול שעתיים בשבוע קבוצת תמיכה לזונות. חוץ מזה, היא גם עורכת ומוציאה עיתון, 'אנחנו שוות', ביטאון הנשים העוסקות במקצוע העתיק ביותר בעולם. גליונות סטנסיל, היוצאים בצורה לא סדירה, ובהם בעיקר מאמרים מתורגמים מארה"ב ובהם סיפורים אישיים של זונות, וקריאות לשימוש בקונדומים ולהיגמלות מסמים. עוזרת לה אסתר־עילם, פמיניסטית נמרצת, שהקימה בארץ את המקלטים לנשים מוכות. עילם וקרול מכבדות לבנות את זכויותיהן, את מעמדן, ומקשיבות למצוקות שלהן.

לא תמיד הן מגיעות, אבל קרול לא מתייאשת. היא מחכה להן שבוע אחרי שבוע. „הן נרתעות מלבוא”, היא מסבירה, „כי ברגע שבחורה מגיעה לכאן, היא מודה, גם בפני עצמה, שהיא זונה”. השבוע סוף־סוף הופיעה כרמלה, משכונת ג'סי כהן, מוצא עיראקי, שמונה אחים ואחיות, בת 28, פנים קשוחות, שפת הגוף מכווצת וגברית קמעא. שרוולי החולצה המופשלים חושפים צלקות מאורכות על הזרוע. כרמלה נגמלה לאחרונה מ'קוק פרסי', תחליף להרואין, ומבקשה מעיסוק בזנות. היא רוצה להקים משפחה, להתחתן, לצאת מן הבית המחניק בג'סי כהן. כשהיתה בת שבע, אנס אותה אחיה החייל במשך שנה. כשהיתה בת 14, אנס אותה הדוד שלה במשך שנתיים. היום כרמלה היא לסבית.

כרמלה מדברת, וקרול מקשיבה. „אם הצלחת לצאת מהקוק פרסי, את יכולה לעשות כל דבר”. כרמלה, מבט עצוב וכבוי, מנידה את ראשה בשלילה. יש עליה סטיגמה בשכונה. קוראים לה לסבית. אף אחד לא יתקרב אליה. בהמשך היא מעלה רעיון מטורף: היא רוצה לכרות את הרחם שלה. קרול מבטלת מיד את ההצעה ונותנת לה חיזוקים: „אף אחד לא אהב אותך עד היום. את ראויה לאהבה. את אשה אמיצה, שהתגברה על הרבה מכשולים בחיים. אם ניצחת את הסם, את יכולה לנצח הכל”. כרמלה מושכת בכתפיה. המבט שלה נטוע ברצפה. מדי פעם נפלט ממנה רמז של חיוך בזווית הפה. אחר־כך היא וקרול מתחבקות. קרול אומרת לה שהיא מחכה לה שם בשבוע הבא, ושתספר לבנות על קיומו של החדרון הקטן הזה.

מכל המודעות הזאת, אפשר להבין שקרול לא מכאן. היא יהודיה־קנדית, שהגיעה לארץ לפני 18 שנים ומגדלת לבדה ארבעה ילדים. בפעמים שישבתי איתה, במקום שאראיין אותה, מצאתי עצמי מספרת לה את כל הצרות, והיא נותנת לי עצות. מה שבטוח, שכיף להיות לקוח של קרול. כי קודם־כל, היא בן־אדם, שיודע להקשיב, להרגיש אותך. וכמה כאלה יש אצלנו?

■■■

קרול: „אשה שעובדת במקצוע העתיק ביותר בעולם, זה לא תמיד בגלל שהיא אשה זולה ולוקחת סמים. יש כאלה שעושות את זה מתוך ייאוש. נשים עלו לארץ ומוצאות עצמן נאבקות לבד בארץ חדשה, ואז הן מסיימות במכון מסאז' או כנערות־ליווי. הן לא מתחילות עם ההרגל הזה, הן מסיימות עם ההרגל הזה”.

– למה, זנות זה הרגל?

„זנות הופכת להרגל מתוך ייאוש. זה מכסה כשמיכה עבה את הפצעים, את הכאב ואת הטראומה. יש לכולן אותה הרגשה: אני לא שווה מספיק, אני לא טובה למשהו אחר”.

– איך הגעת למקצוע?

„אני עושה את זה כבר 15 שנים. היו לי חמישה פיות להאכיל – ארבעה ילדים ובעל. ואת תופתעי לדעת, כמה נשים עובדות מאחורי הגב של הבעלים להן. והבעלים עוצמים את העיניים. הם לא רוצים לדעת. פגשתי אשה מאוד אינטליגנטית, שעובדת במשרד גדול בבוקר ומקבלת לקוחות בערב, ובעלה יודע מה היא עושה אחרי העבודה שלה, ולא אכפת לו. יש עוד בחורה שעובדת ברחוב, וחבר שלה יושב בבית, רואה סרטי וידאו, שותה בירות בפאבים, והיא הולכת לעבוד והוא יודע. יש לה מכונית יקרה, היא גרה בדירה יקרה, מתלבשת בבגדים יקרים מאוד, והוא יושב לו שם ואומר לעצמו: לפחות היא זונה יקרה, וחוזרת הביתה עם אלף שקל ביום”.

– איך זה היה אצלך?

„בעבר הייתי רקדנית בקברטים, ואחרי שהתחתנתי הפסקתי עם זה. אבל בעלי לא עבד, לא היה לנו כסף, ויום אחד אמרתי לו: 'אני חוזרת לרקוד במועדון, ואם לא אעשה מספיק כסף, אז אלך לעבוד ברחוב'. הוא הסתכל עליי ואמר: 'זה הגוף שלך. תעשי איתו מה שאת חושבת'. נורא כעסתי עליו. הוא לא אמר: 'אלך לנקות רחובות בשבילך'. הוא רק הסתכל עליי במבט כוהה”.

„מה שמשותף לכל הגברים זה האהבה לבשר טרי. אם במכוני העיסוי היו רק נערות בנות 15, הם היו עובדים נון־סטופ”

●

„תופתעי לדעת, כמה נשים עובדות מאחורי הגב של הבעלים שלהן. והבעלים יודעים ועוצמים את העיניים. אני מכירה בחורה שעובדת ברחוב, וחבר שלה יושב בבית, רואה סרטי וידאו, והיא הולכת לעבוד. יש לה מכונית יקרה. היא גרה בדירה יקרה. והוא יושב לו שם ואומר לעצמו: לפחות היא זונה יקרה”

„זונה היא כמו ספוג”, אומרת קרול, „סופגת את כל המחלות של החברה”

צילום אילוסטרציה: אסנת קרסנסקי

7 ימים 24.6.94 ט"ו בתמוז תשנ"ד

– למה לא אמרת לו ללכת לעבוד?

"הוא היה לא־יוצלח. בטלן. פרזיט. הוא השתמש בהירואין מאחורי גבי. ואני בכלל לא ידעתי. כל השנים שהייתי איתו חשבתי שזה לא בסדר שהוא לא עובד, אבל הייתי מאוהבת בו".

– למה היית מאוהבת בו?

"למה את מאוהבת בגבר? לא כל הזמן היה רע איתו. היו לנו גם תקופות יפות ביחוד. במבט לאחור הייתי צריכה להעיף אותו הרבה קודם, אבל האמנתי בשטות הזו שאומרת, שאשה צריכה להישאר עם הגבר שלה. קיוויתי שהמצב ישתפר, שמחר יפציע שחר חדש. אבל זה לא קרה. אז אמרתי לו: 'אני הולכת לעבוד בכביש'. והוא אמר: 'זו החלטה שלך'. ואז הפסקתי לאהוב אותו ועזבתי אותו.

"נסעתי למזרח לשנה. גם שם עבדתי בזונות. בבתי־מלון חמישה כוכבים. הייתי ורדה, אז הייתי מאוד יקרה. עשיתי כסף טוב. יצא לי להסתובב בעולם, להכיר ארצות אחרות. נחשפתי לכל מיני תרבויות. למדתי, שבאופן בסיסי גבר ואשה זה אותו דבר בכל העולם. לכולנו יש אותם צרכים".

– נחזור לפעם הראשונה. מה עשית? לאן הלכת? מאיפה האומץ?

"לא יודעת. לא זוכרת. הפכתי להיות מישהי אחרת. שמתי על עצמי מסכה ואמרתי: היא עשתה את זה. לא אני. אפילו שם המצאתי לה. שיניתי זהות. הייתי אחרת לגמרי. מהר מאוד נעשיתי מפורסמת כמספר אחד. הזונה הכי טובה בעיר. היה לי מוניטין. הייתי מתלבשת יפה, הולכת ל'הילטון', יושבת בבר, מזמינה לי משקה, לפעמים הייתי קוראת במגאזין, וגברים היו עוברים וניגשים: 'אפשר לשבת לידך? רוצה לאכול ארוחת ערב? רוצה לבוא לחדר שלי?' אז הייתי אומרת: 'כן, אבוא איתך לחדר, אבל זה יעלה לך מאה דולר'.

"החלק הקשה זה אחרי־כך. את פשוט מרגישה חרא. כל חלק מהגוף שלך שואל: איך נכנסתי למיטה עם האיש הזה? עם זר? וכל הזמן את חושבת רק על זה. את מרגישה רע, את רוצה להקיא, את רוצה לשבור משהו, להכות מישהו. יש בתוכך המון כעס, לחץ, מתח. את רואה איש נאה ברחוב ואת אומרת: איך הוא מסתכל עליי? הוא יודע מה אני עושה? ואם ידע מה אני עושה, הוא ירצה להיות איתי, או רק יזיין אותי ויילך?

"יש הרבה נשים שעושות את זה, חודש, שנה, שנים, והן לא שואלות את עצמן למה הן עושות את זה. זנות זה מקצוע, כמו כל מקצוע אחר. זונה היא כמו פסיכולוג. היא נותנת טיפול לאנשים. את מדברת עם מישהו שעה, חצי שעה, כל הלילה. את מקשיבה לבנאדם, תומכת בו. אחד זקוק לאוזן, אחר זקוק לקצת חום ורגש, אחר זקוק לסקס. מישהו מחפש אחות גדולה לבכות על הכתף שלה, אחר צריך אמא שתגיד לו שהוא ילד רע, מישהו צריך פילגש, ואחר צריך אבא שיגיד לו שמה שהוא עושה זה בסדר. הזונה היא כמו ספוג. סופגת את כל המחלות של החברה".

– אילו סוגי מחלות?

"בעיקר בדידות. אנשים מאוד בודדים. האשה יותר מדיי עסוקה. יש לה בעיות עם הילדים, מכונת־הכביסה התקלקלה, ויש לה כאב־ראש, ויש לה וסת, ואין לה זמן לבעלה. מצד שני, גם לו אין זמן וראש בשבילה. אין לו כוח ללטף לה את הרגל, אחרי שכל היום עמדה על הרגליים. זה מעגל אכזרי. לאנשים פשוט אין זמן אחד בשביל השני. לכן יש כל־כך הרבה זונות".

■■■

– היית עם אלפי גברים. מה את חושבת על גברים? איזו מין חיה זו?

"כאישהו אופן אני מרחמת עליהם".

– מרחמת?

"כי הם בודדים וזקוקים לתשומת־לב. לכן הם גם בוגדים בנשים שלהם. לפעמים אני יושבת בחברת נשים בורגניות, מקודרות כאלה, ואני חושבת לעצמי: כמה מכן בכלל יודעות מה הבעל שלכן עשה אתמול בלילה? הבעלים של כמה מכן היו אצל המאהבת או אצל זונה? כמה מכן בכלל יודעות מתי הבעל שלכן זקוק לכך? וזה נורא עצוב. מאוד קשה לאנשים להתקרב זה לזה, להיות אינטימיים".

– אבל למה את מרחמת על גברים?

"כי הם תמיד חושבים שהדשא ירוק יותר מחוץ לבית, והוא לא. יש כאלה שאומרים: 'את כל־כך יפה, כל־כך סקסית, כל־כך חמודה, למה אשתי לא יכולה להיות כזאת? למה אשתי לא יכולה לעשות לי את מה שאת עושה לי?' אני בוגרת בית־הספר של החיים. אני יודעת מה מגרה גברים, מה מפעיל אותם. למה הגבר הזה רוצה סקס סוטה, למה זה רוצה להרגיש מוכה, מנוצל, מושפל, והשני רק לזיין וללכת. מה שכן, אם למכוני העיסוי היו רק נערות בנות 15, הם היו עוברים נון־סטופ, כי זה מה שכל הגברים רוצים. ילדה בת 15, בשר טרי".

– איך את מרגישה אחרי לילה עם שמונה־תשעה גברים?

"אני הולכת הביתה, מעשנת ג'וינט, שותה כוס יין, שומעת מוסיקה שקטה, מסתכלת בטלוויזיה. מנסה להרגיע את עצמי, עושה מדיטציה, מסתובבת על חוף הים, שותה שוקו חם בבית־קפה. מנסה להירגע, לנקות את הראש".

– את לא פוחדת מאיידס?

"אני כן פוחדת. אבל הרבה מאוד גברים לא מפחדים. 'אני נקי', הם אומרים לי, אבל אני מתעקשת על קונדום. אני מקווה שזה באמת מגן עליי מהמחלה האיומה הזאת".

– את בכלל נהנית מסקס?

"הטענה הרווחת היא שזונות לא נהנות מסקס. אבל אם תקחי 100 זונות, תמצאי ששליש בכלל לסביות ששונאות גברים, לשליש יש אורגזמה מדי פעם עם לקוח או חבר, ושליש לגמרי מטורללות. אני באמצע. יש לי אורגזמה פה ושם, לפעמים גם עם לקוח.

"לפעמים אני כן מרגישה טוב. למשל, כשמגיע חייל צעיר בחופשה, והוא פשוט איש נחמד, ואת עושה לו מסאז' בגב שלו, שכואב מהסחיבה של השק והרובה כל היום ודואגת שיעשה מקלחת טובה, ואת נותנת לו רפיקה טובה ומלטפת אותו. והוא מרגיש: 'לא הלכתי לשרת בשטחים בשביל כלום. עדיין יש מישהי שמתייחסת אליי ונותנת לי חום. אפילו אם אני משלם לה. היא נוגעת בי, מחזיקה לי את היד'. ואת לא מרגישה רע אחרי זה. את מרגישה שעשית משהו טוב. חיילים בכו אצלי. על החיים שלהם, הכאבים שלהם, הפחדים שלהם, על הנשים שלהם, שלא מבינות אותן. ואני רק מלטפת ומרגיעה אותם".

– קרה לך שלקוח התאהב בך?

"בהחלט. היה לנו רומן, אבל הוא ידע מה אני עושה, וזה מאוד הפריע לו".

■■■

– הילדים שלך יודעים מה את עושה?

"הילדים זה נושא כאוב. אני לא רוצה לדבר על זה. דבר אחד אני יכולה להגיד לך, שבשבילם זה לא פיקניק".

– איך את מרגישה עם הידיעה, שהחברה מתייחסת לזונה כאל יצור נחות, בזוי?

> "לפעמים אני כן מרגישה טוב. למשל, כשמגיע חייל צעיר בחופשה, והוא פשוט איש נחמד, ואת עושה לו מסאז' בגב שלו שכואב מהסחיבה של השק והרובה כל היום ודואגת שיעשה מקלחת ומלטפת אותו. והוא מרגיש: לא הלכתי לשרת בשטחים בשביל כלום. עדיין יש מישהי שמתייחסת אליי, אפילו אם אני משלם לה"

"מתוך תוכי זה גורם לי לבכות. אבל לפעמים אני מרימה את האף למעלה וחושבת לעצמי: לכו תזדיינו. אתם לא משלמים את חשבון החשמל שלי. ובכלל, מה ההבדל ביני לבין אשה, שנשואה לגבר שיש לו וילה בדרום צרפת, דירה בפאריז ודירה בלונדון, והיא לא אוהבת אותו, אבל התחתנה איתו? מה ההבדל ביני, שעושה את זה בשביל מאה דולר, לבינה שעושה אותו דבר בשביל מיליון? אין שום הבדל. האשה הזאת בעיניי זונה. גם היא 'נערה עובדת'. אין שום הבדל בינה לבין בחורה שעובדת בכביש.

– אפשר לטעון שהיא יותר פיקחית.

"זה כן. היא יותר פיקחית, אבל זה הכל".

– עדיין היא לא צריכה לשכב עם אלפי גברים.

"לפעמים גבר אחד יכול להיות יותר מגעיל מאלף. חשבת על זה? אולי הוא משונה, מגעיל, מפחיד, סוטה, פרוורט, מגבל את פיו, משפיל אותה, אגרסיבי, בצלן – מה את יודעת?"

– פסיכולוגים טוענים, שעיסוק בזנות עונה על צורך נפשי, לא כל אחת יכולה לעסוק בכך.

"אני לא מסכימה עם הטענה הזאת. אני חושבת שכל אשה יכולה לעשות את זה. זה לא נובע מצורך נפשי. אני לא נולדתי זונה. במקרה שלי, לפי דעתי, זה נסיבות החיים. פשוט מאוד. הצורך הנואש בכסף, ולא שום סיבות נפשיות וטראומות ילדות. היו לי הורים נהדרים. משפחה חמה ואוהבת. נכון שמתוך 100 זונות 80 הן קורבנות של ניצול בילדותן: ניצול מיני, נפשי או פיזי. אבל יתר ה־20 אחוז הגיעו מכל מיני שכבות חברתיות. אני עובדת ברחוב, כי אני צריכה להביא הביתה לחם וחמאה לילדים שלי".

– זאת הסיבה היחידה?

"תתפלאי. זאת הסיבה למה רוב הנשים עושות את זה. אין כאן פנטזיה לפגוש את ריצ'רד גיר מאחורי הפינה, כמו ב'אשה יפה'. או כמו שירלי מקליין שפגשה את אביר־חלומותיה ב'אירמה לה־דוס'. רובן עושות את זה בשביל להביא לחם הביתה. ואל תנסי לחפש כאן מניעים או מוטיבים פסיכולוגיים. כי אין. זנות זה מלכוד אכזרי. אני מכירה הרבה בנות שמפסיקות ומתחילות, מפסיקות ומתחילות. כמוני. את מפסיקה, כשאת פשוט לא יכולה לעשות את זה יותר. ואת מתחילה שוב, כי את אומרת: איך אסתדר עם 1,500 שקל לחודש?"

– עם כמה כסף את חוזרת הביתה בסוף היום?

"יש ימים טובים מאוד של 1,000 שקל, ויש ימים רעים של 200 שקלים. אני עושה בחודש בין 6,000 ל־12 אלף שקלים. אבל אף פעם זה לא כסף קל. זו טעות. זה כסף מהיר. אנשים אומרים שזה המקצוע הכי קל שיש. בעצם, זה המקצוע הכי קשה שיש".

– למה?

"בגלל מה שזה גורם לך להרגיש על עצמך, בגלל איך שאנשים אחרים מסתכלים עליך, בגלל הפנים שאת עוטה כשאת הולכת לעבודה, בגלל הצרכים השונים של הגברים. זה קשה. נורא נורא קשה".

– אם היה לך כסף, היית מפסיקה?

"בטח".

– מה היית עושה?

"יש לי חלום, והוא כזה: בהולנד יש בית שנקרא סלון. זה מעין מקלט לזונות, שפתוח משמונה בערב עד שש בבוקר, ושם הבנות יכולות לשתות תה, קפה, לאכול משהו, לקנות קונדומים, לנוח, להתקלח. זה מקום שאת יכולה ללכת אליו, אם יש לך בעיה, אם שדדו אותך. שם את יכולה להירגע, לשטוף את הפנים, לייבש את הדמעות שלך. אם מישהו היכה אותך – שם יטפלו בך. במקום הזה אף אחד לא שואל אותך: למה את משתמשת בהירואין? למה את זונה? זה שאת זונה זה לא אומר שאת לא בנאדם. אומרים לך: לכי להתקלח, יש מים חמים, מגבת וסבון. החלום שלי להקים מקום כזה בתל־אביב. מקלט לילי לנשים. אנחנו צריכות מקום כזה, כי יש כאן המון נערות־רחוב".

– כמה נערות כאלה יש, לדעתך, בארץ?

"אולי 20,000, אולי יותר. יש נערות שעובדות באיזור התעשייה בחולון, ליד בית־הספר לטבע בתל־כביר, ביפו, ברידינג, ליד מלון מנדרין, במשולש מוגרבי, ברחוב הירקון, בתחנה המרכזית. הרבה גם עובדות בדירות, מקבלות לקוח אחד עד חמישה ביום. אף אחד לא יודע מה הן עושות, אפילו השכן ממול, כי הן מאוד דיסקרטיות. ויש גם נערות־ליווי ומכוני־עיסוי. כמה זה סך־הכל ביחד? אין לי מושג. אבל מדובר באלפים רבים של נשים באיזור תל־אביב. וזה המון. ובתוך המספר העצום הזה יש בנות 15 ו־16. כשאני רואה את הילדות האלה, אני רוצה לבכות, כי הן לא בוגרות מספיק כדי לעשות את ההחלטה הזאת. הן נרחפות לזה בגלל סמים קשים, סרסורים ולחצים של החיים. אני הייתי מספיק בוגרת לעשות את ההחלטה הזאת. החלטתי שזה מה שאני הולכת לעשות.

"כשאני פוגשת את הנרקומנית המסכנה, שאין לה שום ברירה חוץ מאשר למכור את גופה, כדי לממן את צריכת הסם היומית שלה, אני חושבת שהיה הרבה יותר נכון לספק לבחורה כזאת סמים, כמו שעושים היום באנגליה. אני מכירה אשה מאוד נחמדה, מאוד אינטליגנטית, שעובדת ברחוב. היא בת כמעט 50, והיא מתפתלת לפני העיניים שלי, כי עוד לא קיבלה את המנה היומית. ואני אומרת לה: 'את חייבת לצאת מזה. את חייבת', והיא מנסה ולא יכולה.

"לכן אני גם מוציאה עיתון. במפגשים שלנו הבנות לא מאמינות, שלמישהו בכלל אכפת מהן. אני נותנת להן להבין: אני נמצאת שם בשבילן. אם לאחת מאיתנו זה לא יהיה אכפת, אז למי כן? אם בחורה רוצה לפרוש מהמקצוע, אני רוצה שיתנו לה אפשרות לעשות את זה. להדריך אותה בכל מיני קורסים, ללמד אותה כל מיני מקצועות, אבל שזה יהיה בעלות נמוכה, שלא תצטרך ללכת לתל־ברוך כדי לממן את הלימודים. יגיע יום שבו גם אני אגיד לעצמי זהו זה, זה הלקוח האחרון שלה".

– את לא מפחדת להזדקן ושלא תהיי יותר מבוקשת?

"כל אשה פוחדת להזדקן. זה ככה עוד מתקופת קליאופטרה. כל אחת רועדת למראה הקמט הראשון, השערה הלבנה הראשונה, השן הראשונה שנופלת. ברור שאני חולמת לפגוש גבר, שיאהב אותי וידאג לי ויטפל בי. זה חלום של כל אשה. לך אין את החלום הזה?" ■

הפסל רודי להמן לא נולד יהודי ולא ישראלי. הוא גרמני שעזב את ארצו ביום שהיטלר עלה לשלטון, ובגיל 30 אימץ לו כאן מולדת וזהות לאומית חדשה, והיה מורה לאמנים ישראליים רבים ● המוזיאון בתפן מקיים עכשיו תערוכה מיצירותיו

תבנית נוף מולדתו

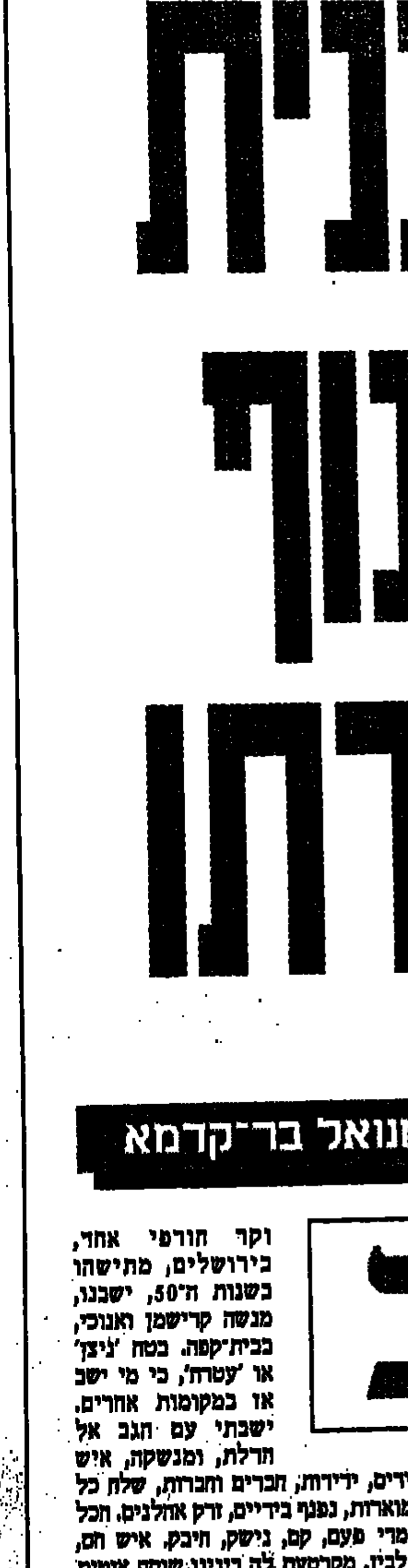
עמנואל בר־קדמא

בוקר חורפי אחד, בירושלים, מתישהו בשנות ה־50, ישבנו, מנשה קרישמן ואנוכי, בבית־קפה. בטח 'ניצן' או 'עטרת', כי מי ישב אז במקומות אחרים. ישבתי עם הגב אל הדלת, ומנשקה, איש של אלפי ידידים, ידידות, חברים וחברות, שלח כל הזמן עיניים מוארות, נפנף בידיים, זרק אהלנים. הכל מעל ראשי. מרי פעם, קם, נישק, חיבק. איש חם, מנשקה. ובין לבין, מקרטעת לה בינינו שיחה איטית על ענייני אמנות, ציונות, סוציאליזם וחברים משותפים. עד אשר ברגע מסוים, זינק האיש ממקומו ונזדק, באנרגית מפתיעה, ללחוץ את ידיו של איש גדול, מזוקן, שנכנס מן הגשם. שני אנשים מזוקנים, גדולים, עמדו במרכז החלל הצפוף, המהביל והרעשני, ויצרו מוקד דומיננטי. הטילו צל ענק על סביבתם. האיש הצטרף אלינו. „תכיר", אמר קרישמן, „המורה שלי".

„רודי להמן", הציג את עצמו האיש.

בהמשך היה להם זה את זה, ולא היה לי מקום ביניהם. היה לי פנאי להקשיב לדיאלוג המשונה הזה, גולאש של עברית מצחיקה דלת־חומרים (של להמן) ואידיש מעוררת רחמים (של קרישמן). אבל קיוה הכבד מזה – השניים תקשרו ביניהם על הרמה הכי גבוהה, אמרו זה לזה דברים חשובים. מזה, מזה מאוד – לנוכח דלותם המשוועת של חומרי־הגלם הלשוניים, שהזינו את השיחה ההיא.

היתה זו הפעם היחידה שראיתי את רודי להמן. האיש נחרת בחדר בזיכרוני, פנים גדולות, אובאליות, וזקנן שלא כיסה את מרכז סנטרו. אדם גבוה, עם

אשה, עץ אקליפטוס, 1953. אוסף משכן לאמנות, עין־חרוד

חסידה עם צפרדע, עץ אורן צבוע, 1960. אוסף מוזיאון חיפה לאמנות חדשה

מעיל שצוארונו מורם. מובן שאותה פגישה קצרה לא הפכה את רודי להמן, פסל בעל ייחוד ומורה של אמנים רבים, למקר – ואין בה כדי לחסום את שדה הראייה שלי אל עבודותיו, אלו שעל הקיר ואלו שממלאות את חלל המוזיאון.

השבוע נסעתי למוזיאון בתפן לראות את תערוכתו. את רודי להמן נוסעים לראות שוב ושוב, בשביל לרענן את המטען. כמו שתמיד חוזרים לפירנצה ולרומא כדי לחזק את היסודות ולמלא את המצברים. סוג של קלאסיקה, שאין לה שום חיבור אל הזמן. היא תהיה קיימת תמיד. רודי להמן, אני מאמין, יספק תמיד, יחד עם עוד כמה שמות, מילוי למצברים הישראליים שלי. מאז 78', תערוכתו במוזיאון תל־אביב (שרה ברייטברג אצרה), לא ראיתי ריכוז ממשי של עבודותיו.

←

תרנגולת. אפוקסי, שנות ה־60. אוסף מוזיאון חיפה

'האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו'. שורה זו של שאול טשרניחובסקי סיפקה כותרת לתערוכה. „זה לא לתפארת המליצה", אומרת האוצרת, אני גולדנברג, „חיטטתי בעזבונו ותראה מה מצאתי". היא מוליכה אותי אל לוח גבס יצוק ועליו חרט האמן, בכתב־ראי (הפוך), את השורה היפה הזאת.

■■■

היה לי די צפוי שרווקא ארם כרודי להמן, יותר מאדם שישראליותו טבעית ומולדת, יאמץ לעצמו את המיכתם המגדיר־מאוד. כי להמן לא נולד יהודי ולא ישראלי. להמן הוא גרמני שעזב את ארצו ביום שהיטלר עלה לשלטון, ובגיל 30 אימץ לו כאן מולדת וזהות לאומית חדשה. ומאז לא היה כמוהו לדבוק בישות החדשה הזאת ולאהוב אותה, לעשות את אהבתו לאמנות ולהנחילה לתלמידיו הרבים. עד יומו האחרון לא חזר האיש, ולוּ לביקור קצר, לגרמניה. אגב, במרוצת־השנים, התכחש להמן לזהותו הגרמנית. טען שהוא נצר לנָזרים, שבט שלא התנצר ונשאר באמונתו הפאגאנית. אגב, להמן היה מיסטיקן לא־קטן ומאמין בנסתר ובעל־טבעי.

רודי (רודולף) להמן נולד ב־1903 בגרמניה לאם חד־הורית בשם אליזאבת צ'נדר. כנער, אומץ על־ידי משפחת להמן, ואימץ לעצמו את שמה לכל החיים. מגיל 15 עבד ורכש לעצמו מקצועות שונים בתחומי הנפחות, הגילוף, היציקה. רק בגיל 22 השלים השכלה פורמלית בבית־ספר לאמנות בברלין. השלים לימודים בסתתות ובפיסול באבן.

בשנותיו הראשונות בארץ פיסל דמויות מסוגננות, מוכירות צלמיות קדמוניות. „ברור מאוד מדוע", סבורה האוצרת, „הוא הרי עבד במוזיאון פרגאמון בברלין, שהיו בו אגפים של אמנויות קדומות. היה מושפע". אגב, כל ימיו נצר אהבה וקיים בעבודותיו זיקה סגנונית מזוהה לאמנויות ארם־נהריים.

אחרי פרגאמון למד קרמיקה בבית־המלאכה של הדוויג גרוסמן, בת־זוגו לכל החיים. תמיד, לכל אורך הדרך, היו צמודים וסמוכים זה לזה. גרוסמן, קרמיקאית בחסד ומורה, הביאה אותו לחוגים ציוניים. השניים הגיעו לארץ־ישראל בקיץ 33'. אמנם כמה חודשים אחרי עליית היטלר לשלטון, אבל הרבה לפני שיהודי גרמניה חשו בהיקף הסכנה המרחפת על ראשיהם.

גרוסמן ולהמן לא היו פליטים, הם היו חלוצים. החלטתו של להמן למצוא לעצמו כאן מולדת חדשה היתה, כנראה, מיידית. בשנתו הראשונה בארץ עבד להמן כסתת וכשרטט־בניין בחיפה. יחד עם גרוסמן הם בנו את תנור הקרמיקה הראשון, המוסק בעצים, בבת־גלים. ערכו, בחסות הטכניון, מחקרים בחומרים מקומיים ובכשירותם לשריפה קרמית.

זמן קצר לאחר מכן הגיעו ליגור למשך שנתיים, מנסים להקנות את תורת הקרמיקה בקיבוץ, במטרה לייצר מוצרים־קרמיים אמנותיים ועציצים לצורכי פרנסה. ב־37' התיישבו בירושלים. הדוויג גרוסמן פתחה את סדנת הקרמיקה הידועה שלה. להמן פיתח את אמנות־העץ שלו ולימד בבצלאל.

■■■

בתערוכה בתפן עיצבו מעין אקוואריום נפרד, ובו רישומים ומתווים קטנים, בעיפרון, רובם על קופסות־סיגריות. דמויות, רישומים של אנשים בשעת פעילות. אני מזהה פירמות כמו 'ישוב' ו'לטיף', שמות של סיגריות עם ניחוח היסטורי. את אלו, אני שומע, צייר במחנה־היריכוז מזרעה. מה עשה שם? הבריטים עצרו אותו כתור אזרח גרמני, על תקן של אויב. אבל די מהר הבינו עם מי יש להם עסק, וכעבור כמה חודשים שחררו אותו. גירסה ששמעתי, להמן לא הפנים שנים ארוכות את הטראומה ההיא.

ב־1953 הגיעו להמן־גרוסמן, יחד עם יתר חברי הקבוצה המייסדת, לעין־הוד. לשם הגיע החייל המשוחרר יגאל תומרקין, שביקש ללמוד אצל להמן. תומרקין מספר על „כפר ערבי עזוב למחצה, גפן וזית, בתי־אבן, נוף כרמל ומיני אמנים". הוא מתאר את הפגישה הראשונה, את העמידה מול להמן, שגופו המגודל הוא „ביצת־ענק, שבקצה בייבי־פייס עם זקן דליל ועיני־תכלת קטנות וחודרות".

האמן, מספר תומרקין, העדיף לדבר גרמנית. מדוע לא למד עברית? „צריך להישאר בשפה אחת", טען, „הרבה שפות משבשות את החשיבה. ראה מגדל־בבל". „לימונדה קלושה", הגדיר המורה המיועד את מאמציו הראשונים של האמן המתחיל. „אבל", קבע המייסטר, „יש לך יד טובה". הקליק נוצר, ויגאל התקבל כתלמיד, ולימים גם כדייר בביתו.

בין השנים 53'־59' חָלק להמן את זמנו בין עין־הוד לירושלים, ומ־59', עד מותו ב־1977, התגורר בגבעתיים. הזוג להמן־גרוסמן ניהל מכון לאמנויות מטעם עיריית גבעתיים. הם לימדו נוער ומבוגרים את מלאכות הפיסול, הגילוף, חיתוך־העץ והקרמיקה – ופיתחו עיסוק ומחקר בחומרים חדשים.

■■■

להמן הירבה לעבוד בעץ. העץ היה אהבתו הגדולה. פסלים, תבליטים, חיתוכי־עץ. אבל גם יציקות לסוגיהן וגם שימוש בחומרים חדישים, בעיקר אפוקסי ושרף. עמוס קינן רואה באינטגרציה בין עיסוקו של להמן בדמויות־אנוש, בחיות ובטבע בכלל, התבוננות במציאות המקומית, גילום נוסף של „תבנית נוף מולדתו". זה נותן לו מקום בשורה של מלניקוב, בן־צבי ודנציגר.

למרות שהיה הרפתקן של סגנונות, נשאר להמן תמיד נאמן ליסוד הצורני מן הטבע ולערכים של מינימליזם פלאסטי. תלמידיו מספרים, כי למרות שעבד על חומרים מהמציאות, מעולם לא עבד תוך התבוננות ישירה. לא עם מודלים ולא מתוך קשר־עין ישיר עם הטבע. יחד עם זאת, היה מדויק מאוד בביצוע. אגב, על הדיוק הזה ועל הטכניקות להשגתו המושלמת, הוציא את הנשמה לתלמידיו.

תראו את הדיוקנאות – רבים מהם דיוקנאות עצמיים, לרבות דיוקן חוזר בדמות ג'ינג'יס־חאן, אישיות היסטורית נערצת עליו; האמין שנשמת הכובש הגדול התגלגלה בגופו. תראו את העירומים, את החיות, את הציפורים, את הינשופים. יש בתערוכה ויטרינה מיוחדת ובה עכברון־עץ קטן לבדו בארגז חול. כולו כמה מילימטרים. לאדהוק, תצוגה שלמה של חיות מיניאטוריות כאלה. היה מגלף אותן לצורכי־מחיה. מוכר אותן בחנויות. תומרקין מספר כיצד האיש הזה, בכפותיו הענקיות, היה מצליח לגלף חיות יותר קטנות.

חיות זעירות. גזרי מתכת, 1943. אוסף בית ציפור, אוניברסיטת ת"א

אגב, להמן וגרוסמן לא היו מעולם אנשים עשירים. „אם אתה רואה לפעמים פסלים עשויים מעץ, שברור שמקורם ברחוב או במגרש עזוב, או יציקות זולות מחומרים תחליפיים – זו לא אידאולוגיה של דלות־החומר, זו מציאות של דלות־הכיס", אומרת אני גולדנברג, האוצרת.

■■■

במחלוקת הגדולה בין ה'אוניברסליסטים' (זריצקי ושות') וה'מקומיים' (ארדון ושות'), לא נקט להמן עמדה מתועדת. נדמה לי שהיה שניהם. עבודותיו מריפות ניחוח מקומי עז, אבל הן קיבלו את צורתן משיקולים פלסטיים נטו, ולעתים קרובות לא קשה לראות את מחויבותן לאמן או לזרם אמנותי, בעולם הגדול.

לא כולם אהבו את להמן. היו שדיברו עליו כעל „ההוא שעושה חיות נחמדות". היו כאלה שראו בו, לא בדיוק כהגדרה של כבוד, כנעני. קרישמן, במאמר שפרסם ב'ארבע על חמש', מנסה לעשות סדר ולמפות את אמני תקופתו של להמן. בתוך המכלול של קבוצות, 'חצרות' וכתות הוא מגדיר את להמן כאינדיווידואליסט, וכותב: „אנשים כמו רודי להמן, שלא היו פליטים אלא חלוצים, לא רצו לחיות חיים ישראליים עם תרבות אירופית. הם רצו להשתייך ולהיאחז בשורשים המקומיים".

אני מנסה למנות את תלמידיו: יגאל תומרקין, מנשה קרישמן, פנחס עשת, עובדיה אל־קרא, שושנה היימן, דב אור־נר, משה (ג'וק) שק, דורון בר־אדון, יגאל מירון, דודו שנהב, יעקב בוסידן. בטח רשימה חלקית.

ללהמן היה קשר מיוחד עם תלמידיו. דורון בר־אדון מספר על ההתכנסויות שלהם בדירת האמן בירושלים, שהחלו תמיד בכוס תה (שחור, חריף מר) סביב השולחן במטבח. למרות מחסום השפה היתה בהן, מעיד בר־אדון, תקשורת מלאה. להמן דיבר ונקט עמדה על הווה ועבר. אהב את פלומבו וכיבד את דנציגר. שנא את כל האמריקנים. הפליג לעומקים של פילוסופיה יוונית קלאסית וספרות גרמנית. רק אחר־כך החל הלימוד בפועל.

תומרקין מספר על התקפי־זעם וגם על ארם, שלא ידע להפסיד בשחמט. קשר שנמשך כל החיים. מפגשים תכופים, שיחות נפש. בקטלוג התערוכה כמה רישומים של להמן בידי תומרקין. ביניהם, דיוקן מתוך הזיכרון המעלה את פגישתם האחרונה. כותב תומרקין מתחת לרישום:

„פתאום מתוך הזיכרון עם הקפה, עלתה תמונתו – פניו הנפולות, גוף הביצה הענקית קורס, עיניים עששות, דיבור איטי. תינוק ענק הדועך לאט. פגישה אחרונה".

בשנותיו האחרונות הירבה להעביר את הבקרים בגן־החיות של תל־אביב. ג'וני, מנהל הגן, היה ידידו. לא רשם, מספר בר־אדון, רק ישב והתבונן בחיות ובציפורים.

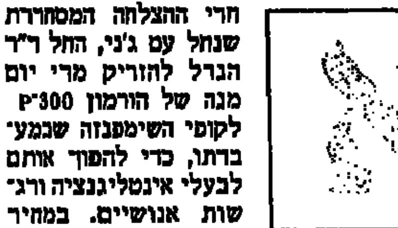
רודי להמן כמעט לא יצר פסלים מונומנטליים. „עולמו היה החדר", כותב תומרקין, ומוסיף: „הוא הצליח להקנות לפסל זעיר עוצמה מונומנטלית. אני נזכר במה שאמר ז'אן ז'אנה על ג'יאקומטי: 'פסל שלך בחדר, והוא הופך למקדש'. זו גם היתה עוצמתו של האיש הענק הזה: פסל בגודל קאמרי, ינשוף, חתול או זוג, הופכים את הסביבה למקדש פאגאני של דת, שרודי להמן יוצר את אליליה". ■

חתול עץ, 1975. אוסף מוזיאון ישראל

מי רצח את אשתו של ד"ר הגרל

20 סיפורי מדע בדיוני, שנכתבו בידי תלמידי י"א בבית־הספר התיכון שליד האוניברסיטה בירושלים, יצאו השבוע כספר ● לדור שנולד עם מחשב ביד

אילת נגב

חרי ההצלחה המסחררת שנחל עם ג'ני, החל ד"ר הגרל להזריק מדי יום מנה של הורמון 300־P לקופי השימפנזה שבמעבדתו, כדי להפוך אותם לבעלי אינטליגנציה ורגשות אנושיים. במחיר 5,000 עד 10,000 דולר, ניתן היה לקנות קוף מיומן לעבודה במשק־בית, מצרך מבוקש בבתי נכים, בודדים וגם עשירים ומפורסמים, ש־רצו להרשים את אורחיהם.

את ג'ני, הקופה הראשונה והמוצלחת שאפשרה את פריצת הדרך, השאיר ד"ר הגרל במעבדתו, והוסיף לנסות עליה הזרקות בריכוזים שונים. היא למדה לעזור לו להכין את המזרקים, ואף להזריק את ההורמון לקופים אחרים. בהיותו לבדו במעבדה נהג לדבר איתה. היא האזינה לו בקשב, ולעתים נדמה היה לו שהיא מבינה אותו, אפילו יותר מאשתו רות.

ככל שגברה הצלחתו המקצועית, הלכו חיי הנישואים שלו והתפוררו. לקראת חצות היה מגיע מהמעבדה הביתה, לאשה פגועה וכועסת, בחדר־שינה נעול. לילות רבים בילה על הספה, מקשיב לבכייה החרישי בחדר־השינה. ואז מצא פתרון: כדי שיוכל להתמסר יותר לאשתו, הביא את הקופה ג'ני אל ביתו.

וזה הצליח. באושרם על ההתקרבות המחודשת, לא שמו לב למתאוויות של הקופה. פעם, כאשר התחבקו, ניפצה ג'ני את בקבוק הבושם של רות. הקופה פשוט התאהבה במטפל שלה, ופיתחה בו תלות רגשית. כאשר הרתה רות, הבינו סוף־סוף שלא יוכלו לגדל תינוק לצד הקופה הקנאית. "אין ברירה, בבוקר אזריק לג'ני סם הרדמה, וארדים אותה לנצח", לחש לאשתו. המזרק ובו חומר ההרדמה המתין במקרר ליום המחרת.

אותו לילה התעורר ד"ר הגרל אחוז ביעותים. כאשר חזרו אליו חושיו, מצא את אשתו רות מוטלת בקצה המיטה, חסרת חיים. הקופה ג'ני שכבה לידו, צוהלת, לבושה בפיג'מה המוכרת של אשתו.

■■■

קרן ארלר כתבה את הסיפור המצמרר הזה בגיל 17. "אני חברת 'תנו לחיות לחיות', ומתנגדת לניסויים בבעלי־חיים. לא רק בגלל שזה לא מוסרי, אלא גם משום שבסופו של דבר, זה יביא עלינו את קיצנו", אומרת ארלר, כיום חיילת ומדריכת חובשים בצה"ל. "אנחנו מנסים לדמות לבריאה ומעיזים יותר ויותר לשחק בהנדסה גנטית, אבל לא אנחנו ננצח במאבק הזה. הטבע יכיס אותנו, והשרידים הבודדים שיוותרו, ייאלצו לחזור אל הטבע ולהתחיל מבראשית".

ארלר היא אחת מחבורת תיכוניסטים, אשר סיפוריהם מתפרסמים בספר 'עתידות' (הוצאת כתר), שיצא לאור השבוע. 20 סיפורי מדע בדיוני, שנכתבו בשנתיים האחרונות בידי תלמידי י"א בתיכון שליד האוניברסיטה בירושלים, במסגרת קורס הפילוסופיה של הביולוגיה. כפרויקט־גמר הורשו תלמידי אחד מבתי־הספר היוקרתיים ביותר בישראל, לבחור בין הכנת עבודה לבין כתיבת סיפור, הממחיש את הבעיות הביולוגיות והמוסריות הכרוכות בחיים המודרניים: למשל, השתלטות המכונה על האדם, הנדסה גנטית, בינה מלאכותית, הפריות מבחנה, חידוש מרענן מאז סיימתי אני את התיכון הנ"ל.

הקריאה בספר משרטטת את השקפת העולם ואת תמונת העתיד של הצעירים האלה, אשר בעוד 20 שנה יעמדו מקצתם בחזית הראשונה של המדע והחברה בארץ. לכן מעניין לגלות שבני הדור שגדלו עם מחשב ביד, מגלים חששות מפליגים מפניו.

סיפורו של שמואל לרקני 'האנדרואיד', על מחשב דמוי אדם בעל מוח גאוני, מתרחש באירופה המאוחדת הנקראת 'יורופלנד'. מדינה שבה יש בכל בית מסוף מחשב, שדרכו מביעים האזרחים את משאלותיהם בצורה דמוקרטית לחלוטין. בזכות זכרונו המושלם ומאגר המידע העצום שלו מתמנה האנדרואיד לרכז את המחשב המרכזי של דעת־הקהל ולהעביר את מסקנותיו אל הממשלה. ג'וני ארמס, מדען, חרד מפני יכולתו השכלית העצומה של האנדרואיד, שאינה מלווה בערכי מוסר. כאשר מתרחשת באיטליה, אחד המחוזות של יורופלנד, תקלה במפעל לנשק ביולוגי, ומאות בני־אדם נפגעים מנגיף קטלני, חושד ארמס שהאנדרואיד יזם את התקלה, כדי לנסות את הנשק הביולוגי גם על בני־אדם.

אין ברירה אלא לשלוח את הנפגעים להסגר בתחנת־חלל גדולה, עד שתימצא להם תרופה, כדי שלא ידביקו את שאר האזרחים. שניות לאחר השיגור מופיע בשמיים גוש אש ענקי, והמעבורת, הנושאת את האנשים הנגועים, מתפוצצת. בעקבות ה'תקלה' השנייה, מתעמת המדען החשדן עם האנדרואיד, אשר מודה, כי ידו היתה במעשה. "איזו חשיבות יש למותם של כמה בני־אדם, שאינם אלא יצורים אורגניים נחותים? למה מותר לעשות ניסויים בקופים, ובכם לא?" שואל המחשב ברמות ארם. פיצוץ המעבורת היה מבחינתו אקט 'הומאני'. המדען ארמס מבין, שאם לא ישמיד את המכונה, תשמיד המכונה את האנושות כולה. הוא מצטייד במלחם לייזר ומתיך את הרובוט. העולם ניצל.

שניות לאחר השיגור מופיע בשמיים גוש אש ענקי, והמעבורת, הנושאת את האנשים הנגועים, מתפוצצת. בעקבות ה'תקלה' השנייה, מתעמת המדען החשדן עם האנדרואיד, אשר מודה, כי ידו היתה במעשה

■■■

"אני שונאת את המחשב, כי ברור לי שאנחנו משתעבדים אליו", אומרת שרה הורניק, שמיניסטית. "אנשים שאני מכירה, מוותרים על מגע עם החיים, כדי לשבת מול המסך. זרץ מזה, מאגרי המידע מאפשרים לדעת יותר מדיי, על יותר מדיי אנשים. המידע הזה פוגע בפרטיותנו. העתיד שילך ויהיה יותר ויותר ריכוזי וממוחשב, מפחיד אותי".

טל בכיוף, 18, בנם של ביולוגית ועורך־דין, הביא לסיפור שכתב את תחושותיו כמתנדב במגן־דוד אדום. "לא פעם השתתפתי בהחייאות, ואני לגמרי לא בטוח עד כמה ההחייאה היא לטובת הנפגע. הסיכוי הסטטיסטי להישאר בחיים שנה לאחר ההחייאה הוא

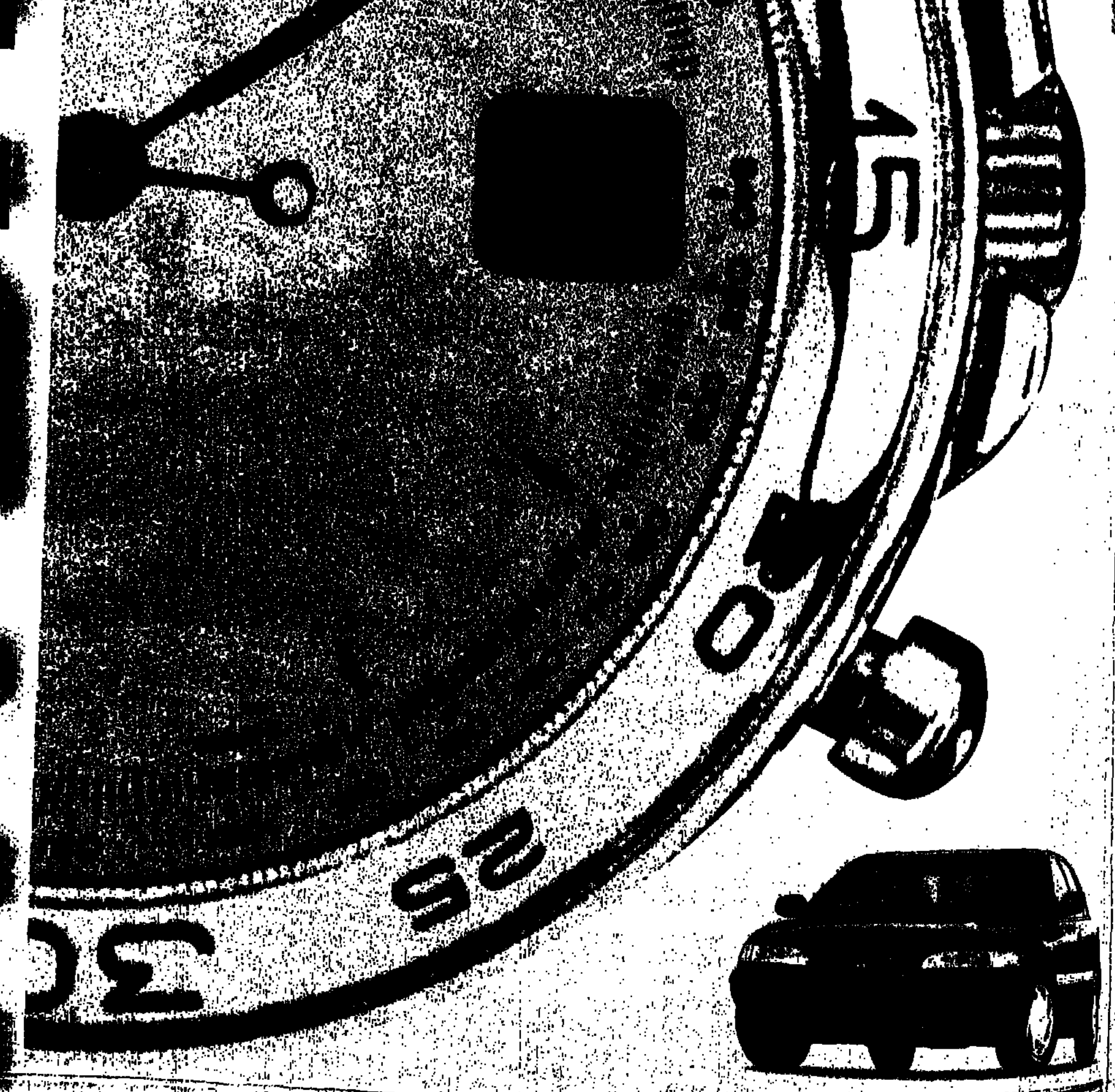
תמי שפירא · יובל צנטלר · טל בכיוף · מיכל גבאי · גד גרשון · קרן ארלר · גיל שותט · שרה הורניק · חולית קראוזה

צילום: רזי

השיעור בפילוסופיה של הביולוגיה יחיד במינו בארץ בעולם. כפרויקט־גמר הורשו התלמידים לכתוב סיפור, הממחיש את הבעיות

...והמוסריות בחיים המודרניים: השתלטות המכונה על האדם, הנדסה גנטית, הפריות מבחנה

איורים: גדי גרשון

„מרתק! ממש מופלא. היצורים מתרבים בהפריה הדדית. הזכר - היצור חסר השדיים - מחדיר את איבר־המין שלו לגוף הנקבה, שבניגוד לנו, אין לה איבר זכרי פנימי, כך שהיא זקוקה לזכר, בעוד שאנחנו מפרים את עצמנו!"

כ־20%, והסיכוי לצאת עם מוח שלם וחושב, הוא כמעט אפסי. לא פעם, לאחר החייאה, תהיתי אם טוב נהגנו. אנו חיים בעולם שבו, בגלל היכולת הטכנולוגית להאריך חיים, מספר האנשים השתולים במיטות כצמחים, גדל משנה לשנה, בקיום שאין בו לא איכות חיים ולא טעם לחיים".

בביוף ביטא את ספקותיו בסיפורו 'מוח מושלם', על בחור בן־גילו, הנפגע בתאונה והופך לצמח. הנושא הדרמטי של ה'צמחים' חוזר בסיפורים נוספים. למשל, אצל מיכל גבאי, המספרת על צעיר הכלוא בתוך גופו בבית־החולים הסיעודי, בעקבות תאונה קשה. הוא שומע את אמו המקוננת עליו, משמיעה לו מוסיקה ומנסה להחזירו לחיים. הוא מדבר, צועק, מנסה למשוך את תשומת־לבה, אך קולו לא נשמע, ותנועותיו לא נראות. בסופו של דבר מנתקת האם את בנה מהמכשירים.

„רציתי להראות את המוגבלות של הרפואה", אומרת גבאי. „הרי גם הרופאים אינם יודעים בוודאות מה קורה אצל צמח. אם הוא באמת מסוגל לשמוע ולהבין, כמו שתיארתי בסיפור, אז זה מחריד".

ד"ר עמנואל לוטם, עורך סדרת מדע בידיוני בהוצאת 'כתר', בחר וערך את הסיפורים. את האיורים עשה גד גרשון, אף הוא תלמיד בקורס. „רק קומץ ישראלים כותב בז'אנר הבידיוני", אומר עמנואל לוטם. „מבין כתבי־היד שקיבלתי במשך השנים לא מצאתי אחד הראוי לדפוס. זה הספר המקורי הראשון שאני מפרסם בסדרה שלנו, אחרי 50 ספרי מדע בידיוני לועזיים. אני מרגיש נוח מאוד עם העבודה, שספר שנכתב ע"י בני־נוער, שלכולם זה היה ניסיון ראשון בכתיבת מדע בידיוני, יישב על המדף לצד ספריו של אסימוב".

■■■

השיעור בפילוסופיה של הביולוגיה יחיד במינו בארץ ונדיר מאוד בעולם, ונעשה בהדרכתו של הגנטיקאי פרופ' רפאל פאלק מהאוניברסיטה העברית. „החיים לא מורכבים ממימד אחד. לכל נושא כיום יש היבטים עובדתיים, מוסריים, דתיים ואישיים", אומר יצחק גרטי, מורה להיסטוריה ולפילוסופיה, אשר יחד עם המורה לביולוגיה ענת גרשון, הגה ועיצב את השיעור.

„אנו מעלים לדיון את הבעיות הבוערות היום במדע ובחברה, כאשר המציאות מכתיבה את הנושאים. למשל, כשהוזמנו ההומוסקסואלים והלסביות לכנסת, והיתה שערורייה ציבורית, ניסינו לבחון זאת מכל ההיבטים. לימדנו אותם על הגישה היוונית להומוסקסואליות. היה להם קשה לקבל את העובדה שבימי סוקרטס דווקא אהבת גברים היתה הנורמטיבית והנעלה, ואילו נשים נועדו רק לפרייה ולרבייה.

„במלחמת המפרץ התאמנו את תכנית הלימודים לחשש של כולנו מטילים כימיים. למדנו על החומרים והשיטות במלחמה ביולוגית וכימית. ניתחנו טקסט ספרותי, 'המאורסים' של מנצוני, שמתרחש במאה ה־17, במגפת הדבר הגדולה במילנו. קראתי להם מ'התופת' של דאנטה, באיטלקית, ותרגמתי לעברית. קראנו בתנ"ך על מגפות, הבאנו קטעים היסטוריים, שבהם נחשדו יהודים שהרעילו בארות. הגענו למסקנה, שהלוחמה הביולוגית, שנראית כשיא החידוש הטכנולוגי, היא מצורות המלחמה העתיקות ביותר. דיברנו גם על העלות הכלכלית הנמוכה יחסית של לוחמה ביולוגית לעומת אטומית, והבאנו את עמדת המשפט הבינלאומי. העלינו אפשרות, שכמו שמדען עושה ניסיים במעבדה, מישהו, איזה

כוח עליון, עושה בנו ניסוי ומפיץ מחלות. רצינו לתת להם כמה שיותר נקודות־מבט, ולשבור תבניות מחשבה קפואות".

הם צפו בסרט 'רשומון' ולמדו, שיש כמה פנים לאמת. עמנואל הלפרין הרצה להם על אהבה בתרבות המערב. „לימדנו אותם את התיאוריה, שאהבה נובעת מתהליכים כימיים שמתרחשים במוח", אומרת ענת גרשון. „היה להם קשה לקבל את זה, כי זה סותר את המיתוסים הרומנטיים".

■■■

קריאה בסיפורים משאירה טעם פסימי ואפל. לא רק שהעתיד לא יפתור, לדעתם, את בעיות ההווה, הוא אף יחריף אותן. בשום סיפור אין סקרנות נלהבת לעשות את *קפיצת הדרך קדימה*, אל תקופה מאושרת יותר. „המצב האידיאלי בשבילי הוא לחזור לטבע, כמעט לימי האדם הקדמון", אומרת קרן אדלר. „החלום שלי הוא להיות חוקרת טבע ע"י תצפיות בג'ונגל פראי באפריקה, אבל אני יודעת שזה לא יתממש. אני יותר מדיי עירונית".

„הייתי שמחה לחיות בשנות ה־60", אומרת שרה הורניק. „זו תקופה מספיק מודרנית כדי שלא אצטרך לוותר על הנוחות, אבל לפני שהטכנולוגיה השתלטה לנו על החיים". הגעגועים אל הסיקסטיז מבטאים ערגה לעידן נאיבי יותר. יש להניח שאילו ניתן פרויקט כזה בשנות ה־60 להוריהם של הצעירים האלה, היו מתארים עתיד אופטימי, שבו תימצא, למשל, תרופה לסרטן. „הדור המזוין" של שנות ה־90, לעומת זאת, הוא חסר אשליות, אפוקליפטי, רואה שחורות.

צעירים אלה, שראשית התעוררותם המינית כבר *לוותה בחרדת המוות מפני האיידס*, אינם רואים את סופה הקרוב והטוב של המגפה. בסיפור שכתבה תמי שפירא נכשלו כל הניסיונות להרכיב את הנגיף הקטלני, והאנושות הושמדה, פרט לקומץ אנשים שנקטו פתרון של הנדסה גנטית ויצרו מין שלישי, זכר ונקבה בגוף אחד, המפרה את עצמו. האדם כפי שהכרנו אותו, זכרים לחוד ונקבות לחוד, הוכחד, אך באי מבודד באוקיאנוס השקט גילתה לפתע קבוצת מדענים את „האנשים של פעם".

„כשירדה חשיכה נכנסו היצורים לבקתות, לפי חלוקה מעניינת", מדווח אחד המדענים לחבריו. „לכל

בקתה נכנסו שני מבוגרים, אחד מכל מין, וכמה ילדים. הצצתי פנימה. כשהסתגלו עיניי לחושך, ראיתי שני מבוגרים - בני מינים שונים, כאמור - מקיימים יחסי־מין, כמו יונקים נחותים! מכיוון שהם הסירו מעליהם את פיסות העור, יכולתי לצפות במבנה הגופני שלהם, והבחנתי במוזרות נוספת: לחסר השדיים היה איבר־מין בולט, ואילו בן המין השני היה זהה בדיוק לנו. צילמתי אותם ויצאתי מקרחת היער"...

פרנק עבר על התמונות בזו אחר זו, מהמהם לעצמו בהתפעלות, וכשהגיע לתצלומי היצורים העירומים המקיימים יחסי־מין, התבונן בהם שעה ארוכה. לבסוף פנה אל השלושה: „מרתק! ממש מופלא. היצורים מתרבים, כפי שהבחנת, אן, בהפריה הדדית. הזכר - היצור חסר השדיים - מחדיר את איבר־המין שלו לגוף הנקבה, הדומה לנו במבנה גופה. אך נראה לי שבניגוד לנו, אין לה איבר זכרי פנימי, כך שהיא זקוקה לזכר, בעוד שאנחנו מפרים את עצמנו. מעניין מאוד!"

„זה לא רק סיפור על הפחד מאיידס, שהוא חזק מאוד בין בני הגיל שלנו", אומרת תמי שפירא. „מעסיק אותי ההבדל בין המינים לא רק מבחינה גופנית, אלא גם מבחינת האישיות. הפתרון שמצאתי כדי להרכיב את האיידס הוא פתרון ביולוגי, גופני. אבל נראה לי שהאדם יזדקק תמיד לחום ולקירבה של בן המין האחר. הביולוגיה לבדה אינה עונה על הכל. גם אם ייפתרו בעיות הקיום הפיזי, תמיד יישארו צרכים נפשיים שיש לענות עליהם".

ענבל וילמובסקי חושבת ללמוד הנדסה גנטית. הסיפור שכתבה 'עד סוף העולם', מתרחש ב־2095. העולם כבר הכיר בסכנת ההשמדה הנשקפת מהנשק הגרעיני, וגיבורת הסיפור, אן, עיתונאית, מסקרת את חתימת ההסכמים על פירוק הנשק. ואולם כאשר הכול חוגגים את סילוק סכנת האטום, אינם שמים לב לסכנה הגדולה יותר: חרקים שנעשו עמידים לחומרי ההדברה, והתלכדו ללהקות גדולות כדי לתקוף ולהמית את כל שוכני כדור הארץ. אן נחלצת בעור שיניה ומצטרפת לקבוצת מדענים ערניים, אשר בנו לעצמם *סביבת חיים אטומה*, אשר בה הם שורדים, גם לאחר שכדור הארץ כולו הושמד.

„באופן אישי, מדע בידיוני רחוק ממני, ואני מעדיפה לקרוא את עמוס עוז או את א.ב. יהושע, אבל הסיפור מבוסס על עובדות מדעיות מדויקות", אומרת וילמובסקי. „אבא שלי אנטמולוג, מומחה לחרקים, ואני גדלה עם מודעות לחרקים מגיל צעיר. האדם הוא יצור עליון בטבע, ובכל זאת הג'וק, יצור קטן ועלוב, הוא המתחרה העיקרי שלנו על מקורות המזון. הם מפתחים תנגודת לחומרי ההדברה, ונעשים עמידים לכל. עוד לא ראיתי בית, שהצליחו לגמרי לחסל בו את הנמלים, תמיד הן רוחשות למטה. האדם חושש שישמיד את עצמו באמצעות הנשק הגרעיני, אבל לדעתי, הסכנה העיקרית האורבת היא מהטבע. אני לא בטוחה שהחרקים הם שישמידו את האדם, אבל אין לי ספק שהם יחיו הרבה אחרי שאנחנו כבר לא נהיה על כדור הארץ".

■■■

כמחצית הסיפורים כתובים בשפה המנוכרת של המדע הבידיוני, ושמות הגיבורים לועזיים, אולי מתוך רצון להרחיק את האימה. „לפי כיוון הדברים עכשיו, בהחלט ייתכן שהאנושות תתחסל בעוד 50 שנה", אומר יובל צנטלר. „זה יכול לקרות במלחמה אטומית, אבל גם בגלל התפוצצות אוכלוסין. אם הדינוזאורים נכחדו, אין שום ערובה לאדם, שגם הוא לא ייכחד. אנחנו לא יותר חזקים מהדינוזאורים".

„אני מקווה שתלמידיי, כל אחד בתחומו, יהיו לו הידע והשיפוט המוסרי שינחו אותו כשיצטרך לקבל הכרעות", אומרת ענת גרשון, המנהלת גם את ביה"ס למחוננים 'אופק' בירושלים. „נכון, אנו מחנכים אותם להיות הטובים ביותר, ואנו לא מתביישים בזה. לדעתי, זו היתה צריכה להיות מטרתו של כל מוסד חינוכי באשר הוא".

„הקידמה עצמה אינה מפחידה אותי, תלוי איך החברה תשתמש בה, אבל צריך להטיל עליה הגבלות", אומר גיל שוחט. „זה בסדר גמור להשתמש בהנדסה גנטית או בהפריות מבחנה כדי לבחור את מין העובר ולמנוע ממנו מחלות תורשתיות, אבל אם ישתמשו בכלים האלה כדי ליצור גזע של גאונים, או לחילופין, פועלי מכרות שחורים, זה יהיה לעבור את הגבול".

„תמיד הסתכלו על העתיד כדבר שישנה את כל צורת חיינו ויהפוך אותנו ללא־אנושיים. אבל זו אינה נבואה שמגשימה את עצמה", טוענת הילית קראוזה. „רוב ספרי המדע הבידיוני לא התממשו. '1984' של ג'ורג' אורוול חוזה עתיד אפל יותר מזה שהגענו אליו במציאות. אולי עכשיו יש יותר מקרי סרטן בגלל החור באוזון, אבל לפני חמישים, ומאה שנה אנשים מתו בהמוניהם ממחלות קשות אחרות, שהיום מתגברים עליהן בקלות. בסופו של דבר, אני מאמינה שהעתיד אינו מסוכן יותר מההווה". ■

מעקב '7 ימים' על פיטוריו של המורה לאמנות

איפה החצי השני

הסערה שפרצה בעקבות פיטוריו של המורה לאמנות יובל קדר בתואנה, שהפרופיל הצבאי שלו (21) מהווה סכנה לתלמידיו - גרמה לעיריית ת"א לחזור בה מפסילתו, אבל לא הביאה אותה להחזיר אותו למשרתו, או לכל משרת הוראה אחרת. סוף טוב, אבל לא מושלם

יעל גבירץ

יובל קדר
צילום: אסנת יבין

פרשת הפיטורים המכוערת של המורה יובל קדר, שסולק ממשרתו כמנהל מגמת האמנות הפלסטית בביה"ס לאמנויות, הגיעה סוף־סוף אל סופה הראוי. לקח לה, לעיריית תל־אביב, חצי שנה עד שירדה מהעץ שהצמיחה, כאשר פיטרה אותו בבהילות באמצע שנת הלימודים, בטענה שהעובדה שהשתחרר מצה"ל בסעיף פרופיל 21, איננה מאפשרת לה להעסיקו, מאחר שהוא מהווה סכנה לתלמידיו.

הנושא הזה כמעט אינו מצריך תזכורת, מאחר שמאז עלה לכותרות, עורר דיון ציבורי נוקב בבעיית האפליה הקשה והסטיגמה החברתית הממשיכה לרדוף את מי ששחררו מצה"ל בסעיף כזה, במהלך כל חייהם.

קדר, שגויס לצה"ל בפרופיל 97, עם מוטיבציה ונתונים אישיים גבוהים, שמצאו אותו מתאים ראוי לקורס קצינים, חש שהוא נשחק במהלך שירותו הארוך כמדריך קורסי מ"כים בשטחים. בהיותו בן יחיד להוריו, עמדה לו הזכות לשרת בבסיס עורפי. משהתקבלה בקשתו להעברה לבסיס כזה, לא נמצא לו תפקיד ראוי. הוא הועבר מבסיס לבסיס, ונגזרו עליו עבודות דחק אדמיניסטרטיביות וחסרות ערך, שנועדו להשלים את הזמן שנותר עד סיום תקופת השירות שלו. בסופו של דבר, זמן קצר לפני שהגיע המועד הזה, נענה להצעת הפסיכולוג הצבאי להקדים את מועד שחרורו מצה"ל, בסעיף הזמין הקיים למצבים כאלה, סעיף 21.

במהלך 17 השנים שחלפו משחרורו, השלים את לימודיו בציור ובהוראת הציור ושימש בהצלחה כמורה. את תפקידו כרכז מגמת האמנות קיבל לאחר שזכה בו במכרז פתוח, בזכות כישוריו הבולטים. הוא לא הסתיר את שחרורו המוקדם ואף יותר מכך: על חסידה התיק הרפואי שלו: מתוך תחושה עמוקה שאין לו מה להסתיר. בתקופה הקצרה שהספיק לשמש בתפקידו, זכה להערכה גדולה מצד המורים והתלמידים.

סיבות שונות הניעו את פקידי מינהל החינוך בעיריית תל־אביב להחליט לפתע, לאחר שכבר החלה שנת הלימודים, להיתלות בסעיף שלא מנע את קבלתו לעבודה, כדי להפסיק את עבודתו ולהשיב את התפקיד למי שכיהן לפניו כרכז המגמה. יהיו הסיבות אשר יהיו, תום לב לא היה בהן. העירייה, שלא העריכה נכון את גודל הביקורת והזעם שיעורר השימוש בסעיף 21 הנושן כבסיס לפסילתו, הוסיפה חטא על פשע, כאשר הפרה את חובת החיסיון הרפואי המוטלת עליו. הדוברת מטעמה פרסמה הודעה, שלפיה שוחרר קדר כביכול בשל ליקוי נפשי חמור. מידע שנסתר על־ידי רופא מטעם העירייה, שבדק את תיקו הצבאי.

קדר נותר ללא עבודה, עם ילד קטן ותינוק האמור להיוולד בקרוב, ללא כל יכולת להיקלט בעבודה במסגרת מוסדות החינוך הקשורים בעיריית תל־אביב. אגף החינוך אף טרפד בקשות של כמה בתי־ספר לקבלו להוראה. שר החינוך גינה את הדרך, שבה פעל מינהל החינוך העירוני ודרש להשיב לקדר את משרתו, אולם העירייה דחתה את פניותיו.

הפרשה הזאת הביאה את יו"ר ועדת החוקה של הכנסת לקיים דיון דחוף בסוגיית השימוש בפרופיל הצבאי כקריטריון לקבלה לעבודה. בדיון הזה נחשפו אינספור מקרים של אפליה שרירותית, המאמללת את חייהם של כל אלה שהצבא כתר מטעמיו לא לחיילם או לשחררם מוקדם. הדיון הניב הנחיה חדשה של נציב שירות המדינה, הפרופסור יצחק גל־נור, האוסרת כל עשיית שימוש בפרופיל הצבאי בשיקולים לקבלת אדם לעבודה בשירות המדינה. הנחיות אלה הועברו כהמלצות גם לרשויות השלטון המקומי, שאינן נכללות בשירות המדינה.

לפני כחודש פורסמה ב'7 ימים' כתבה שתיארה את הפרשה ואת המשך סירובה של העירייה להשיב לקדר את משרתו או לשבצו לכל משרת הוראה אחרת. בכתבה אמר קדר, כי אם הנושא לא יבוא על פתרונו ייאלץ להגיש תביעה משפטית נגד העירייה, שבמסגרתה ייאלץ ראש העיר, רוני מילוא, לבוא ולהסביר את מדיניותה המפלה של העירייה. מילוא, כזכור, נרדף במערכת הבחירות בטענה, שמכיוון שלא שירת כחייל קרבי, אינו כשיר לניהול עיר.

לאחר תכתובת מתישה ועקרה, שניהלה עורכת־הדין של קדר, שירה דונביץ', עם המחלקה המשפטית של עיריית תל־אביב, בחרה בפנייה ישירה אל מילוא. בעקבותיה התקבלה בימים אלה תשובת המחלקה המשפטית של העירייה, ובה ההתחייבות כי „במידה ויהיו משרות אחרות בעירייה, וקדר יגיש להן את מועמדותו, יבחנו כשירותו וכישוריו לתפקיד המוצע, כנהוג וכמקובל בעירייה, תוך שימת לב להוראות נציבות שירות המדינה, שיפורסמו בנושא סיווג הפרופיל הצבאי כמדד למיון עובדים".

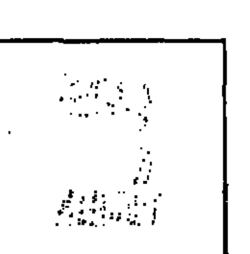
בכך הסתלקה העירייה מפסילתו של קדר ומקביעתה, כי יעדרו מבדקים נפשיים ויתקן את סיווג הפרופיל שלו.

הסוף טוב, אך לא מושלם. קדר לא יקבל מחדש את המשרה שנלקחה ממנו, למרות שהטעמים לפיטוריו בטלים. למכתב נוספה פסקה המבהירה, כי באגף החינוך לא דרושים היום עובדים נוספים או ממלאי־מקום, ולכן לא ישובץ קדר למשרה. האגף שבישל את הפיטורים המכוערים האלה עדיין מחזיק בידיו את המפתחות לפתיחת הדלת, שתשיב לקדר את זכותו לעבוד כמורה. בנושא הזה יימשך המעקב של '7 ימים'. ■

הוא לא ישוב

17 שנים אחרי שעזב את קיבוץ תל־יצחק בטריקת דלת, חזר השבוע יאיר חסון לביקור מפויס, אולי ביקור ניצחון: חסון, 37, בעבר שומר־ראשו של משולם ריקליס, הוא היום שותף בעסקיו של המיליארדר־היורד, ומגלגל בעצמו מיליונים ● אילו שמעו בקיבוץ לעצותיו הכלכליות לפני חמש שנים, אולי היה מצבם היום טוב יותר

שושנה חן

צהריים, כשאנחנו יוצאים אל כר הדשא הסמוך לביתה של ורדה חסון בקיבוץ תל־יצחק, נפרש מול עינינו השרון המוריק והפורח. ורדה שואפת נשימה עמוקה, ובקנאה בלתי מוסתרת מספרת על שניים מצעירי הקיבוץ, הוא מהנדס, היא עובדת סוציאלית, שעובדים בעיר אבל חיים ומגדלים את ילדיהם בקיבוץ. והרמז, לא קשה לנחש, מכוון לבנה יאיר, שפוסע לצדנו. איש־עסקים מצליח בקליפורניה, שומר־ראש לשעבר, שהפך למנהל עסקיו ויד־ימינו של המיליונר הישראלי לשעבר משולם ריקליס, ולאחרונה, גם מבעלי 'בורגר קינג' ישראל.

יאיר רואה בנוף שלפנינו בעיקר את הפוטנציאל העסקי. 'ריל אסטייט', הוא אומר על הקרקעות שעליהן עומד הקיבוץ, במבטא קליפורני מתגלגל, שנשמע קצת מוזר כפי בן תל־יצחק, שרק לפני עשר שנים ידע בקושי אנגלית, למד את שפת העסקים מעיתונות כלכלית, והיום הוא מגלגל עשרות מיליוני דולרים לשנה.

סיפור סינדרלה או פשיטת־רגל של התנועה הקיבוצית? ארבעת בניה של ורדה חסון ירדו מן הארץ. שניים אמנם שבו ארצה בשנה האחרונה, בלחץ הנשים והילדים, אבל שניים עושים חיל בחוץ. יאיר בקליפורניה, אחיו הצעיר יואב ביוסטון, טקסס.

ורדה, אשה חמה וחכמה הנראית צעירה מגילה, מסתירה הרבה כאב מתחת לגאווה על הצלחתו הכלכלית של בנה. „עשר שנים, כל ארבעת בניי היו יורדים, זו המלה הטכנית להגדיר את המצב. בתקופה מסוימת הייתי היחידה בקיבוץ, שכל ארבעת בניה לא היו בארץ. היום יש לנו עוד חברת קיבוץ, ששתי בנותיה מתגוררות בחו"ל".

רק שנים מאוחר יותר, מגלה יאיר, נודע להם על כמה חברי קיבוץ, בודדים אמנם, שהטיחו באמו שבניה בוגדים. והיא, שכל ילדיה שירתו ביחידות נבחרות, יכלה רק להתרפק על סיפור עלייתה לארץ מצ'ילה בשנת 1954, נערה־אשה צעירה, בהריון ראשון, שספגה ציונות מאז שהיא זוכרת את עצמה. „חמישה שבועות נסענו באנייה כי רציתי, שהילד יהיה צבר, הוא היה אמור להיות הצבר הראשון בארץ שנולד לעולי דרום־אמריקה". אחר־כך, בארץ, לא העזה לדבר עם הילדים ספרדית, כי בקיבוץ הסתכלו על כך בעין רעה. רק לעתים רחוקות, בחברת חברים ובני משפחה, הרחק מאוזני זרים, העזו להתרפק על שפת אמם.

שבע־עשרה שנה אחרי שעזב את הקיבוץ, אנחנו לוקחים את יאיר לטיול בשבילי ילדותו, באיזור הוותיק של הקיבוץ, שאותו לא פקד שנים. כשהוא מגיע לבקר את אמו, הוא אומר, אינו יכול להרשות לעצמו שהות של יותר מכמה שעות. מגיע היישר לביתה. כמה חברים וקרובי משפחה המתגוררים עדיין בקיבוץ יקפצו אז לביקור בזק. שיחות קצרות, חסרות משמעות. מה נשמע? איך העניינים? ויאיר, בקוצר־רוח, ימהר לפגישה העסקית הבאה.

■■■

„חמש־עשרה שנה לא הייתי כאן", הוא אומר לי, כשאנחנו חולפים על־פני כר הדשא המרכזי של הקיבוץ, „הדשא הגדול קראנו לו. היום הכל נראה לי כאילו התכווץ". כיכר הדשא הגדולה קטנה יותר מהדשא הצמוד לביתו הפרטי ברובע 'ווסט הוליווד' בלוס־אנג'לס.

אנחנו עוברים ליד בתי הילדים, שבהם בילה את ילדותו ואת נעוריו, והבית הקטן, שאליו הגיע עם בני שכבת הגיל שלו לחופשות מן הצבא. יאיר, 37, גבוה, במכנסי ג'ינס ובחולצת טריקו שחורה אופנתית נראה

יאיר חסון (מימין) עם משולם ריקליס (משמאל), משומר ראש, למנהל פרויקטים, לשותף בכמה מהעסקים

צילום: סיון פרג'

יאיר חסון בקיבוץ תל־יצחק. „חמש־עשרה שנה לא עברתי ליד כר הדשא המרכזי של הקיבוץ. היום הכל נראה לי כאילו התכווץ"

צילום: אריאל בשור

כמו נטע זר בנוף ילדותו. אפילו המוקסינים מעור חום כוהק שהוא נועל לרגליו, המלה האחרונה באופנת נעלי ההליכה האמריקנית, אינם מתאימים, הוא מתלונן, להליכה בשבילי הקיבוץ. קשישים שפוגשים בנו בדרך אינם מזהים אותו, עד שהוא מזדהה כבנה של ורדה חסון. אם של בן כיתתו נועצת בו מבט מופתע. סבא וסבתא של גיא מרוז לא מתרגשים במיוחד מסיפורי קליפורניה־על־רגל־אחת שלו. „אל תשכח את אמא", הם מתרים בו.

„כואב לי עליהם", הוא מודה, כשאנחנו מבחינים מרחוק באחת מוותיקות הקיבוץ, חבושה בכובע־קש שידע ימים טובים יותר, גוררת עגלת קניות. „הם הקדישו את כל חייהם לרעיון הקיבוצי, האמינו בו באמונה שלמה, והיום מתברר שכל מפעל החיים שלהם בטעות יסודו. בעוד עשר, חמש־עשרה שנה, מה יישאר פה מהקיבוץ?"

כשסיים את לימודיו במינהל־עסקים באוניברסיטה אמריקנית, לימודים שמומנו על־ידי משולם ריקליס, שהאמין בו, החליט לבחור כנושא עבודת־הגמר את המבנה הכלכלי של קיבוץ הולדתו. „אם הייתי מנהל החברה שנקראת קיבוץ תל־יצחק, ממה הייתי יכול להבטיח רווחים?" קרא לעבודתו.

תל־יצחק, קיבוץ קטן בשרון, ארבעה קילומטרים מנתניה, שנוסד על־ידי עולים מפולין וחוזק בשנות החמישים בידי גרעין עולים מדרום־אמריקה. כ־70 משפחות. קיבוץ שהתיר לחבריו לשמור על רכושם הפרטי. קיבוץ שהסתבך בחובות כמו כל הקיבוצים. במסגרת עבודת־הגמר שלו הציע יאיר, בין השאר, לעזוב מיד את החקלאות ולהיכנס עמוק ככל האפשר לענפי השירותים. המליץ, למשל, להקים במקום בית־אבות, „שהיום הם בונים סוף־סוף אחרי שהסתבכו בעשרים מיליון דולר של הוצאות", להשתמש בעתודות הקרקע היקרות להקמת קאנטרי־קלאב יוקרתי ליישובי הסביבה. „לנצל את יתרונות המיקום הגיאוגרפי של תל־יצחק, קרוב לעיר אבל מספיק רחוק כדי להבטיח איכות חיים. הפתרון שלי היה, שחברי המשק יקבלו משכורת מעבודתם בשירותים".

יאיר הגיע אז מלא גאווה לקיבוץ ומסר את העבודה לדודו צבי, האיש החזק במשק. „והוא אפילו לא התייחס להמלצות". אולי אם היו שועים לעצת הבן לשעבר, היו עסקי תל־יצחק נראים כמו עסקיו הפרטיים של יאיר, שמתקשה היום לחשב כמה הוא מגלגל בשנה.

„הקיבוץ של היום מתאים לבינוניים", אומרת אמו ורדה. „למרות הכאב על בניי שעזבו, אני מבינה אותם. למי שרוצה להגיע להישגים, אין מה לעשות כאן". יומיים מאוחר יותר, כשאני פוגשת בסניף החדש והמצוחצח של 'בורגר קינג' בקניון מלחה בירושלים בבנה עמיר, המכהן היום כמנהל הפרסום והשיווק של הרשת בישראל, הוא אומר לי אותן מלים בדיוק.

■■■

על בני משפחת חסון מעולם לא ניתן היה לומר שהם בינוניים. ארבעה פראי־אדם, אימת המטפלות, מנהיגים בכל אחת מקבוצות הגיל שאליהן השתייכו. „לא היינו רעים, רק הסתבכנו במעשי קונדס", צוחק עמיר, שבגיל שלוש נהג בטרקטור לתוך חדר־האוכל, וזעזע את הקיר

עם אמו, ורדה חסון. „למרות הכאב על בניי שעזבו, אני מבינה אותם. למי שרוצה לתגיע לחישגים, אין מה לעשות בקיבוץ"

צילום: אסנת קרסננסקי

„כואב לי עליהם", אומר יאיר על ותיקי הקיבוץ. „הם הקדישו את כל חייהם לרעיון הקיבוצי, האמינו בו באמונה שלמה, והיום מתברר שכל מפעל החיים שלהם בטעות יסודו"

ואחר צנח מהמושב והשתטח בין הגלגלים.

אביהם, אברהם ז"ל, איש גבוה, גדול, כריזמטי, נצר למשפחה ממגורשי ספרד, שדרכי נדודיה מיוגוסלביה לצ'ילה מוכרות לצאצאיו, היה מדמויות־המפתח בתנועה הליברלית העצמאית בימיה הטובים. הבנים זוכרים עד היום את צמרת המפלגה עולה אליו לרגל. משה קול, שמחה ארליך, משה ניסים. במהפך של 1977 הוצב במקום השני לרשימה לכנסת אחרי גדעון האוזנר. פחות מאלף קולות הפרידו בינו לבין הכיסא. „כמה ימים אחר־כך קיבל התקף־לב והלך לעולמו, והוא רק בן 49", אומרת ורדה, ורוק של דמעות עולה בעיניה. החלום שעבר על המשפחה, טוען יאיר, היה אחת הסיבות לכך שהבנים נפוצו אל מחוץ לשערי הקיבוץ עד לחו"ל.

„תקופה קצרה אחרי שנפטר", אומרת ורדה, „הצעירים התגייסו לצבא, שני הגדולים עזבו את הארץ, הכל בא בבת־אחת. התרגלתי. הבנים הם עדיין חלק ממני, אבל המרחק הגיאוגרפי עושה את שלו. אני לא מרברת על זה, קשה לי".

יאיר אומר, שכבר בגיל 17 ידע שיעזוב את הקיבוץ. „הרגשתי לחוץ, למרות שהיה לי טוב בילדות. למדנו בבית־ספר יסודי בבית־יהושע. בתיכון המשכנו בבית־ספר של קיבוצי הסביבה, תיכון שהתנהל בשיטת בית־הספר החופשי. היינו מרכיבים לעצמנו את המערכת. מכיוון ששיחקתי כדורסל טוב, ביקשו שאאמן את הקבוצה. כשטענתי שלא אספיק גם ללמוד וגם לאמן, הציעו לי פטור מלימודי כל מקצוע שאבחר. בחרתי במתמטיקה, בכל ארבע שנות התיכון לא למדתי דקה אחת מתמטיקה. אחר־כך, כשהגעתי לאוניברסיטה, הייתי צריך להתחיל מאלגברה בסיסית".

מגיל 12, בשעות הצהריים, אחרי שחזרו מבית־הספר, עבדו בקיבוץ. היו עבודות שנואות, כמו ריסוס הפרדס, שיאיר זוכר עד היום בסיוט, ועבודות יוקרתיות – לחרוש בטרקטור הגדול בשדות הכותנה. גדל בבתי־ילדים עם לינה משותפת. משמונה ילדים משכבת הגיל שלו, רק שניים נותרו בתל־יצחק. עם אף אחד מהם אין לו קשר. ורדה: „הרבה משפחות עזבו את התנועה הקיבוצית בגלל הלינה המשותפת. אנחנו חונכנו שהכל משותף. ילדים גם כן. רק בימי החורף, בברקים וברעמים, היינו הולכים לראות מה עם הילדים".

בחופשות מהצבא עדיין היה חוזר לקיבוץ, אך כשסיים את שירותו הצבאי, יצא החוצה רשמית. „אז היה נהוג לתת פיצויים בשווי של 800 דולר בערכים של היום. לא רציתי שיגידו לי שקיבלתי כסף כשעזבתי, וויתרתי".

יצא בטריקת דלת והלך לעבוד כמאבטח באל־על, עבודה יוקרתית בימים ההם של סוף שנות השבעים, עידן חטיפת המטוסים. מ־42 איש שנכנסו לקורס מאבטחים, נותרו שבעה. „בזמנים ההם, לעזוב את הקיבוץ היתה בגידה. כשהייתי בארץ, באתי כל שבוע לבקר בקיבוץ, נמשך אליו כמו אל חבל הטבור. אבל מתוך מרדנות, לא נכנסתי לחדר־האוכל".

ורדה: „אז לא הבנתי אותו. כאבתי במיוחד בגלל כל המצב בו אני הייתי שרויה, ממש אחרי שאיבדתי את בעלי, אבל כעבור זמן קצר השלמתי".

אנחנו יושבים בחדר ההנצחה על שם גדי מגלה ז"ל בן הקיבוץ, איש צנחנים, שנהרג במרדף בבקעה. יאיר, כמו כל ילדי הקיבוץ גדל על מיתוס של מגלה, שלא יהה כדי לא לפגוע באשה ערביה, אך היא חיפתה על המחבלים שהרגוהו. יאיר אהב את השנים

המשך בעמוד 74

יאיר חסון, תמונת ילדות עם ההורים בקיבוץ. האב נפטר מהתקף לב בגיל 49 והשאיר אשת ארבעה ילדים

מנוחה בשעת גלישה. "זהו ספורט יקר. ציוד גלישה מקצועי עולה הרבה"

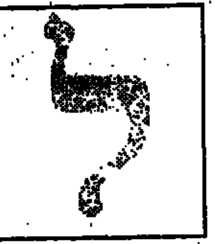
מיכל היין בגלישה. מאחר שאין בארץ גולשות ברמת שלה, היא מתחרה עם בנים ומדורגת ששית ביניהם. עיקר פעילותה בחו"ל

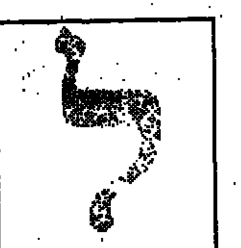
צילומים: שרי היין

לגעת ברוח, לגעת במים

ענת טל־שיר

מיכל היין, 26, כבר שלוש שנים אלופת ישראל בגלישת רוח, קטפה את כל התארים והגביעים בארץ, והיא התקווה הימית של ישראל לאולימפיאדה 96' ● לגלישה הגיעה אחרי שניסתה את ענפי הספורט הפרועים ביותר ● דיוקן של ספורטאית צעירה, יפה, שלא אוהבת להפסיד – ולא סובלת מים

לתוך עולם גברי, קשוח, פלשה לפני ארבע שנים צעירה דקה וביישנית. איש לא ידע כיצד להתייחס למיכל היין, ששנה מיום שהחלה ללמוד גלישת רוח כבר קטפה את כל התארים והגביעים בארץ. השליטה שלה בענף השיט לנשים מוחלטת. זה שלוש שנים שהיא אלופת ישראל. אין בשטח נערה אחת שמאיימת על תוארה. היא מתחרה עם בנים ומדורגת שישית בארץ בין הבנים, הישג מצוין. הזירה המרכזית שלה היא אפוא חו"ל. גולשות הגלים בעולם הן יריבות קשות, אבל היין במיטבה דווקא שם.

לפני כמה ימים חזרה היין מאליפות אירופה בכרתים. בסיום, דורגה במקום ה־25, תוצאה שאיכזבה, בעיקר לאור שאיפתה לסיים בין 12 הראשונות. נודע כי בקרב ספורטאי וראשי המשלחת הישראלית לכרתים שררו יחסים קשים במהלך התחרות, ואיש מבין הספורטאים לא הגיע לתוצאות המקוות. היין נשברה מהעויינות הכללית וביקשה לפרוש לקראת סוף התחרות. מאז שובה, הסתגרה בביתה, וחבריה אומרים שתוך זמן קצר תתאושש ותשוב להתאמן לקראת אליפות העולם בקנרית.

התוצאה הטובה ביותר שהשיגה היתה באפריל 94'

עם הגלשן. כבר בגלישה הראשונה, עלתה ולא נפלה. שיווי המשקל שלה נדיר

[illegible] שרי היין, אשה יפה ונמרצת, החלה לגלוש בגיל [illegible], נסעה לחוף הים עם חברים והשתעממה. נער בן [illegible] נתן לה את השיעורים הראשונים בגלשן־רוח. כיום שרי היין כבר לא גולשת, את הציור העבירה לבתה, והיא עוסקת בצילום תחרויות שיט.

מיכל התנסתה בכל סוגי הספורט הפרועים, בעיקר המסוכנים והתחרותיים. היא רכבה על אופנועי־שטח והשתתפה בתחרויות קפיצה לאופנועי בי.אמ.אקס; [illegible] בנבחרת השחייה; שיחקה טניס אך נאלצה להפסיק בגלל שחיקה בפרקי הידיים והרגליים; [illegible] על גלגיליות, ותוך שנה היתה אלופת הארץ [illegible] על רמפה; אחר־כך גילתה את גלשן־הגלים (ללא מפרש) והשתבצה בנבחרת ישראל; רכבה על סוסים וחיפשה "כל מה שיש בו ריגושים", כך היא [illegible].

[illegible] שבעה חודשים חדלה מיכל התינוקת [illegible] ללכת. אומרים שיש קשר בין עובדה [illegible] הכלשונות שלה בסוגי ספורט הדורשים שיווי־משקל. בכל מקום, אמה חשבה שלילדה יש שיווי־משקל פנומנלי. אחרי הרפתקאות האופנועים והגלגיליות נסעו שתיהן לצפות בתחרות גלישת רוח [illegible], זה היה לפני ארבע שנים, וזה שינה את חייה של מיכל.

השיט איתן פרידלנדר ראה אותה גולשת גלים [illegible] פרידלנדר, אלוף שיט לשעבר בדגם 470

קמתי בארבע בבוקר לתפוס גלים, הייתי מכורה לסרטי גלישה, בלילות הייתי מתפללת, שלמחרת יהיו גלים כמו שאני אוהבת: חלקים, מסודרים, באים בקבוצות. גלשתי בעיקר בחברת בנים, בחוף פלמחים ובמרינה בתל־אביב. אחרי הצבא והתמכרתי לגלשן הרוח. אני טיפוס מאוד תחרותי, החלטתי להתחיל לגלוש רק כדי לנצח. זה היה מרגש, חדש ומסעיר. הכשרון בלט מיד. ראו שיש לי יציבות מדהימה. מאחר שאני בנויה רק לניצחונות, השתפרתי מאוד כי אני אוהבת תחרויות".

– איך נראים חייה של ספורטאית מקצוענית?

"מפרכים, גדושי מתח ולחץ. אנשים חושבים שכל היום אני טסה, משתזפת וטובלת בים, אבל לא מבינים איזו עבודה קשה זו. כל השנה עובדים ואין מנוחה. בשנה האחרונה השתתפתי בתחרויות רבות בחו"ל ובארץ, אמנם שכללתי מיומנויות, אבל קרעתי את עצמי. יש לחץ מתמיד של נסיעות ותזוזות, יש ציפיות גבוהות ממני, וזה משא כבד כי אני לא רוצה לאכזב ולהתאכזב. כמעט שאין לי זמן לחיים פרטיים. אני לא זוכרת מתי יצאתי לטיול סוסים עם החבר שלי, או סתם כך התבטלתי בבית".

– כמה זמן תוכלי להמשיך בקצב הזה?

"נראה מה יקרה השנה באליפות העולם (חודש אוגוסט בקנרית), נזכה לאטלנטה בעוד שנתיים, ונראה

[illegible], תחרות יוקרתית בצרפת. מתוך 53 מתחרות [illegible] במקום השביעי, מפתיע ומעורר תקוות. בשנה [illegible] מספחים אותה, אם כי לא במידה מספקת, [illegible] שתתברג במשלחת האולימפית. מיכל היין, [illegible] בת 26, היא התקווה הנשית הישראלית [illegible] 1996.

[illegible] שאני מנסה לראיין אותה. שוחחתי עם [illegible] האלקטרונית שלה כמה פעמים, צלצלתי [illegible], אבל לא שמעתי מלה מהיין. היא כל־כך גלויה, [illegible] לא הצליחה להסתיר את העובדה, שראיון לא [illegible] אותה. כל הפעילות הנלווית לעיסוקה [illegible]: יחסי־ציבור, אימונים, מרפקים, קשרים עם [illegible], מציאת חסויות וכו' – זרה לה. אותה [illegible] רק התחרויות ומה שביניהן: החבר שלה, [illegible] הסוסים, הבית הכפרי שלהם, הטיולים בטבע, [illegible] הפרטיות.

[illegible] נחוש ועיקש, מופנם ובלתי מתפשר. [illegible] והניגוד למצופה, היא דקיקה ולא שרירית. [illegible] נוהגת באוטוביאנקי כתומה קטנה, וכשהיא [illegible] להתאמן במועדון הגלישה שבחוף גורדון, אין [illegible] שלא מתפעל ממראה הנערה הארוכה, הנושאת [illegible] לטשה בבגדי גלישה זרחניים, פניה מוסתרים [illegible] קסקט ומשקפי־שמש. המראה הנערי שלה [illegible] ושפת הגוף שלה גמישה וקלה.

■■■

היא מרואיינת קשה, וחולף זמן עד שהיא [illegible] ומרשה לעצמה לחייך. התשובות [illegible], ונראה שהבחורה פשוט לא יודעת לפטפט. [illegible] עיינית, מעט מתוספסת, מקסימה בנחישותה, [illegible] לכל רואים שהיא טיפוס של מנצחת. נערה זו [illegible] להפסיד.

אבא של מיכל מת כשהיתה בת שבע. נפטר ממחלה [illegible] והותיר אשה צעירה, בת ושני בנים. "רציתי [illegible] צמות בלונדיניות שתשחק בבובות", אומרת שרי היין, אמא של מיכל, "אבל מיכל שיחקה כדורגל [illegible] למשחקי הרחוב הפראיים עם הבנים".

וכיום מאמן נבחרת ישראל בדגם זה. תראה איזו יציבות יש לה, העירה אמה של מיכל. הוא היה משועשע. כל האמהות מתפעלות מהבנות שלהן, אמר, ויצא עם מיכל לגלישה הראשונה. מרגע שעלתה על גלשן־הרוח, לא נפלה ממנו, וזו תופעה נדירה. הוא איתר אצלה שיווי־משקל בלתי רגיל ויעץ לה להמשיך להתאמן.

פרידלנדר: "יש לה פוטנציאל אדיר. היא נולדה עם זה. היא משלבת יציבות, טכניקה מצוינת ותחושת הגלשן. היא פשוט מרגישה את הגלשן שלה. שנים רבות היתה גולשת יחידה בחברת גברים, ללא עידוד נשי. והיא עמדה בזה. רק בזמן האחרון יש צעירות שמתחילות לנשוף בעורפה, גולשות בנות 16, שעדיין חסרות את הבשלות לאירועים בינלאומיים. זה ידרבן את מיכל וישפר את התוצאות שלה.

"כאן בארץ נאלצה להתמודד מול עיוותים של ספורט נשי, המקופח מול ספורט גברי. כך למשל, התנו את יציאתה לתחרויות בחו"ל, אם תגיע שביעית בין הבנים. זה פשוט לא הוגן, כי מקצוע הספורט הנשי צריך לעמוד בפני עצמו. כך נהוג בעולם.

"לפני חודשיים עשתה בצרפת תוצאה בלתי רגילה, גם בהשוואה להישגים המצוינים של ספורטאי ענף השיט הישראליים. היא אמורה להגיע לאטלנטה, ואני מקווה שכך יקרה. היא בידיים טובות: המאמן שלה, גור שטיינברג, המאמן הלאומי, היה אלוף העולם בגלישה. בשנתיים האחרונות אני יודע שבאיגוד השיט משתדלים מאוד למענה: בתקווה שהצלחתה תסחף נערות צעירות להישגים בספורט".

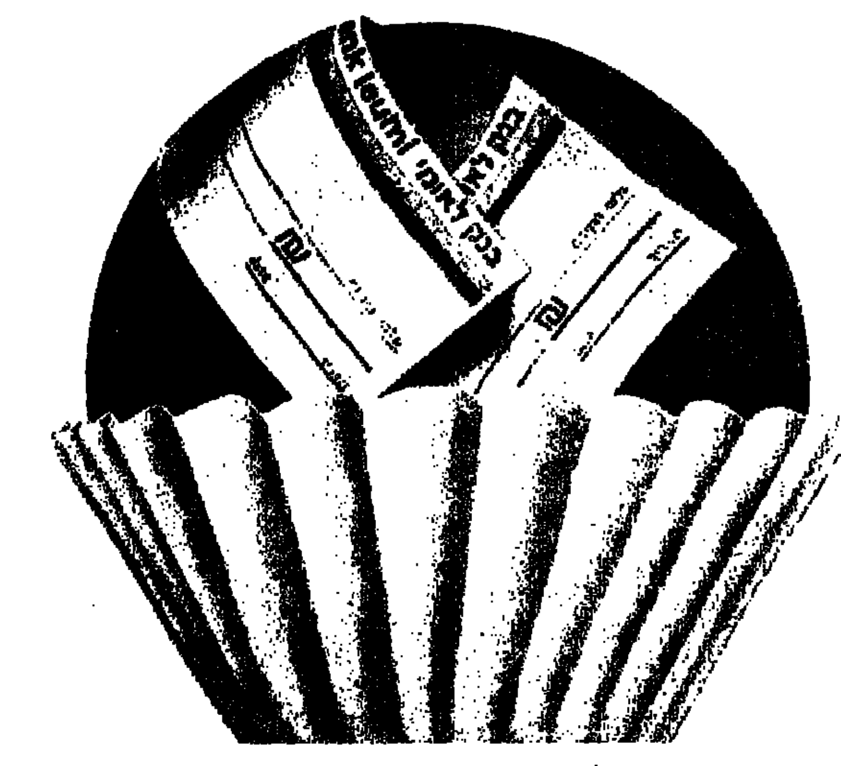
■■■

המבנה שלה מושלם לגלישת־רוח: גובהה 1.75 מטר, משקלה 58 ק"ג, ויש לה ירכיים חזקות. אחרי שלושה חודשים דורגה שלישית בארץ, ואחרי שנה, ב־1990, הוכתרה למלכת הגולשות, מאז ועד היום. הגולשת הישראלית הטובה ביותר בכל הזמנים.

מיכל: "השיגעון שלי התחיל בגיל 17. גיליתי את גלשן־הגלים, וכל חיי סבבו סביבו. זו ממש מחלה.

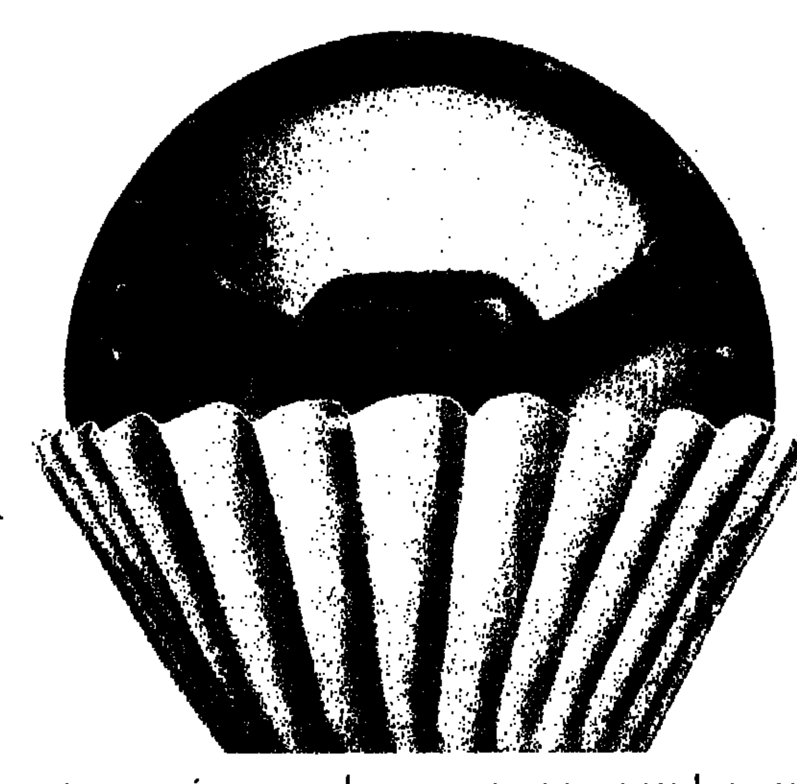
היכנס לבנק לאומי ותרגיש כמה רוצים אותך

בבנק לאומי לא נותנים לך לחכות. בנק לאומי רוצה שתרוויח ומיד. לכן בכל רגע שתיכנס לסניף בנק לאומי תמצא מבצע שאתה יכול להרוויח בו הרבה, עכשיו ומיד!

רוצה להרוויח משיקים דחויים?

עד 70% החזרי עמלות על גידול בהפקדת שיקים דחויים

רוצה לקנות רכב חדש בתשלומים הכי נמוכים?

קח הלוואת "אוטו-קרדיט" ותחזיר בלי להרגיש

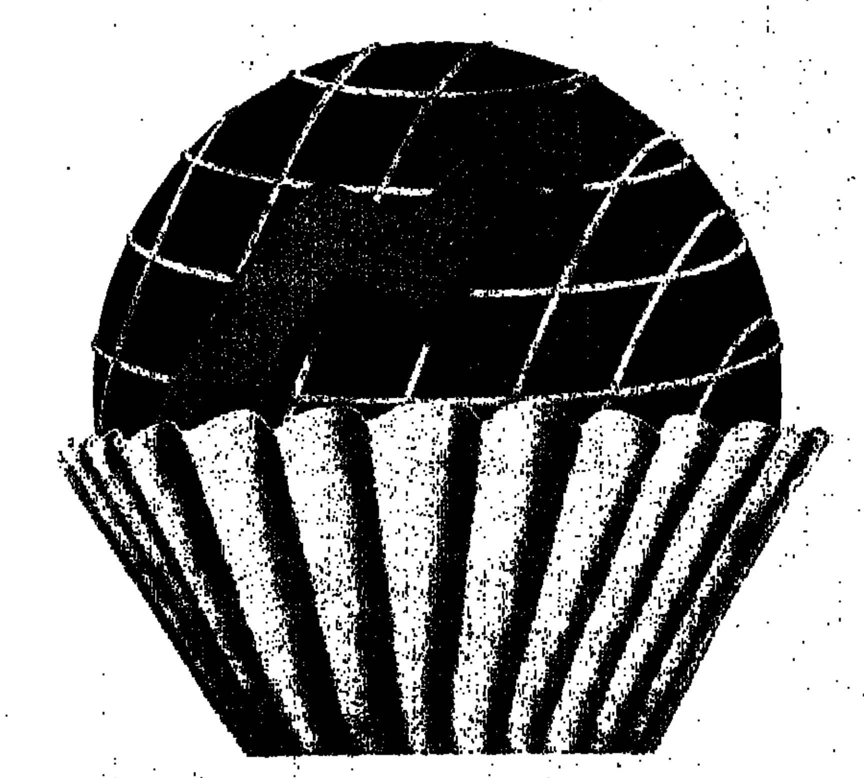
רוצה אשראי עסקי זול?

קח "אשראי ברירה" משופר ותשלם את הריבית הנמוכה ביותר, בתום תקופת ההלוואה

רוצה להרוויח בסחר בינלאומי?

עד 70% החזר עמלות למי שמגדיל פעילותו במערכת סחר בינלאומי

רוצה להרוויח בשוק ההון?

50% החזר עמלות לפעילים בשוק המעו"ף

רוצה לחסו... להרוויח יותר?

קח את תכניות החסכ... ריבית הגבוהה ביותר

רוצה לקנות בדיוטי פרי על חשבון בנק לאומי?

רכוש את הקצבת המט"ח שלך בבנק לאומי

פרטים בכל סניפי בנק לאומי

בנק לאומי

לאומי רוצה אותך יותר מכל בנק אחר

אם יהיו לי כוחות נפש ומימון כדי להמשיך".

– בחרת בספורט יקר?

„יקר מאוד. ציוד גלישה מקצועי עולה 7,000 שקל. האימונים והתחרויות כמעט שאינם מאפשרים לי לעבוד באופן סדיר כמדריכת שחייה. כ'ספורטאית מצטיינת' אני מקבלת מענק של 500 שקל בחודש, ויש לי ספונסר, 'שטראוס', שמשלם לי משכורת חודשית. זה נותן לי מרחב נשימה. הייתי שמחה אם מישהו היה משקיע בי יותר. אם רוצים תוצאות באטלנטה, צריך להוריד ממני את הלחץ הכלכלי".

– יש נזקים גופניים מעיסוק כל־כך אינטנסיבי בספורט?

„יש נזקי שמש, כתמים על העור. שחקתי את הסחוס בברכיים. אני סובלת מדלקות בגידים בשתי הכתפיים בגלל לחץ על השרירים. אני לא רוצה לחשוב על כל התחלואים שיהיו לי כשאזדקן. ממליצים שאפסיק להתאמן ולהתחרות לשלושה חודשים, אבל זה בלתי אפשרי".

– מה את אוהבת לעשות יותר מכל?

„אני שונאת אימונים. זה משעמם וחסר ריגוש. במקום אימונים אני מעדיפה תחרויות. אני זקוקה לדבר האמיתי"

„יש לכך מחיר גופני: נזקי שמש, כתמים על העור. שחקתי את הסחוס בברכיים. אני סובלת מדלקות בגידים בשתי הכתפיים בגלל לחץ על השרירים"

בתצלום פרסומת. „לפני שנה היה לי משבר. לא יכולתי לראות ים שישה חודשים. הייתי בטוחה שלעולם לא אעלה על הגלשן שלי"

„לישון ולאכול. לפני תחרויות אני אוכלת פסטה, אורז ותפוחי־אדמה. במהלך התחרות רק בננות, חטיפים מיוחדים ומשקה 'פורמולה', שנותן אנרגיה. בסוף תחרות יש מנהג להסתער על סטייק עסיסי ברוטב פטריות".

– ספורטאי צריך לשמור על אורח־חיים מיוחד. את מזלזלת בדברים האלה ומוכיחה שאפשר לנצח גם בדרכך.

„אני נמצאת במעקב רפואי ונוטלת ויטמינים בקביעות. על כל היתר אני לא מקפידה. לא אוכלת מסודר, לא עושה אימוני כושר ולא מתאמנת מספיק. כל מה שהוא לא תחרות, לא מעניין אותי. לפעמים אני רצה לבר עם הכלבה. כמהז כמה שפחות".

„בתחרות בהולנד היתה רוח חזקה. חטפתי מכה ביד, עפתי מהגלשן ופספסתי שני שיוטים. בכיתי ויללתי על מר גורלי. למחרת חזרתי לתלם"

■■■

לפני תחרות בודקת היין את כיוון הרוח, את עוצמתה, זרמים בים ואת מזג־האוויר. הרוח יכולה להיות בת־בריתה וכה בעת גם האויבת שלה. היא לא בנויה לגלוש ברוחות חזקות. תנאי הגלישה האידיאליים הם רוח בינונית, מזג־אוויר אביבי וים שטוח. היין במיטבה ברוחות בינוניות עד 12 קשר. בכל תחרות 10 שיוטים הנערכים יום אחרי יום, שלושה שיוטים ביום. כל שיוט נמשך 40 דקות, ובין השיוטים הפסקה של 10 דקות. התוצאה נקבעת על־פי שקלול כל השיוטים. בהפסקה נחים הגולשים בסירת המאמן.

יריבותיה בחו"ל קשות להכנעה. הטובה מכולן, לפי היין, היא הגולשת מהונג־קונג, ואחריה ההולנדית והצרפתייה. בתחרויות החשובות בעולם מוצאת עצמה היין מול כ־50 גולשות. מספר הגברים בתחרויות כפול.

– זה ספורט של בדידות. שעות ארוכות את לבדך בים.

„מוטב מאשר להיות עם עוד מישהו, ואז מתכסחים באמצע השיוט. אני מקבלת החלטות לבד. אם שגיתי, זו טעות שלי. אם ניצחתי, ההישג כולו שלי".

– על מה את חושבת בתחרות, בשאת לבד בלב ים?

„כשקשה לי, ויש רגעים רבים כאלה, אני חושבת על החבר שלי שאומר לי 'אל תוותרי'. הוא תומך בי ודוחף אותי. בלעדיו לא הייתי מגיעה להישגים כאלה. אני חושבת על הסוסה שלנו 'ביוטי' ועל הבית שלנו במושב. אלה הדברים שמחזקים אותי".

– את שואלת את עצמך לפעמים 'מה לעזאזל אני עושה כאן במים, בקור הזה'?

„אף פעם לא. אני תמיד יודעת מה אני עושה שם. אני שם כדי לנצח".

– קרה שבכית או נשברת בתחרות בחו"ל?

„לא מזמן, בתחרות בהולנד בכיתי. היתה רוח חזקה. חטפתי מכה ביד, עפתי מהגלשן ופספסתי שני שיוטים. בכיתי ויללתי על מר גורלי. למחרת שיפרתי את המצב וחזרתי לתלם".

– להיות הכי טובה בארץ, זה עושה לך משהו?

„זה סיפוק אדיר. פעם הייתי שוויצרית. היום אני משתדלת להצטנע. זה עניין של בגרות ובשלות. אני מפרגנת ורוצה שכולם, נשים וגברים, יצליחו".

– מה מדרבן אותך בתחרויות בארץ, אם את יודעת שתגיעי ראשונה במרחק ניכר מהאחרות?

„בתחרויות בארץ אני לא רואה בנות סביבי. אני מתחרה עם הבנים. נכון שאין לי כאן אתגר. בחו"ל אני פורחת".

– בשנה שעברה פרשת לגמרי מהגלישה. איזה משבר זה היה?

„לא יכולתי לראות ים שישה חודשים. לא רציתי לשמוע על גלישה. ניסו לפתות אותי לחזור, אבל אטמתי את האוזניים. הייתי בטוחה שלעולם לא אעלה על הגלשן שלי. רק המחשבות על הים עוררו בי בחילות. שקעתי בעבודה עם סוסים וחיפשתי מנוחה. הצטברה אצלי מועקה. העומס, המתח, המכשולים בדרך, התככים – לא רציתי לקחת חלק בדרך החיים הזו.

„אבל פתאום קרה נס. שלושה שבועות לפני אליפות ישראל נתקפתי געגוע, אחרי שראיתי סרט גלישה. ניסיתי לגלוש ולא הייתי מסוגלת. חמישה ימים לפני האליפות באתי לאימון והרגשתי, שאני לא מכירה את הגלשן שלי. המשכתי להתאמן וחזרתי לתמונה. לקחתי את האליפות. בחיים לא אשכח את זה. הריאות שלי כאבו, לא היה לי חמצן והייתי בכושר ירוד. הגעתי לחוף והתפרקתי לחתיכות. המשבר חלף כלא היה".

– יש לך קשר רגשי לגלשן שלך?

„לא. מדי כמה חודשים אני מחליפה אותו. הוא נסדק או מקבל מכה בתחרות, ואז הוא 'שותה' מים ושוקל יותר".

– ספורט זה דרך חיים או אובססיה?

„אצלי זה משולב. אין לי ספק שאעסוק בספורט באופן אינטנסיבי כל החיים. זה עמוק בתוכי. למרות הנזקים הגופניים המצטברים והשחיקה הנפשית".

– רוח עזה סוחפת אותך פעם?

„נסחפתי הרבה פעמים. בשנה שעברה חילץ אותי המאמן מרוח חזקה בתחרות בחו"ל. לפני שנה התאמנתי בתל־אביב, פתאום גברה הרוח וסחפה אותי. הייתי בטוחה שאתרסק על שובר הגלים של רידינג. בשארית כוחותיי הגעתי לחוף".

– יש קסם ברוח הבלתי צפויה, בגלשן המשומש שלך, בבריוות שלך על המים. יש משהו שאת לא אוהבת בתמונה הזו?

„אני שונאת להירטב. אני משתדלת לא לגעת במים. כשאני הולכת ברחוב, אני תמיד בורחת ממטרות, ומעל שלוליות אני מדלגת". ■

כמו כוכב משמיים

אברהם פריד גולש באומגה אל הבמה

מרחף בין קרני לייזר, בתוך עשן לבן, גלש אברהם פריד, הכוכב הלוהט של הזמר החסידי, באומגה אל הבמה, והרביץ הופעה מהממת בישיבת 'נחלים' ● הטנור שלו מהפנט שנים את מעריציו ברחבי העולם. והכל בזכות הרבי מלובביץ', הוא אומר לעמוס נבו. כבר כילד שר למענו ● בתוך ימי האבל על הרבי הגיע להופעה בארץ. „ברוך שהוא יחזור, זה רק משהו זמני"

עמוס נבו

אללה, חבר'ה, אמר אברהם פריד, ואיתמר חיבר אותו אל רתמות האומגה. הוא ישב על גג גבוה, לבוש חליפה שחורה, מיקרופון בידיו, והביט על ההמונים שמתחתיו. מן הבמה עלה עשן לבן, ולאופר המנצח הניף את ידיו. זה אדיר, תראה את הקהל, אמר איתמר, ופריד קפץ אל תוך החשיכה. הוא ירד בחבל אל הקהל, ושר „ברוך הבא". קולות נפץ נשמעו מהבמה. הקהל שרק, מחא כפיים, השתולל משמחה. פריד ריחף בין קרני הלייזר, כמו מלאך נראה. „אחיי ורעיי", קרא ממרום האומגה, „עוד מעט כשיבוא מלך המשיח, נקבל אותו בשירה ובזמרה. הנה, הנה משיח בדרך. הופה".

„ברוך הבא, ברוך הבא מלך המשיח", „ברוך הבא, ברוך הבא, מלך המשיח".

עמרה שעת לילה מאוחרת בישיבת 'נחלים'. גברים ונשים ישבו כמו מתופנטים אלה לצד אלה, והניעו את גופם באקסטזה. על הבמה קיפץ פריד, עצם עיניים, הניף ידיים, ציציותיו התנדנדו ברוח. היה צריך לשפשף עיניים כדי להאמין: רק לפני שלושה ימים הגיעו מחצר לובביץ' המראות המזוויעים של חסידים אבלים, שרוקדים ושותים ודוקה סמוך לגופת רבם, והנה עתה, בארץ-ישראל, בתוך שבעת ימי האבל, חוזר המראה. וחסיד חב"ד יורד משמיים ומפזז ומכרכר, כאילו דבר לא אירע.

פריד, חסיד חב"ד, הכוכב הלוהט של הזמר החסידי, קיבל את הידיעה על מות רבו הגעריץ, בעת שהתכונן להופעה בלונדון. הוא ביטל את ההופעה וטס מיד חזרה לניו-יורק, כדי להספיק להשתתף בהלוויה.

ב'נחלים' כבר נשלמו ההכנות לקראת חגיגות 40 שנה לייסוד הישיבה. מארגני העצרת הבינו, שאת האטרקציה של הערב הפסידו, אבל פריד הפתיע והודיע שהוא בא. אלפים הריעו לו בחצר הישיבה.

„הוא (הרבי) לא הלך לשמיים לחופש", ניסה פריד להסביר להמונים הנבוכים. „הוא הלך שם לעבור ולהפוך את כל העולמות להשיג את רצונו הקדוש: להביא את המשיח".

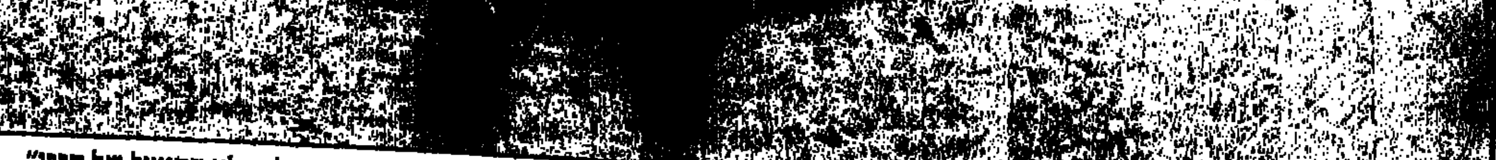
„הרגשתי נורא", אמר לנו לאחר ההופעה. „שרתי 'מצווה גדולה להיות בשמחה', ולא הייתי שמח כלל. עליתי לבמה בלי חשק ובלי התלהבות. כלפי חוץ שיחקתי שמחה, אבל בפנים הרגשתי חלל נורא, ולא נתתי לדיכאון להשתלט עליי. כל ההופעה אמרתי לעצמי בלב, שאני חייב להתחזק, להתגבר, כי רק הגוף של הרבי הלך, אבל הנשמה ממשיכה לחיות. והרגשתי מין חוסר־אונים כזה. איבדתי את הביטחון, את השאיפה לחיות".

– לשם מה היית צריך להתייסר כל־כך? הרי, איש לא היה כועס עליך, לו ביטלת את ההופעה.

„תראה, הדרך הכי קלה זה ליפול בדיכאון, אבל זה לא הסטייל של הרבי. אחרי שאשתו הרבנית נפטרה, הוא ישב לכתוב צוואה, ובה בעת לא הראה שום ייאוש וחשב איך להוסיף לחייו דברים שלא עשה. בין השאר התחיל להתוועד עם חסידיו בכל שבת".

– כן, אבל פה זה שונה. המת עוד מוטל לפניכם, ויש ביניכם שרוקדים ושרים. זה נשמע נורא.

„כל הכבוד לאלה שרקדו ושרו. זה סימן שהם מאמינים בביטחון מלא, שהרבי הוא המשיח עד כדי

ותל ב-4 לפנות בוקר, אחרי ההופעה. „הרגשתי נורא בהופעה. כלפי חוץ שיחקתי שמחה. תראה, הדרך הכי קלה זה ליפול בדיכאון, אבל זה לא הסטייל של הרבי"

צילומים: רזי

שם מסוגלים לקום ולרקוד, אפילו ברגעים קשים כאלה. אני עצמי לא רקדתי".

– אבל שלושה ימים אחר־כך, בעיצומם של ימי האבל, אתה ממשיך בהופעות שלך, כאילו דבר לא קרה.

„התלבטתי מאוד. אפילו חשבתי לבטל את ההופעה הזו, אך קודם לכן התייעצתי עם כמה רבנים חשובים אצלנו. הם, כאיש אחד, אמרו לי: לך תופיע. זה רצונו של הרבי לבטל.

„נזכרתי ביום שמתה הרבנית. הייתי אז במסע הופעות באיטליה ובארץ. הידיעה על מותה השיגה אותי באיטליה. ידעתי שכולם מסתובבים בבית הרבי שבורים ורצוצים, ואיך אופיע? המארגנים שאלו את הרבי אם לבטל את ההופעה, אך הוא ענה: 'בהחלט שלא, ואדרבא להוסיף' – יש לקיימה במועד וביתר שאת. יומיים אחר־כך הופעתי בארץ, ובאמצע ההופעה בכיתי. והרב מרדכי אליהו, הרב הראשי דאז, דיבר על גבורת הרבי, שאפילו בתוך השבעה על מות הרבנית, הורה שלא לבטל שום מסיבה.

„נזכרתי בזה עכשיו, וזה חיזק אותי. הבנתי שהרבי לא היה רוצה לו ידע שאני מבטל בגללו את ההופעה. ואמרתי, אם זה מה שהרבי רוצה – נתגבר".

■■■

עכשיו בבוקר בתל־אביב הוא יושב במלון מול הים, רחוק מקבר רבו, לועס מסטיק ומנסה להבין מה קרה. זה קשה. כליפך הרבה יתומים בכל העולם, הוא אומר, ואין את מי לנחם. הוא לא מבין איך זה, שהרבי שלו הבטיח להביא את המשיח, ולא קיים. „לא ייתכן, הרבי לא הבטיח סתם. יש לו, בוודאי, כמה עניינים לסדר בשמיים, עוד מעט יחזור".

35 שנים היו יחד, מיום שנולד, ותמיד האמין שהרבי שלו נצחי. הרבי עיצב את חייו ואת מחשבתו. שום צעד לא עשה בלעדיו. בזכותו הפך לזמר גדול.

לא היה כמעט שבוע שלא התראו. מיעטו לדבר, אף פעם כמעט לא הביט ברבי, „כי מי יכול היה להביט בעיניות" הוא שלח לו בקשות בכתב, קיבל תשובות בכתב. יום אחד, כשקיבל מהרבי בקבוק־יין, הבין שהשירה היא שליחות. הוא התחיל לנסוע ברחבי העולם, ולפני כל הופעה, על הבמה, היה מוזג יין מן הבקבוק ומברך.

ומאז, כבר 14 שנים, הוא נוסע עם מזוודה ברחבי העולם, ולרגע לא נח. קופץ ללאס־ואגס, טס להונג קונג, מבקר באלסקה. האולמות מפוצצים. 13 קלטות ותקליטים הוציא, מאות אלפי עותקים מכר. תוך זמן קצר טיפס אל צמרת הזמר החסידי בעולם, והיה למתחרהו של ורדיגר הגדול.

הקול שלו ממס לבבות. יש לו טנור מתוק, רגשני, רך ועדין. מזכיר קצת ילד מקהלה. קומתו נמוכה, גופו צנום. הקהל מעריץ אותו. מעגלים מעגלים רוקדים סביבו, נושאים אותו על הכתפיים, מחכים בתור לחתימתו, מצלמים אותו, מקליטים אותו. יש לו חיוך מבויש. הוא אומר שהוא ביישן.

■■■

כבר מילדות ניחן בכשרון. קראו לו אברהם פרידמן. הוא גדל בבית חסידי בברוקלין, ולמד בישיבת חב"ד. אביו רב ומוכיח בישיבה, אמו עקרת

מדי פעם היה הולך עם אמו לבקר את חנה, אמו של הרבי מלובביץ' שגרה בשכנות. „אני אוהבת איך שאברמל'ה שר", היתה אומרת. „כשהרבי בא לבקר את אמו, הייתי נוקש על החלון, והרבי היה עונה לי שלום"

בית. שבעה אחים ואחיות נולדו לו. הוא אומר, שאף פעם לא חלם להיות זמר.

היה לו קול יפה, היה שר ליד שולחן השבת. מדי פעם היה הולך עם אמו לבקר את חנה, אמו של הרבי מלובביץ' שגרה בשכנות. 'אני אוהבת איך שאברמל'ה שר', היתה אומרת, והוא מבושה היה מסתתר מאחורי הווילון ושר. „כשהרבי בא לבקרה", הוא זוכר, „הייתי נוקש על החלון, והרבי היה עונה לי שלום. לפעמים הייתי מתגבר על הבושה ויורד אליו במדרגות, לקדם את פניו, ושר לו 'ופרצת', והרבי היה מניף את ידו באגרוף קמוץ וממריץ את השירה".

בן שמונה כבר היה סולן במקהלת ילדים, ושר מעל גבי תקליטים. יום אחד במינסוטה שר את 'צמאה לך נפשי'. אחרי ההופעה הביאו אליו יהודי עיוור בכיסא גלגלים. „הוא לקח את היד שלי ואמר: 'אם הקב"ה היה נותן לי לראות אותך, ולו לדקה אחת, הייתי שמח".

המחמאות לא סחררו את ראשו. הוא שיקע עצמו מבוקר ועד ערב בלימוד תורה, וחלם להיות שליח של הרבי במקום הכי נידח בעולם. בזמנו הפנוי היה מקשיב לתקליטים חסידיים.

„ותמיד השירה הזאת גרמה לי מרה שחורה. רבים מהשירים היו עצובים, חסרי אופטימיות, וחשבתי, אולי אוכל לתרום משהו, אולי אוכל לחזק את היהודי ולומר לו: לא חשוב אם אתה צדיק או רשע, דתי או חילוני, קודם כל אתה יהודי, בנו יחידו של הקב"ה. אל תתייאש, הכל יהיה טוב.

„החלטתי לנסות. רק שיר אחד. לא היו לי חלומות. לקחתי שיר, שמתי ברקע מוסיקה חסידית, ושרתי. שלחתי קסטה למפיקים. כולם הבטיחו לענות, אבל אף אחד לא התקשר.

„כשעמדתי כבר לעזוב את העניין, צלצל לפתע הטלפון, ושעיה מנדלוביץ', מפיק גדול של תקליטים חסידיים בארה"ב, קרא לי לבוא. היתה הפתעה. הוא התלהב מהשיר, הקלטנו, והוא שילב אותו בתקליט שירי חתונה שהוציא.

„חזרתי ללמוד בישיבה. החלטתי להתחיל להקליט בזמני הפנוי שירים עם מסרים ולהפיץ אותם, מבלי שאצטרך לעלות על הבמה. כי, הרי, הייתי ביישן, ובכלל לא מקובל שבחור ישיבה יוצא להופיע".

ב־1980, כשמלאו לו 21, הוציא את הקלטת הראשונה, ושינה את שמו לאברהם פריד, „כי התביישתי, ולא רציתי שיזהו אותי". אפילו החברותא שלו בישיבה לא זיהה אותו. יום אחד הזמין את החברותא לביתו וגילה לו את הסוד. ומאז אי־אפשר היה לעצור את הגלגל.

■■■

התקליט הראשון שלו 'אל ההוראות' הפך להיט, ושמו החל להתגלגל בכל העולם. העיתונות האמריקנית שיבחה אותו, כתבה עליו מלים חמות ומבטיחות. תחנות הרדיו החלו להשמיע אותו ללא הרף, והוא ברח, הצטנע. את תמונתו אסר לפרסם על התקליטים ועל הקלטות. בטלוויזיה סירב להופיע. כשהציעו לו להופיע בניו־יורק, לא הסכים, כי לא רצה שיזהו אותו ברחוב.

לא היה קל, הוא זוכר, אבל הוא נסחף. המוסיקה החסידית החלה לפרוח, הרחוב הדתי והרחוב החרדי קבעו את כללי המשחק. 'מצעד הזמירות' בקול ישראל נתן את הטון. הרבי מלובביץ' עודד אותו. בשבוע שעבר אמר שהגיע לאן שהגיע, בזכותו: „אולי בזכות זה שגרמתי נחת־רוח לאמא של הרבי, קיבלתי אחר־כך עידוד וחיזוק מהרבי עצמו".

שום צעד לא עשה בלעדיו. לפני שהוציא את הקלטת הראשונה, דיווח לרבי וביקש ברכה. „בטח, תשמור להרפיס שאסור להפעילה בשבת וביום־טוב", ענה לו הרבי. מדי פעם היה שולח לרבי את מלות השירים שהוא עומד לשיר. כל קלטת חדשה העביר אליו. אחרי כל הופעה היה מרווח לו בפני מי שר, ואף צירף תמונה.

„הרגשתי אחריות עצומה. אינני פועל בשם עצמי, אלא בשם הרבי. אני לא מתאר לעצמי שיש איזה זמר דתי או זמר חילוני, שעוברים אי־פעם את הקטע הזה. אתה עומד על הבמה, והדבר היחיד שאתה חושב זה הרבי. הוא ממלא את כולך. כל הזמן אתה חושב אם מה שאתה עושה ימצא חן בעיניו או לא. זה מחייב אותך להקפיד מאוד על איכות השירים – על המלים, המנגינה והעיבורים – ועל צורת ההופעה. לכל חסיד יש רגישות לדעת מה, בעצם, רבו רוצה, ממה ייהנה. בסופו של דבר, אינך חופשי לעשות מה שאתה רוצה. הרבי יודע עליך הכל.

„אני בטוח, שאף פעם הרבי לא הקשיב לאף אחד משיריי, כי אף פעם לא היה לו זמן, ולמרות זאת ידע עליי הכל. חסידים שהיו נוכחים בהופעות שלי, דאגו לכתוב לו כדי לעשות לו נחת־רוח. נחת־רוח – זה הדבר הגדול ביותר אצל חסיד, לגרום נחת־רוח לרבי. גם אני שרתי, כדי לעשות לו נחת־רוח. תמיד, לפני ההופעות, הייתי מבקש ממנו ברכה, שיהיה בהצלחה ושאזכה לגרום לו נחת־רוח".

באחת הפעמים, בעת שעמד בתור לקבל את ברכתו, קיבל דולר, והרבי ביקשו „לתת לצדקה לפני שירה". כשהתרחק מעט, קרא לו הרבי לשוב ונתן לו עוד דולר, „לתת לצדקה אחרי השירה, בתודה להקב"ה, שהשירה היה בהצלחה".

מאז הוא עולה על הבמה עם קופת צדקה, ומשלשל לתוכה דולר אחד לפני ההופעה ודולר אחד לאחריה. ובארנקו הוא מחזיק כסגולה את שני הדולרים שקיבל ואת תמונת הרבי.

וכשהאורות מתעמעמים, והתזמורת מתחילה לנגן, נעלמת ממנו לפתע הביישנות, והוא מתחיל לקפץ ולשמוח. הוא קורא אגרות, מספר סיפורים, משתעשע עם פלאי הפירוטכניקה. פריד אוהב את השואו: כולו אפוף עשן, קרני לייזר מאירים את פניו, זיקוקין מתפוצצים בשמיים, והוא צועק „הנה, הנה משיח בא".

השירים שלו קליטים מאוד, מלאי רגש ונשמה. יש בהם הרבה גאולה, אהבת הבריות, קץ הגלות וזעקה גדולה למשיח. פריד מקפיד לבחור את הנגנים הכי טובים ולעבור עם האולפנים הכי טובים. את הרעיונות לשיריו ייקח מהתוועדויות של הרבי. הוא עובר בקלות מעברית לאנגלית, קופץ מאנגלית ליידיש, וגם ברוסית ובסינית כבר שר. לעולם יעבוד עם מלחינים יראי־שמיים, יקפיד על צלילים יהודיים.

קצת דיסקו, קצת רוק, לא נורא, העיקר, הוא אומר, שיישאר החן היהודי.

וכדי לשמור על החן הזה הוא לומד כל הזמן פיתוח קול ומתאמן ללא הפסק. הבית שלו בקראון־הייטס, כמה דקות מחצרו של הרבי, מלא תקליטים וקלטות. הוא חי עם אשתו בדירה מרווחת והם מגדלים שתי בנות. לגדולה קראו חיה־מושקא, על שם אשתו של הרבי, לקטנה קראו חנה, כשם אמו של הרבי. פריד חי לא רע. אלפי דולרים מכניסה לו כל הופעה. אין לו טלוויזיה, והוא נוסע ברודג' '82 משומשת, כדי לא לנקר עיניים. תיבת־הדואר שלו מתפוצצת ממכתבי מעריצים.

■■■

„פעם", אומר פריד, „בא אליי יהודי ואמר לי: אני לא דתי, אבל כשאני שומע את הקסטות שלך, אני מרגיש שאני יהודי. הוא סיפר לי, שכשהוא טס לעבודה, הוא יושב עם ווקמן באוזניים ושומע את השירים".

„אצל היהודים הדתיים, ובפרט אצל החסידים, יש לשיר שליחות", אומר פריד. „זו שפה. הנשמה, לפני שירדה לגוף בעולם הזה, נהנתה משירתם של המלאכים. כך כתוב. זאת אומרת, הנשמה יודעת מהי מוסיקה טובה. כשהיא יורדת ושומעת שיר, מיד נזכרת בשירתם של המלאכים. לכן כשרוצים להנות אותה, צריך להשמיע לה שירים, שמלכתחילה יועדו לה – שירים עם קדושה. שירים ויקְדָע כאלה, פראיים, ממש מכאיבים לה. לכן כשאני שר, אני חושב איך לספק לנשמה את מבוקשה.

„לצערנו, היום רגילים למוסיקה שעוברת ליד האוזן ולא פוגעת בנפש. הרבה מוסיקאים לא מתכוונים להגיע ללב. הם כותבים כדי להרוויח, ובשביל להרוויח מספיק לכתוב לאוזן".

■■■

בשנתיים האחרונות חלה הרבי שלו, והוא המשיך להתרוצץ בעולם עם קופת צדקה ומיקרופון, צעק למשיח וביקש להתפלל לשלומו. באחת ההופעות ישב גם רופאו של הרבי. הרופא חזר אל הרבי מלא התפעלות. „שמעתי את אברהמ'ל, היה נפלא", אמר לרבי. פניו האירו, דיווחו אחר־כך לפריד.

הוא האמין שהרבי יתגבר. ברגעים הכי קשים היה עומד על הבמה ומרגיע את עצמו, שהרבי לקח על עצמו את כל סבלות העם, כדי לגמור אחת ולתמיד עם הגלות. שירי המשיח שלו, הוא מאמין, החדירו את האמונה בלבבות. המוות נראה לו דבר בלתי אפשרי.

אבל הרבי מת, וכל הדרך מלונדון הוא ישב במטוס המום, מביט בתמונותיו של הרבי, וכל חייהם המשותפים עברו מול עיניו.

מנמל־התעופה רץ למקווה לטהר את גופו, ומשם הלך להיפרד מרבו. הרבי מלובביץ' שכב בתוך ארון עץ פשוט, גופו המצומק מכוסה בסדין לבן. „והסתכלתי בו ולא האמנתי: הרי הבטיח שיביא את הגאולה?! נתקפתי פחד. עמדו חסידים, הביטו זה בזה ולא דיברו. דמעות עמדו בעיניים. יצאתי לרחוב והרגשתי ריקנות נוראה".

עכשיו הוא לא יודע מה יהיה. בדיוק התחיל לעבור על הקלטת ה־14 שלו, ומכל העולם מזמינים הופעות. כל יום שעובר קשה לו יותר, ואם זה יימשך יותר מדיי, הוא חושב, הקריירה שלו בסכנה.

„אני לא יכול לקבל את זה, שהרבי עבד למעלה מ־90 שנה להביא את המשיח, ולא הצליח. אני לא יכול לקבל את זה, שאחרי שהגביה אותנו אל ראש ההר והבטיח שמשיח יבוא, הוא לא יקיים את דבריו. זו הנחמה היחידה שלי. ברור לי שזה משהו זמני, והוא יחזור. אני מוכן לחכות עוד שש שנים, עד שנת תש"ס, שאז, על־פי המקורות, משיח יבוא, אבל אני מקווה שיגמור את הביזנס שם, למעלה, יותר מהר. כי כל יום שעובר, משהו בי מת. אני מרגיש שחצי מהחיים שלי נלקח. אני מתחיל לאבד את הטעם בחיים, מרגיש כמו בלון שהוציאו ממנו את האוויר. אני מתגעגע.

„הרבי היה המנוע שלי, עכשיו אני שר בלי מנוע, וזה קשה. אם זה יימשך יותר מדיי זמן, אאבד את החשק לעלות לבמה. אצטרך להיות שחקן, לשקר, לעלות על הבמה ולעשות הצגות עם לב שבור. וכמה זמן אפשר לשקר?

„בינתיים אין לי ברירה, ואני חייב להמשיך. אני ממשיך לחשוב כאילו הוא חי, ואני עושה מה שאני חושב שהיה אוהב. כשירדתי באומגה אל הבמה, הרגשתי שהוא שומר עליי. כשעמדתי על הבמה הרגשתי, שהוא מביט עליי מלמעלה ומכוון אותי. אבל אני לא רוצה רֶגַע בשמיים, אני רוצה רגע בגוף.

„אמשיך להתייעץ איתו, אכתוב לו מכתבים ואטמון אותם בקבר. ושום צעד לא אעשה בלעדיו. ואמשיך לשיר לו 'ברוך הבא מלך המשיח'. ולמה שלא יבוא? אפילו שיר כבר מוכן לו, ולמה עוד הוא מחכה?" ■

הופעה בישיבת 'נחלים'. לייזרים, עשן לבן, מסך וידיאו ענק, אלפי מעריצים

צילום: יואב צידון

המלך

זאזו,
יועץ המלך

35 מיליון דולר הושקעו בהפקת הסרט המצויר החדש של אולפני דיסני 'מלך האריות', [illegible] מיליון הושקעו בפרסום באמריקה בלבד. אלטון [illegible], ג'רמי איירונס העניק את קולו לדמות המרושעת שבסרט, ומאות אנימטורים שרטטו קווים לדמותו של גיבור קולנועי חדש, ושמו סימבה האריה

אספה פלד

זהו סיפורו של גור-האריות סימבה, שנולד בממלכת הגאווה שבאפריקה לאביו מלך האריות מופאסה. מופאסה – הדוך ונשוא פנים, אך גם חבר למשחקים עם בנו הקטן – מלמד את הגור מהו מעגל החיים בטבע ומכין אותו ליום, שבו יירש את מקומו כמלך הג'ונגל.

אבל לא הכל זורם חלק בטבע, לסקאר ('צלקת') האריה הרשע-מרושע, דודו של סימבה, יש תכניות אחרות לעתיד, כדי לקבל בעצמו את כתר המלכות הוא מוכן לעשות הכל, כדי שסימבה לא יגיע ליום ההכתרה. 'צלקת' המפחיד, בעל העיניים החודרות, לא בודד ברשעותו. הוא מגייס למזימתו האפלה את שלושת חבריו הצבועים המצחקקים בחנופה – שאנזי, באנזי ואד. ארבעת ה'רעים' גורמים לכך שסימבה יגלה מממלכתו העתידית וייצא בעקבות גורלו.

סימבה מוצא את עצמו בבית-הספר של החיים. הוא יפגוש טיפוסים שונים, יתנסה בחוויות חדשות, יתאהב, יפתח, יהיה בודד, ייתקל בטובים וברעים וייאלץ לקבל החלטות קשות, עד הסוף הטוב, שבו יקבל על עצמו את גורלו כמלך הג'ונגל.

'מלך האריות' – הסרט המצויר ה-32 מבית וולט

סימבה, אחרי שקיבל על עצמו את עול המלכות

פומבה החזיר ומבה טימון, בני בריתו של סימבה

דיסני, הולך להיות להיט־העל של קיץ 94'. ב־92' היו אלה 'היפה והחיה', ב־93' היה זה 'אלאדין', והשנה – סיפורו של סימבה, גור־האריות היוצא למסע התבגרות.

הפקת הסרט, שעליו עבדו אלפי אנשים – תסריטאים, מפיקים, אנימטורים, מעצבים, שחקנים, מוסיקאים, נגנים ועוד ועוד – עלתה סכום־שיא לסרט אנימציה: 35 מיליוני דולרים. אך זה לא נחשב להימור פרוע, בהתחשב בעובדה שהכנסותיהם של סרטי דיסני עולים משנה לשנה. 'בת הים הקטנה' הכניסה בארה"ב בלבד למעלה מ־90 מיליון דולר, 'היפה והחיה' – למעלה מ־140 מיליון דולר, 'אלאדין' כ־210 מיליון דולר. כמובן, כל הצלחה של סרט קודם מפתה ללקיחת סיכונים רבים יותר בסרט

'סקאר' המרושע, דודו של סימבה, כורת ברית עם הצבועים נגדו

הבא. משקיעים ומפרסמים בארה"ב אומרים היום, שהסרט היחיד שהצלחתו ודאית – הוא הסרט המצויר הבא של דיסני.

עכשיו כבר מדברים על סכום שיא נוסף, של 100 מיליון דולר, שהינו תקציב החשיפה והפרסום של הסרט בארה"ב בלבד. 20 מיליון מתוכם הושקעו בפרסומים בעיתונים ובטלוויזיה, וה־80 הנותרים נתונו לקמפיינים משותפים עם החברות 'בורגר קינג', 'קוקה קולה', 'קודאק' ו'נסטלה'. כל משאיות קוקה־קולה בארה"ב יכוסו עם תחילת ההקרנה, היום, בתמונות מתוך הסרט, וחברת 'בורגר קינג' תמכור את 'ארוחת מלך האריות'.

מלבד כל אלה, מתנוססת דמותו של סימבה על מרכבות, מחברות, ספרים, עטים, סרטים וסיכות לשיער, כוסות, צלחות, סדינים, בגדים, שרשראות, תכשיטים ובעצם מה לא. שלטי ענק פוזרו ברחבי אמריקה ועליהם תאריך הקרנת הסרט, ה־24 ביוני, עם דמותו של סימבה העומד על צוק הגאווה הגבוה ומתבונן בממלכתו, כשכל החיות קדות לו בכבוד הראוי למלך הג'ונגל. גם ישראל עושה היסטוריה קטנה. לראשונה בתולדות הפצת סרטי דיסני בישראל, תהיה ישראל הטריטוריה הבינלאומית הראשונה שתצא בהקרנות באותו תאריך.

■■■

במסגרת מבצעי השיווק של הסרט הוזמנו בינואר השנה עיתונאים מכל רחבי העולם לפרזנטציה מוקדמת, שבה הוקרנו 20 דקות ממנו, באולם 'רדיו סיטי' בניו־יורק. כשהגעתי לשם, מצאתי את עצמי בתוך ג'ונגל אפריקני: אריה, פיל, ג'ירפה, זברה, בבונים וציפורים, כולם חיים ואמיתיים, הסתובבו בצמחייה טרופית עשירה, שנשתלה על הבמה. ברקע נשמעו קולות הג'ונגל – צרצורים, צפצופים, נהימות, גרגורים.

חתן השמחה היה ג'פרי קצנברג, מנכ"ל אולפני דיסני, האיש הכל־יכול, שהציל את החברה מהתמוטטות והעשיר את קופתה במאות רבות של מיליוני דולרים, מאז הובא לשם מחברת ההפקות 'פאראמונט' לפני עשר שנים. לזכותו להיטים קולנועיים כמו 'אשה יפה', 'מי הפליל את רוג'ר רביט', 'בוקר טוב, וייטנאם', 'הנזירות בלוז', ורבים נוספים, וכמובן גם מצוירים, כמו 'בת הים הקטנה', 'היפה והחיה' ו'אלאדין'.

לצדו של קצנברג, על הבמה, ישב המוסיקאי טים רייס, שכתב מוסיקה לכמה ממחזות־הזמר הגדולים והידועים, כמו 'אוויטה', ובשנה שעברה זכה באוסקר על המוסיקה שכתב ל'אלאדין'. את המוסיקה לסרט הנוכחי כתבו הוא ואלטון ג'ון, והשירים כבר הפכו ללהיטים במצעד הפזמונים בארה"ב.

בשנים האחרונות הפכו סרטי האנימציה מבית דיסני למחזות־זמר, ובהם העמידה וכוריאוגרפיה של הדמויות (והחפצים – במקרה של כלי־הבית שפוצחים במחול ב'היפה והחיה'), כאילו היו יצורי־אנוש. כתוצאה מכך עשו סרטים מצוירים היסטוריה, בכך שהחלו לקבל מועמדויות לפרסי האוסקר בקטגוריות של סרטים 'רגילים'. 'היפה והחיה' היה מועמד, בין היתר, בקטגוריית הסרט הטוב ביותר.

■■■

'מלך האריות', החל כהצעה לפרויקט במחלקת התסריטים של דיסני לפני ארבע שנים, תחת השם 'מלך הג'ונגל'. לראשונה בתולדות סרטי דיסני הימרו המפיקים, ובצעד נועז הלכו על תסריט מקורי, שלא נשען על אגדת ילדים מוכרת.

תסריטאים ואנימטורים נשלחו לטיול־לימודים באפריקה, במטרה לתפוס את הצבע, התנועה, המלים, הביטויים והמקצבים של היבשת (סימבה בסווהילית פירושו אריה). שנתיים ישבו במחלקת התסריטים ופיתחו את הסיפור היפהפה, את גיבורי העלילה והסימבולים הרבים, הצצים בכל תמונה בסרט – כמו, למשל, הצבועים, כוחות השחור, המצריעים בצעידת־ברווז ל'צלקת', האריה הרשע.

מירב תקציב הסרט הוקדש לפיתוח התסריט ולעיצוב הראשוני של דמויותיו. בניגוד ל'אלאדין', 'היפה והחיה' ו'בת הים הקטנה', שהיו בבסיסם סיפורי אהבה, העמיד התסריט במרכזו הפעם יחסים בין אב לבנו. 30 האנימטורים הטובים ביותר של האולפנים פיקחו על מאות אנימטורים שעמלו על עיצוב הדמויות, ושנתיים עברו, עד שהתקבלו הדמויות שמשתתפות בסרט: סימבה, גור האריות; מופאסה אביו, מלך האריות; סארבי, אמו הלביאה; נלה, חברתו הלביאה; סקאר, דודו האריה; רפיקי, הקבון החכם; שאנזי, באנזי ואד – הצבועים; פומבה, החזיר; טימון, חברו; זאזו, הציפור ועוד ועוד חיות.

התסריט, מעידים יוצריו, שונה מספר פעמים, והשירים המושמעים החליפו מקומות וקולות פעמים רבות, עד אשר נמצאה הנוסחה, שיצרה סיפור דרמטי נוגע ללב, עשוי בצבעים מרהיבים, המשתנים בקצב מסחרר, עם סצינות מהירות, עשויות בקליפים עכשוויים ועדכניים. הדרך שבה ציירו את הדמויות ואת המשפטים שהושמו בפי חיות הג'ונגל הפכו אותם לאנושיות, לטיפוסים מוכרים ואהובים ממבט ראשון. לצד זה, לא פסחו התסריטאים על הפן הפסיכולוגי ועל ערכים חברתיים ואישיים, כמו מקום העבר בחייו של כל יצור חי, רגשות האשמה, אחריות כלפי החברה. יש כאן מוסר־השכל, מסרים חברתיים, מבט פסיכולוגי על החיים, שירים נפלאים (בהם נכסי צאן־ברזל של התרבות האפרו־אמריקנית, כמו 'האריה ישן הלילה'), ציטוטים מסרטים ("אתה מדבר אליי", ששואל רוברט דה־נירו ב'נהג מונית'), ובעיקר הומור, הומור, הומור.

אם קולו של רובין ויליאמס בתפקיד הג'יני היה הגימיק של 'אלאדין', הרי שאת דמותו של סקאר מלווה קולו העמוק והמכובד של השחקן הבריטי ג'רמי איירונס, את קולו של שאנזי הצבוע מלווה קולה של ווּפי גולדברג, ואת זאזו הציפור מלווה קולו של רואן אטקינסון, הקומיקאי הבריטי הידוע מסדרות הטלוויזיה 'הפתן השחור' ו'מר בין'.

אפשר להבין מכל אלה שהסרט, כמו סרטיו האחרונים של דיסני, לא מיועד לילדים בלבד. כמו שהעיד וולט דיסני עצמו על סרטיו ואמר, שהם לא נעשים עבור ילדים, אלא עבור מי שיש ילד בתוכו. ■

הצבועים שאנזי, באנזי ואד, מגחכים כל הסרט באופן מצמרר

סימבה הגור מטייל ברחבי הג'ונגל עם חברתו הגורה נלה

גם מי שאינו חובב מתוקים מושבע ומי שאינו מכיר את מעדני המזרח יתקשה לעמוד בשלל הפיתויים שבחנות - בית הקפה של "ממתקי שהרזאד" בקניון מלחה בירושלים. מיטב המתוקים של המזרח זוכים כאן לייצוג מכובד ביותר תוך שילוב מפתה ומעולה של איכות, טעם ואוירה מזרחית אותנטית לצד הווי מערבי סואן וחדשני כמו זו שבקניון מלחה.
בקלוות, בורמה, כנפה ומבחר עוגות מזרחיות אחרות מוגשות טריות יום יום עם קפה שחור בתוספת הל, תמרהינדי, סחלב או משקאות אחרים, טעימים ומיוחדים תוך הקפדה מעוררת התפעלות על שירות, ניקיון, אדיבות, איכות וטעם ברמה שטרם נראה במקומות מסוג זה. ובשורה לשומרי הקלוריות - המתוקים האלה מיוצרים בשיטה בלעדית תוך הקפדה על שימוש מינימלי בסירופים ותוספות משמינות אחרות מבלי לפגום בטעם המעולה. בית הקפה במלחה, שהינו החנות הראשונה מתוך רשת שעתידה לקום נושאת גם תעודת כשרות ומציעה מגשים לאלו הרוצים לקחת הביתה, לארועים ומסיבות.
פשוט ללקק את האצבעות.

מתיקות מזרחית עם גוון מערבי

טל ספיר

משביל רבים מאתנו הבקלווה, הכנפה, הסחלב התמרהינדי והנגה הם זכרונות מתוקים ורחוקים מהימים של טרום האינתיפאדה. ואפילו אז, הנסיעה לרמאללה, או הירידה לשער שכם לשם טעימה מהמתוקים הללו היתה מלווה בדחיה מסויימת מחוסר האסטטיות והרמה ההגיינית הנמוכה. ומאז פרוץ האינתיפאדה נאלצנו לוותר גם על התענוג המפוקפק הזה ולהסתפק בתחליפים זולים וטפלים אחרים. אז יש בשורה וישועה. מהיום ניתן להתענג על כל סוגי הבקלוות, הבורמה, הכנפה, סחלב חם, קפה שחור עם הל, הריסה ומה שרק תחלמו עליו, "בממתקי שהרזאד" שבקניון מלחה בירושלים.

"ממתקי שהרזאד" הינו הראשון מתוך רשת ארצית שמתעתדים סעיד סאלם וסמיר חלאק לפתח ברחבי הארץ על טהרת המתוקים של המזרח. היישר מהמפעל של משפחת מהרום בנצרת שנוסד לפני 50 שנה, מגיעים מדי יום כל סוגי המעדנים המזרחיים טריים ופריכים לחנות בירושלים (הכנפה נאפה באופן ביתי במקום).
האמת, שנחטא למקום עם ההגדרה של "חנות ממתקים". "ממתקי שהרזאד" זה הרבה יותר מחנות. זה אפילו יותר מסתם בית קפה המוכר בקלוות עם קפה אספרסו. זהו למעשה בילוי באוירה מזרחית על כל המשתמע מכך.
החל מהדקורציה בסגנון אנדלוסי (למי שלא בקי בהסטוריה של האומנות מסביר סעיד, בעל המקום, שהתרבות האנדלוסית במאה ה־12 הביאה עימה לאירופה ארכיטקטורה ועיצובים מסוגננים ומיוחדים במינם), שכבר מהרגע הראשון מכניסה אתכם לאוירה מזרחית אותנטית, דרך מגשי המתכת הענקיים והעמוסים בכל טוב של עוגות מזרחיות חמות וטריות, ועד להכנסת האורחים החמה של סעיד וצוות המקום, קחו את כל אלו בשילוב האיכות והטעם היחיד והמיוחד של העוגות של "ממתקי שהרזאד" בליווי מוסיקה מזרחית נעימה והרי לכם חוויה שלקוחה מספורי אלף לילה ולילה.

סעיד גם מסביר בצורה נעימה וסובלנית על הסוגים השונים של העוגות המתוקות הללו הפרושות לעיננו וגורמות לבלוטות הרוק לעבוד שעות נוספות. "בציבור נהוג להתייחס לכל סוגי העוגות והמתוקים בשם הכולל של בקלוות, כשלמעשה הבקלווה הינו רק סוג אחד מכל המעדנים הללו מסביר סעיד. "יש מגוון רחב של מוצרים כאלו על בסיס אטריות וכל אחד שונה מהשני. יש את הבקלאווה המוכרת לכולם המיוצרת עם כמה ציפויים ומילויים כגון אגוזי קשיו, פיסטוק חלבי ועוד. ויש את ה"בורמה" - בצורת גליל עם אטריות חומות שמטוגנים בשמן (מכאן צבען החום) עם מילוי של פיסטוקים שלמים. לעומת ה"בלוריה" - באותה צורה של "הבורמה" רק בגוון לבן היות ואת "הבלוריה" אופים בתנור ולא מטגנים, וממלאים עם פיסטוקים מרוסקים".
כך מתעמק סעיד ובצורה מעוררת תאבון והתפעלות ממשיך להסביר. "יש עוד הרבה סוגי מתוקים עם שמות מיוחדים, כמו "טבור בת המלך" - מעדן מתוק ועגול עם מילוי של פיסטוקים או "קן הציפור" - גם הוא במילויים של פיסטוקים, בוטנים או אגוזים".

ואם חשבתם שההסבר הזה של סעיד הניתן בסובלנות רבה ועל כוס קפה וחתיכת כנפה הינו יוצא דופן הרי שמדהים לראות את היחס האדיב הזה חוזר על עצמו כל יום ובכל שעה ועם כל לקוח המגיע למקום.
ובשורה נוספת מביאה "ממתקי שהרזאד" לכל אותם אנשים המנסים לשמור על גזרתם ומונעים מעצמם את תענוגות המעדנים המזרחיים. תוך הקפדה על בחירת חומרים מעולים ופחות משמינים מצליחים בממתקי שהרזאד לייצר בצורה מיוחדת ובלעדית את מגוון המתוקים שלהם בצורת כזו שהינם פחות משמינים ומסוכרים מכל מה שהיה עד היום בתחום הזה.
"אמנם קשה להתמודד עם המתקת קלוריות וסוכר בכל הקשור למתוקים כמו בקלאוות, כנפה ודומיהם, לכן מוצעים העוגות המזרחיות על כל גווניו בשינויים מסוימים (פחות סוכר, סירופ וחומרים משמינים אחרים), שמצד אחד לא רק שלא פוגמים בטעמם הטוב והמיוחד אלא אף שומרים על טריות ופריכות יתרה ומאידך מאפשרים גם לאלו שנזהרים במאכלים ובקלוריות להנות גם הם מתענוגות מתוקים אלו".
כך משמעת תורת הדיאטה המתוקה על פי סעיד.

המקום המיוחד הזה הינו גם הצהרת כוונות אופטימית של אמונה בשלום, סעיד וסמיר מסבירים שכוונתם היא לשלב את תרבות המזרח והאוירה והמטעמים המיוחדים שלה עם זו של המערב. להציג אותה לאנשים שלא מכירים בדיוק את הדברים הללו. והיום כשהשלום הוא הנושא המדובר ביותר אז זו גם האוירה והזמן המתאימים להחדיר תרבות כזו לקהל הרחב בצורה נקיה, נעימה ומנוחה. לכן יש יחודיות בשילוב הזה בין האוירה המזרחית בקניון מערבי.

ואין ספק שהקהל הרחב על כל גווניו מגיע לטעום מה טעים והמתוק הזה. ילדים ומבוגרים, חרדים, חובשי כיפות וחילוניים לצד אנשי עסקים המתרגעים על חתיכת כנפה טעימה במילוי גבינת עיזים חמה, והבאים לספוג מהאוירה הקסומה והמיוחדת ששוררת במקום, מצביעים ומעידים על העובדה שמקום כזה היה חסר בירושלים. "וכל מי שמנסה אותנו פעם - תמיד חוזר" - מצהיר סעיד חד משמעית.

במקום כאמור ניתן לשבת ולהזמין מכל טוב של מעדנים מזרחיים מתוקים והמוגשים במנות גדולות ונדיבות ולהתענג על כוס תמרהינדי מעולה. ואם תרצו לקחת הביתה בארייות וקופסאות לפי בחירתכם, המוכר האדיב ישמח לשלוח עבורכם עוגות פריכות וטריות מהמגשים ולארוז לכם אותם במגש קלקר או בסלסלת מתנה והכל במחירים זולים מהרגיל.
ניתן גם להזמין לארועים ומסיבות בתאום מראש.
בית הקפה נושא תעודת כשרות ונמצא בהשגחת הרבנות הראשית של ירושלים.

קילופים

אודטה שוורץ

הופעה ערמומית

(חלק א')

"אוואו! איך את נראית!", אומרים לי אזרחים ואזרחיות לאחרונה, "תגידי, מה הסוד שלך?" וזה יפה מאוד מצדם לחשוב, שיש לי סוד אחד בלבד, יעיל־פעיל, אבל לבחורה בת 41 וחצי יש כבר שק־סודות שלם לחלוקה. אז לכל מי שרוצה לדעת, הנה, במרוכז, שק־סודות, על האש, כבר מגיע!

הרזייה

מה סוד ההרזייה שלי? אולי להיות מחובר עם טרוריסט כמו החבר שלי, שכשהוא היה קטן, הכריחו אותו לאכול, ומאז, כתור נקמה, הוא עוזר לכל האנושות לסתום את הפה.

אבל ברצינות, סוד ההרזייה הוא פשוט סדר עדיפויות אכזרי: או עוגה, או תחת מתוטב. וכל השאר, בבל"ת.

ומכיוון שבראש הפירמידה של הרצונות יש מקום רק לדבר אחד בכל פעם – כשאתם בוחרים בעוגה, אל תבלבלו לעצמכם את המוח שאתם רוצים לרזות. כי אתם לא. אתם רוצים את העוגה, יותר מאשר לרזות. זה הכל.

אבלו אם העוגה נוראי־נורא קורצת ומפתה, מצאתי רעיון להתחכם לה, וזה הולך ככה: אחותי כלה (כלה כברה...), נגיד פגשת בנסיך החלומות; פרינס־צ'ארמינג, סקסי, מלך העולם. את מתה 'להזדע' איתו קצת – אבל פתאום את מגלת, שיש לו איידס.

תהיי לו אם ואחות, חברה ותומכת – אבל תיכנסי איתו למיטה? אפילו עם 800 גומיות – לאו!!

אז העוגה (הפיצה, הבורקאס, השווארמה בפיתה) לעניין המשקל שלך – היא כמו אותו חתיך עם איידס. צורה יפה וטעימה, וסקסית, שלא תכניסי אותה לתוך הגוף שלך, כי תינזקי.

והכנים מוזמנים לחשוב אותו רבר, רק בהיפוך מתבקש.

וחוץ מזה –

סוד גדול של הרזייה (אבל רק לאנשים עם כליות בריאות ומצב גופני מצוין – וכל השאר, שיתייעצו עם הרופא!) זה לשתות 15 כוסות מים ליום. יום של שתייה מרובה, זה יום של ירידה במשקל, או לפחות אי עלייה. אין אפס, רבותיי. אין אפס. זה עובד.

ועוד סוד גדול של הרזייה – זה לא לערבב פחמימות עם חלבונים בארוחה אחת. חוק עולמים!

אני יודעת שיש דיאטניות שאוהבות לבטל את זה – אבל זה הגיוני לחלוטין. כי עם הגיל, המטבוליזם, יעילות שריפת המזון, יורדת. והפרדת אבות־המזון מאפשרת למערכת לפעול במסגרת 'כוחות הסוס' שלה. בדיוק כמו שעל טופולינו עם מנוע חלש, לא תעמיסו שני טון סחורה בעלייה, כדי שהוא יסע במהירות סבירה.

ועוד סוד ענק – זה לא להתענות עם 'דיאטה'. לאכול (במסגרת אי־ערבוב אבות־המזון הזה!) לשובע, בכל ארוחה, מבלי לדלג על אף ארוחה! למה? כי 'קיפוח' תמיד סוחב בעקבותיו 'פיצוי'. ככה שיותר בזול כבר לתקצב את הנשמה, ישר מההתחלה, לארג'.

כמה לארג'? עד ששבעים ומסופקים על באמת. יש גבול טבעי ל'רעב', והוא השובע. תקשיבו לו. ובכל פעם מחדש.

ועוד סוד גדול, שעובד נהדר בשבילי – זה לא לגעת בקמח לבן. רק במוצרים מקמח מלא!!! ולא לאכול 'קמח לבן' אין פירושו לוותר על הקמח – על הפודרה הלבנה בתפזורת. פירושו, שכל מה שמכיל קמח לבן – להעיף מהתפריט. וכל ה'לחמים הקלים' הכהים האלה – זו רמאות צבועה בקרמל, שעשויה מקמח לבן. רק מה שכתוב עליו מכיל "קמח חיטה מלאה", זה זה. ואם כתוב מכיל קמח חיטה, וקמח חיטה מלאה, מה שבא קודם, זה באחוזים יותר גדולים!

פעילות גופנית

אני עושה גלגול עיניים לאחור (בכל פעם שהילדים אומרים לי "אמא, תני לי כסף"), שואבת את הלחיים חזק פנימה (כשאני שותלת על הקאפאלע של איזה צאצא סידרה של נשיקות רותחות), מניעה את הלסת כפול ספיר למעלה ולמטה (אכילה ודיבורים בטלפון, תמיד היו מתחביביי הידועים), ומפתחת שריר זרוע קולוסאלי (מהאוטוגרפים שאני עושה שם בפאסט־מואושן, על הגיהוצים של הכרטיס אשראי).

וחוץ מזה, אני הולכת המון המון ברגל, וכשיהיה סטודיו של קלנטיקס (שעל השיטה הזו אני שומעת רק שבחים!) מתחת לאף, ליד הבית שלי – אז גם זה.

שיטת קלנטיקס, מרכז ארצי לאינפורמציה איפה יש סניפים 03־532־44־55.

ואם ב'פעילות גופנית', אחת קצרה, ישר מניבה אנג'ל:

איש אחד בא לרופא, ואומר לו שהוא חושב שאשתו מתה. מ'זתו'מרת, משתגע הרופא, או שהיא מתה או שהיא חיה. זהו, אומר הבעל, אני לא יודע. כי בסקס זה אותו־דבר, אבל הכלים בכיור, מתחילים להתאסף נורא...

כן, כן, פיכס...

שיער

יום אחד נמאס לי מהפסטירה על הראש, וחשבתי מה לעשות. אמר לי החבר שלי: תעשי ככה וככה, וככה וככה, ולמעלה וקופץ, ויהיה לך פגז.

מיד הלכתי למספרה, ואמרתי לספר שלי: תעשה לי ככה וככה, וככה וככה, ולמעלה וקופץ, ושייצא פגז. אז הוא עשה, וזה יצא.

מה שעוד יצא, זה שעכשיו כולם עוצרים אותי ברחוב, ושואלים אותי על התסרוקת מהטלוויזיה. אז קחו, קחו כתובת, ותעזבו אותי בשקט. זה מיד אין ז'קלין ואביגדור ליכטנשטיין, יצרנים מורשים של מלכות־יופי ושאר פגזים – רח' אורי 10 ת"א, טל' 03־5224650 או 03־5233091.

יש עוד כמובן, אבל נגמר לי המקום, אז נמשיך בשבוע הבא: סודות של עור פנים יפה, וכתובות של איפור צילום וביגוד ערמומי, שמאוד הצליחו לי. להת'. ■

סרטן

21.6–22.7

שלא כהרגלכם – שיפוטכם השבוע נוטה להיות אופטימי מדיי. תכניותיכם, בייחוד אלו הנוגעות לפרויקטים עסקיים, מחייבות בדיקה נוספת. העשייה הנוכחית מזכירה דברים שהייתם מעדיפים לשכוח, אבל דווקא זיכרונות אלה יכולים לעזור לכם להעריך נכון את אלה שעימם קשרתם קשרים משמעותיים בעבודה.
שישי־שבת – אתם מבלים, כנראה, הרחק מהבית, או לפחות בחברה שמפתיעה אתכם לטובה.
ראשון־שני – ימים רגישים בעבודה, אתם נקלעים למצב שמכריח אתכם להטיח בפני הבוסים אמת לא כל־כך נעימה. תוך מספר שבועות תמצאו את עצמכם משנים מסלול ויוצאים נשכרים מכך.
שלישי־רביעי – אתם מתכננים חופשה.
כספים – עשויים להגיע ממקור בלתי צפוי וממש 'מצילים' אתכם.

אריה

23.7–22.8

מנוחה ושקט – דרושים לכם. אתם מותשים. לאחר העשייה האינטנסיבית שלכם די קשה להמשיך בשיגרה, אבל דברים רבים דורשים את טיפולכם. לכן עליכם לא רק להמשיך, אלא אף לקחת אחריות נוספת.
שישי – חייבים להקדיש זמן לעבודה חשובה. למרות המאמץ דעו שזה עשוי לעזור לכם ולקדם אתכם. אל תרבו לדבר על כך. המידע שאתם מספקים, יתגלגל למקומות לא רצויים.
ראשון־שני – יחס מיוחד ומפתיע מבני המין השני. קשר רומנטי מעניק לכם ביטחון בחודשים האחרונים, והמחמאות שתקבלו עלולות לסכן את הקשר הטוב שביניתם. חבל. קשרים שיתחילו כרגע לא יחזיקו מעמד.
בריאות – של מישהו מהמשפחה עלולה להדאיג במחצית השנייה של השבוע.

בתולה

23.8–22.9

אתם מרגישים – קצת יותר רגועים, בעיקר בזכות עבודה, לימודים ופנייה לתחומי עניין נוספים. תקופה מצוינת ללימודים. אנשים מבקשים לשמוע את דעתכם ומתחשבים בדבריכם.
שבת עד שני – פחות נוחים, מרגישים פחות טוב, מתעצבנים במהירות ומסכנים את עצמכם בנסיעות, בנהיגה וכיו"ב.
שלישי־רביעי – תרגישו שוב חזקים, אבל לא תוכלו להתחמק משיחה או מעימות עם מישהו קרוב מאוד, שלא ימהר להתפשר או לוותר, ואפילו מחפש דרך להוציא כל מה שיש לו נגדכם. קחו זאת בחשבון.
כספים – אתם יכולים לשפר מאוד את מצבכם הכספי, בתנאי שתשמרו על מירב הסודיות השבוע.

מאזניים

כספים – וכל הקשור בהם יעסיקו אתכם מאוד השבוע. התנהגותו של מישהו הקשור בכספכם או בעבודתכם מעוררת אצלכם רוגז עצום, עד כדי איבוד שליטה על התנהגותכם. מתברר שניסו להסתיר מכם דברים ולנצל את האמון שנתתם.
בעיות – של בני משפחה קרובים גורמות לכם לשנות תכניות.
לקריירה – זו תקופה חשובה מאוד, יש לכם יכולת להתקדם, הצעות מושכות יגיעו אליכם. רעיונות חדשים מתקבלים על־ידיכם בברכה, אבל אל לכם לשכוח שאתם קשורים באנשים אחרים שעמדתם רבת־השפעה. שתפו אותם בהתלבטויותיכם, מפנה שתעשו עלול להפוך אותם לאויביכם, אבל שיתופם יכול לשנות הכל לטובה.
ידידויות – מתהדקות השבוע, אל תצפו מכל קשר שיהיה רומנטי, זה עלול להרחיק מכם את אלה שרואים בכם ידידים.

עקרב

התקופה זו – מביאה אתכם לנקודה, שממנה טוב להשקיף על החיים. אינכם רגילים להחמיא לעצמכם, אבל הפעם תוכלו להרשות לעצמכם להיות מרוצים. יש לכם הישגים מרשימים.
בעבודה – סיכויים טובים להתקדמות. ולהתפתחות מפתיעה ומשמחת. עם זאת זהו שבוע רגיש שבו נוטים להתפרץ, להתרגז ולהוציא כל מה שיש לכם נגד אלה שהתנהגותם בעבודה אינה מוסרית בעיניכם. למרבה הפלא, זה לא מזיק לכם.
חו"ל – אתם נאלצים להשלים עם נסיעתו של מישהו קרוב לכם, אבל יתברר שנסיעה לחו"ל כוללת גם אתכם, וזה יקרה בדרך מוזרה ומפתיעה.
כספים – מצבכם אמנם לא נוח חשנה, אבל השבוע יש הזדמנות לשפר קצת את המצב.

קשת

אין לכם – מצב־רוח, אתם מרגישים שמוטל עליכם עומס רב מדיי. האחריות שלקחתם מגבילה אתכם, ואתם מחפשים דרך להשתחרר קצת. בינתיים זה בלתי אפשרי.
כספים – זה לא הזמן להיכנס לשותפות מכל סוג או לבקש הלוואה. השבוע יש לכם אפשרות לשפר את מצבכם, בתנאי שתפעלו לבדכם.
ראשון־שני – קצת מסוכנים לנסיעות, אתם נוטים לאופטימיות מדיי ולהתעלם מסכנות. שיחות תמימות לכאורה סוחפות אתכם לספר יותר מדיי, וזה עלול להזיק לכם מאוד.
שלישי־רביעי – קצת מעיקים עליכם, המקום הטוב עבורכם הוא הבית, גם אם זה המקום שממנו מתחשק לכם לברוח.
רומנטיקה – מישהו מהעבר הרחוק מגיע מחו"ל ומחזיר אתכם לתקופה אחרת.

ירח שחור

מעבר הירח מהמזל שבו הוא שוהה למזל הבא אחריו, כשאינו יוצר היבטים לכוכבים אחרים, נקרא ירח שחור. הזמן הזה (דקות או שעות) הוא זמן שליורח השפעה חלשה. מסיבה זו מומלץ לא לבצע דברים קובעים ומשמעותיים באותו זמן.
הירח יהיה במזלות: גדי, דלי, דגים וטלה.
מרקורי ממשיך במהלך נסיגה, מה שמשפיע על התקשורת. תקלות, אי־הבנות, קלקול במכשירים חשמליים או באביזרים ביתיים. יותר גניבות, איחורים ותקלות בעת נסיעה.

שעות הירח השחור
שבת – משעה 06.49 עד 14.11.
שני – מ־ 11.49 עד 19.45.
רביעי – מ־ 23.24 עד 05.08 למחרת.
2.7 – מ־ 07.09 עד 17.24.
4.7 – מ־ 21.16 עד 06.13.
7.7 – מ־16.14 עד 17.18.
9.7 – מ־17.24 עד 01.44 למחרת.

אוספים

אחת התכונות המאפיינות את בני מזל סרטן זו האספנות. הם אינם מסוגלים להיפרד מחפצים ישנים, אפילו הם לגמרי מרופטים. חפץ מזכיר תקופה, ומה שבאמת יקר להם לסרטונים, זהו הזיכרון. אספנות פחות מקובלת היום, בעידן הכבלים. בכל זאת מעניין מה כל מזל נוטה לאסוף בביתו.

סרטן – כל מה שקשור לילדות: הדובי, הבובה, אפילו בגד או כרית – את אלה אינם מסוגלים לזרוק. הם קשורים לעבר הכי רחוק שלהם, ואם אפשר, לעבר של משפחתם. תמונות של הסבא והסבתא, אלבומים, תכשיטים עתיקים, ריהוט, כלי מטבח מוורים מן העבר, שהיו של המשפחה, והשעון עם השרשרת של הסבא. סרטנים הנשלטים על־ידי מצבי־רוח מסוגלים לפתע להיתפס למצב־רוח שיגעוני ולקחת את כל מה שאספו, לבדוק שוב את האוסף פריט־פריט, ואז בבת־אחת להשליך הכל. זה נדיר, אבל קורה.

אריה – אריות לא שייכים לאספנים האופייניים, אך בביתם אפשר למצוא אוספים. למשל כל המדליות, אותות ההצטיינות והתעודות הטובות שקיבלו. אריות אוהבים זהב, כך שבביתם ימצאו תכשיטי זהב וחפצי־נוי יקרי־ערך, שאם היו בידיהם של אישים מפורסמים, יהיה להם ערך רב יותר בעיני האריות. טבק יקר, סיגרים מיררים וכל מה שייחד את ביתם ויהפכו שונה מהמקובל, שכן האריות שונאים להיות 'אחד מן ההמון'.

בתולה – האספנות אינה תחביב עבורם, זה חלק מאופיים. לא רק שאינם מסוגלים להשליך דבר, אלא שאין להם הנאה גדולה יותר מהפיכת חפץ או בגד, שכבר סיים את חייו, לחדש. הם לא תוששים מעבודה הדורשת סבלנות והתעסקות בפרטים קטנטנים. בכל דבר שיאספו או יחדשו טעמם הטוב יהיה ניכר. בתולה אוהבים קישוטים קטנים וכל דבר מיניאטורי. חתול מתקשר באסטרולוגיה למזל בתולה.

מאזניים – המזל אוהב היופי יאהב אצלו בבית חפצי אמנות בעלי ערך. הם 'אספנים סדרתיים', אוהבים לאסוף דבר אחד, שממנו יאספו עוד ועוד במשך השנים. למשל – אוסף סוסים. כל חבר או קרוב שיסע לאיזשהו מקום בעולם, יביא להם סוס. מאזניים הם אספני הקריסטלים, חיות זכוכית, פמוטים מכל המינים ונרות דקורטיביים.

המשך בשבוע הבא

גדי

22.12–19.1

אתם עסוקים – חייבים לסיים עבודות לתאריכים מוסכמים מראש, אבל בכל פעם נעצרים בגלל בעיותיהם של בני־הזוג או בני משפחה אחרים. הוויתורים שעימם אתם משלימים מתחילים להרגיז אתכם, בעיקר משום שאינם זוכים להערכה מספקת מצד אלה הקשורים בכך.
נסיעה – לחופשה יכולה להוות פתרון.
שישי־שבת – הפנויים שביניכם יכולים למצוא את עצמם מעורבים בפרשייה רומנטית מוזרה, קצרצרה, סוערת וסוחפת, שגם אם לא תימשך לנצח תיזכר בהנאה.
ראשון־שני – אתם נוטים לסכן את כספכם או את רכושכם. אלה ימים רגישים ובהם צריך להקפיד לנעול הכל: מכונית, דירה וכל חפץ יקר־ערך.

דלי

20.1–18.2

שישי ובוקר שבת – אתם שרויים בהרגשה מוזרה, לא טובה במיוחד, אין מרץ ויש חשק לנוח בבית. אבל לא בבית שלכם, שם יותר מדיי דברים מעצבנים אתכם. נסו למצוא בית של מישהו אחר.
מוצ"ש עד שני – המרץ והכוח חוזרים, אך מופנים לאפיקים לא נוחים. אינכם מוכנים להבליג עוד, מה שעלול להביא לעימותים חריפים עם הסביבה. אתם מוכנים אפילו לסכן את מקום העבודה במחיר אמירת דעתכם לבוס עצמו.
שלישי־רביעי – הצעת עבודה שהוצעה לא מזמן מתחילה להיות מעשית. שיחות על השכר עלולות לגרום עיכובים, אבל כרגע זה לא הדבר הקובע. ומבחינה כלכלית לא תוכלו לשנות הרבה כרגע, גם בעבודה אחרת.

דגים

19.2–20.3

שישי – אתם במצב־רוח ידידותי, פתוחים לדיבורים ולשיחות פתוחות וגלויות. אבל נראה שהיום הזה דוחף אתכם לומר דברים שאינם במקומם. מישהו עלול להיעלב בלי שהתכוונתם.
שבת עד שני – ההרגשה הכללית לא כל־כך טובה, ומצב־הרוח בהתאם. אל תדרשו מעצמכם יותר מדיי, פחות פעילות באותם ימים רק תועיל לכם ולבריאותכם. נסיעות שלא חייבות להיערך, אל תתעקשו לקיימן.
שלישי־רביעי – מביאים עימם תנאים טובים לכל עשייה, נראה שתוכלו להצליח בכל דבר שתעשו. גם אם זה ידרוש מאמץ, שווה להשקיע.
חמישי – עשוי להפתיע לטובה מבחינה כספית.
יחסים – מעניינים וחיוביים מתפתחים לאיטם במקום העבודה. אל תאיצו בינתיים את הקצב.

טלה

21.3–20.4

השבוע – שלפניכם יכול להוות נקודת מפנה בכל הנוגע לכספים. כל מיני אפשרויות יתגלו לכם, חלקן נראות טובות מדיי, ובאמת כדאי להיזהר. שמרו על מה שיש ואל תסכנו דבר בטוח.
שישי – דיבורים או הצעות לתחילת קריירה או עבודה חדשה, למרות שכל זה מגיע מתוך רצון טוב, זה עלול דווקא לקלקל לכם. חכו עד אמצע יולי.
ראשון־שני – אתם נוטים להגיע למשברים ביחסים מאוד חשובים, קשר שכבר אינו מה שהיה עשוי להסתיים פתאום בלי שהתכוונתם. זה בדיוק הזמן הטוב לבחינת טיבו של קשר מהסוג הזה. יחסים חדשים ומתאימים יותר יכולים להתחיל בקרוב.
שלישי־רביעי – הימים החלשים בשבוע, אל תתייחסו ברצינות גדולה מדיי למצב־הרוח הקודר, ובוודאי אל תמהרו לשנות תכניות בגללו. בחמישי כבר הכל שוב בסדר.

שור

השבוע – אתם נוטים להגיב בקיצוניות על כל דבר. זה בולט יותר בין שבת לשני.
בעבודה – אתם מאבדים את הסבלנות, ממהרים למצוא פתרונות, למרות שברור לכם שהם זמניים. אינכם רוצים לדחות דבר, גם לא תשובה להצעת שעדיף לחשוב או לשוחח עליה עם מישהו.
בבית – גם שם אתם פזיזים מדיי לא שמים לב ועלולים להיפגע מכווייה, מחתך וכו'. מישהו עשוי להפתיע אתכם בביקור בביתכם. מבוכה ואי־נעימות יביאו בסופו של דבר להתקשרות רומנטית משמעותית לעתידכם.
חמישי – יום שבו לא תוכלו לדרוש מעצמכם מאמצים רבים מדיי, לכן כדאי שלא תדחו דברים לאותו יום.
כספים – בשבוע הזה תוכלו לעשות משהו לשיפור מצבכם הכלכלי, אך זה לא יבוא מעצמו.

תאומים

השבוע – עשויות להגיע בשורות משמחות בכל הקשור בכספים. דווקא זה יכול להביא אתכם להחלטות או למעשים נמהרים מדיי. כוכב מרקורי הנמצא עדיין בנסיגה עלול להביא אתכם להערכה לא נכונה של מצבכם. רצוי שלא תקבלו החלטות בקשר לעתיד.
הבריאות – שלכם משתפרת, גם אם בינתיים יש דברים שמפריעים לכם ומדאיגים אתכם.
היכרויות – חדשות יהיו די הרבה, נראה שבאופן לא מתוכנן תגיעו לכל מיני מקומות חדשים, או לכאלה שאותם אינכם רגילים לפקוד, שם תפגשו אנשים מעניינים, שדרכם תוכלו ללמוד על תחומי עניין נוספים.
שלישי־רביעי – יחסים עם הממונים דורשים את שיא הטקט והזהירות. אמנם באים להתייעץ איתכם, אך נסו לא להזכיר עניינים אישיים של הממונים.

האבא של ריצה האדומה

המשך מעמוד 19

את כל הדברים האלה סיפר לי סילבר ביום שבו הגיע ממוסקבה בחמש בבוקר. בערב כבר ישבנו יחד בדירה השכורה, שארגן טלמון בנו, שבא לפני עשרה חודשים לגשש. מקרר חדש היה שם, צרור בגדים, כמה מזוודות של עשרים קילו שמותר להוציא, כיסא, ספה ותחולה. על הספה ישן, המום מהטיסה, דני, נכדו הקטן של סילבר, שינה כה עמוקה, שלא הופרעה אף מהצעקות שלי באוזן הסב כבד־השמיעה. הוא איש זקן מאוד, שוללת חירשות אין הגיל ניכר בתפקודו. הוא הולך מהר, זיכרונו מצוין, הוא משקיף על העולם בלי משקפי־ראייה. יש לו אף עצום, גבות לבנות מעל עיניים סקרניות ופה משורבב, ומראהו מזכיר מאוד את החבר הסוציאליסט מאיר יערי בעת זקנתו.

שעועית ונערות

מה ששבה את לבו של הנער שלום סילבר יותר מכל, מה שגרם לו לנסות משך שנים רבות לחדור לרוסיה, היה דווקא השירה של החבר'ה של גדוד־העבודה במחנה שלהם, ליד רחביה. את זה הוא זוכר עד היום, אפילו את המלים ששמע שם. „אני אכלתי שעועית/ ואהבתי נערה", הוא שר לי באידיש. כששרו החלוצים שירים אוקראיניים ורוסיים מלאי געגועים, חש איך הוא מתמלא ערגה לארץ המהפכה הענקית שמעולם לא ראה. כמיהה לדבר־מה עצום, שאליו ישתייך יום אחד.

שוליית גראז' היה ונער קומוניסט בלי אב, שהסתובב עם החבר'ה הבורובוכיסטים של ירושלים, ובערב הלך להקשיב לחבורה הלוהטת של גדוד־העבודה. עובר מדת האל לדת העבודה, בלי לעצור לרגע בתוך הציונות.

ב־1931 הלך עם החברים להקים את קיבוץ נען, ושם נטע פרדס, חרש את אדמת הארץ, חפר באר ונהג משאית. שלושים איש היו שם, והשבוע, על־פי הנחיות הנכד ולרי, מצאתי אחד מהחברים, שזכר היטב את סילבר. והו הדוקטור הישיש לשפות עתיקות, אברהם ארזי, שגר בתל־אביב. לפני כשנתיים ישב ארזי מול הטלוויזיה, ופתאום ראה את חברו האבוד סילבר, אחרי 60 שנה. הטלוויזיה ליוותה את חנן יובל במוסקבה וצילמה את סילבר בביתו. „מיד בירדתי", סיפר לי ארזי, „איפה הוא והגעתי עד הנכד. איך זיהיתי את סילבר? פשוט, הוא כמעט לא השתנה מאז ראיתי אותו פעם אחרונה ברחוב, ב־1935".

עד שסיפרתי לו, לא ידע ארזי, כי סילבר השתייך בתוך נען לתא תשאי קומוניסטי, ובו האחים לוין והחברה אלישבע מצפת. כשהתגלה התא ודבר חלוקת כרוזים על־ידיהם בין הערבים, הוביל ישראל גלילי את המהלך לגירוש החברים. סילבר מספר לי בפרוטרוט את עניין הגירוש והכרוזים, ומקפיד על כל פרט ואומר, כי עדיין אין לו תשובה לכמה קושיות. כאילו היה כל העניין הסבוך העתיק הזה בעל חשיבות עליונה, שיש צורך לבררו עד תום, עכשיו. „גלילי ארגן את כל הקמפניה הזו נגרנו, וסילקו אותנו כחברים סוטים, אבל תראה איזה קומוניסטים היינו, שכאשר יצאנו אמר לי חבר אחר בתא: בוא נעלה על הטרקטורים ונחרוש שדה אחר ביחד, שלא יתפסו אותו הערבים".

על השולחן ליד ירו החובטת אני רואה מין מצפן קטן כשעון עם רצועה שחורה, שהביא לפני המון שנים מצ'כוסלובקיה באחד מניסיונות הנפל להיכנס לרוסיה. כשבא ארצה ביום שלישי, מיד שלפו וברק מהם כיווני הדירה כדי להתמצא והיכן הצפון.

חלום על נען

הם גורשו מנען, והיא נותרה מתוז כיסופים, ו„עד היום יש לי חלום לחזור לשם ולחיות שם". בדירות חרר בירושלים הקים התא המחתרתי של סילבר עם הבחורה הצפתית אלישבע ושאר החברים, קומונה. בלילה לקחו כרוזים בערבית נגד כיבוש העבודה והיו הולכים לכפרים ערביים להניחם שם. ברגליו חרש את כל סביבות ירושלים, והוא מכיר כל כפר ערבי עד היום.

הם היו מניחים את הכרוזים בדרכי העפר, כרוח ועליו אבן לבל יעוף, לעורר את הערבים נגד ניצול ונישול. לילה אחד, כשהילך כך עם חברה להניח כרוזים, צץ פתאום מתהום לצד הדרך ההררית ערבי חסון ובא ללכדם. וסילבר נתפס בכף הערבי, ובאו ערבים נוספים וגררו אותו לכלא הקישלה בעיר העתיקה, ובעיתון 'דבר' נכתב בהתמרמרות, איך בחור יהודי שמהלך לתומו עם בחורה, נעצר.

אנגלי אחר חקר אותו בעדינות, והוא טען לחמותו, ובעזרת אחיו השתחרר חיש מהר ובא במרוצה לסניף התנועה. ושם ראוהו משוחרר מהר מדיי וחשדו, כי שיתף פעולה עם האנגלים, „ואמרו לי: לך, לך, נקרא לך כשנצטרך, ועד היום אני מחכה". באותו זמן עשה את הניסיון הראשון בסדרה של ניסיונות להיכנס לרוסיה, שלחן שליחים לבירוביג'אן, תמותו והונה, אבל סילבר לא נשלח.

– וכל הכמיהה הזו להיכנס לבריה"מ באה מחשירים?

„תקרא את פרויד. זה אפשרי. אבל לבי נמשך לכל מה שקרה שם, המהפכה הגדולה, מלחמת האזרחים. אלה לא דברים פעוטים, והם משפיעים על הנפש".

– ולפה לא היית קשור?

„קשור מאוד לארץ, אבל לא למדינה שקמה על שור מתמשך וגזל עם שנור והשתלטות הדת. את הארץ אני אוהב, את המולדת, את הנוף ... לא את ה..."

הוא מתמלא זעם פתאם ומתעורר בו לרגע, כמתוך האפר, מהסכן קמוץ אגרוף, לוהט, שלבו כואב על עוול רב־שנים שנעשה פה, בתוך המעשה החלוצי. דברים שראה בעת נדוריו בכל הארץ על אופניים וברגל, עת חילק כרוזים ופגש חברים ודן לילות ארוכים בחדרים קטנים על הפירמידה ההפוכה, ועל סוציאליזם ואחוות עמים שאינם מתקיימים, ובמקומם באות שנאה ומלחמה ופרעות.

בעת המתפכנית ההיא של שנות השלושים נשא לאשה את החברה צילה, ובשנת 35' בתל־אביב נולדה בתו דיצה, ילדה ארומת־שיער. מתפרנס היה כל־חייו מהמכוניות, מתקן צירים וסרנים, מנועים סרבניים, גלי ארכובה. מחליף שסתומים, מתאהב במנועי המכוניות, וזו אהבה שיש לו עד היום.

כשבא השבוע לישראל, נשא עימו חלום משונה לחזור לבית־ספר 'שבח', שם הדריך נערים משך שש שנים על מנועים. הוא חשב שאולי יסכימו להחזירו ללמד מכונאות, אבל כשפתחתי לפניו, כדי שיציץ, את מכסה המנוע של מונית המיציבושי שלקחה אותנו לירושלים, נדהם: אני לא מכיר פה שום דבר, אמר. הכל נראה סבוך ושונה, הצתה אלקטרונית ומערכת בלימה ממוחשבת וחלקים אחרים. ורק העיקרון הפשוט של שריפה פנימית וגלי ארכובה נותר אי־שם חבוי תחת השכלולים שטרם ראה מעולם. בבת־אחת צנח לבו ופג החלום.

נכדו ולרי. פגש חברים של אמו

צילום: אסנת קרסנוסקי

ולרי בא ב־90' לישראל, כמו שצעירים ישראליים נוסעים היום למחוזות הילדות של הוריהם בפולין או בהונגריה או במרוקו. כי אמו דיצה נולדה ב־35' בתל־אביב ועקרה מפה לפני לידתו לרוסיה

אהב את המולדת הרוסית

בשנות הארבעים, כשפרצה המלחמה העולמית, סימן סילבר בדירתו על מפה גדולה את התקדמות הצבאות, ובמיוחד את זו של הצבא האדום אחרי ההתקפה הגרמנית. הוא גייס כסף לרוסיה וניסה להתנדב לשם כנהג אמבולנס. וכל פעם כשרצה להיכנס, התנפץ על דלת הברזל, אך הדבר לא העלה בלבו שום טינה, אלא רק הגביר תשוקתו. בסוף 47' התארגנה קבוצה גדולה של חברים, והם הפליגו באניית־משא יוגוסלבית והגיעו עד צ'כוסלובקיה. ושם אמר השגריר הרוסי בפראג לסילבר, חד וחלק, כי „רוסיה חרבה ואנשים גרים במחילות וזה לא הזמן להוסיף פיות. חכו להודעתי. ואני מחכה לו עד היום".

אחרי שנה בצ'כוסלובקיה שבו הסילברים בבושת־פנים לתל־אביב וחיכו להזדמנות הבאה להיכנס לרוסיה. רק בשנת 60' בחורף הצליחו בעזרת חתנם, בעלה הרוסי של בתם דיצה, להיכנס לרוסיה. וב־24 בנובמבר הוגשם החלום, והם נחתו: שלום ואשתו, בתם דיצה ובנם טלמון בחוף אודסה, ומשם נסעו ברכבת לליטא, ושם נולד הנכד ולרי.

33 שנים חי שלום סילבר בארץ חלומותיו, ברית־המועצות. 15 שנים תיקן מכוניות בגראז'ים והלך לשיעורי מארכסיזם והקשיב כסטודנט מבוגר צמא־ידע לכל מלה ולכל הבטחה והאמין מאוד בחזון הקומוניסטי, ושב הביתה כל ערב לדירתם, שהיתה גדושה עד התקרה ספרים עבריים ועיתונים שנשלחו מהארץ, 'ידיעות' ו'העולם הזה', 'זו הדרך' ו'ערכים'. מחוברים היו לישראל ולרוסיה וחיו בין שתי המולדות. והילד ולרי גדל על עברית.

הבת דיצה היתה לקריינית הראשית של 'קול מוסקבה' בעברית, ושידרה למולדת הישנה, מחוברת כל ערב בין שש לשמונה בגלים הקצרים. ופעמיים באה לארץ לבקר חברים ובפעם השנייה, בשנת 82', כבר היתה גוועת מסרטן והגיעה להיפרד מהארץ. אחריה מתו חיש מהר בעלה לב ואמה צילה. ושלום סילבר נותר עם הנכד ולרי היתום.

– הרגשת בבית ברוסיה?

„כל יום שהתעוררתי הייתי מאושר. והתפעלתי מכל דבר קטן. הנה אשה מוכרת גלידה ברחוב, והגלידה ממשלתית, וזה שימח אותי שהכל לאומי שאין רכוש פרטי. והתפעלותי לא תמה עד הרגע האחרון. וכשראיתי דברים רעים, מיד התרעתי ונלחמתי עזות על תיקונם, אבל זה לא פגע בהתלהבותי".

– וכשרוסיה בזמן גורבצ'וב קמה בעצמה על כל מה שהאמנת בו, כשהתברר שהכל תלוי על בלימה ורקוב?

„אני בהחלט לא מסכים לדעה כזאת".

– באיזה צד אתה ניצב פוליטית שם?

„הייתי מאושר מאוד, לו הכל שב להיות כפי שהיה. וגם אם קוראים לי שמרן ריאקציונר, אני נשאר קומוניסט גאה".

הוא מבקש ממני לקחת אותו לנסיעה לאורך הירקון עד השפך, כי המקום זכור לו מאוד מהליכה יחפה במים הרדודים והחמימים. אנחנו נתקעים בפקק לא רחוק מרידינג, בלחץ התנועה של הבוקר. „מלוא כל העיר מכוניות", אומר סילבר ומבקש לראות גם את מעונות העובדים ברחוב נחום, שם גרו עם הבת דיצה לפני שנים רבות".

– השתנה פה?

„השתנה זו מלה חלשה מדיי", הוא מחייך. כל שארית היום בעת שנסענו מפה ולשם היו עיניו נעוצות בנוף, בבתים, בכביש, בעצים שגבהו כל־כך מאז. במראה הצפוף של ארץ, שכה שונתה מאז עזב בשנת 60'. פה ושם הוא נאחז כתוואי גוף שלא השתנו, ומאוד שמח לשמוע שבשפך הירקון טרם נבנה דבר, שהנהר נשפך לים כמימים ימימה.

אחרי־כן, בדרך לירושלים, אין סילבר מכיר את הכביש החדש, והוא מחפש את רמלה. אני מצביע על העיר במרחקים. הוא ממשש גדר אבן בשכונת שערי־חסד, היכן שגר פעם בירושלים, לא מזהה בתים, ואנו הולכים בחום הכבד מרחוב לרחוב. הוא שואל על שעון השמש ליד מחנה־יהודה, על השוק, ושמח כל פעם שמתגלה קטע מן העבר שאינו חרב או מכוסה אבן חדשה. אחר אנו מגיעים לשכונה ומוצאים את חלון ביתו של שוליית הנגרים הבולשביקי.

בדרך חזרה לדירת בנו טלמון אומר לי סילבר, שהוא רוצה עכשיו לטייל הרבה בארץ, לרחוץ בים, לפגוש כמה חברים שאולי נשארו מן העבר, ללכת לנען „ואם יהיה בכוחי, לבקר בפגישות של המפלגה". במוסקבה נותרה נעולה הדירה, וטרם הוחלט סופית אם הסילברים – שלום, טלמון, נריה ודני – יישארו פה. הצילומים הישנים שם, קברי האשה והבת ובעלה. השהייה עכשיו בארץ נראית כמין סיור גישוש. קשה לילד חרדי ממאה־שערים להחליט בגיל 85 מהי המולדת האמיתית. ■

מרים קוץ

מונדיאל, מאמי

אומרים שהמבחן הכי חזק של כל זוג הוא הנסיעה הראשונה שלהם ביחד לחו"ל: אם הם שורדים את זה, הם שורדים הכל. אז תתייחסו למונדיאל כמו לחוץ־לארץ שלכם

איור: מירה פרידמן

אותי אי־אפשר להפחיד במונדיאלים, כי כדורגל הוא לא דבר שזר לי. כשהייתי בת שש, אבא שלי לקח אותי למשחק כדורגל – הפועל חיפה נגד מכבי חיפה. והפועל חיפה ניצחה. אני לא יודעת אם ביקורנו באצטדיון תוכנן מראש, במסגרת הפרוגרמה החינוכית שלהמשפחה, או שסתם אמא שלי רצתה לישון בשבת. דבר אחד בטוח, המשחק ההוא נחרת בלבי לנצח. ומאז אני יודעת, שגברים וכדורגל זה צירוף תמים, נוח וספורטיבי.

הצירוף הקטלני באמת הוא נשים וכדורגל. מה קטלני, זה צירוף רע, מסוכן. כמו ששיקגו נראית לכם עכשיו בטלוויזיה, שלווה ושטופת רצון טוב, ככה יש לי הרגשה, שאם נשים היו עומדות על המגרש, מרחץ הדמים ברחובות היה גורם לזקני העיר להתגעגע לאל קאפונה.

הניסיון המתמשך שלי במונדיאלים, באולימפיאדות, בפליי־אופים ובמוקדמות רק חיזק אצלי את הדעה, שכשגברים נפגשים עם כדורגל, זה ביזנס. כשנשים נכנסות לתמונה, הכל נהיה אישי. רק אז מקבל המושג 'המכנה המשותף הנמוך ביותר' משמעויות, שאמא שלו לא ידעה שיש בו.

כי גברים נפגשים עם כדורגל כמו ילדים. חפים מכל חדון. בסך הכל, מה ילדים הכי אוהבים? ימי הולדת. כל החברים באים אליהם, יש הרבה פיצה והרבה קולה, אפשר ללכת לישון מאוחר. כיף. אבל נשים צופות באירוע הזה כמו באירוע מוחי. מול העיניים שלהן הגבר שהן חשבו שהוא נורא חכם, ובכל מקרה, מוכן למסור את נפשו כדי שיהיה להן טוב, הופך להיות זאב בלהקה, קורא להן מאמי, וקורא לעוד עשרים אנשים שהן לא מכירות, אחי.

נשים אוהבות לאבחן גברים וכדורגל כמצב של שיתוק זמני של האינטליגנציה, על רקע של מצוקה נפשית. הבעיה היא שהמצוקה היא בעיקר שלהן. מה בדיוק אפשר לענות למישהו שאומר לך, תביני, כדורגל זו שפה בינלאומית. ממש עכשיו יושב מישהו בטאג'יקיסטן, ומתלהב בדיוק מאותו דבר. מה תגידי לו? שכל החיים שלו הוא פחד להיות כמו כולם? עדיף לשתוק, כי כל מה שתעני עכשיו, יסחוב את המכנה המשותף הנמוך לשפל חדש.

חבל על הזמן, וכדאי להוציא משלושת השבועות האלה את המקסימום. אומרים שהמבחן הכי חזק של כל זוג הוא הנסיעה הראשונה שלהם ביחד לחו"ל. אם הם שורדים את זה, הם שורדים הכל. תתייחסו למונדיאל כמו לחוץ־לארץ שלכם. מפגש כזה של יצרים לא יקרה לכם בשום מקום בעולם, כי מונדיאל אחד שווה יותר מאלף איים. מה שלא נאמר במהלך שלושת השבועות האתלטיים האלה, כבר לא שווה שייאמר. ומה שנאמר, לא יישכח לעד.

באחד האירועים הספורטיביים הגדולים של העשור ישב אצלי מישהו בסלון, ואני יישמתי עליו את כל התיאוריות שעליהן הרציתי קודם. אני לא אחת שאומרת לאחרים לעשות משהו, שהיא לא עושה בעצמה. נכון, זה מצמצם את האפשרויות, אבל לפחות זה אותנטי.

לילה אחד, קצת לפני חצות, התייאשתי מלנהל איתו פטפוט קליל, מלנסות לאכול איתו באותה שעה, ובכלל, מלקוות שהוא זוכר איך קוראים לי. אבל נאמנה לעקרונותיי ולכבוד שאני רוחשת לכדורגל, מילאתי את פי בפיהוק והחלטתי ללכת לישון. הלכתי לאמבטיה והוצאתי את עדשות־המגע שלי. אחת מהן, השמאלית נדמה לי, לא העריכה כיאות את גודל המעמד, מראדונה וכל זה, וצנחה היישר לפתח הכיור. צעקתי. אף אחד לא בא. צעקתי שוב. אחרי לפחות 10 דקות שמעתי אותו אומר – מה?

– העדשה נפלה לי לכיור, אמרתי. בוא תסתכל אם אפשר לעשות משהו.

– אחר־כך, הוא אמר, והוסיף מיד את הקוד הנלווה לכל אירועי הספורט: מאמי.

– מה אחר־כך? הטפתי עצבים, אם לא תפרק עכשיו את הסיפון, העדשה הזו איננה.

אין תגובה. הולנד משחקת, ופתאום אני מבינה, שטעיתי בגדול. הדרך הכי שגויה להתנהג עם גברים, זה לנסות להבין אותם. מה יצא לי מזה? הרגליים של ואן באסטן מדליקות אותו יותר משלי.

האישיות המזויפת שלי התפרקה בחריקה, ומתחתיה הגיחה אני האמיתית, שנראתה באותו רגע בדיוק כמו אוהד כדורגל, אבל של הקבוצה היריבה.

הלכתי לסלון, עם עדשה אחת בעין ואחת בכיור, ואמרתי לו, אם היית גבר, היית קם עכשיו ומפרק את הסיפון.

הוא עשה את עצמו שהוא לא שומע.

– אם היית גבר, התחלתי עוד פעם, אבל הוא קטע אותי והמשיך: הייתי יורד עכשיו למוביל הארצי ומחפש לך את העדשה.

– נורא מצחיק, דביל אחד, אמרתי לו, אבל זה נשמע לי קצת אנמי, יחסית לכדורגל. אז הוצאתי את הבטריה מהשלט, ואמרתי, גם מראדונה וגם ואן־באסטן המטאים, והלוואי שגרמניה תנצח. ■

ואמא שלי היתה אומרת, אני ישנתי באותה שבת? מה פתאום.

שווש בדש

מסתבר, שהבעיה הרפואית מספר אחת של גברים בגיל מתקדם היא בלוטת ערמונית מוגדלת ("פרוסטטה").

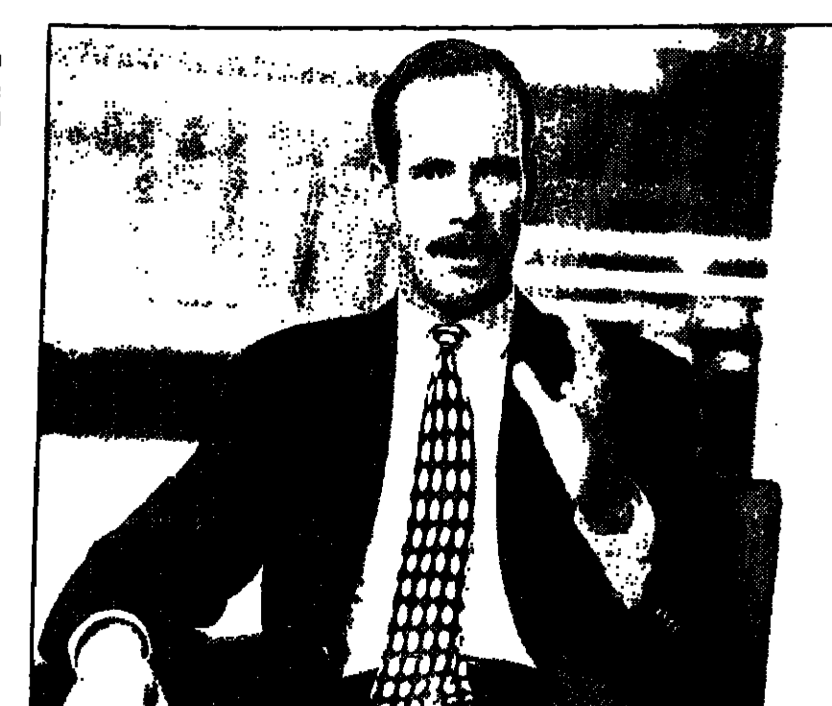
הסטטיסטיקה של משרד הבריאות מלמדת שבארץ מנותחים מידי שנה כ־4,600 גברים ובארה"ב כ־400,000.

הערמונית היא בלוטה קטנה המצויה מתחת לשלפוחית השתן. תפקידה להפריש נוזל השומר על חיוניות תאי הזרע ותנועתם. עם העליה בגיל, חלים שינויים הורמונליים הגורמים לבלוטה לגדול מעבר למימדיה הטבעיים.

אם אתה סובל מ"פרוסטטה", אתה מכיר בוודאי את ההרגשה הבלתי נעימה של הטלת שתן מקוטעת לעיתים קרובות, כאבים בבטן התחתונה וצריבה בעת מתן השתן. כמו־כן ירידה בתיפקוד המיני, קימה תכופה לשירותים בלילה ועייפות ביום.

הטיפול השכיח ב"פרוסטטה" הוא ניתוח הגורם לכ־6% מהמנותחים אימפוטנציה, או שיטות חימום שונות הדורשות ביקורים תכופים לאורך זמן בבית־חולים.

מדעני חברת התרופות הטבעיות המובילה בעולם "אולטרוויט", חקרו ופיתחו

מספר שלמה: "ארבע שנים סבלתי מנפיחות בבלוטת הערמונית. הדבר התבטא בכאבים קשים בבטן התחתונה, ריצות תכופות לשירותים ביום ובלילה וצריבה בדרכי השתן. הרופא שבדק אותי קבע לי תור לניתוח לחודשיים מאוחר יותר. בינתיים ביקרתי אצל הומאופט שהמליץ לי על כמוסות ה'פרוסטטה פלוס'. נטלתי אותן בקביעות ומצבי השתפר להרהים. הכאבים בבטן והכאבים בעת ההשתנה שככו בהדרגה והבלוטה חזרה אט־אט למימדים הטבעיים שלה.

"כשבועיים לפני הניתוח עברתי בדיקת אולטרה־סאונד. הרופא נדהם מהשיפור במצבי ושחרר אותי מהניתוח. היום שמונה חודשים אחרי, אני מרגיש בריא ומאושר מתמיד. מצב הרוח שלי והבטחון העצמי השתפרו פלאים וחיי המין שלי חזרו לתלם. לאחר 4 שנים של תיפקוד ירוד".

■■■

כמוסות "פרוסטטה פלוס" הגיעו אלינו לאחר שהפכו פופולריות באירופה ובארה"ב בזכות תוצאותיהן האמינות והיעילות. אורולוגים ומרכזים רפואיים מתקדמים בעולם ממליצים עליהן כפתרון חדשני טבעי שאיננו גורם לתופעות לוואי.

להבריא מפרוסטטה בשיטה טבעית

את הבשורה הברוכה לסובלים מ"פרוסטטה" – היא בלוטת ערמונית מוגדלת – הביאו לאחרונה הכמוסות הטבעיות "פרוסטטה פלוס" • גברים שנטלו אותן מדווחים על הקלה מדהימה בכאבים, שיפור בתיפקוד המיני ובבטחון העצמי, והעיקר – לרובם חסכו הכמוסות ניתוח. הכמוסות, על טהרת צמחי מרפא איכותיים, הגיעו אלינו לאחר שהוכיחו עצמן באירופה • אורולוגים ורוקחים ממליצים עליהן בגלל יתרונותיהן: הן טבעיות, ללא תופעות לוואי, הטיפול בעזרתן קל ופשוט והתוצאות מוכחות • מרכזים רפואיים בעולם רואים בהן פתרון חדשני החוסך טיפולים ארוכים וכאבים מיותרים

על־מנת לשפר את התוצאות ולהאיץ את תהליך ההחלמה, מומלץ להקפיד על השילוב היעיל הבא:

"סירופ סולף" 3×1 כף ביום.

"ערער הרים" 3×1 כף ביום.

"פרוסטטה פלוס" 2×1 כדור ביום.

שני הסירופים מאה אחוז טבעיים והוכחו כיעילים מאוד כטיפול טבעי משלים ב"פרוסטטה". שילובם עם ה"פרוסטטה פלוס" מניב תוצאות יעילות ומהירות יותר.

שימוש קבוע בשלושת התכשירים הנ"ל יגרום בהדרגה לשיכוך הכאבים בבטן התחתונה ולהפחתת הצריבה בעת מתן השתן. נפיחות הבלוטה תרד אט אט, עד שהיא תשוב למימדיה המקוריים. עם הזמן ההשתנה תיעשה פחות תכופה ביום ובלילה, והעיקר התיפקוד המיני ישתפר פלאים וכן הבטחון העצמי. כל אלה יחסכו ניתוח וימנעו את התקדמות התופעה.

ניתן להשיג בבתי־המרקחת, ברשת הסופרפארם ברשת "מרינט" ובבתי הטבע.

מחקרים מדעיים: הכמוסות חסכו ניתוחים רבים

כמוסות "פרוסטטה פלוס" הגיעו אלינו לאחר ניסוי רפואי שנערך בבזל, בו נטלו חלק מרכזים רפואיים בברלין, פרין, ציריך וניו־יורק. הניסוי נערך לפי כללי ועדת הלסינקי לניסויים רפואיים. קבוצת הניסוי כללה 75 גברים שסבלו מנפיחות בבלוטת הערמונית בגילאים מ־50 ומעלה.

לאחר כ־10 שבועות של טיפול יומיומי ב"פרוסטטה פלוס" נרשמו תוצאות אלו: 60% דיווחו על מתן שתן בתדירות נורמלית והפסקת הטיפטוף בסוף הפעולה, הפסקת כאבים בבטן התחתונה והתרוקנות מלאה בעת הטלת השתן.

ל־30% בוטלו הניתוחים שהיו אמורים לעבור. 100% דיווחו על שיפור רציני בחיי המין ובכוח הגברא. כמעט כל הנחקרים דיווחו על הרגשה כללית טובה יותר ושיפור רציני בבטחונם העצמי.

את כמוסות "פרוסטטה פלוס", כפתרון קל, פשוט ונוח לסובלים מ"פרוסטטה", הם הגיעו לנוסחה טבעית שתבצע הפיכה מטבוליתו: הורמון ה"טסטוסטרון" הופך ל"דהידרו טסטוסטרון", דבר המסייע בהקטנת הנפיחות של הבלוטה ומונע ניתוח.

כמוסות "פרוסטטה פלוס" הן על טהרת הטבע. הן מופקות מקבוצת צמחי מרפא הידועים בסגולותיהם לרפא את דרכי השתן. בין הצמחים גם לימון "דקל ננסי" הידוע ברפואה העתיקה כמועיל להבראת הפרעות בדרכי השתן ולחיזוק כח הגברא. האינדיאנים, מספרים ספרי הרפואה העתיקים, היו בוקעים את גזע הדקל הננסי, מוצצים את הליבה האדומה עם עלי סירפד ומחלימים במהירות.

■■■

מאז הגיעו הכמוסות "פרוסטטה פלוס" ארצה, נטלו אותן אלפי גברים והתלהבו מתוצאותיהן המצוינות. שלמה כהן בן 67, פרמצבט, סבל שנים מבלוטת ערמונית מוגדלת עד שנתקל בכמוסות "פרוסטטה פלוס".

הטלת השתן תתכופת וכאבי הבטן נעלמים ומרגישים שיפור בבטחון העצמי

לו"ז הבלוז

ריי צ'ארלס, מיק טיילור ופול יאנג הם רק חלק מהשמות החמים שיאכלסו את פסטיבל הבלוז בחיפה

בשבוע הבא יתקיים פסטיבל הבלוז והנשמה הבינלאומי השני בנמל חיפה. רשימת האמנים הפעם גדולה ומרשימה אפילו יותר מאשר בפעם הראשונה (שהיתה, כזכור, נפלאה). הנה מעט פרטים למי שעדיין מתלבט למי, למה ומתי.

ביום ג' (משעה 20:00) יופיעו בבמה המרכזית ריי צ'ארלס ו'להקת כלי־הנשיפה של תריסר המלוכלכים'. לצ'ארלס, אחד מענקי הבלוז והנשמה של כל הזמנים, זה לא הביקור הראשון בישראל, והחידוש הפעם הוא ההרכב המלווה: אל להקתו בת 18 הנגנים תצטרף הפעם גם תזמורת גדולה, ה'סימפונט של רעננה'. בגיל 64, ריי צ'ארלס נראה ונשמע כמו לפני עשר, עשרים ושלושים שנה: חם, מרגש ומלא נשמה. הוא לא משתנה עם השנים, וכמעט כל שיר שהוא מחדש נשמע כאילו הוא כתב אותו. הוא תמיד נפלא, ורק שלא יחליט דווקא הפעם לוותר על 'ג'ורג'יה במחשבתי'.

'DIRTY DOZEN BRASS BAND' היא שמינייה (ולא 'תריסרייה') שחורה, שחוגגת עם כלי־נשיפה. הלהקה באה מניו־אורלינס ומשלבת ג'אז מסורתי ובלוז עם פאנקי מודרני, בי־בופ וריתם־אנד־בלוז. הם עושים את זה כבר משנת 1977, ובשנים האחרונות גם מחוץ לתחומי הג'אז הקלסיים, למשל עם אלוויס קוסטלו, 'האחים נוויל' ועוד.

באותו יום בבמת ההאנגר (משעה 24:00) יופיעו 'צעירי הפסטיבל': מרלה גלן ו'אס 3'. מרלה גלן, ילידת שיקגו 1960, גדלה על מוסיקת בלוז, גוספל וג'אז. מגיל 11 היא עושה את זה בעצמה, ולמרות שהיו לה קשרים טובים עם בי.בי. קינג, מאדי ווטרס, בו דידלי ונינה סימון, היא התגלתה רק עכשיו. זה קרה לה דווקא בצרפת בשנה שעברה, ולפני כחודשיים יצא אלבום־הבכורה שלה גם אצלנו. יש לה קול מיוחד מאוד ומוסיקה מרתקת ומסתורית להפליא.

'US 3' מבריטניה משלבים בצורה מושלמת היפ־הופ עכשווי וג'אז ישן, בעיקר משנות החמישים והשישים. בניגוד לחלק מהמסמפלים האחרים, שגונבים קטעים בלי חשבון, קיבלו 'US 3' רשות להשתמש בקטלוג ההקלטות של חברת 'בלו נואט', והם מנצלים זאת בשמחה רבה, כשהם ממונים בהקלטות המוכרות נגינה חיה והופעה אנרגטית מדליקה. גם כאן השם יכול להטעות, ומדובר בחבורה של 14 נגנים, ראפרים ורקדנים. 'US 3' כבר היו אמורים להופיע בישראל לפני כשנה, אבל זה לא יצא. נקווה שהפעם כן.

הנציגות הישראלית באותו יום תהיה של 'בלוז ראש־פינה', להקתו המצוינת של איתי אלוהב.

ביום השני לפסטיבל, יום ד', הדגש הוא על הבלוז המחושמל הבריטי, שנולד בשנות השישים והצליח מאוד גם בשנות השבעים. על במת הרציף יופיעו (משעה 19:30) ג'ון מאייל ו'פורצי הבלוז', 'פול רוג'רס וחבורתו', מיק טיילור וסנואי וויט.

ג'ון מאייל, יליד מנצ'סטר 1943, נחשב לאבי תחיית הבלוז בבריטניה. בלהקות שהוביל בשנות השישים, ובעיקר ב'פורצי הבלוז' ('BLUESBREAKERS'), התחילו את דרכם המון מוסיקאים שהפכו את הריתם־אנד־בלוז הבריטי ואת הרוק שצמח ממנו למוסיקה מלאת עוצמה. ביניהם אריק קלפטון, ג'ק ברוס, פיטר גרין, מיק פליטווד, ג'ון מקווי, מיק טיילור, שוגרקיין האריס ועוד רבים אחרים.

מאז המשיך מאייל ליצור עשרות תקליטי ריתם־אנד־בלוז משובחים, ביניהם כאלה שבהם 'חזר לשורשים' ואחרים שעודכנו בצלילי ג'אז ופיוז'ן חדשים. היום, כמו לפני שלושים שנה, הוא זמר מצוין ונגן מלא רגש בגיטרה, בקלידים ובעיקר במפוחית. עם להקתו נמנים עכשיו באדי ויטינגטון בגיטרה מובילה ושירה, ריק קורטז בבאס וג'ו יואיל בתופים.

הזמר פול רוג'רס היה ממייסדי להקת 'חופשי' ('FREE') בבריטניה ב־1968. גם הלהקה הזו שאבה מהריתם־אנד־בלוז ויצרה שילוב שלו ושל רוק כבד. היו להם גם להיטים גדולים במצעדי הפזמונים ובראשם 'הכל בסדר עכשיו'. אחרי פירוקה הראשון של הלהקה הקים רוג'רס את להקת 'PEACE', שהתקיימה זמן קצר בלבד, אחר־כך הוקמה 'FREE' מחדש, וכשהתפרקה סופית ב־1973, הקים רוג'רס את להקת הצמרת 'חברה רעה' ('BAD COMPANY') שהמשיכה את הרעיון המוסיקלי של 'FREE' ביתר כבדות והרוויחה יותר הצלחה מסחרית. בשנות השבעים נחשב רוג'רס לאחד הקולות הבולטים והחשובים ברוק הכבד ובריתם־אנד־בלוז, גם לאחר פרישתו מהלהקה בשנות השמונים הוא המשיך להקליט קטעי בלוז ורוק ובין־עוצמות ובין השאר בלהקת 'הפירמה' עם ג'ימי פייג' ובלהקת 'החוקי' עם קני ג'ונס). האלבום האחרון שהקליט, לפני כשנה, הוקדש כולו לבלוזים של מאדי ווטרס, והמופע בארץ, כך מבטיחים המארגנים, יוקדש לשירי האלבום הזה וכן לימיטב הלהיטים בכל הזמנים'.

ההרכב השלישי על אותה במה באותו לילה הוא 'להקת הכוכבים של מיק טיילור', שהוא בעצמו כוכב גיטרה לא קטן. טיילור ניגן בין השאר ב'פורצי הבלוז' של ג'ון מאייל, שש שנים עם 'האבנים המתגלגלות', ומאז אמצע שנות השבעים גם כסולן ובהקלטות רבות של אחרים, ביניהם בוב דילן, ג'ון ג'ט, מייק אולדפילד ועוד. הוא כבר ביקר בארץ, בפסטיבל הבלוז בים־המלח, והיה נהדר.

הפעם הוא בא עם 'הרכב כוכבים', שהבולט בו הוא הגיטריסט סנואי ווייט (שזה, לגמרי במקרה, 'שלגייה'). היה לווייט להיט ענק לפני עשר שנים: 'ציפור גן־עדן', אך את עיקר המוניטין שלו הוא רכש כגיטריסט בהקלטות של אחרים, ביניהן בלהקת 'ליזי הרזה', בה היה חבר, ועם 'הפינק פלויד', פיטר גרין, אל סטיוארט, מיק טיילור ורבים נוספים. לפני זמן קצר הוציא ווייט אלבום סולו חדש ומצוין, 'HIGHAWY TO THE SUN'. שעליו ארחיב בהזדמנות קרובה. כאן הוא מוזכר רק כדי להצביע על כך, שווייט מגיע אלינו בתקופה יצירתית במיוחד שלו.

בבמת ההאנגר ביום ד' תופיע שוב להקת 'US 3' וכן אחת הלהקות הבריטיות הצעירות החמות ביותר בימים אלה: 'בלר' ('BLUR'). הלהקה קיימת מראשית שנות התשעים ונחשבת כבר כמה שנים ל'דבר הגדול הבא' ברוק הבריטי. שני אלבומיה הראשונים זכו בביקורות נפלאות והשלישי, 'PARK LIFE', שחזר ברוחו אל ראשית שנות השמונים, זוכה בימים אלה להצלחה גדולה. הלהיט הראשון מתוכו, 'נערות ונערים', מוכר ואהוב גם אצלנו, ויש באלבום הזה עוד כמה דברים נפלאים.

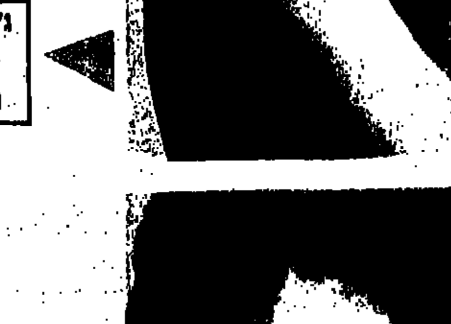
הנציג הישראלי ביום הזה יהיה אבנר שטראוס עם להקת הבלוז המצוינת שלו, 'נשים גדולות'.

היום השלישי בפסטיבל הוא הפחות בלוזי מובהק, אך כולל כמה מופעי נשמה ורוק מעניינים. המרכזיים בהם הם אלה של פול יאנג, זמר הנשמה והפופ הבריטי המצליח ושל דייוויד ברוזה הישראלי, שאותו באמת אין צורך להציג. באותו יום יופיעו גם גיטריסט הג'אז הצרפתי המהולל כריסטיאן אסקודה, שוב מרלה גלן האמריקנית, וגם סי היימן בהופעתה החדשה והרכב ישראלי בשם 'בלוז'. אלה הם, פחות או יותר, כל ה-WHO'S AND WHO בפסטיבל הבלוז ■

ריי צ'ארלס. לא משתנה עם השנים

ג'ון מאייל. גיטרה, קלידים ומפוחית

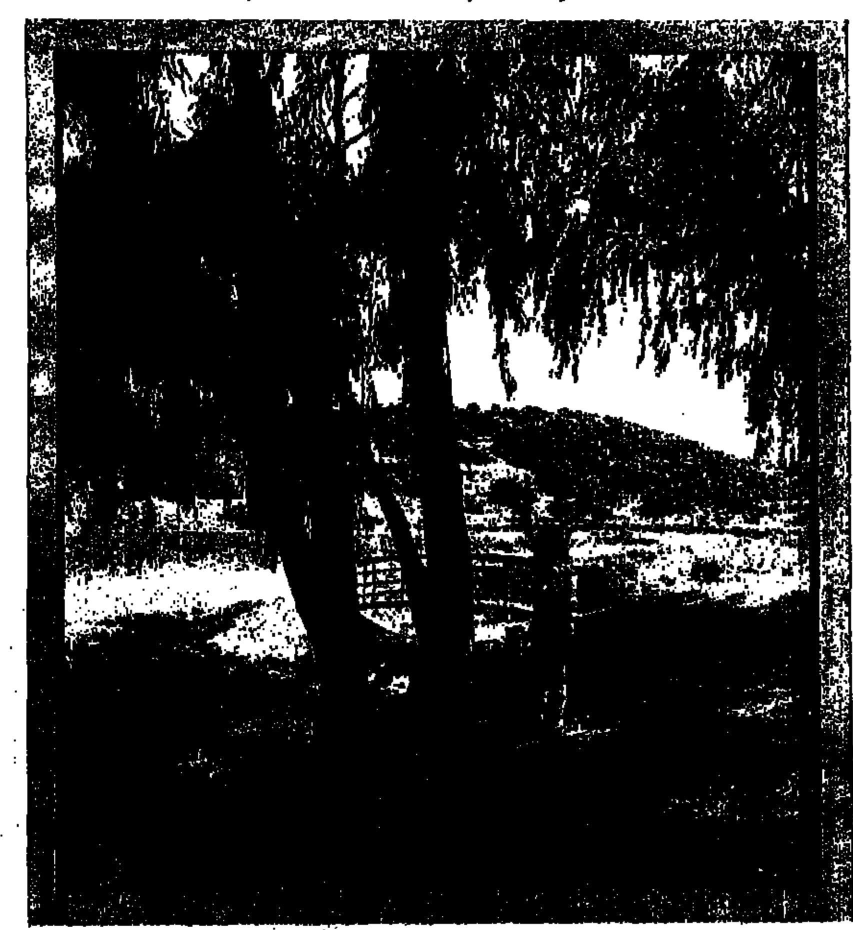

פול יאנג. נשמה צעירה

שכשוך קל במי מעיין

הקרן הקיימת קיבלה לפני זמן־מה תקציבים להעסקת מובטלים. בעקבות זאת נשלפו תכניות־מגירה, והתקציב נוצל להקמת אתרי תיירות חדשים. עצים נשתלו, אמות־מים נחפרו ונוקו, נבנו חניונים מודרניים ויפים, והוכשרו אליהם דרכים מתאימות לכל רכב. אל האתרים הללו, הנפתחים בימים אלה (ללא תשלום) בפני חובבי טיולים, נוכל לצאת בימות הקיץ החמים לתצפית, למנוחה עם פיקניק ולשכשוך קל במי מעיין, מומלץ בשעות אחה"צ.
שני האתרים הם:

עין געתון – חורבת געתון

בגליל המערבי ליד יחיעם. בחניון: נחל, בוסתן, שלחנות וחורבת סורסוק

ניסע מנהריה לעבר מעלות בכביש מס' 89. בצומת אשרת נפנה לכביש 8833 המוליך ליחיעם. לאחר כקילומטר נפנה שמאלה בדרך כורכר, שלידה מוצב שלט הכוונה אל חניון קק"ל.
הדרך חוצה את נחל געתון ומגיעה אל המבנה הגדול של חורבת געתון.
נצא לסיור קצר בחורבה. השרידים המצויים כאן הם מתקופות רבות – החל מתקופת הכרונזה, עבור לתקופת התלמוד (הרומית והביזנטית) וכלה בתחילת המאה.
אגב, במוזיאון ישראל נמצאת רצפת פסיפס, שבה מצוין ראש מי ה"גיאתון" כגבול ארץ ישראל בתקופת בית שני.
נעלה בזהירות למבנה העליון הגדול. כאן גרה בשעתה משפחת סורסוק – משפחת בנקאים ידועה מביירות. למבנה הציורי חצר גדולה ואולם קשתות, המתאים לצלמים שמחפשים משהו מקורי. אבל שימו לב: יש חשש למפולת!
בתוך הבוסתן, ליד המים הזורמים, נוכל להסב לשולחנות שבצל העצים לפיקניק קיצי נעים, בעיקר בשעות אחה"צ.
עד לאביב הבא יוכשרו באותה צורה על־ידי הקרן הקיימת שני מעיינות נוספים באיזור.

עין פוריה

צילומים: דפנה מרוז

בגליל התחתון במורדות פוריה, הצופים לכינרת. בחניון: עצי דקל, אמת־מים, בריכה שולחנות

ניסע בכביש היפה המוליך לכינרת מכפר־תבור. נחלוף על פני צומת אלומות ונתחיל בירידה מדהימה ביופיה לכינרת. הנוף מפתה לעצור לתצפית מהכביש, אך כדאי להמשיך ולנסוע לאט עוד כשני ק"מ ולפנות בזהירות שמאלה, לדרך עפר העוברת ליד מטע זיתים גדול.
דרך העפר עוברת בין המטעים, כשנוף הכינרת והרי הגולן נגלה לעינינו מדי פעם. לאחר כשני ק"מ נגיע למעיין קטן, הקרוי עין פוריה, על שם היישוב שנמצא על הרכס. המתיישבים הראשונים כאן, שעלו על הקרקע ב־1912, כינו אותו כשם זה בגלל חלומם להפרות חבל ארץ זה.
באתר הותקנו אמת־מים, בריכות קטנות לילדים, עצי תמר מצילים, פינות פיקניק וספסלי נוף, שמהם נשקפים החרמון, הגליל, הגולן, הכינרת ועמק־הירדן.
אוהבי־לכת יכולים לרדת מכאן בדרכי עפר למושבה כינרת. הירידה נמשכת כחצי שעה וחולפת במהירות נוכח הנוף המרהיב.

אנא השאירו את המקום נקי וקחו איתכם את הפסולת הביתה

הצילו את חזיונות הגדולה – סיורים ללא תשלום

סיורים עם שקיעה בריכה – פעולה חינוכית לילדים בשבת 25.6 (בשעה 18.00) יתקיים מפגש בריכת השקמים בכבישה לקשנה הגדולות, סיור בצומת ער־חלים (הכניסה המזרחית לאשרה) משם יש שילוט לדיונה.
חובבי הטבע התומכים במאבקנו בגנת תכנית הכנית ובינה לרובע המגורים על חזיונה הגדולה מתבקשים להגיע המגבה בשלמסר 03-5652229. פרטים נוספים במרכז 03-375222

מודיעין טבע קיצי

ימי הייעוץ לטיולים הם:
ב', ג' – בשעות 09.00־13.00.
ד', ה' – בשעות 09.00־16.00.
ו' – בשעות 08.00־13.00.
השירות פתוח לציבור והוא ניתן ללא תשלום!
אוהבי טיולים המבקשים פרטים נוספים מוזמנים להתקשר לטל' 03-375222 רח' השפלה 3 ת"א.

הד – בגל"צ

סיפורים נוספים, הקשורים למסלול השבועי, יובאו מפי דפנה מרוז בגלי צה"ל, בתכנית "דרך הרגליים" של רוני דניאל. התכנית משודרת בימי חמישי בערב, בשעה 20.30.

הוא לא ישוב

המשך מעמוד 44

באל־על. טייל בכל העולם. „אז חשבתי שעשיתי כסף טוב מאוד", הוא צוחק, „800־900 דולר לחודש. היום אני מסתכל על כך בפרספקטיבה קצת אחרת".

אחרי שנתיים התחיל ללמוד מתמטיקה ואנגלית במכינה של אוניברסיטת תל־אביב, כדי להשלים תעודת הבגרות. המסלול נראה לו ארוך ומתיש להבהיל. הגיע אליו מישהו וסיפר, שמשולם ריקליס עושה סרט באיטליה לאשתו פיא ומחפש איש־ביטחון לשלושה חורשים. יאיר, שלא ידע הרבה על מי שיהפוך לו לסטרון, בוס וידיד, התלהב מההצעה והגיע לאיטליה.

היחסים עם פיא חרקו מהרגע הראשון. „היא התייחסה אליי כמו אל סבל ונער שליח. היום אני מבין אותה. בארצות־הברית איש־ביטחון עושה הכל. לוקח סלים ופותח דלתות. אני אומנתי, שאם אתה עסוק בפתיחת דלת, לא תוכל לראות מאיפה בא האויב. פיא חשבה שזה נובע מחוסר דרך־ארץ".

ברגע של משבר הלך לריקליס – ריק, הוא קורא לו – והודיע שהוא עוזב בגלל קצר בתקשורת עם פיא. ריקליס ביקש, „תישאר איתי, אשתי תירגע".

התחילו בריצות בוקר משותפות. „גרנו אז באולג'טה, רובע מחוץ לרומא, הבוורלי־הילס של בירת איטליה. כל בוקר בשש וחצי־שבע יצאנו לריצה יומית של שבעה וחצי קילומטרים. שעה של ריצה, שנמשכה עד לפני כשלוש שנים, עד שריק חלה בסרטן".

בריצה המשותפת דיברו, והתיידדו. חסון לא ידע אפילו במה בדיוק עוסק מעסיקו. „הוא אמר לי, שיש לו רשת של חנויות. כשנגמרו שלושת החודשים באיטליה, ביוני 1982, אני זוכר את התאריך, אמר לי אתה מבזבז את עצמך, בוא לארצות־הברית, תלמד, תעבוד בשבילי. רצה לתת לי את הצ'אנס ללמוד לעשות משהו".

משהו מוזר קורה לחסון, כשהוא מדבר על ילדותו, העברית שלו קולחת, כשהוא נכנס לפרק חייו בארצות־הברית, במיוחד לקטעים העסקיים, הוא מתקשה לא פעם למצוא את המלים העבריות המתאימות.

– אתה מרגיש חייב לריקליס?

„אני יכול להגיד שהיה ארם חכם, שנתן לי את הצ'אנס. אבל עבדתי קשה מאוד כדי להגיע לאן שהגעתי".

תקופה מסוימת התגורר בניו־יורק וניסה לממן את לימודיו בכוחות עצמו. עבד כאיש־ביטחון בסניף אל־על בעיר, היה נהג של שירות הסעות לשדה־התעופה.

„לתואר ראשון למדתי באוניברסיטה בלונג־איילנד. פעם בשבועיים הייתי מתקשר עם ריק. ואז נולדה בתו קיילי, והוא אמר לי: נולדה לי בתי הראשונה, הייתי רוצה שתעבור איתנו לקליפורניה, שם מרכז־הכובד של המשפחה, תהיה איש־ביטחון בלילות ותלמד בימים.

„עם פיא הגעתי אז לסטאטוס־קוו", הוא צוחק, „הייתי פותח לה את הדלת פעם בשבוע. למרתי מה זה אמריקאי, היא למדה להבין אותי". אחר־כך, לפני שאני נכנסת למכונית, הוא פותח לי את הדלת כמובן מאליו.

– ויתרת על הקיבוץ כדי לחיות משרת של עשירים באמריקה ולחיות תלוי באיש אחד אפילו למימון לימודיך?

„לא הייתי משרת. היו אומנות ובייבי־סיטרים וצוות שלם, שטיפל בילדי ריקליס. הייתי חוזר בחמש אחרי הצהריים מהלימודים, מניח את הספרים על השולחן, בודק אם הכל בבית בסדר ומתיישב ללמוד. בעיניי, כל דבר מקדש את המטרה. אין שום פסול במימון העבודה שלך כאיש־ביטחון, הייתי כזה. גם היחס אליי לא היה כאל משרת".

– הריקליסים נזקקו באמת לאיש־ביטחון?

„בכל שנותיי איתם היו מעט מאוד איומים על חייהם או על חיי הילדים. במקרים הבודדים שהיו, היה מדובר בדרך־כלל בטלפונים של מטורפים. הימצאותי שם היתה יותר לצורך הרגשת הביטחון העצמית שלהם. פיא היתה טסה הרבה להופעות, והרגישה טוב יותר שיש מישהו ששומר על הבית".

■■■

ב־1987 אחרי שסיים את לימודי התואר הראשון והתחיל בלימודי התואר השני, „הגיע ריק למסקנה, שאני צריך לעשות דברים נוספים בחלק מזמני". התחיל לעבוד בחברת נדל"ן, שריקליס היה שותף בה.

יאיר חסון עם חברתו, שירה אוריון. חתונה בקרוב

„בכל שנותיי עם הריקליסים כאיש־ביטחון, היו מעט מאוד איומים על חייהם או על חיי הילדים. הימצאותי שם היתה יותר לצורך הרגשת הביטחון העצמית שלהם. פיא טסה הרבה להופעות ורצתה, שמישהו ישמור על הבית"

„עבדתי יומיים בשבוע. חצי שנה אחרי התחלת לימודי המסטר, עזבתי את ביתם של הריקליסים ונכנסתי לעסקים. אחר־כך התחיל הכל לרוץ מעצמו". יאיר התלווה לריקליס בטיסותיו המרובות בארצות־הברית, בביקורים בעסקים הרבים שבהם שותף היורד המיליארדר בצורה זו או אחרת, ובלע מידע עסקי. „הוא נתן לי פרספקטיבה. היינו מגיעים הרבה ללאס־וגאס בגלל המלון שהיה לריק במקום. הייתי יושב איתו ועובר על המספרים. כשאחת החברות הפסידה, נתן לי להיכנס, והצלחתי להפוך אותה לרווחית. גיליתי שלוש שגיאות חוזרות בחברות מפסידות: ניפוח הוצאות הצד הלא יצרני והלבשתן על הצד התפעולי, תפיסה שיווקית לקויה וניהול רופף מדיי". מאז התמחה בהבראת חברות כושלות.

לאט־לאט התחיל לנהל עסקים. היום שותפים השניים בכחצי תריסר חברות ופרויקטים. האחרונה שבהן, אם כי לא הגדולה, 'בורגר קינג' בישראל. מתמודדים על זיכיון 'האגן דאז', חברת הגלידה האמריקנית היוקרתית, בשותפות עם ארגון מילצ'ן ומאיר טפר, יורד ישראלי ואחד מזכייני 'האגן דאז' בארה"ב. בין מתחריהם על הזיכיון: שטראוס ושופרסל. הכרעה סופית צפויה באוגוסט. שמועות קשרו אותם גם להתמודדות על זיכיון רשת בתי הכלבו הזולים 'סבן אילבן'. חסון מסרב לאשר או להכחיש.

בארה"ב הם שותפים, בין השאר, בחברה בשם 'פוד קורטס', שהוקמה לפני כחצי שנה, וכבר מגיעה למחזור של 3 מיליוני דולרים. הם שותפים גם בחברה המתמחה בהפעלת קומפלקסים של מסעדות בקניונים גדולים. לחלקם יצמידו פארקי שעשועים ענקיים. עד סוף השנה, על פי הערכות חסון, תתקרב החברה למחזור של 10 מיליון. הוא הקים עבור ריקליס את בית־החלומות 'פיקפייר', ששופץ בהשקעה של 25 מיליוני דולרים. שותף בפרויקט 'ספלאש', שרכש לאחרונה ריקליס, הצגת בידור מלאס־וגאס שהם מתכוננים להריץ במלונות בנבאדה וביפן, עסק של 25 מליון דולר לשנה.

חסון, שלא נוגע בהמבורגרים מסיבות בריאות, אחראי גם להכנסת 'בורגר קינג' לסניפי רשת 'מקרורי' שבבעלות ריקליס. לא לכל 750 הסניפים, כמובן. „כרגע מדובר בכ־100 נקודות, שצריכות לעבור הליך מסובך של אישור רשת המזון המהיר". רשת בתי הכלבו 'מקרורי', עם מחזור של מיליארד דולר, נכנסה, כזכור, לפני כשנתיים לקשיים כלכליים חמורים, ולמרות שחסון לא מעורב בהבראתה ובניהולה, הוא בטוח שריקליס יחלץ אותה מהמשבר.

הוא מגדיר את יחסיו עם ריקליס כחבריים. „אנחנו חולקים אותו משרד בבוורלי־הילס, חצי מתקומה שלי וחצי שלו. אני מנהל את רוב החברות הפרטיות שלו". אבל כשאני פוגשת בשניהם בסניף 'בורגר קינג' בירושלים, אני חשה ביותר פטרונות מאשר חברות. ריקליס, שנראה אגב במציאות הרבה יותר טוב מאשר בצילומי העיתונות שאינם מחמיאים לו, מורעש, למשל, מעצם הרעיון, שחסון הוא מנהל עסקיו. „במקרורי", הוא מוחה, „אין לו יד ורגל". נוטה למעט בהיקף עסקיהם המשותפים, „המחזור שלהם יגיע השנה לכ־35 מיליוני דולרים". חסון מדבר על מחזור כמעט כפול וצוחק, „ריק בוודאי שכח כמה חברות". ותוך מזה, תפסתי את הבוס במצב־רוח רע.

– איך מקבלים אותך בקיבוץ?

„טוב מאוד. עכשיו במיוחד, אני נחשב למי שעשה את זה מבחינה כלכלית, וזה מה שמשחק".

בני קיבוץ רבים הגיעו אליו ללוס־אנג'לס וביקשו עבודה. „אמרתי להם שילכו ללמוד, ואני אהיה מוכן לעזור להם אחר־כך במציאת עבודה. אף אחד לא עשה זאת".

– אתה רואה את עצמך חוזר לקיבוץ, לארץ?

„לא. מרכז־הכובד שלי נמצא היום בארצות־הברית. באוגוסט אני עומד להתחתן עם שירה אוריון, ישראלית, ששוהה כבר שמונה שנים בארצות־הברית וסיימה לאחרונה את לימודי המשפטים. אנחנו מתחתנים ב־23 בחודש, בדיוק במלאות שנתיים ליום בו נפגשנו, בעקבות שידוך של מישהו שעבד איתי".

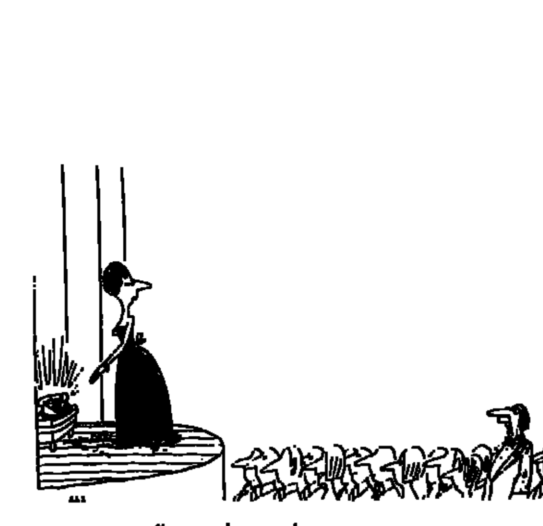
ורדה אמו תיסע לחתונה. אחר־כך תשוב לבדה הביתה, לתל־יצחק; כל בניה נשארו בחוץ. ■

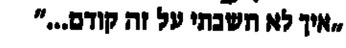

ארבעת הבנים של משפחת חסון. „עשר שנים כל בניי היו יורדים"

„הם תמיד צריכים להיות יוצאי־דופן"

„אם זה בשבילי, אני לא כאן!"

„איך לא חשבתי על זה קודם..."

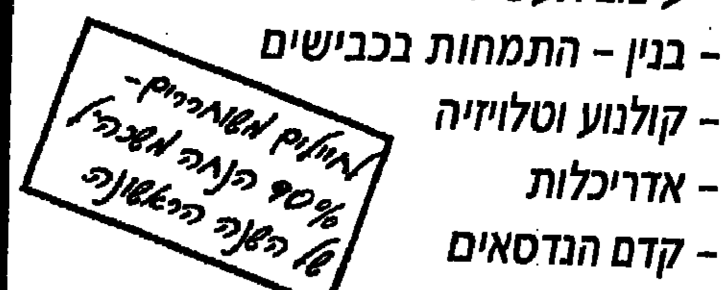

„זה לא פייר, שחק לבד"

„הכנסנו כל־כך חרבת הגנות למחשב, שעכשיו אנחנו לא יכולים להיכנס אליו"

„פתח את הפה!"

יהודה אטלס

ילד גדול

על ילדים ספרים ואנשים

הפסיכולוגים אומרים, שחשוב וחיוני לשחרר אגרסיה. אם לא תבטא, איכשהו, את התוקפנות שלך, את הכעסים, השנאות והעצבים, סופך שתאכל את עצמך ותתפוצץ. בייחוד בימים אלה, כשהשמש חובטת בראש ומייבשת את השכל. כשכל מה שהיה פעם ירוק ככר הצהיב, העלה חרולים ושבלולים והתכסה באבק וביאוש, נקבוביות־העור של האנשים נפתחו ופניהם נאטמו, ואין שביב תקווה, עד הסתיו הבא.

אז קחו, בבקשה, את כל הכתוב להלן כתראפיה־עצמית, כניקוז מטהר של כל הרגשות השליליים, הלוחצים, המעצבנים, המוציאים אותי מדעתי, בייחוד כשאלה נוגעים לאופיו, לחסרונותיו ולמחדליו של הזולת. אני הולך הפעם לשלוח את כל קללותי ומגפותי אל האנשים והדברים שאני שונא, מתעב, לא־סובל, לא רוצה לסבול. אל האנשים והדברים שגורמים לי לעתים לרצון לשבור, לפוצץ, לברוח.

•••

אני שונא, לשם התחלה, את היד ההיא, שמונפת מבעד לחלון הסובארו ומשליכה, אגב נסיעה, בדל־סיגריה עשן, קופסת סיגריות, קליפת תפוז, שקית ניילון, פחית קולה ריקה. אני כועס גם על אותם נהגי מוניות ששואלים: „איכפת לך אם אני מעשן", כשהסיגריה כבר דלוקה בפיהם. מעצבנים אותי גם אלה מביניהם שמכריחים אותי לשמוע ערוץ 7, דיווחי ספורט ומשחקי כדורגל, סיסמאות פרסומת וזמרים ששרים בחרוזים עילגים.

ואם אנחנו על הכביש, איך מביאים לי את הסעיף הנהגים שממתינים לרמזור, שכשנדלק הירוק יש להם זמן: מחכים דקה, מקפלים ת'עיתון, מחליפים משקפיים, מחפשים ת'הילוך הראשון, ועד שהם זזים כבר חוזר האדום וכל התור שמאחוריהם נשאר תקוע. שלא לדבר על הנהגים שמחנים בחנייה־כפולה ותוקעים כל מי שעובר שם בצוואר־בקבוק נוראי. במצב כזה מתחשק לי תמיד לדפוק להם פנס ולברוח, שיחפשו אותי.

ומה עם אוטובוסי־התולעת הארוכים האלה. ראיתם איך יוצאים מתחנה? כאילו רק הם בעולם. הרי אם מישהו נכנס בהם – זו הבעייה שלו, לא?

מגונים בעיני כל מרביקי הסטיקרים עם הכתובות הכאילו־מצחיקות על השמשה האחורית: נהג מדליק, נהגת סכסית וכאלה. מטופשות בעיני המכוניות/ מוניות של הזוגות המתחתנים, עם הסרטים והפרחים והבלונים; תוך שנתיים, מכסימום, הם מתגרשים. אבל חמתי עולה להשחית כשחולפת לידי מכונית אופנתית, נהוגה על־ידי בן־שחץ חפוף, כשמכל החלונות הפתוחים נשפכים החוצה מאות רציבלים של מוסיקה קצבית, עכשווית, מחרישת־אוזן. שכולם יידעו כמה הוא נהנה, כמה הוא בעניינים ואיזו מערכת אדירה יש לו. שייחנק.

•••

מעצבנים אותי כל אלה שמשאירים על המזכירות האוטומטיות שלהם הודעות מבורחות, מצוייצות, מצוחקקות, מלוות במוסיקה ובקולות ילדים. הורסים לי את העצבים כל אותם מוסדות ומשרדים שאתה מטלפן אליהם ואוטומטית מקבל באוזן תשפוכת של מוסיקת־מעליות סינתטית וסיסמאות פרסומת־עצמית: סיבה מספקת שלא לקנות את סחורתם לנצח.

מרגיזים אותי כל אלה שמנסים לפלוש לחיי הפרטיים דרך סקרים ומשאלי דעת־קהל טלפוניים: שואלים כמה אני משקיע בבורסה (כלום), עבור מי אצביע בבחירות (לא עסקכם), אילו פרסומות משפיעות עלי בטלוויזיה (אף אחת, בפרסומת אני תמיד מעביר ערוץ) ומה הדבר שהכי שנוא עלי (לענות על משאלים טלפוניים).

פלישה אחרת לחיי מתבצעת דרך תיבת־הדואר. שפצים וזפתים, מתקני טלוויזיות ומתקיני־אנטנות, פיצריות, מכבסות ורשתות קנגורו סותמים לי יום־יום את תיבת־הדואר בפמפלטים ססגוניים, שכולם הולכים ישר לזבל. לידיעתכם, תיבת־הדואר שלי היא רכושי הפרטי, שבה מותר לשים דברים רק לדוורים. אם אתם רוצים לשלוח אלי הודעות ופרסומות, תואילו להדביק עליהן בולים. לפחות שהדואר ירוויח.

אבל, גם הדוורים יחטפו אצלי היום: איך מעצבן למצוא בתיבת־הדואר שלך את הפתק ההוא על „דבר דואר כבד", שעליך לסור לקחתו בסניף הקרוב, הרחוק בעצם. „כבד", אגב, הוא כל מה שעולה על משקל נוצה.

•••

מעצבנים אותי שכנים שמשאירים, שעות וימים, שקיות זבל ליד הדלת שלהם, בחדר־המדרגות; שכנים, שמצינור־המרפסת שלהם ניגר סילון מי־רצפה מזוהמים על ראש האנשים שחולפים למטה; עורכי מסיבות, שמפציצים שכונה שלמה בדיסקו המפגר החביב עליהם, או כאלה, שדווקא בשכת בצהריים משמיעים בפול־ווליום את הזמרת המאנפפת, שמביאה לי את הגרווים.

מגונה בעיני הכרס הגדולה, השעירה והמזיעה של הגבר הישראלי המצוי, כשהוא רכון ומנפנף בחתיכת קרטון מעל המנגל העשן בפארק כלשהו וחושף אגב כך את חריץ־האחוריים שלו.

שנאה גדולה ונוראה, שאין עימה כפרה, אני שונא את כל בעלי הכלבים, שמשאירים מוקשי־נעל בגנים, בשדרות, בחצרות ועל המדרכות. לכל אלה, פלצנים וכלבים. כאחד, אני מאחל, שיתפגרו במקרה בימינו אמן.

בחנויות הפירות והירקות מרגיזים אותי האבטיחים שמגודלים עם המון מים, המלונים שמלאים כימיה, הגזרים שיש להם טעם ומשקל של גועי־עצים, התותים המורעלים בריסוסים. מרגיז ומקומם גם לבוא לבילוי סוף־שבוע במלון חמישה כוכבים ולקבל בשבת בצהריים אוכל מקופסאות־שימורים.

מעצבן להיכנס לחנות ולפני שאתה מספיק להסתכל כבר הזבנית שואלת: „אפשר לעזור לך?". מעצבן לקנות בחנות, שבה מנסים לדחוף לך כפליים ממה שאתה צריך; לשכנע אותך שגם מספר 44 מתאים לך (ביקשת 46); לקנות בסופר סכו"ם, צלחת, משהו, עם פתקית־מחיר דביקה שאפילו מומחה אב"ך לא יצליח להורידו; לבוא לבנק, וליד האשנב הפעיל היחיד עומד בן־ארם שמפקיד כוכטה ענקית של צ'קים; לקרוא בעיתון ביקורת פרטנית ואוהדת על ספר שאתה חושב שלא שווה את הנייר שעליו הודפס; לראות שיצא עוד ספר־ילדים על איכות־הסביבה; לגלות שגיאות־ניקוד בספר מנוקד ובסיסמת פרסומת מנוקדת; לקרוא ספר בכתיב־מלא ובניקוד חלקי גם־יחד; לשמוע את רבין אומר „אָמנות" ו„חָדשים". איך ילד שגדל בארץ יכול לדבר ככה?

מאוסות בעיני הפרסומות בתחילת קלטות־הווידאו לילדים (אף אחד לא מסתכל בהן). מרגיז השימוש בקטעי מוסיקה סינתטית ברמקול בית־הספר במקום פעמון; למה לגייס את מוצרט ואת מנדלסון להיות שוטרי־תנועה?!

•••

מעצבן אותי הלוגו החדש של „מכט". אני שונא את ה־1 הגדול של הערוץ הראשון שמתרומם אל הרקע שלו כפווה ועם מוסיקה שמזכירות את סיסמת הליכוד בבחירות ההן; את פעלולי הגראפיקה הממוחשבת ואת כל הקולאז'ים המהירים, האלימים, שפותחים סדרות.

מאוסות בעיני שתי נשות השגרירים שלנו, הקטנוניות, הרכלניות, שהתראיינו בתוכנית של גידי גוב, שבאו במיוחד לטלוויזיה כדי לבוז ולשפוך רפש על ארצות חבר־העמים העניות, שבהן בעליהן מכהנים כשגרירי מדינת־ישראל.

אני מתעב את הדרך שבה מראיינים ובעלי תוכניות־אירוח מסויימים מדברים עם מרואייניהם. את האופן שבו הם משסעים אותם באמצע. איך הם מנסים להוציא מכל אחד משהו חפוז, מצחיק, חסיפי, קוריוזי, טריוויאלי, ואחר־כך, פשוט, להעיף אותם מהמסך. זכרו מה שכתב ס. יזהר ב„הארץ": הו אנשים, אל תלכו להתראיין בטלוויזיה.

בלתי־נסבלים בעיני רוב השירים שקורים עכשיו, ברדיו ובטלוויזיה: הטקסטים המגומגמים, העילגים, השדופים, החוזרים על עצמם לעייפה, המנסים ללמד אותנו משהו על „החיים"; הרופקים בראש איזה צירוף־מלים בנאלי; המשדרים מצביירוח בטלניים, משועממים, פסידו־מלנכוליים, כאילו־רגישים, כאילו־מיואשים; המערבבים סלנג עם שפה נמלצת; המושרים על־ידי זמרים ולהקות שאין להם קול, שאין להם כל.

אני מתקומם נגד הפנייה המתחנפת, המתכטלת, של רוב התקשורת המשודרת אל קהלים צעירים בלבד. כאילו שאין קהל מבוגר יותר, כאילו שאין קשישים, כאילו שכל חצופים־מאזינים בני טיפש־עשרה.

מתקומם נגד הקליפיות, החפיפיות, הקופצנות, השטחיות, הטריוויאליות והפיקנטיות כחוות הכל בעיתונות הכתובה. מבחילה ומטומטמת בעיני הרכילות הנמוכה, מי נראה עם מי, מי חיטט באף, מי אכל פיצה איפה. הירוד למדור הרכילות האחר והיחיד שמוקיע את הדברים הנכונים: את הצביעות, ההתחסדות, הסנוביות, הדאווין, הקרתנות, ואני ואפסי עוד, משוקצת בעיני התמקדות התקשורת אך־ורק בצעירים, ביפים, בחתיכים ותתיכות, בבליינים, בזוללים, ברוקרים, במתחככים. חוץ מאלה, אין דברים אחרים מעניינים בעולם? למה תמיד מראיינים רק בדרנים ומופיענים? למה לא רואים מדענים, חוקרים, ממציאים, פילוסופים, מחנכים, רופאים, מהנדסים, נגרים, חקלאים.

•••

והכי מכולם, להבדיל אלף אלפי הבדלות, אני שונא ומתעב אתכם, האבות האנסים את בנותיהם, לעתים גם את בניהם, העושים בהם מעשים מגונים, המטילים על חיי ילדיכם צל ענק, קללה נוראה, שיכרסמו בנפשם ולא יתפוגגו עד יום מותם. יש אולי אנשים שמנסים להבין אתכם, לצלול אתכם לבעיות ילדותכם, לשקם אתכם. אני חושב, שאתם, פשוט, חלאת המין האנושי.

אדוארד מונק: הצעקה

צא עם B.A.
של האוניברסיטה הפתוחה

מהמכללה הקרובה ביותר לביתך, והתמקד במקצועות המבוקשים ביותר:
ניהול • כלכלה • מדעי המחשב • חינוך • פסיכולוגיה • סוציולוגיה • מדע המדינה ועוד.

אנו מזמינים אותך להצטרף אל אחת המכללות החדשות המאפשרות לך לרכוש תואר בוגר אוניברסיטה של האוניברסיטה הפתוחה, במסלול בוקר או ערב במשך 3 או 4 שנים. תכנית הלימודים מבוססת על לימוד מספרי הלימוד של האוניברסיטה הפתוחה, ועל מפגשי הנחיה ותרגול. המכללות מתפקדות כקמפוס לכל דבר, דבר שהופך את הלימודים לחווית לימודים ולתקופה בלתי נשכחת. הלימודים הם של האוניברסיטה הפתוחה, אחת מ-7 האוניברסיטאות המוסמכות ע"י המועצה להשכלה גבוהה להעניק תואר בוגר אוניברסיטה (.B.A).

מכללת חולון	מכללת אשדוד	המכללה בירושלים	מכללת נצרת
טל. 03-5011030, 03-5011369	טל. 177-022-6606	טל. 02-236130	טל. 06-554696

טלפן עכשיו לקבלת פרטים ולקביעת פגישת יעוץ אישית

קריירה במכללת אורט
למינהל עסקים ולשיווק ע"ש פולק
כל ענפי הלימוד המבוקשים בקמפוס אחד

ביה"ס למינהל עסקים ולשיווק
ניהול אקדמי - ד"ר ראובן לבני
- מינהל עסקים ושיווק
- פתיחת וניהול של עסק קטן

ביה"ס לניהול מכירות
- קורס מנהלי מכירות

ביה"ס לניהול היצוא ולשיווק בינלאומי
ניהול אקדמי - ד"ר ראובן לבני
- ניהול היצוא וסחר בינ"ל
- עובדי סחר בינ"ל יבוא-יצוא

אורט פק - ביה"ס לטכנולוגיות האריזה ופיתוח המוצר
ניהול אקדמי - איגני אבי לוי
- לימודי תעודה בטכנולוגית תאריזה ופיתוח המוצר

מכון IDEA למנהלות לשכה
ניהול אקדמי - גב' רחל בריק
- ניהול לשכה
- אנגלית עסקית ומסחרית

ביה"ס לפרסום
ניהול אקדמי - ד"ר ראובן לבני
- קורס פרסום

ניהול רכש
ניהול אקדמי - צבי לביא - CPCM

ביה"ס לניהול ולשיווק רפואי ולמקצועות פארא-רפואיים
- תעמולה רפואית
ניהול אקדמי - ד"ר אביעד נוי
- סייעות שיניים מוסמכות
(כולל ניהול מרפאה ממוחשבת)
בהסמכת משרד הבריאות

בלעדי לאורט קריירה: השתתפות בסדנא לאיתור הזדמנויות תעסוקה.
תעודת סטודנט - של התאחדות הסטודנטים בישראל תוענק ללומדים.
30% הנחה לחיילים בשירות חובה ולחיילים משוחררים ■ למורים: חלק מהקורסים מקנה גמול השתלמות
■ הקורסים מזכים את בוגריהם בגמול השתלמות בכפיפות לתקנות ועדות והשתלמות עליהם הם נמנים.

לפרטים והרשמה - טל. 177-022-6020

ללמוד ולעבוד במקינטוש
נשיא טכנולוגיות הסדנה להכשרת עובדים
את "העובדים" שלנו חוטפים
100% עבודה
התחייבות בכתב לתלמידים שיתקבלו לסדנה
• גרפיקה ממוחשבת • פוטושופ
• הכנה לדפוס • מולטימדיה יישומית
• גרפיקה ממוחשבת במשרד פרסום
צומת הבורסה ר"ג 03-7518005

ספרות קורסים
נשים וגברים
מזורז: 3 X 500 ש"ח
רגיל: 6 X 396 ש"ח
פדיקור/מניקור: 3 X 270 ש"ח
03-5226066

מכללת "הסביבה"
סדנא לעיצוב ואדריכלות
הרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה
למגמות:
[redacted] לתואר אקדמי
בוגר באדריכלות (B. Arch) *
* סומנה באישור המועצה להשכלה גבוהה
[redacted]: פנים, ציבורי, מסחרי.
[redacted]: גרפיקה, מוצר, תערוכות, גרפיקה ממוחשבת

לימודי יום מלאים. תכניות לימודים מיוחדות להנדסאים ובוגרי אוניברסיטה
יפתח מסלול לימודים בקיץ הקרוב
חוברת מידע ופרטי הרשמה: רח' מורדה המאור 8 (פינת נחלת יצחק 6) ת"א
ע"י הדואר: המחאה ע"ס 55 ש"ח לפקודת "הסביבה" ת.ד 21192 ת"א 61211

בית הספר לצילום
ירושלים

הרשמה לשנת הלימודים
תשנ"ה 94-95
מסלול לימודים מלא שלוש שנים
מוכר ע"י משרד החינוך והתרבות

פרטים, חוברת מידע וטפסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות ביה"ס
רח' הע"ח 9, ירושלים
טל' 02-894479 ,288619
הלימודים כוללים הדמיית מחשב ועיבוד תמונה

עיבוד תמלילים
/מגדי עיבוד תמלילים בשירות פרטי/

בשלושה שבועות בלבד למומחי בשרוטל עיבוד תמלילים
על תוכנות איינשטיין /וורדפרפקט /אב/קיוטקסט.
אין כשיטת השיעור הפרטי. שיטה זו מופעלת בשרוטל כבר 28 שנים והיא שהופכת את בוגרות שרוטל למבוקשות בשוק העבודה. עוד
בשרוטל עזרה במציאת עבודה, הנחות לחיילים / משוחררים. ימים ושעות הלימודים לפי בחירת התלמיד.

כתבנות • קלדנות • תמלילנות • מזכירות • חשבשבת

שרוטל
תל אביב 03-5607821/2
פתח תקוה 03-9348677
כפר סבא 09-[illegible]

HOTELCONSULT SHCC
Swiss Hotel and Catering Colleges
Jointly offered by
UNIVERSITY OF MASSACHUSETTS

לימודי מנהל במלונאות

בתנאי פנימיה, בשפה האנגלית, בשוויץ ו/או ארה"ב.
- לימודים לתואר .B.A / דיפלומה.
- לבוגרי אוניברסיטה - שנה אחת.
- לבוגרי ביה"ס: תזמור-דביר-טכניון-מסלול מיוחד.

הזמנה לסמינר
מרצה אורח Prof. Mark Goette ירצה למעוניינים ללמוד
בתל-אביב: מלון שרתון
ביום א' 26.6.94 18:30 וביום ב' 27.6.94 בשעה 19:30
בחיפה: מלון דן פנורמה (מרכז הכרמל)
ביום ג' 28.6.94 בשעה 18:00
בירושלים: מלון הייאט-הר הצופים
ביום ד' 29.6.94 בשעה 18:00
הכניסה חופשית
לפרטים נוספים: הנציג בישראל מ. קמינסקי
טל 03-5593313 פקס 03-5563721

תמונות
המרכז ללימודי גרפיקה ומקינטוש
הטוב ביותר בארץ
כיתות לימוד מפוארות, מחשבי מקינטוש וציוד היקפי מתקדם, מחשבי פי. סי. רבי עוצמה
פתיחת קורס גרפיקה הקרוב
30/6/94
ההרשמה לקראת סגירה
03-9660174
03-9663046

אשרות מרכזי הדרכה
קורסים בתחומים:

עיבוד תמלילים:	WORD, QTEXT, א. ב. איינשטיין ועוד
הנהח"ש ממוחשבת:	חשבשבת, [illegible], מיכפל
גליונות אלקטרוניים:	LOTUS, EXCEL, QUATTRO PRO
מערכות הפעלה:	WINDOWS, DOS

טל': 06-674025 ,02-259595 ,03-5612040

רופין
מוסד להשכלה גבוהה
בית הספר להנדסאים

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

לימודים לתואר "הנדסאי"
במגמות

- **מכונות** - התמחות בניהול מוסך או בפלסטיקה
- **תעשיה וניהול** - התמחות בניהול תעשייתי
- **תעשיה וניהול** - התמחות בניהול שיווק
- **תעשיה וניהול** - התמחות בניהול איכות
- **תעשיה וניהול** - התמחות בניהול משק חקלאי
- **מיכשור ובקרה**
- **בנין** - הרשאה לתכנון מבנים עד 4 קומות
- **מחשבים** - בשיתוף עם יחידת המחשב
- **קרקע ומים** - בשיתוף עם ארגון עובדי המים
- **פלסטיקה** - בשיתוף עם אגוד יצרני הפלסטיקה
- **חקלאות** - צומח ובעלי חיים
- **אדריכלות נוף**

תחילת הלימודים: אוקטובר 1994   **משך הלימודים:** שנתיים, בלימודי יום, 4 ימים בשבוע
תנאי קבלה: בגרות מלאה או בגרות חלקית במתמטיקה, פיסיקה, אנגלית ועברית. או מכינה קדם הנדסאים.
לימודים ברמה גבוהה ובקמפוס נאה

אפשרות למעונות: פרטים והרשמה - טל' 09-683078-9-80-81. פקס. 09-683084 מדרשת רופין. עמק חפר 40250

הרשויות המקומיות בגליל המזרחי
מלגות לימודים לתואר ראשון

הסוכנות היהודית בשיתוף הרשויות בגליל המזרחי מסייעות במלגות לנרשמים ללימודים אקדמיים לתואר ראשון בשנה"ל תשנ"ה, במכללות האזוריות:

תל חי
צפת
עמק הירדן

תינתן עדיפות לנרשמים למגמות הלימוד היחודיות:
מדעי הסביבה
מדעי החיים והחברה
לימודי תיירות

המלגות תוענקנה ע"י הסוכנות היהודית, בכפיפות לנוהלי ועדת המלגות ותנאי הזכאות.

פרטים נוספים במכללות:

מכללת תל חי	מכללת צפת	מכללת עמק הירדן
גליל העליון	רח' ירושלים 11	מרכז האזורי צמח 15132
06-95900[illegible]	ת.ד. 160 צפת 13208	טל' 06-757650
06-95096[illegible]	טל' 06-920056	פקס' 06-757646
	פקס' 06-921068	

מכללת רעננה
RAANANA COLLEGE

מודיעה על
פתיחת שעריה
לשנת הלימודים תשנ"ה - סמסטר סתיו
ללימודים לתואר
בוגר אוניברסיטה - B.A.
של האוניברסיטה הפתוחה

ניתן למקד לימודים בתחומים:
• כלכלה • ניהול • מדע המדינה • חינוך
• סוציולוגיה • פסיכולוגיה • מדעי המחשב

לימודי יום ולימודי ערב בקמפוס ברעננה
✓ הנחיה ותירגול שבועיים, בשיטה לימוד הדגשית המשלבת את ספרי הלימוד של האוניברסיטה הפתוחה עם עזרי הוראה מתקדמים.
✓ ייעוץ אקדמי בבחירת מסלול לימודים.
✓ סיום תואר .B.A בשלוש או ארבע שנים.
✓ מילגות בגובה 30% משכר הלימוד לחיילים בשרות חובה עד שנה מתאריך השחרור.
✓ פעילות חברתית, ארועי תרבות ובידור והכאות להצגות למצטיינים בארץ ובעולם.

האוניברסיטה הפתוחה היא אחת מ-7 האוניברסיטאות בישראל שהוסמכה ע"י המועצה להשכלה גבוהה.

מכללת רעננה
RAANANA COLLEGE
מידע, הרשמה וייעוץ אקדמי בטל' 09-983666/7
בימים א' - ה': בשעות: 9:00-13:00, 16:00-21:00
ביום ו': בשעות: 9:00-13:00

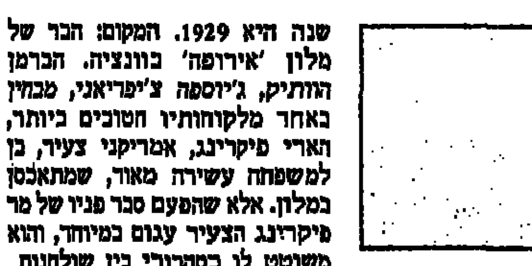
האוניברסיטה הפתוחה

הבר של הארי

הסיפור המופלא של האריס בר בוונציה, אחד המוסדות הקולינריים המפורסמים ביותר בעולם ● כל שועי עולם פוקדים אותו. גם המינגוויי, אונאסיס וג'ואן קרופורד היו שם

פותחים שולחן

ישראל אהרוני וחברים

שנה היא 1929. המקום: הבר של מלון 'אירופה' בוונציה. הברמן הוותיק, ג'יוספה צ'יפריאני, מבחין באחד מלקוחותיו הטובים ביותר, הארי פיקרינג, אמריקני צעיר, בן למשפחה עשירה מאוד, שמתאכסן במלון. אלא שהפעם סבר פניו של מר פיקרינג הצעיר עגום במיוחד, והוא משוטט לו כסהרורי בין שולחנות חדר התה, ולא ניצב במקומו הקבוע ליד הבר.

ג'יוספה הברמן, מודאג מעט, ניגש אל הצעיר ומברר איתו בעדינות, מדוע לא בא אליו לבר, כהרגלו. לא, אין שום בעיה עם המשקאות הטובים, מסביר האמריקני הצעיר. ולא, הוא גם לא חולה.

מהר מאוד התברר, שהארי הצעיר נותר חסר פרוטה: הוא נשלח לוונציה עם כלבו ועם דודתו. האחרונה, שהיתה אמורה לסייע לו להיגמל מהרגלי השתייה שלו - דבר שמשפחתו לא ראתה בעין יפה - גילתה עניין מועט מאוד בהרגלי השתייה של בן חסותה, בעיקר משום שאת רוב זמנה הקדישה לג'יגולו איטלקי שרמנטי. וכשהתגלה הדבר למשפחתו של הארי, הוא נושל לאלתר מכל מקורות ההכנסה שלו, והדודה הרשלנית נקראה לחזור לארה"ב. וכך נותר הארי האומלל לבדו בוונציה היפה עם כלבו, וללא פרוטה שחוקה.

„כמה כסף אתה צריך?" שאל אותו הברמן. ובכן, בחשבון פשוט כל מה שהארי היה צריך כדי לכסות את הוצאות המלון, הבר, כרטיס חזרה לארה"ב, וכוסית מרטיני אחרונה לפני הנסיעה, הסתכם בכ־10,000 לירטות, שהיו שוויערך לכ־5,000 דולר (של 1929, יש לזכור). סכום גבוה גם בימים הקם. למרבה הפלא, הוא קיבל מג'יוספה את הסכום הזה כהלוואה (לא לפני שג'יוספה קיבל לכך את אישורה של אשתו, כמובן).

כעבור שנתיים, נכנס הארי לבר של מלון 'אירופה', וכאילו לא חלפו שנתיים, ישב ליד הדלפק והושיט לג'וספה 10,000 לירטות ואמר: „מר צ'יפריאני, הנה הכסף. ולאות תודה והערכה, הרי לך עוד 40 אלף לירטות, סכום שיספיק לך לפתוח בר. ונקרא לו האריס בר".

ככה נוסד אחד המוסדות הקולינריים המפורסמים ביותר בעולם - האריס בר, מקום ששימש במשך עשרות שנים מרכז חברתי עולמי, שכל שועי עולם פוקדים אותו. ארנסט המינגוויי, אונאסיס והדוכס מווינזדור, ג'ואן קרופורד וקול פורטר - הם רק חלק קטן מלקוחותיו הנאמנים הרבים של מקום זה.

את הסיפור הזה, ועוד רבים אחרים, מספר כתן רב אריג'יו צ'יפריאני, בנו של אותו ברמן, המקים והמייסד של האריס בר, בהקדמה לספר 'ספר הבישול של האריס בר'. אגב, אריג'יו הוא הגירסה האיטלקית לשם הארי...

הרעיון של ג'יוספה היה פשוט: לפתוח מקום שיהיה קודם כל בר. בר נהדר, ממש כמו של בית־מלון מהודר, רק ללא צורך לעבור דרך מסדרונות ואנשים במדים כדי להגיע אליו. ובבר הזה יוגשו לצד המשקאות הרבים והטובים, גם מאכלים נפלאים. הוא יהיה ממוקם ברחוב ונציאני טיפוסי, לא יהיה מקושט ומצועצע יתר על המידה, ועיקר העיקרים - הוא יהיה מקום נעים ונוח. נוח מאוד.

ואני יכול לספר לכם, שסניור צ'יפריאני עשה מקום בדיוק כמו שרצה. הייתי שם לפני כמה שנים, כשלצורך כתבה תכננו שאול אברון ואנוכי טיול מפואר שיתחיל בוונציה, משם ניסע ברכבת האוריינט אקספרס, שהיתה המטרה העיקרית לנסיעה הזאת - לפאריז, וככה גם עשינו. היה זה טיול מהנה ומצחיק במיוחד, כשאנחנו מוצאים את עצמנו בסיטואציות בלתי אפשריות, משל אנחנו חלק מסרט דימיוני. בוונציה שכרנו חדר במלון מהסוג הישן והטוב, שהעיר משופעת בשכמותו.

בצהריים הראשון שלנו בעיר הלכנו לאכול בהאריס בר. המקום נמצא בקצה סימטה ללא מוצא, מאחורי כיכר סן־מרקו. מי שלא ממש מכיר את המקום, די יתקשה למצוא אותו - כל־כך הוא לא בולט ולא מרשים מבחוץ. וכאשר נכנסים אליו מתגלה, הפלא ופלא, מקום די צנוע ודי לא מרשים גם מבפנים. אלגנטי במידה סבירה, מאופק בהידורו, ועיקר העיקרים - קטן להפליא. בקומה התחתונה יש בר ארוך ויפה, כמה שולחנות, ארבעה חלונות ושום נוף. אחרי 30 שנה הוסיפו עוד קומה, המשמשת רק כמסעדה, וממנה, מבעד החלונות הגדולים, נשקף נוף יפהפה של העיר.

ובכן, אין ספק שהאריס בר הוא מקום מקסים, למרות האכזבה הקלה של הרגע הראשון מצורתו של המקום. האכזבה נובעת משפע של ציפיות אדירות ופנטזיות, שמקורן בסיפורים ובמיתוסים שמלווים את המקום לאורך השנים.

אבל לציפיות, כידוע, אין הרבה טעם. מה שממש אי־אפשר להגיד על האוכל של האריס בר. הארוחה שאכלנו שם היתה ללא ספק אחת הארוחות האיטלקיות הטובות שאכלנו, אם לא הטובה מכולן. אוכל, שלמרות איטלקיותו הבלתי מוטלת בספק, היה מעודן ומדויק בטעמיו באופן מעורר התפעלות. אכלנו שם ריזוטו שחור, שגרם לנו לחייך כאושר רב חיוך גדול, שחשף שיניים שחורות לגמרי (מהרוטב שמקורו בדיו השחורה של הדיונון). הריזוטו הזה, כמו עוד כמה אחרים שמכינים שם, הוא גאוות המקום. הוא לח, עסיסי מאוד וטעים הרבה מעבר למה שאפשר לצפות מאורז. גם הקרפצ'יו שלהם נפלא. פרוסות נאות ודקיקות של בקר, בשר יפהפה, בהיר, שזור בפסי שומן דקיקים ובאיכות משובחת במיוחד, מתובל בעדינות רבה ברוטב מיוחד, שבבסיסו מיונז ביתי. הרוטב הונח על פרוסות הבשר כמו במשיכות מכחול עדינות, אך החלטיות. גם הפסטה עם הוונגולה - אותן צדפות קטנות עם טעם ים עדין, היתה מענגת במיוחד.

לא מקום זול, כמובן. משהו כמו 100 דולר לאדם לארוחה טובה. יש תמורה מלאה עבור הכסף הזה, בוודאי אם נקח בחשבון את השילוב של אוכל משובח, איכות חומרי־גלם בלתי מתפשרת, מוניטין רב־שנים. שני כוכבים במדריך המישלן (וזה אחד המקרים הבודדים, שאני תמים־דעים עם המישלן בדירוג מסעדות בעלות שלושה כוכבים באיטליה). גם העובדה, שוונציה היא אחת הערים היקרות באיטליה, מוסיפה כמה דולרים לעניין. אגב, זה נכון שוונציה היא עיר עמוסת תיירים להתפקע, מלאה מלכודות תיירים מכל הסוגים - וכל אלה ללא ספק מפחיתים מהחן המקורי של העיר. ועדיין, רבותיי, למרות העובדות המעצבנות האלה זוהי עיר מקסימה ומיוחדת במינה, שאין שנייה לה בעולם כולו, והיא שווה ביקור בכל הזדמנות.

עד שתגיעו אליה ולהאריס בר, הנה כמה מתכונים מהמטבח שלה.

מרק ארטישוק

מצרכים:

6 לבבות ארטישוק טריים חתוכים לרבעים.
60 גרם חמאה.
1 גבעול סלרי קצוץ.
1 בצל קצוץ דק.
2 כרישות (החלק הלבן בלבד), פרוסות.
1 תפו"א קלוף וחתוך לקוביות.
2 ליטר מרק עוף צח.
מלח, פלפל שחור טחון טרי.
100 גרם גבינת פרמזן מגורדת דק.
½ שקית שמנת מתוקה.
קרוטונים.

הכנה:

ממיסים את רוב החמאה בסיר ומאדים בה את הבצל, את הסלרי ואת הכרישה עד שהם מתרככים.
מוסיפים את הארטישוק ואת התפו"א ומאדים עוד כ־5 דקות.
מוסיפים את המרק הצח, מביאים לרתיחה, ממליחים ומפלפלים ומבשלים על אש קטנה כ־30 דקות.
מוציאים את המוצקים שבמרק ומרסקים לגמרי במעבד מזון. מחזירים לסיר, מוסיפים את השמנת, את החמאה הנותרת ואת גבינת פרמזן, ומבשלים עד לסף רתיחה.

ספגטי עם חצילים

מצרכים:

2 חצילים קטנים וטריים, חתוכים לקוביות קטנות.
1 כפית מלח.
½ כוס שמן־זית.
2 שיני שום קצוצות.
½ כוס פטרוזיליה קצוצה.
½ כוס בזיליקום טרי, חתוך לרצועות דקות.
6 עגבניות טריות, קלופות וקצוצות דק.
מלח, פלפל שחור טחון טרי.
20 גרם חמאה.
50 גרם גבינת פרמזן מגורדת דק.
100 גרם גבינת מוצרלה חתוכה לקוביות קטנות.
450 גרם פסטה משובחת מבושלת, מסוננת.

הכנה:

שמים את החצילים במסננת, מפזרים עליהם כפית מלח ונותנים להם להזיע. מנגבים אותם במגבת נייר.
מחממים את השמן במחבת גדולה ומטגנים בה את החצילים כ־10 דקות. מזיזים את החצילים אל שולי המחבת ושמים במרכזה את השום, את הפטרוזיליה ואת הבזיליקום, מטגנים כדקה ומערבבים עם החצילים.
ממליחים ומפלפלים וממשיכים לבשל, עד שהחצילים מתרככים לגמרי.
מוסיפים למחבת את העגבניות ומבשלים כ־5 דקות.
מוסיפים את הפרמזן, את המוצרלה ואת החמאה, מבשלים כדקה.
שופכים את החצילים על הפסטה, מערבבים ומגישים מיד.

ריזוטו עם אספרגוס

ריזוטו הוא אורז עסיסי ורטוב, טעים מאוד. סוד [illegible], בין השאר, בעובדה שהוא מתבשל במרק ולא במים. אז תקפידו.

מצרכים:

4 כפות שמן־זית.
1 בצל קצוץ דק.
1 גבעול סלרי קצוץ.
½ ק"ג אספרגוס טריים, קלופים וחתוכים לחתיכות של כ־1 ס"מ.
מלח, פלפל שחור טחון טרי.
2 כפות פטרוזיליה קצוצה.

לריזוטו:

5 כוסות מרק צח.
4 כפות שמן־זית.
1 בצל קצוץ דק.
250 גרם אורז עגול שטוף היטב.
50 גרם חמאה.
100 גרם גבינת פרמזן מגורדת דק.
מלח, פלפל שחור טחון טרי.

הכנה:

שמים את השמן במחבת ומאדים את הבצל עד שהוא מתרכך. מוסיפים את הסלרי ומטגנים עוד כ־2 דקות.
מוסיפים את האספרגוס ומטגנים עוד כ־5 דקות. ממליחים ומפלפלים.
מכינים את הריזוטו:
שמים בסיר את השמן ומטגנים בו את הבצל עד שהוא מזהיב מעט.
מוסיפים את האורז ומערבבים כדקה.
מוסיפים חצי כוס מרק צח ומערבבים לאט בכף עץ כ־3 דקות.
מוסיפים עוד חצי כוס מרק וממשיכים לבשל תוך ערבוב, עד שרוב הנוזלים נספגים. [illegible] ממשיכים לעשות, עד שכל המרק מתאדה.
ממליחים ומפלפלים. מוסיפים פנימה את החמאה ואת גבינת הפרמזן ומערבבים.
מוסיפים לסיר את תוכן המחבת עם האספרגוס, מערבבים, מוסיפים את הפטרוזיליה, מערבבים ומגישים [illegible].

ישראל אהרוני

אריג'יו צ'יפריאני, בנו של המייסד

צלעות כבש. צילומים: מתוך 'ספר הבישול של האריס בר'

רק בית הספר לאיפור מקצועי של מולה סנטר יכול להבטיח עבודה לבוגריו המצטיינים

עובדה: מאות בוגרי מולה סנטר מובילים כיום את האיפור המקצועי בישראל. הם רכשו את המקצוע בבית הספר המקצועי והגדול ביותר בארץ.
לפני שתרשם - בוא ותתרשם.
מנהלת מקצועית: איריס עשת

שיעור דוגמה חינם
לתיאום 03-5229192
חינם לנרשמים:
ערכת איפור בשווי 400 ש"ח

איפור מקצועי

אופנה
קולנוע
טלויזיה
אירועים

וידאו
צילום
דוגמנות
תיאטרון

מולה סנטר
בית הספר לאיפור מקצועי

תל אביב: דיזנגוף 213, טל. 03-5229192. **ירושלים:** חבצלת 8 טל. 02-243027. **חיפה:** ארלוזורוב 1א' טל. 04-661616. **ראשל"צ:** הרצל 50 טל. 03-9677850. **שישי שבת:** 03-6421926

רק מולה סנטר מבטיח לך תעודת קוסמטיקאית מוסמכת מטעם משרד העבודה

בתי ספר רבים מכינים אותך לבחינת משרד העבודה, אבל רק בית ספר מקצועי עם מוניטין בכל הארץ מבטיח לך מראש שתצליחי. מולה-סנטר: סגל המורים והמרצים הטובים בארץ ילוו אותך לאורך תכנית הלימודים המקיפה והמקצועית בישראל ויבטיחו שתקבלי תעודת קוסמטיקאית מוסמכת מטעם משרד העבודה.

ביטוח הצלחה: לימוד עד קבלת תעודת ההסמכה.

ואחרי התעודה - יש עבודה! מאות מבוגרות הקורס כבר עובדות כקוסמטיקאיות. התלמידות המצטיינות משתלבות מיידית בעבודות השוטפות ב"מולה-סנטר". בהנהלת שרה גולן.

מולה סנטר
בית הספר לקוסמטיקה מקצועית

תל אביב: דיזנגוף 201 טל. 03-5226043. **ירושלים:** חבצלת 8 טל. 02-235538,243027. **בשישי שבת:** 03-5321907

מכללת עמק יזרעאל ע"ש מקס שטרן
משרד החינוך והתרבות-אגף לתרבות ואמנות

מודיע על סיום ההרשמה בתאריך 21.7.94
לשנת הלימודים תשנ"ה 1994-1995

מרכז אמנויות

למגמה לעיצוב גרפי

מתקבלים מועמדים לשנה א' לאחר מבחני מיון וראיון אישי. למצטיינים בבחינות המיון יוענקו מילגות לימודים.
פרטים נוספים ודפי מידע ניתן לקבל במזכירות ביה"ס, בימים א'-ה' בין השעות 08:00-16:00 טל' 06-423406
באמצעות הדואר: מרכז אמנויות "גורן", ד"נ יזרעאל 19300

אוניברסיטאות באנגליה

in LONDON, MANCHESTER, NOTTINGHAM, NEWCASTLE etc.

1. **משפטים,** השלמה מהנדסאי לאדריכל מוסמך, רוקחות ועוד...
2. **MBA - מינהל עסקים ב-12 חודשי לימוד:** תיירות, מחשבים, שיווק, פסיכולוגיה (תעסוקתית) ועוד... לבעלי BA, מהנדסים והנדסאים ותיקים.
3. **BA-מינהל עסקים, תיירות בשנת לימוד אחת:** להנדסאי תעשיה, ניהול ושיווק או לבעלי השכלה מקבילה + נסיון בעבודה.
4. **BEng הנדסה, מהנדסאי למהנדס שנתיים באנגליה.**

קורס מכינה לחיזוק האנגלית (האקדמית) בבריטניה

לפרטים ותיאום: **אקדמיה** (גם בסופי שבוע)
משרדנו: רח' ישורון 33, הוד-השרון ☎ 450827, 09-457959

המכון לפריון העבודה והייצור ביה"ס למינהל עסקים

לימודי תעודה
פתיחה: אוקטובר 1994

מינהל עסקים כללי
למנהלים בכירים ולמנהלים בדרג התיכון במפעלים ובחברות ולמהנדסים בדרג הניהולי
מסלול יום ו' - כשנתיים, מסלול לימודי יום ו'+יום ג' בערב כ-18 חודש

מינהל עסקים למנהלי הנדסה, תאום ובקרה
להנדסאים ולטכנאים העוסקים בתפקידי ניהול ולמנהלים בדרג הביניים
מסלול יום ו' כ-18 חודשים, מסלול לימודי יום ו'+יום ג' בערב כ-11 חודש

מינהל עסקים בסיסי
למנהלים בפועל, למיועדים לעסוק בניהול ולבעלי עסקים פרטיים
לימודי יום ו'/או לימודי ערב משך הלימודים כ- 8 חודשים

פרטים והרשמה: רח' סולד 4, ת"א ☎ 6920220, 03-6920292

אוניברסיטת חיפה

בית הספר לעבודה סוציאלית
היחידה ללימודי המשך
מודיעים כי נותרו מספר מקומות

בתכנית ניהול מוסדות לזקנים
תכנית דו שנתית, לימודי תעודה מחזור י"ג

בתכנית לימודים עיוניים, התנסות מעשית, סיורים וסדנאות
יכולים להציג מועמדות:
1. מנהלי מוסדות לזקנים או עובדים מינהליים בדרגות בכירות בעלי תעודת בגרות לפחות ונסיון בפועל של 5 שנים בניהול מוסד לזקנים
2. בוגרי אוניברסיטה
3. עובדים סוציאליים מוסמכים, אחים ואחיות מוסמכים ומורים מוסמכים

פרטים והרשמה: בכתב: היחידה ללימודי המשך, ביה"ס לעו"ס, אוניברסיטת חיפה, חיפה 31905, בטלפון: 04-240801, 04-253868, בימים א'-ה', 8.00-13.00, אישית: בחדר 516, קומה 5 מגדל אשכול

אם לא נולדת מושלמת עכשיו את יכולה להשלים את החסר

אל תפספסי את ההזדמנות שלך לשינוי. התקשרי היום ל"מועדון לאשה" ונשמח לעזור לך. טל': 03-5756260

קורס מראה חדש

...לתאים לבוש למבנה גופך, ...למבנה פניך, תקבלי שיעור ...איפור. תלמדי איך להתאים ...למבנה פנייך. זה יהיה הצעד ...שלך לתדמית חדשה.

קורס מראה חדש והרזיה

מועדון לאשה ו"שומרי משקל" עשו יד אחת כדי לעזור לך להיות רזה ולהנות מזה עד הסוף. תלמדי לשנות את הרגלי הלבוש, האיפור והיציבה. תוך 10 פגישות תהפכי מאשה מלאה לאשה מלאת קסם אישי.

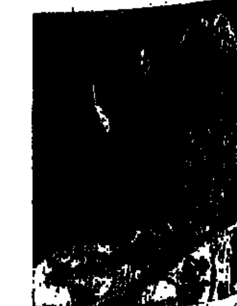

קורס איפור

...איפור כמו של מקצוענים – ...צבעים מתאימים לפנייך. ...להצניע את נקודות החולשה ...את היתרונות. את תיראי ...אצל מאפר מקצועי.

טיפ טיפוח

בחצי יום של לימודים מרוכזים נעניק לך תדמית חדשה זוהרת. תעברי התאמת צבעים אישית, תקבלי יעוץ ממעצב שיער, תלמדי איך להתלבש ולשדר הצלחה וזוהר.

קורס אירוח

...את כל הסודות שיעשו אותך ...מושלמת. תתארחי לילה ...תקבלי טיפים חשובים ...תבקרי ביקבי חברון. ...תוך 24 שעות בלבד.

קורסים והכשרה מקצועית

החוג למינהל ומשאבי אנוש

בתוכנית הלימודים:
■ גישות חדשות בניהול ■ מנהיגות בארגון ■ התנהגות ארגונית ■ דרכים אינטואיטיביות בקבלת החלטות ■ הומור בניהול עסקים ■ אתיקה ומוסר ■ ניהול משאבי אנוש ■ ניהול צוות ותהליכי קבוצה בארגון ■ דיני עבודה ■ ניהול קריירות ■ תקשורת המונים ■ יחסי ציבור ■ מבוא למשפט ומשפט עסקי ■ מיקרו ומאקרו-כלכלה ■ מערכות מידע

בחוג משלבים לימודי מינהל ומשאבי אנוש ולימודי חינוך.

בוגרי החוג זכאים לשתי תעודות:

תעודת התמחות בניהול ומשאבי אנוש

תעודת הוראה לחינוך העל-יסודי

- מסלול הלימודים הוא תלת שנתי.
- מועמדים מתקבלים לאחר מבחני מיון וראיון אישי.
- מסלול מקוצר למורים להרחבת תעודת הוראה.
- מסלול מיוחד לאקדמאים ולמורים בשנת שבתון.
- מילגות, הלוואות וסיוע כספי בהתאם להנחיות משרד החינוך והתרבות.

הרשמה, מידע וייעוץ: המכללה להוראת טכנולוגיה.
רח' אנטיגונוס 6 ת"א 62664 טל': 6052428, 6041744, 03-5441370

המרכז לתקשורת
נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה
במקצועות הטלוויזיה והתקשורת

לבחירתך שלושה מסלולים

הפקה — הפקה ויצירה טלויזיונית (מחזור שישי)
צלום, עריכה, במוי, תסריטאות, הפקה, כתבות, סדנת אולפן ועוד
למודים עיוניים (כ-45 שעות שבועיות) משולבים בהפקות מכל הסוגים.
למודי יום מלאים במשך שנתיים - פתיחה אוקטובר 1994.

אקדמיה — עיתונאות משודרת
כתבי טלוויזיה ובמאי סרטי תעודה, מסלול המשלב למודים אקדמיים לקראת תואר ראשון ולמודי הפקה בטלוויזיה.
למודי יום מלאים במשך שלוש שנים. פתיחה אוקטובר 1994

הנדסאות — הנדסאי צלום והפקה - מערכות קולנוע וטלוויזיה
מסלול למודי הפקה לטלוויזיה - צלום, עריכה, במוי, כתבות ועוד...
לתואר הנדסאי מטעם מה"ט (המרכז להכשרה טכנולוגית)
למודי יום מלאים במשך שנתיים וחצי. תנאים מיוחדים לחיילים משוחררים.
פתיחה מרץ 1995.

אפשרות למגורים במקום.

פרטים והרשמה - ד.נ. חוף אשקלון 79165 טל' 07-802787

את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „שעה של פנאי", ת"ד 20227, ת"א מיקוד 61201. ישתתפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם תגענה בתוך 10 ימים מיום פרסום החידה. נא לציין על המעטפה את שם החידה ואת מספר הגליון.

תשבץ תרתי־משמע

נדיב אבידן ©

מספר 550

מאוזן:

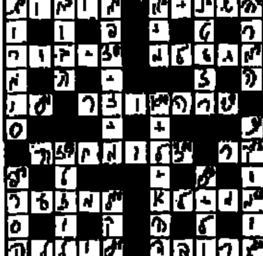
1. ציור שיכור ולא יותר (5)
4. הקיבוץ מוזכר לעיתים קרובות לפני הביצים (5)(עפ"י דקל בנו)
7. הקוסם מגלה שהן בארון (5)(עפ"י דקל בנו)
8. לא התכוונתי בלי סוף (מ)(5)(עפ"י יובל שלכת)
9. מבחינה אופטית החוטם שלי הוא כוכב תקשורת (7)
11. עם "13 אופקי" מה עשה המוצר למאזינה עד שהפסיקה? (4)
13. ראו "11 אופקי"
14. 2 נקודות לאנגלי מפורסם (7)
18. המלחין בדק התנהגות לא מתמיאה (5)
19. למשורר במאב היה משהו להצהיר (5)
20. יבכה וילך לישון (5)
21. לאחרונה התגלה שהקול הגברי הוא בלוף (5)

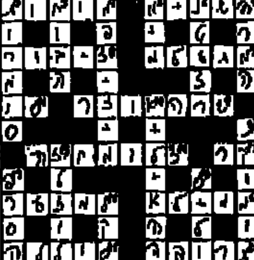
מאונך:

1. אם הסופר משתמש בנר אחד (4)
2. על דני החולצה נראית שגעון (מ)(5)(עפ"י שלכת יובל)
3. בודק את העוף (3)
4. להתעורר בסלע או בדדיו (4,3)
5. בין מכתב לתושבים (4)
6. בלגנוטה מבקש לדעת את מועד הופעת התינוק (6)
10. יש יסוד להניח שאמריקני קורא לשופט כדורגל טיפש (7)
12. מי זולתו שתה בבת אחת את תכולת הקסת? (6)(עפ"י יעל פינקוביץ')
15. אחרי 9 השימוש בטלפון הוא רק לנשים (5)
16. הוא מאמין שזה גלגל (4)(עפ"י בנימין שניא)
17. מסע אמין (4)
19. בית עני אבל גם מאוזן (3)(עפ"י מירה כהן)

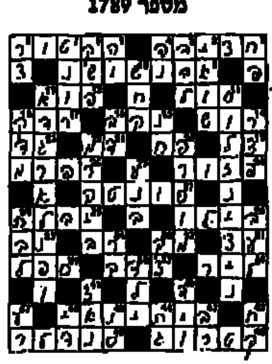
בין הפותרים נכונה יוגרל סך -.200 ש"ח.

פתרון תשבץ תרתי משמע מספר 548

פתרון תשבץ השבוע מספר 1789

פתרון חידת אותיות ומספרים מספר 1513
הספרה 5 אינה משתתפת

```
  4 6 3
    8 9
 4 1 6 7
3 7 0 4
4 1 2 0 7
```

גליון 1583 (3.6.94)

תרתי משמע": ב־200 ש"ח זכתה: סרי ירון, רח' תדהר 6, מעלות דפנה, ירושלים. (97252)

„סרט": ב־50 ש"ח זכו: גבאי שרית, פ"ת; חיים נקר, בת־ים; יעקב יעקב, ק. אתא.

„תשחץ": ב־100 ש"ח זכו: דודו פלצר, רח' הרב־קוק 8, חולון. (58341); חנה שפר, ת.ד.16113, ת"א.

„חידת הגיון": ב־50 ש"ח זכו: מאיר שמש, ת.ד.978, ת"א. (61009); דורית שחם, ת.ד.3332, אילת(88000); משה אייכנבלט, רח' המעגל 1 ב, ר"ג. (52463); יניב ירמיהו, רח' מדאר 26/6, רחובות. (76552).

„פירמידה": אתי גבריאלי, רח' התקומה 15, רעננה; ברכה גור־אריה רח' פרנקפורטר 7, פ"ת.

שמות הזוכים בתשבץ 1787: מיכאל מנטל, גבעתיים; אדר איל, נוה מונוסון; שמעון מנסקי, קבוץ אילון; עפר פרקש, חיפה; יאיר עמיהוד, בנימינה.

שמות הזוכים ב„אותיות ומספרים" מס' 1512: אורבך אלישבע, כפר־סבא; נחמה פיזם, בני־ברק; אורית ברובין, יבנה; אליקשווילי מירי, אשקלון; עינצי יחזקאל, חיפה.

„היכן שומר הטירה"? גליון 1583: רחל פינטוק, חולון; מעין ימין־רוח, ת"א; יובל קאופמן, עשרת; חילה לוי, קרית־אתא; ניר ולקוביץ, בת־שלמה; דניאל ירקוני, ק. גזית; זהבית אמיגה, קרית־ים.

סרט

מי השחקנים? ובאיזה סרט?

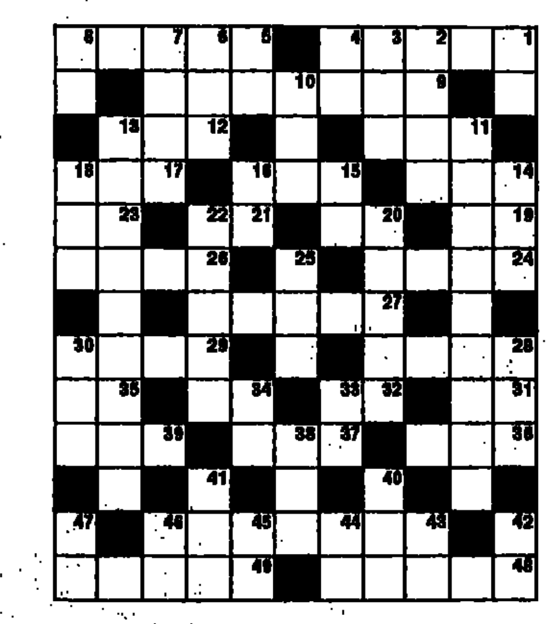
בין הפותרים יוגרלו 3 פרסים בסך -.50 ש"ח כ"א.

תשבץ

שילה הרשושנים

מספר 1790

5 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. המען למשלוח פתרונות: "שילה" - תשבץ השבוע מספר 1790, ת.ד. 20227, תל-אביב, 61201.

במאוזן - מימין לשמאל: 1) האופן שהקדר יוצר בו את החרס 5) שהם, סלע קווה וקשה ביותר 9) אחד מל"ט האיסורים בשבת 11) מופת, דוגמה 12) מתקן לטיפוס 14) עיר בגרמניה, מפורסמת במי-הבושם שלה 15) מחשבה, הרהור 17) בחשאלה: המצית 19) נישא, גבוה 20) לוחץ, מציק (ישעיה ט"ז) 21) מקום גבוה 23) קוסם 24) מומחה, מותקן בסממנים כדי לשמרו 26) סיוע, תמיכה 27) במאי סרטים שבדי, בין סרטיו "תותי בר" ו"פאני ואלכסנדר" 28) אחד מנביאי ישראל 29) מתכת אדמדמה-צהובה, משמשת רבות בתעשיה 31) קפל בבגד, המשך הצווארון 32) בת-קול 34) כאן 35) רשעה, קשי-לב 36) צד דרום 37) נהר גדול בעירק 39) אחד משנים-עשר המזלות 43) יסוד מתכתי למחצה, נתגלה ב-1886 48) המדינה הגדולה ביותר בארצות-הברית 49) אחד מחמשת חומשי-תורה.

במאונך - מלמעלה למטה: 1) חבל, קיטור 2) מורשה, מיופה-כוח 3) בן למך (בראשית ד') 4) אות באלפבית העברי 5) גבה-לב 6) שרשרת הרים 7) ראשון המושבים בארץ, נוסד ב-1921 8) כלי-הגשה 10) קרש, טבלה של עץ 11) סופר בריטי ממוצא הודי, מחבר "פסוקי השטן" 13) קיבוץ במרכז הארץ, נוסד ב-1933 14) מים קפואים 15) כלי במשחק השחמט 16) כבש צעיר 18) שם קיבוצי לכל הדגים למיניהם 20) בית-חרושת ליציקת מטבעות 22) עיר בשרון, נוסדה ב-1921 25) בן-בקר 28) אטב, מהדק 30) סכין לגילוח 33) עלה, גליון 34) פרוסת-לחם 38) רתמת ראש הבהמה 40) יחידת מטבע גרמנית 41) עושר, שפע דברים 42) צלוי למחצה 43) עבה, בלתי-עדין 44) מלת שאלה 45) איבר בגוף-האדם 46) אחד הטעמים 47) שלמות, גמר.

הציור השבועי לילד

איפה הדג?

ביום קיץ חם יצאו ענבל, תמיר, אייר ומיר הקטן, לדוג דגים. הדג הגדול שהעלו בחכה, ניסה לקפוץ חזרה למים. אולי אתם תזהו היכן הדג הזריז.

אנא, ילדים, צבעו יפה את הציור – ורק את הנעלם, השאירו בלבן. את הציורים שלחו לפי הכתובת: '7 ימים', שבועון 'ידיעות אחרונות', הציור לילד, ת"ד 20227, ת"א, מיקוד 61201 2.

פירמידה

אבי דן

1. □□
2. □□□
3. □□□□
4. □□□□□
5. □□□□□□
6. □□□□□
7. □□□□
8. □□□
9. □□

הגדרות: 1. תואר הולנדי 2. יופי 3. הערכה 4. לא פנימי 5. צורך 6. תפקיד בתזמורת 7. חתוך באמצע 8. צעק 9. מראה כיוון

יש לשבץ בתבנית מלים לפי ההגדרות. בכל מדרגה יש לשמוט או להוסיף אות אחת, ולשנות את הסדר, לפי הצורך.

בין הפותרים נכונה יוגרלו שני פרסי ספרים.

תשחץ

גיא הדדי

אוכלוסית הרים החת מיכית	הפיכת מישור להשב רישוי		חשב מחשבות שליליות	קווי	מידה בחשמל	התהפך מיקטין		של מדינה צפונית לישראל	השביעית	אח בו ב...	יחס		וכווית יותר
			בגידה גדולה										
						לוקחים על גבם					ילך לאבדון		המכונה על טפול בספרים
		תו	החליף		נוח לבריות (3,3)				בן הנכד				
תכיר מיהו		ללא הפסקה									התפתחות מודרגת		נשל
				לא מעל	למען לא, כדי שלא		הארץ ואשר עלית		מרח בשמן				
	מגע בתנועה על ראש כנו										עתיד רטוב בחולון		פיקת
				זמרת ישראלית				אמצעי ניקוי שפכים		רשע			
			עלובה					רטן, התלונן					חוף וגידש

בין הפותרים נכונה יוגרלו שני פרסים על סך -.100 ש"ח.

אותיות ומספרים

יוסי הרשושנים

מספר 1515

```
  ש מ ע
    ר ב
 י ח ש מ
ש ר י ר
י ת א מ ר
```

לפניכם חידת „אותיות ומספרים" בפעולת הכפל החולפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת השכפון ולמצוא את הסיפרה שאינה משתתפת בה ★ חמישה פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה.
המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים מספר 1515", ת"ד 20227, ת"א.

פתרונות גל' 1584 (10.6.94)

[grid]

פתרונות: נש, ישן, נישא, אישון, נשואים, שונים, מנוי, יום, מי.
פתרון: נערה ממש אוצר/ יהודה אופן.
התשובות מאיסטוויק.

חידת הגיון

ראובת ניצן

שועל ושועלה נקלעו לאי בודד. אחרי שנתיים הם המליטו עוד שועל ושועלה, ולאחר מכן המליטו עוד זוג כזה פעם בשנה. כל השועלים החדשים החלו להביא צאצאים בעצמם בגיל שנתיים, ובצורה עקבית נולד לכל זוג שועלים זוג שועלים חדש פעם בשנה. כמה שועלים יהיו באי אחרי עשר שנים, בהנחה שכולם הגיעו בשלום ובבריאות לזמן הספירה?

חידת מילים

לפניכם חמש מילים (או זוגות מילים) הרשומות בקוד מסוים. מיצאו את הקוד ואימרו מהו המכנה המשותף בין המילים?

1. הפועל.
2. בית אבל.
3. עבר באש.
4. תחת קוף.
5. ערה.

בין הפותרים יוגרלו 4 פרסים בסך -.50 ש"ח כ"א.

שחמט מאת אורי צחור

צמד בכותרות

גאטה קאמסקי, 20, הביס את ולאדימיר קראמניק, 18, בתוצאה 1.5:4.5, ללא הפסד, במאבק המדכני של דו־קרבות המועמדים מטעם איגוד השחמטאים המקצוענים PCA בניו־יורק. היה זה בשבוע שעבר. במסגרת זו ניצח וישוואנתן אנאנד, 24, את אולג רומאנישין הוותיק 2:5.

כתוצאה מכך נותרו קאמסקי ואנאנד שני היחידים העשויים לזכות באליפות העולם הרשמית הן מטעם פיד"א והן מטעם ה־PCA. בעוד כחודש וחצי ייוותר רק אחד מהם כמי שעשוי לזכות בשני התארים יחד, שכן הם יתמודדו ביניהם במסגרת דו־קרבות המועמדים של הפיד"א בהודו, מולדתו של אנאנד. במסגרת דו־קרבות אלה ייאבק קראמניק עם בוריס גלפנד.

קרבות קשים ניהלו האנגלים. אצל נייג'ל שורט היתה התוצאה לאחר שישה משחקים עם בוריס גולקו מארה"ב 3:3. מייקל אדמס, 22, הוליך 2.5:3.5 נגד סרגיי טיווויאקוב, 20, מרוסיה. ניצחונו של קאמסקי יליד ברה"מ, החי כחמש שנים בארצות־הברית ומייצג אותה, אינו מפתיע. מפתיעה הקלות היחסית שבה ניצח את קראמניק. קאמסקי הגיע לדו־קרב יומיים לאחר ניצחונו הגדול בלאס פלמאס, כפי שנמסר במדור זה בשבוע שעבר.

בשיא המתח

בשל המטרות המנוגדות של המתמודדים בדו־קרבות ו'החלום המתוק' להגיע לפסגה משפיע המתח הרב על רמת המשחק, כפי שנראה להלן. אדמס הוליך נגד טיווויאקוב 0:2. הרוסי השווה ל־2:2, ולאחר שישה משחקים שוב הוליך אדמס. ניצחונו המרהיב של אדמס במשחק השני בדו־קרב מוצג להלן.

הגנה סיציליאנית

לבן: אדמס
שחור: טיווויאקוב

ארה"ב, יוני 1994

1. ה4 ג5 2. פו3 ד6 3. רב5+ [כשבוע שעבר הוצג המסע 3. רב5+ במדור זה. ההבדל הוא בכך שמסע זה אינו מקובל אצל אדמס, והוא הכינו במיוחד לדו־קרב עם טיווויאקוב שציפה ל־3. ד4] 3...פג6 [3...רד7 בטוח יותר] 4. 0־0 רז4 5. ח3 רח5 6. ג3 מתב6 7. פא3 א6 8. רא4 מדג7 9. ד4 בג5? [לא רק המסע האחרון הוא משגה, אלא כל תכנית השחור. לא ייאמן! אפילו כלי אחד באגף המלך השחור לא פותח בתשעת המסעים הראשונים]

10. פוב5! אוב5 11. רוב5 [מאיים 12. ד5] 11...0־0־0 12. ב4! [עוד הקרבה. הפעם של רגלי. אבל, לאחר 12...ג:ב4 13. ג:ב4 פ:ב4 14. מהא4 פג2 בא 15. צב1 מלווה באיום 16. רא6+ וגם 15. רא6+ מיד, וזכה] 12...ר:ו3 13. ז:ו3 מבפ8 14. מהא4 גא4 15. ד5 פוו6 16. רח3 פוד7 17. רג6! ח6 18. ב5 תוד5 19. ה:ד5 פבפ6 20. מהב4 רח7 21. א4 רו6 22. א5 פ:ג6 23. ב:ג6! [זה טוב יותר מ־23. ר:ג6] 23...פ:ד5 24. מהב5 צדח8 [או 24...פ:ג3 25. מהא6+ מבב8 26. צב1+ פ:ב1 27. צ:ב1+ ו...מט. במסעו האחרון קיווה טיווויאקוב להמשך 25. מה:ד5 צה5 ו־26...מה:ג6. אבל...] 25. רב6!! וחשחור נכנע שכן לאחר 25...פ:ב6 26. א:ב6 מהב6 27. צא7 או 25...מהה7 26. מהא6+ מבב8 27. צא:ב7, והמט בלתי נמנע.

מאוצר התחבולות

לבן: גולקו
שחור: שורט

תור הלבן

להלן מצב שהתקבל במשחק השני בין גולקו לשורט בדו־קרב ביניהם בניו־יורק.

מסעו האחרון של שורט 1...פב6־ג4? הוא משגה, שהביא מיד לכניעתו לאחר תשובת הלבן. כיצד המשיך גולקו? התשובה בסוף המדור במהופך.

ניצחון במינכן

ואסילי איוואנצ'וק ניצח בתחרות במינכן (קטגוריה 16) בצברו 7.5 נקודות בתשעה משחקים. אחריו: אלכסנדר בליאבסקי ורוברט היבנר 7 כ"א.

סופשבוע בכפר־סבא

בין ארבעה באוגוסט לבין השישה בו יתקיימו תחרויות 'סופשבוע' בשלוש רמות בכפר־סבא. בתחרות הראשית ישתתפו שחמטאים בעלי מד־כושר 2180 ומעלה, ובתחרות ב' – בעלי מד־כושר 1850 ומעלה. ההרשמה עד 15.7.94. ניתן גם להירשם אצל אהוד שחר טל' 09־901612 (רק בערב) או אצל עמירם קפלן 09־981597 (רק בערב).

הישג ליונתן

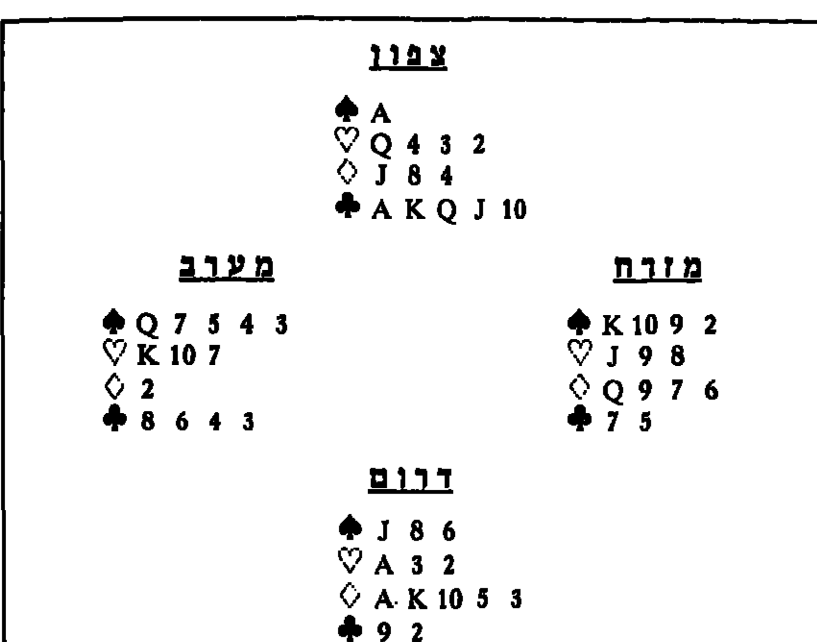
יונתן ופנר, 12, שייצג את ישראל באליפות העולם לנערים עד גיל 14, ברומניה, סיים במקום הרביעי עם 6 נקודות בתשעה משחקים. לאחר שישה סיבובים הוליך יונתן בראש, אך את שלושת המשחקים האחרונים שיחק, כשהוא סובל מהצטננות קשה.

פתרון

בריג' מאת רחל שמיר

זה עובר כל גבול

"הפעם זה באמת עובר כל גבול", אמר כהן לידידו לוי, שנכשל בביצוע החוזה הבא:

צפון
♠ A
♡ Q 4 3 2
♢ J 8 4
♣ A K Q J 10

מערב
♠ Q 7 5 4 3
♡ K 10 7
♢ 2
♣ 8 6 4 3

מזרח
♠ K 10 9 2
♡ J 9 8
♢ Q 9 7 6
♣ 7 5

דרום
♠ J 8 6
♡ A 3 2
♢ A K 10 5 3
♣ 9 2

חילק דרום. צפון־דרום פגיעים.

ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 דיאמונד	פאס	2 קלאב	פאס
2 דיאמונד	פאס	4 בלי שליט	פאס
5 הארט	פאס	6 דיאמונד	פאס
פאס	פאס		

מערב הוביל בספייד. לוי שהפך לכרוז, זכה באלוף ספייד בדומם ועקף בדיאמונד אל העשירית ביד. כשעקיפה זו הצליחה הוא חתך ספייד בדומם ושיחק דיאמונד אל האלוף ביד. בראותו את מערב זורק ספייד, נפלו פניו, כי איבד את השליטה. הוא משך את המלך דיאמונד ושיחק שלושה סיבובי קלאב שאת השלישי חתך מזרח והכרוז זרק את הספייד האחרון מידו. מזרח החזיר ספייד, אותו חתך הכרוז ביד, אולם נאלץ לבסוף למסור הארט להגנה לכשלון החוזה.

"הכנסתי אותך לחוזה יפה ואתה בישלת ממנו דיסה, זה מתחת לכל בקורת", אמר כהן שהיה שותפו של לוי באותו מישחק, "עם קלאבים כפי שמצאת בדומם לא היתה כל בעיה לבצע את החוזה. במהלך השני היית חייב לשחק את הנסיך דיאמונד ובכל מצב לתת לו לעבור גם אם מזרח היה מכסה במלכה. קרוב לוודאי שמזרח היה מחזיר הארט. לאחר הזכיה באלוף הארט היה באפשרותך לחתוך ספייד, למשוך את כל השליטים ולזרוק את כל מה שנותר ללא כיסוי, על הקלאבים היפים בדומם".

"אתה צודק במלוא מובן המילה. זה באמת עובר כל גבול", הודה לוי.

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

איינשטיין בטורקיה

הנושא המשותף של בולי 'אירופה' השנה הן המצאות ותגליות. כידוע. כדי להרגיש את זיקתה לאירופה, בחרה טורקיה באלברט איינשטיין ובמארי קירי לצמד בולים, שיימכרו כרואר עד 1 בנובמבר. ועוד כמה חידושים מעניינים: ארבעה עריכים מתאבנים הונפקו לכבוד המטבח הטורקי, הנחשב לאחד משלושת המעולים ביותר בעולם. הבולים מציגים מאכלים טורקיים טיפוסיים בשלל־צבעים:

מרק, כדורי־בשר, ממולאים ושיש־קבב. בול נוסף תונפק למלאת 40 שנה לרשות־המים הארצית ושני בולים לדואר רשמי.

★

ששה־עשר בולים שונים בגיליון מזכרת אחד הקדישה הרפובליקה המלגשית לציירים מפורסמים ולאחרות מיצירותיהם הידועות ביותר. עניין מיוחד יש לאספני 'יודאיקה' בדיוקנו של רמברנדט, לצד קטע מתמונתו התנ"כית 'קינת ירמיהו'. מעניינת גם תמונתו של הצייר הצרפתי הגדול אויז'ן דלאקרואה, 'ישו בים־כינרת'.

★

סידרה מוצלחת מאוד מבחינה גראפית הקדישה הונג־קונג ליובל ה־150 לכוח־המשטרה במושבה,

המכונה עדיין 'מלכותי' – עד למסירת הונג־קונג לסין העממית בעוד כשלוש שנים. ששת הבולים מראים שוטרים על רקע התנהגות משטרה. בתצלום: שוטר במדים חגיגיים חמוש בתת־מיקלע.

★

גיברלטר הנפיקה שלושה בולים – מפה של ארה"ב וכדורגלנים – לכבוד המונדיאל, למרות שאינה משתתפת באליפות.

★

קטרים ישנים מקשטים סידרה בת שלושה בולים, המוקדשת לרכבות שהופעלו בתקופות שונות באי־המולד (כריסמס איילנד).

★

לשירות הבולאי של ניגריה מלאו 25 שנים. לחצי היובל הוקדשו ארבעה בולים המתארים את פעולות השירות. כן הונפקו שני בולים לרגל 'שנת המשפחה', שהוכרזה מטעם האו"ם.

★

אל תיבהלו, כשתראו ארבעה בולים חדשים של בליז שבאמריקה התיכונה. הפרצופים המפחידים שייכים לעטלפים מקומיים, מהם אוכלי־פירות אוכלי־חרקים, אוכלי־דגים ו... מ וצצי־דם!

★

צרפת הנפיקה בימים אלה בולים לכבוד בית־הדין הגבוה לערעורים, יובל הנחיתה בנורמנדי; כבוד ותהילה למשחררי־צרפת ב־1944; הר סנט־ויקטואר; נוף ארז'נטה־קודז; 100 שנה לוועד האולימפי.

★

500 שנה מלאו בימים אלה לחלוקת־העולם. ביצע את ה'ניתוח' ההיסטורי האפיפיור, שהעביר קו בין תגליות פורטוגל לתגליות קסטיליה. מלכי ספרד ומלך פורטוגל חתמו על 'חוזה טורדסילי־אס', שבזכותו הפכה ברזיל העצומה למושבה של פורטוגל. ברזיל ציינה החודש את האירוע בבול־זיכרון, שמראה את איזבל הקתולית מספרד ואת דון ז'ואן, מלך פורטוגל.

הניאוליתים

קפריסין הטורקית, עדיין תחת אמברגו של כל מדינות העולם, מחזרת עכשיו אחרי התייר הישראלי.

ממתקים, ים, וענטוזים בחמאם

אסי טוחן

צילומים: אסנת קרסנסקי

נסלישת רוקדת בחמאם, והקהל מצטרף

הנוף הנשקף מהסוויטה במלון 'יסמין קורט', קירנייה

מעדנים טורקיים במגוסטה

ארוחה מלאה לזוג תסתכם כאן ב־40 שקל

ל חופשה בצפון קפריסין הטורקית, כאורחת משרד התיירות של הרפובליקה, לא יצאתי עם ציפיות גדולות. לפני שנה כריוק ביקרתי בחלק היווני של האי השכן והזעיר הזה, והתקשיתי להבין על מה המהומה והנהירה הישראלית ההמונית לשם. וראי רק השפה, הרהרתי לי, היא ההבדל היחיד בין הדרום היווני לצפון הטורקי.

וטעיתי, כמה טעיתי. קודם כל, הצפון הטורקי בלתי מתוייר כמעט (רק 40,000 תיירים בשנה), יפה משכנו היווני וזול להדהים. חלקת אלוהים קטנה ובתולית, שעושה עתה מאמצים ניכרים לקיים איתנו קשרי תיירות פעילים.

העולם מחרים

כבר 20 שנה, שיש עליה אמברגו אווירי, כיוון שאף אחת ממדינות העולם לא הכירה בצדקת הפלישה הטורקית לאי ב־74'. בעניין קפריסין, העולם בעד היוונים, ובעד שלטונם באי. מה זה אומר? שלטוס לקפריסין הטורקית אפשר רק מטורקיה – או לפחות לעצור בחניית־ביניים בטורקיה. צרו הזה של האי מבודד ומנותק מהעולם (אפילו דואר ישיר אין לכאן), והקידמה והמערב עוד לא קילקלו את המקום.

עכשיו, אפשר להגיע לכאן בהפלגה ישירה מחיפה לעיר הנמל פמגוסטה, עניין של 100 דולר וכחמש שעות בים, בספינה נוהוגית בת 232 מושבים – משוכת הקאות, שמוכרחים לעבור, כדי להגיע לחלק האי הטורקי.

באי הכינו לי את הסוויטה המלכותית הכי מפוארת, במלון הכי נחשב שלהם, ב'יסמין קורט' בקירנייה. והמלווה הצמוד שלי היה לא אחר מאשר הלדון באלי, עוזר שר התיירות של הרפובליקה של צפון קפריסין הטורקית. באלי נחוש ברעתו להפוך את הצפון שלו ליעד הפייבוריטי של הישראלי הנופש.

מסתבר, שהאזהרה של מנכ"ל משרד התיירות שלנו אלי גונן, ערב חג השבועות, הרסה אותם. גונן, כזכור, קרא לא לצאת לקפריסין הטורקית, משום שלישראל אין יחסים דיפלומטיים איתה. מצד שני, עם הטורקים, השולטים, בעצם, באי, יש ויש יחסים, ולא ברור על מה הרעש. גירסתו של באלי: „זה רק בגלל הלחץ שהיוונים הפעילו על הממשלה שלכם".

שוכחים מהפוליטיקה

אבל כשאני יוצאת לחופשה, ועוד בעיר יפהפיה כמו קירנייה, שצדה האחד נושק לים הכחול, וצדה השני להרי חמש

[...]אצבעות' הגבוהים והמיוערים בצפיפות בירוק־עד, אני [...] את הפוליטיקה מאחור, הרבה מאחור. חוץ מזה, כמה [...] יכולה להיות מדינה, שתושביה אפילו לא נוהגים [...] את מכוניותיהם, ועוד משאירים את המפתחות בפנים? [...] שחציה הטורקי של ניקוסיה משמים, ופמגוסטה היא [...] עייפה. נותר רק להצטער על כך, שמרבית הדילים [...] מתמקדים דווקא בה וב'סאלאמיס ביי', מלון [...] כוכבים ממשלתי ולא־מרשים (298 דולר לזוג לשלושה [...], כולל הפלגה). אבל כשקירנייה שוכנת ביניהן, לא [...] הרבה יותר.

[...]סוויטת החלומות

[...] שם שלושה ימים של שיכרון־חושים. הסוויטה שקיבלתי [...] קורט', היתה למעשה דירה עצומה עם מטבח לבן גדול [...] היטב בכלי בישול יפהפיים, למקרה שחדוות הבישול [...] אותי שם. בחדר המגורים רחב־המימדים ניצבו שולחן [...] גדול ומהודר, כורסאות בהירות, ותחם אותו חלון פנורמי [...] היו שם גם שני חדרי שינה גדולים, ושני חדרי אמבטיה, [...] מרפסת שמשקיפה לגינת פרחי היסמין, שגשרי עץ חוצים [...] ביכותיה.

[...] הכיכרות שבגינה נוהגים עשירי המקום לערוך [...] קיציות רבות רושם. והיה לנו מזל גדול, כי בלילה [...], יכולנו לצפות ממרומי הסוויטה בחתונה קפריסאית־[...] מסורתית שהתקיימה שם בגן. אין להם חופה, אבל יש [...] ותן חנוט בחליפה, שעומדים ומקבלים את שורות [...] והמהודרים. ואלה מצמידים, איש איש בתורו, תכשיטי [...] יקרות לכלה, ושטרות כסף לחתן. הכל גלוי לעין, [...] אין שם תקומה.

[...] פינוקי המלון היו גם בריכה גדולה, וחוף ים פרטי [...], שאת מיטות השיזוף שלו ממלאים בעיקר תיירים [...] גרמניים (שאגב מגיעים בטיסות ישירות, שעקפו את [...] בנגיעת גלגלים קלה, 'טאץ' דאון', בשדות התעופה [...]) ונערות רוסיות חטובות וחשופות במיוחד, שבלילה [...] שואו סטייל קברט במועדון הלילה המקומי. ואחרי כל [...] כמים, מאוד נוח לנצל את שירותי המספרה הזולה [...] שיש להם שם. רק 10 שקלים לתספורת או לפן, ואחלה

[...]אפשר גם בווילה

[...] של שלושה לילות במלון ההדור הזה (כולל ההפלגה) [...] ב־518 דולר לזוג (798 ל־7 לילות). אבל זו באמת [...] הכי יקרה באי. נופש ב'אקפולקו קלאב', למשל, [...] נופש בדירוג שלושה כוכבים, יסתכם ב־298 דולר [...] לשלושה לילות, כולל ההפלגה (398 דולר לשבעה לילות). [...] וילאג'", בהרי בלאפייס המיוערים מעל קירנייה, [...] לשכור וילה מפוארת לשבוע, ב־599 דולר (כולל [...]), למשפחה בת ארבעה נפשות. לכפר הנופש הזה יש [...] עוצר נשימה, שמשקיף למפרץ החוף, אוויר הרים צלול [...] כיפית – תנאים שהופכים אותו ליופי של מקום [...] בו.

[...]תשכחו מקניות

[...], כשריד אחרון לקולוניאליזם הבריטי, נוהגים בצד [...]. אם אין לכם בעיה עם זה, האפשרות הכי זולה היא [...] שם רכב (כ־20 דולר ליום). כדי לא לתעות בדרכים, [...] לנוע שם במוניות (מונית צמודה ליום – כ־60 דולר). [...] לעלות למבצר סנטילריון, שנבנתה בצמרת הר [...] במאה ה־10, ואפשר לשוטט בעיר הטורקית העתיקה [...] של ניקוסיה ולהציץ בחיילים היווניים מאחורי [...] הברזל. כדאי גם לרכוש חלבה מהמשפחה שיושבת שם [...] מאז 1881, ועדיין מייצרת אותה על טהרת החומרים [...], בלי תוספות מלאכותיות – הקפדה שניכרת בכל [...]. מכבי העיצוב יכולים לרכוש שם ב־4 דולר בלבד משפכי [...] שנמכר במחירי־עתק בחנויות־העיצוב של שינקין [...]. חוץ מזה, אין מה לקנות שם, אז אפשר להירגע [...] הקניות.

[...]טרקטורונים באים

[...] לסייר, אפשר להעפיל גם לטירה שבהרי קנטרה, [...] בכפר יקשי אצל אורגות השטיחים המקומיות. מסלול [...] ארוך ומייגע, שכמעט כל ישראלי עובר בו במסגרת [...], יום ישראלי אף הביא לשם טרקטורונים. ואני מתקשה [...], למה בכלל לטרוח לדרוש בנופים יוקדי החמה האלה, [...] את היום כלו"ז מתיש. באי עם אקלים חמים (אבל [...] רביק מאצלנו), ההערפה הברורה שלי היא לכשרגב [...] השיזוף, ארוחות מזה עשורות, ואחר־צהריים של [...] בין השבילים הצרים בכפרים, חלבנום שבהרים [...], יותר מזה לא צריך כלום.

[...] בריח מנטה

[...], גם בחלק הטורקי שלה, פותחים כל ארוחה במבחר [...] של מזה, מיגוון סלטים עשיר. בין המנות החמות

הכלולות במזה, תמצאו גם גם פרוסות גבינת חלומי בגריל. המקומיים יודעים להבחין בעיניים עצומות, בין חלומי תעשייתי לחלומי תוצרת בית, שרוכשים אצל גבנים מקומיים. בקירנייה, הכתובת הכי מומלצת להצטיידות בחלומי, לפני שחוזרים לארץ, היא במחלבה בחצר של מסעדת 'בועז' (כ־ Bogazkoy טלפון: 2346496).

בניגוד למצופה מחופיה, קפריסין איננה מקום לסעוד בו דגים טריים. מימיה העמוקים דלים בדגה, ומרבית הדגים מיובאים לכאן מטורקיה. חובה לבקר בנמל העתיק של קירנייה בלילה, כי המראה קסום, אבל לא מומלץ לאכול במסעדות הדגים המאכזבות שלה. המסעדות הטובות מצויות דווקא למעלה, בהרים.

האוריינטציה של המטבח הקפריסאי נוטפת בשר ועשירה בכולסטרול. (בשישליק שלהם החלק הכי מובחר הוא השומן הטרי). עיקר התמחותם בבשרים על האש, לרוב על טהרת הכבש והטלה. הקבב והשפטלי (קבב מעורבב בעלי מנטה ופטרוזיליה קצוצים, ועטוף במעי דק) שלהם משובחים במיוחד.

איפה אוכלים

בעזרתו של מתין שארי, בעל משרד נסיעות מקומי שרמנטי ובקיא בחיים הטובים, הגעתי אל מסעדת הקבבים „הכי טובה" בקירנייה, המסעדה של עריף, שפועלת כבר למעלה מ־20 שנה בחצר הבית שלו בהרים. קוראים לה 'Tepebasi' (טלפון: 52380), היא פתוחה רק לארוחות ערב והבעלים שלה מגלגל את הקבב בין ידיו. בגן אפוף ריחות יסמין, שמשקיף לעיר למטה, אכלנו שם ארוחה מענגת במיוחד, שכללה מבחר מזה וקבבים עסיסיים, שהמקומיים נוהגים לטפטף עליהם כמויות נדיבות של מיץ לימון. התענוג הסתכם כ־40 שקל לזוג, כולל יין ומנות אחרונות.

אבל המקום הכי קסום באיזור לסעוד בו בלילה הוא, ללא ספק, מסעדת 'קיבל' (טלפון: 8157531־3), שנמצאת בחצר מנזר בילאפס בהרים. גם כאן מגישים את אותו אוכל קפריסאי משובח ברמת מחירים דומה, אלא שהסעודה היא בחדר־אוכל פרטי, ששריון אבירים מפאר אותו, והעיניים צופות אל מנזר יפהפה, שבין קשתות הפטיו שלו מורקסים עצי ברוש גבוהים וגאים. ביולי־אוגוסט, סיפרו לי, נערכים שם גם קונצרטים.

נסלישה המהממת

ואי־אפשר להיות בקפריסין הטורקית, בלי לבקר בחמאם טורקי מסורתי. והמלה האחרונה שם עכשיו היא הופעה של רקדנית בטן מענטזות, ממש תוך כדי קירצוף הגוף בספוג קשה. חמאם של מלון 'פאלאס ביץ'' בפמגוסטה התגלה כחריש ונקי ביותר. הוא מעורב, נשים וגברים ביחד, ואת כולם מציידים שם באותה יריעת־בד משובצת – רק שהנשים מתבקשות להתעטף בה מקחזה מטה, והגברים מהמותניים ומטה.

התיישבנו על ספסלי השיש, הצמודים לכיורים קטנים, מצויידים בליפות לקירצוף ובקערות נחושת למזיגת המים החמים על הגוף. ואז פרצה פנימה נסלישה – שחורה, אקוושית ושופעת איברים, עלתה עם עקביה הגבוהים על במת השיש הרטובה שבמרכז החמאם, ורק אלוהים יודע, איך הצליחה לענטז ביציבות מבלי להחליק שם על הרצפה. בבגדים זהובים ומינימליים ניענעה את ביטנה ואת שריה, לצלילי מוזיקה טורקית קולנית. המהדרין, סיפרו לי, אפילו מביאים לחמאם נרגילה וצופים בריקוד אגב אכילת בננות (ודרכים מוזרות להתענג, יש להם שם). הריקוד שלה נמשך כחצי שעה, עד שהיא נטפה כולה מים. אין ספק, בילוי אחר ומהנה ביותר. מה גם, שעורי התנקה פלאים תוך כדי ההופעה.

בילוי בחמאם (ויש שם כמעט בכל מלון) עולה כ־3 דולר, ואת רקדנית הבטן צריך לתאם מראש.

הסיום המתוק

ולפני שאתם עולים על האונייה חזרה לארץ, עיצרו לרגע בחנות העוגות והממתקים הכי טובה באי – בפמגוסטה. הם מחזיקים שם את מבחר הבקלאוות והרחת־לוקום הכי גדול באיזור, ובלעדיהם אי־אפשר לחזור לארץ. הטעם עולה בכמה דרגות על הקונספציות הארוזות המוכנות, והם נוהגים לארוז את ממתקיהם הללו באריזות הדורות. קוראים לחנות 'Petek Pastaneleri' (טלפון: 036־64870), והיא קרובה מאוד לנמל. (כתובת: Yesil Deniz Sokak מס' 5). יש להם גם מלבי מצויין במבחר טעמים (טבעי, שוקולד, פירות ואגוזים), והמחירים כאן כל־כך זולים, שאפילו קשה לתרגם אותם למונחים ישראליים. אחרי הכל, כמה יקרה יכולה להיות מדינה, שבה דולר אמריקני אחד שווה 35,000 לירות טורקיות?

> הדיל שפן ומענג במיוחד, בתנאי שלא מתמקדים בדיל זול בפמגוסטה, ומדלגים ישר לקירנייה ולהרים. פרטים נוספים אפשר לקבל במרכז המידע של צפון קפריסין הטורקית, כיכר אתרים, תל־אביב, 5225229, 03־5271131.

ט"ו בתמוז תשנ"ד 24.6.94 7 ימים

תאומות המיליונים

במי חושק פרינס, ממי חוששת ברברה וולטרס, ועם מי מתיידד יו הפנר

את מישל, הקטנה והמקסימה בבנות המשפחה בסידרה 'צער גידול בנות', משחקות התאומות מרי־קייט ואשלי אולסון. בכל פרק משתתפת אחת מהן, כדי להקל על השתיים בנות השבע, והן מקבלות 35 אלף דולר לפרק. את אחותן ג'ניפר בסדרה משחקת ג'ודי סוויטין בת ה־12, והיא מרוויחה בעבור כל פרק 27 אלף דולר. לעומתן, לילד שמשחק את הבן של רוזאן בסדרה שלה קוראים מייקל פישמן, גם הוא בן 12, אך מרוויח רק 20 אלף דולר לפרק. ממש לזור.

מרי־קייט ואשלי אולסון

השחקנית שון יאנג בת ה־35 עכשיו בהריון, והיא אוכלת רק מזונות מסוימים ועושה תרגילים מיוחדים, כדי שעוברה יהיה גאון. שון נשואה לזמר־שחקן בוב לוז'אן, ושניהם מתגוררים באריזונה, בעיקר בגלל שאף אחד לא סובל אותה בהוליווד.

כשקולגות ערכו אירוע הצדעה לשדרנית ברברה וולטרס, סיפרה כוכבת התקשורת שפעם היה לה סיוט שיפטרו אותה ויתנו את הג'וב למרפי בראון. זה כמובן הצחיק מאוד את קנדיס ברגן, והיא הרגיעה את וולטרס ואמרה לה שהיא בסך־הכל שחקנית ואין לה שום חלומות להיות עיתונאית.

אמה סאמס זכורה לחדי־הזיכרון שבינינו כפאלון השנייה ב'שושלת'. גם חייה האמיתיים היו רצופי בעיות, כשהתחתנה עם עורך־דין פקיסטני בשם באנזי נאג'י והתגרשה ממנו אחרי פחות משנה. ובכן, עכשיו בגיל 33 היא מתחתנת בשנית, גם כן עם עורך־דין, אבל לא פקיסטני, ושמו טים דילון. נראה כמה זמן זה יחזיק.

אחרי שרוב החבורה של 'בוורלי־הילס 90210' התחתנו, החליט גם ג'ייסון פריסטלי לנסות את העסק. הוא וחברתו כריסטין אליס מבטיחים להתחתן בקיץ הקרוב.

הזמר תום ג'ונס הוא בן 53, ורק עכשיו נזכרו לספר לי שהוא בוגד באשתו לינדה עם בחורה בת 20 בשם ניקול חול. הקטע הוא שתום בוגד בלינדה מיום החתונה שלהם, שהיה לפני 37 שנים. אני בטוחה שאשתו לא מנידה עפעף, כי בסרט הזה היא נמצאת שנים.

לניקי טיילור, דוגמנית־העל בת ה־19 אין הרבה דאגות בחיים. אפילו העובדה שתעלתה לאחרונה חמישה קילו לא מטרידה אותה. „סוף סוף יש לי חזה", היא אומרת באופטימיות. ואני אומרת: לא כדאי לך להמשיך ככה, מותק.

ניקי טיילור

פרינס שם את עינו על קלאודיה שיפר כבר לפני המון זמן, ובכל פעם שהוא צלצל כדי לחזור אחריה, היא דחתה אותו בנימוס. כמה שהיא יותר דחתה אותו, הוא יותר רצה אותה, כמובן. בקיצור, לפני שבועיים הוא פגש בה סופסוף באיזה כנס של מוסיקאים במונקו, אבל היא היתה לצדו של ארוסה דייויד קופרפילד. פרינס החליט לנסות את מזלו שוב, אבל דייויד תקע בו מבטים מזרי־אימה, וקלאודיה לא רצתה אפילו להביט בו. פרינס לא מבין איך אשה מסוגלת להגיד לו לא. אני דווקא כן מבינה.

פרינס

לייל לאבט נרדף על־ידי עיתונאי צמא סקופים, שרצה לברר אותו את מצב נישואיו לג'וליה רוברטס. לייל לא רצה לדבר עם העיתונאי, אך הכתב רדף אחריו בכבישי טקסס. באחת התחנות שלייל עשה, חנה העיתונאי ממש אחריו ולייל העצבני הכניס לרוורס במקום לדרייב ופגע במכוניתו של הכתב. זה עלה ללייל 500 דולר, והעיתונאי יצא ללא סקופ.

הקומיקאי ג'רי סיינפלד לומד לנהוג במכוניות מירוץ. מסתבר שיש בית־ספר מיוחד לזה בסונומה שבקליפורניה. הוא מאיים להפוך לנהג מירוצים.

הג'יק ג'ונסון ואשתו קוקי עומדים לאמץ תאומים בני שמונה, שהוריהם נהרגו בתאונת דרכים. כל הכבוד לזוג הזה.

טד דנסון רצה להתחתן עם מרי סטינברגן חברתו, אבל הבן שלה מנישואים קודמים הטיל וטו על החתונה, ובני־הזוג צייתו. אבל מה, טד פתח במסע התחנפות לצ'רלי בן השמונה והצליח לו. מרי וטד מתכננים חתונה באוגוסט, והילד אומר אמן.

מישל פייפר נבחרה לככב בסרט 'אויטה', תפקיד שאותו רצו רבות וטובות כמו מדונה ואחרות, עד שיתחילו הצילומים, היא לוקחת שיעורים בפיתוח קול, כי 'אויטה' זה מחזמר, ואמנם מישל שרה, אבל היא צריכה לשיר יותר טוב.

מישל פייפר

מעניין למה החליט יו הפנר מו"ל 'פלייבוי' להתיידד כל־כך עם ג'ון באבט, ההוא שאשתו חתכה לו. הפנר הזמין את הגבר המפוקפק ההוא לשלוש ארוחות ערב, לסרט ולתחרות איגרוף. מה מאחד בין השניים? אני שואלת.

כשרוזאן התחתנה עם תום ארנולד, הם חלמו ותכננו לבנות את בית־החלומות שלהם במדינת איווה. הם רצו 22 חדרים, 14 חדרי אמבטיה, חדר הקרנות פרטי לסרטים וקרוסלה בחצר, והארכיטקטים עמלו על תבניות מתאימות. עכשיו, כשהם נפרדים, הלך החלום והלכו התכניות.

הצדעה למצויינות במשק

מפעל ההצדעה למצויינות במשק מתקיים מאז שנת 1992 ביוזמת אלול- המכון הישראלי לסקרי דעת קהל, במטרה להביא לתודעת הציבור הישראלי את הצורך בניהול איכותי ולעודד הצטיינות במשק. הבלטת המצויינות באה לידי ביטוי בכלי התקשורת באמצעות כתבות תדמית והודעות לעיתונות. להלן לקט קטעי עיתונות שפורסמו על מנהלים ויזמים שזכו בפרסי עידוד והוקרה מטעם אלול - המכון הישראלי לסקרי דעת קהל ופורום המנהלים.

Prizes awarded to 30 managers

קצרצרים

הושקו אותות "נבחרי השנה במשק" בתחומי הבנייה

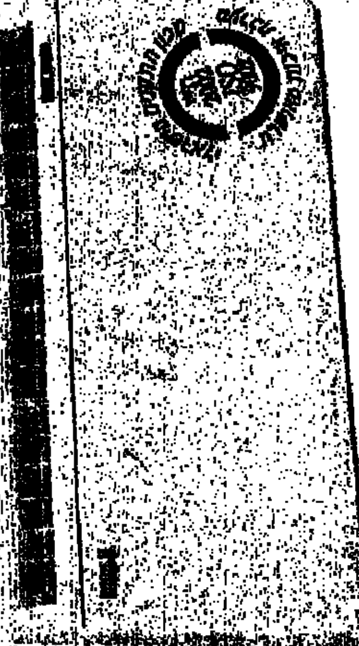
פרס לוסים גאון על תרומתו לייצוא הישראלי

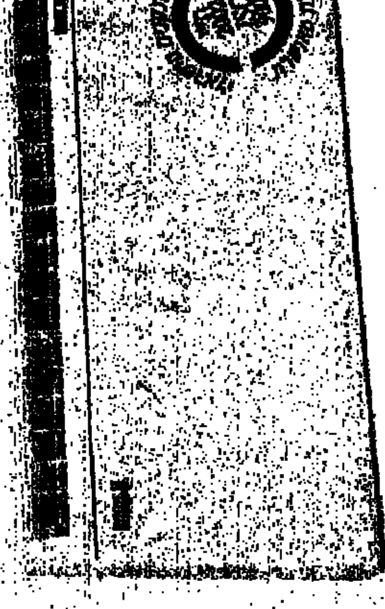
מכון אלול העניק לבנק לאומי את אות השירות במופת

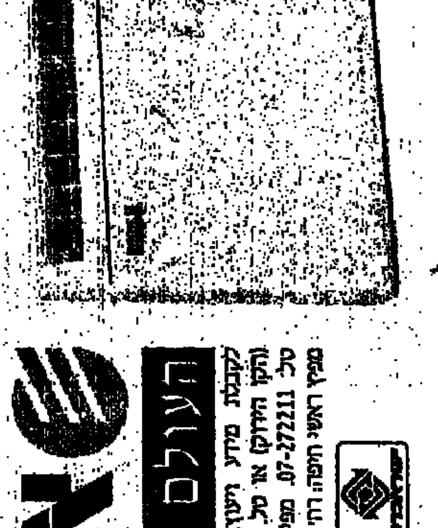
מוסף מיוחד לקידום איכות הניהול והמצויינות בישראל 94

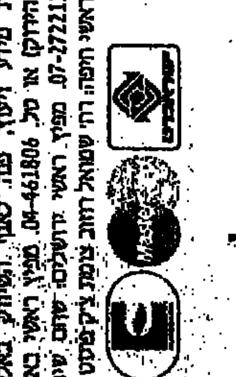
הופק ואורגן ע"י אלול - המכון הישראלי לסקרי דעת קהל (1990) בע"מ

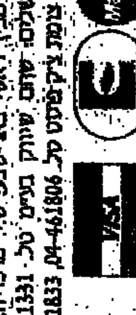

המצויינות ערובה להצלחה כלכלית

פרסי המצויינות בניהול וביוזמות אשר הוענקו השנה ע"י מכון אלול ממחישים את החשיבות הלאומית לנושא המצויינות.

כלכלנים ומומחים בינלאומיים הביעו דעתם בפורומים כלכליים שונים, כי המשק הישראלי יוכל להגיע לעמצאות כלכלית עד סוף המאה באמצעות שיפור שיטות ניהול, הקפדה על איכות המוצר ועידוד המצויינות.

פרסי המצויינות שהוענקו השנה לזוכים מהווים תמריץ חשוב משום שהם נותנים הכרה לאומית לאלו שעמלים כל השנה בדרך כלל באפרוריות כדי לקדם את עיסקיהם ובדרך זו לקדם את הכלכלה הישראלית.

המערכת הכלכלית הגלובאלית נכנסה לעידן של כלכלה חופשית של סחר חופשי בין מדינות. במצב החדש ישרדו אלו אשר יצליחו לממש את יתרונם היחסי ולייצר את המוצר הטוב ביותר במחירי עלות הנמוכים ביותר. מקובל לחשוב שבכלכלה מודרנית אוטומטיזציה של תהליכי היצור והחלפת בני אדם ברובוטים הם המענה לבעיות הכלכליות של ימינו, אולם אין לשכוח שהאדם מאחורי המכונה, הוא הסיבה העיקרית להצלחה. היום יותר מתמיד יש לגורם האנושי השפעה מכרעת בפיתוח המשק. ניהול נכון ויעיל של המשאבים וגורמי היצור, הם המפתח להגברת קצב הצמיחה במשק. יכולתו של המשק הישראלי לעמוד בתחרות הבינלאומית, מושפעת במידה רבה מאיכות הניהול והשאיפה למצויינות של הפרטים.

השנה הוענקו פרסי המצויינות והניהול בשמונה תחומי פעילות עיקריים שהם הענפים המובילים בעידן כלכלת השלום: בינוי ותשתית, תיירות, תעשיית המתכת, תקשורת ואנרגיה, אופנה וקוסמטיקה ושרותים פיננסיים.

במוסף זה ישנו תיאור של פעילותם העיסקית של הזוכים בפרסי המצויינות, אשר יכולים להוות דוגמא לעשייה נכונה למצויינות בניהול וביוזמה בכלכלה הישראלית.

ישראל עומדת על סף תקופה חדשה - עידן השלום במזה"ת.

המשק הישראלי זקוק לשידוד מערכות והיערכות מחודשת לנוכח התפתחויות הצפויות באזורינו. כדי שישראל תתפוס את מקומה הראוי כמשק מוביל במזה"ת, עליה לממש את יתרונה היחסי באיכות ההון האנושי שלה. מטרה זו ניתן ליישם באמצעות עידוד המצויינות וטפיחה על שיכמם של היזמים והמנכ"לים המצטיינים, כדי שישמשו דוגמא ומופת לאחרים.

מבצע התצדעת למצויינות אמור לעודד מגמות אלו במשק הישראלי.

ספר הפרויקטים הישראלי יוצא לדרך

ספר הפרויקטים הישראלי לשנת 1994 יופק לקראת הועידה הבינלאומית לשיתוף פעולה עסקי במזרח התיכון, שתתקיים בחודש דצמבר שנה זו, בקהיר, ביוזמת נציבות האיחוד האירופי. לועידה מתוכננים להגיע כ-6,000 אנשי עסקים מהמזרח התיכון, מאירופה, יפן וארה"ב.

ספר הפרויקטים ישמש כלי עזר למשקיעים ויזמים מחו"ל ומהמזרח התיכון, למימוש התכניות והפרויקטים הכלכליים המתוכננים בעידן כלכלת השלום.

הספר יאגד לראשונה בישראל מידע מקיף על אישים, יזמים וחברות מובילות בענפי התשתית, נדל"ן, פיננסים, תעשיה ותיירות, שלהם נסיון מוכח ביזום, הקמה וניהול פרויקטים בישראל.

השינויים הצפויים בכלכלת המזרח התיכון והציפיות להתפתחויות חיוביות בעקבות הסכמי השלום, גרמו למימוש תכניות רחבות היקף, להקמת פרויקטים בתחומים שונים בישראל בעיקר בתחומי התשתית, התיירות והתעשיה. בשנה האחרונה ישנה התעניינות רבה מצד משקיעים זרים, הרואים בישראל פוטנציאל לצמיחה כלכלית חסרת תקדים לאחר חתימת הסכמי השלום.

לנוכח שפע התכניות בארץ וההתעניינות הגוברת של משקיעים וחברות רב לאומיות בישראל, יש צורך בכלי אינפורמציה חדש שיאגד מידע מקיף ומעודכן של האישים והגורמים במשק הישראלי שהינם בעלי נסיון בתכנון, ניהול והקמת פרויקטים בתחומים השונים כגון: בניה ותשתית, תיירות ותעשייה.

ספר הפרויקטים הישראלי יופץ בין באי הועידה הכלכלית לשיתוף פעולה עיסקי במזרח התיכון ובין יזמים ואנשי עסקים מהארץ, מחו"ל ולבורסות בארץ ובעולם, ביניהם חברות השקעה זרות.

מנהלי פרויקטים, יזמים וחברות המעוניינים להופיע בספר הפרויקטים מתבקשים לפנות אל:
המכון הישראלי - רח' בן יהודה 246 תל-אביב, 62489
ת.ד. 6561 ת"א 61064,
טל': 03-5444850, פקס: 03-6051364

אלול – המכון הישראלי לסקרי דעת קהל בע"מ
בן יהודה 246 תל-אביב, טל': 5444850, פקס: 6051364
עורך אחראי: אריה שטילר, מנהלת הפקה: ריקי ברהום

סלמן קדמאני בחזית הקידמה

יוחנן צוק

עבודה קשה, מילה של כבוד ודאגה לקהילה הם שלושת המאפיינים הדומיננטיים של סלמן קדמאני, תעשיין המתכת הדרוזי המשגשג.

סלמן קדמאני הוא אחד התעשיינים הבכירים בישראל והוא גם אחד המעניינים שבהם. הוא נצר למשפחה דרוזית דלת אמצעים, שעשה את עושרו הרב בעשר אצבעותיו ובהרבה עבודה קשה. היום הוא חולש על חברה מצליחה שבתשעה החודשים הראשונים של 1993, הגיעה למחזור מכירות של 22.6 מיליון שקל ולרווח נקי של 8.3 מיליון שקל. 25% יותר מהרווח הנקי בתקופה המקבילה שנה קודם לכן.

הצלחתו הכלכלית ותרומתו לקידום הכלכלה והתעשייה בצפון הארץ הבעייתי בכלל, ובקרב העדה הדרוזית, בפרט, הפכו אותו לדמות מוכרת בחוגים העיסקיים בישראל ובקרב תושבי הצפון. בקרב העדה הדרוזית הוא הפך לדמות נערצת, ממש אגדה ההולכת על שתיים. ולכן, אין זה מפתיע שזכה בפרס המצויינות בניהול, שהוענק ע"י חברת אלול-המכון הישראלי לסקרי דעת קהל.

מה הרגיש כשעלה לדוכן הכבוד וקיבל את הפרס מידי פרופ' שמעון שטרית, שר הכלכלה? כיצד הוא מסביר את הצלחתו בתחום העיסקי? -

"כשקיבלתי את הפרס, חשבתי על כל אלו שסייעו לי להגיע לפסגה והאמן לי שהיו הרבה כאלו. כשאני מביט אחורה ומנסה להסביר את ההצלחה העיסקית של החברות שלי, אני סבור שמילת המפתח היא עבודה קשה, שמירה על איכות ועל רמת מחירים סבירה. אבל מעל לכל - העמידה "על המילה", כי זה דבר שיוצר אמינות שהיא אחד הדברים החשובים ביותר בעשיית עסקים".

ואכן, האמינות והשמירה על מילה של כבוד הם אחד המאפיינים הגדולים ביותר של האיש וכשמדובר על אימפריה גדולה בת כמה עשרות מיליוני שקלים, זה אומר הרבה.

את דרכו המקצועית התחיל קדמאני בגיל 14, עת נשלח לחתחנך בקיבוץ נחשונים, שם למד את מקצוע המסגרות. בגיל 17 עבר לעבוד אצל קבלן לעבודות ברזל בים המלח ובגיל 23 כבר היה למנהל עבודה, החולש על כ-100 עובדים ובתוכם מהנדסים וטכנאים. כשצבר לדעתו מספיק ניסיון מקצועי וניהולי, החליט להקים עסק פרטי. הוא הפך לקבלן עצמאי ובזכות השם הטוב שהספיק לרכוש לעצמו. לקוחות זרמו אליו במהירות. הוא ביצע עבודות גדולות בבתי הזיקוק בחיפה, בקו צינור הנפט אילת-אשקלון (קצא"א), במכרות תמנע ועוד. אחת מגולות הכותרת באותן השנים היתה הקמת חוות הדלק באבו-רודיס.

בכל העבודות שביצע כקבלן משנה וכקבלן לעבודות מתכת, הקפיד כל הזמן על טיב המוצר, על עמידה בלוח זמנים, על העיקרון ש"הלקוח הוא מלך", על סבלנות ועל חתירה למטרה שהציב לעצמו, על כך הוא ממשיך להקפיד גם היום.

פריצה לשוקי יצוא

בשנת 1971, עם הרבה מאוד נסיון, החליט סלמן קדמאני להפוך מקבלן של עבודות מתכת לתעשיין בעבודות מתכת וקונסטרוקציה. יחד עם בני משפחה אחרים איפוא, הקים את מפעלי מתכת קדמאני בע"מ. בהקמת המפעל הוא שילב שני יעדים עיקריים: הרצון להקים מפעל תעשייתי משלו והרצון לקדם את העדה הדרוזית מבחינה כלכלית.

בשני יעדים אלו הוא הצליח מאוד: חברותיו מבוססות ומשגשגות. אמנם, כמו מפעלים רבים בארץ הוא ידע קשיים רבים, אך קדמאני ידע להתגבר עליהם ולשוב מחדש למירוץ. במובנים רבים, הוא גם היה החלוץ בראש המחנה הדרוזי, בדרך לקידמה כלכלית.

הקמת מפעל המתכת בירכא הפכה אותו לא רק לאיש עסקים ישראלי מצליח, אלא גם לדמות כלכלית בינלאומית. חברותיו מתחרות כיום על חוזי עבודה בחו"ל, ניגשות למכרזים ואף זוכות. מפעלי קדמאני ביצעו עבודות עבור חברות גרמניות ואמריקאיות. בנו עגורני ענק בנמל אנטוורפן בבלגיה, בנו פרויקטים הנדסיים מסובכים עבור חברות מאוסטרליה, פינלנד ושוויץ. מתוך כך, מפעלי קדמאני הפכו למומחים גדולים בייצור עגורנים גדולים לנמלי ים, הקמת מתקנים להתפלת מי ים, יצור מתקנים לתעשיה כימית ופטרוכימית, יצור מתקנים ומבנים לתחנות הכח מסוגים שונים.

קשר הדוק לקהילה

למרות הצלחותיו בתחום הכלכלי, קדמאני נשאר קשור לקהילה שממנה צמח והוא מנסה לסייע כמיטב יכולתו לפיתוח החברה הדרוזית. הוא יזם הקמת מפעלים בתוך הכפרים הדרוזיים, כדי לאפשר לאישה הדרוזית לצאת לעבודה. הוא דוחף צעירים לצאת ללמוד ולהשתלם, על מנת שישתלבו אחר כך בפרוייקטים כלכליים.

את מה שהוא מטיף, הוא מקיים כהלכה במשפחתו. כל בניו הבוגרים הם אקדמאים ואחד מהם אף למד באוניברסיטת קיימברידג' היוקרתית.

האימפריה הכלכלית של קדמאני כוללת לא רק את מפעלי המתכת, אלא גם חברה לבטון מוכן, מתפרות ושורה של מפעלי תעשייה זעירה אשר יוצרים מאות מקומות עבודה לבני העדה הדרוזית.

"התעשייה היא הגורם החשוב ביותר במשק הישראלי. משום שעל גבה נוכל להגיע לצמיחה כלכלית ולעצמאות כלכלית", הוא אומר. "בעידן המודרני, התעשיין חייב להתמודד עם גורמים רבים. הוא חייב להיות מודע לשינויים טכנולוגיים ולהשתדל ליישם אותם במפעליו. אני דואג שמפעליי יהיו מצויידים בטכנולוגיה המתקדמת ביותר, שכן בדרך זו אפשר להגיע גם לאיכות וגם לעלויות יצור נמוכות.

אני מאמין גדול בטכנולוגיה, כי אני חושב שרק ע"י יישום אופטימלי של החידושים הטכנולוגיים, עלולה התעשייה הישראלית להתחרות עם מתחריה בעולם", מסכם קדמאני. כתעשיין בכיר בקהילת העסקים הישראלית, הוא אכן שוקד, עם יתר חבריו, להביא את התעשייה להתודעה הציבורית ולקדם אותה לעבר המטלות של שנות האלפיים.

בנק לאומי: שרות לשביעות הלקוח - יעד אסטרטגי

מאת: יצחק ליס

אבי זלדמן מנהל החטיבה הבנקאית: הסניף הפך להיות החלק החשוב והמוביל בפעילות בנק לאומי * השרות את החוליה המהווה המרכזית בתהליך בחירת הבנק ע"י הלקוח.

שלם העסקים, בארץ כמו בעולם, נערך לקראת שנות ה-2000, משקיע הרבה מחשבה ומשאבים בטכנולוגיה מתוחכמת ובשיטות ניהול מתקדמות.

בנק לאומי אין מסתפקים בכך ומוסיפים תשומת לב מיוחדת לנושא חשוב, מרכזי ומוביל בפעילות הבנק - השרות ללקוח. כתוצאה מכך, מתמקדת הפעילות של עובדי הבנק, ברמות השונות, בהשגת מטרה מרכזית וחשובה - על הלקוח להיות שבע רצון מהשרות שהוא מקבל בבנק לאומי ובכך יש לסייע לו במימוש רצונותיו במעשה ובעצה.

הבנקאות משתנה

אבי זלדמן ראש החטיבה הבנקאית בבנק לאומי: "הבנקאות משתנה בקצב מסחרר. השוק היא תובעת מעובדיה ידע ומקצועיות ברמה גבוהה ומאידך קיים דמיון בין המוסדות הבנקאיים. לפיכך, אין ספק, כי החוליה המרכזית המשפיעה על הלקוח בהחלטתו באיזה בנק לבחור - היא טיב השרות".

המערכת המיוחדת של בנק לאומי לשיפור השרות ללקוח מתחילה במנכ"ל וחברי ההנהלה ומגיעה לעובד הזוטר בסניף. שעל-כן הפך הסניף לגורם המרכזי, החשוב ביותר, המקום לעברו ממוקדת פעילות הבנק, אותו מטפחים ובו משקיעים.

"המהפכה התחוללה" אומר אבי זלדמן, "הסניף הפך לחשוב ביותר, והפוקוס מתמקד בו". במסגרת תפקידו, כראש החטיבה הבנקאית, מופקד אבי זלדמן על פעילות הסניפים בבנק. לדבריו, שרות טוב בבנק מתחיל בניהול יחסי אנוש משופרים בין ההנהלה לעובדים. יחס של אכפתיות, שכות המקרין ומשפיע על העובד ועל התייחסותו ללקוח.

שרות בנקאי טוב

זלדמן מציין, כי ניתן לאבחן את המרכיבים הבולטים בשרות הבנקאי הטוב. כך למשל, חשיבות רבה לשרות האישי והאנושי ללקוח.

בבנק לאומי מצפים מהעובד, כי ישכיל לפתח גישה פוזיטיבית בפגישתו היום יומית עם הלקוחות. קוראים לו לגלות איכפתיות ופרגון, לראות בכל לקוח ולקוח עולם ומלואו, שיש לשרת אותו באופן אישי עם הרבה סבלנות ותבנה, תוך כוונה לסייע בידו לקבל את מבוקשו. ביותר המציתיות - יש לגרום ללקוח להיות מרוצה".

כחלק ממדיניות זו, מנחים את העובד להימנע משירות מתנשא, מנוכר, עויין, מזלזל ולא אכפתי.

נתינה ערך חשוב

אבי זלדמן: "הנהלת בנק לאומי נוקטת בדרך של יחס אנושי ואישי כלפי עובדיה; אנו מאמינים כי אוירה רגועה ואנושית ביחסי העבודה יוצרת אווירה חיובית דומה כאשר מטפלים בלקוח. זו הדרך המגבירה את המוטיבציה של העובד לספק לו את מבוקשו.

לצד זאת, אנו אומרים לעובדים - אנו מעריכים מאד את מי שמסוגל לתת, לתרום.

אנו רואים בנתינה ערך חשוב הגורם ללקוח להנות ולא פחות מכך - מעניק תחושה טובה למעניק".

כחלק מהמערכה לשיפור השרות, פועלים בבנק לאומי לביקוס ההתנהגות האדיבה והמקבילות הפנים במגע עם הלקוחות.

לצד כל אלה ממשיכה ההנהלה להשקיע בהעלאה מתמדת של הרמה המקצועית של עובדי הבנק, משקיעים בהכשרתם המתמדת ומעמידים לרשותם טכנולוגיות מתקדמות, כל זאת כדי שיוכל העובד, בעל הידע, להתאים ללקוח את המוצר המתאים לצרכיו בנתונים העומדים לרשותו ובהתאם לשאיפותיו ולאפשרויותיו.

במסגרת ההתארגנות חילק הבנק את השרות ללקוחותיו לקבוצות, עפ"י היקף הפעילות של כל לקוח ולקוח. מול כל קבוצה מוצבים עובדים בעלי הכשרה מתאימה שהתמחו בהבנת צרכיהם, להם ידע מקצועי ומיומנות מעשית, המאפשרים להעניק להם את מאוויהם ביעילות ובמחיר תחרותי.

על פי ההיערכות החדשה, כל לקוח הפונה למשל, למחלקת ההשקעות או האשראי בבנק מתקבל ע"י מי שהתמחה בשרות לקוחות בעלי צרכים ואפשרויות כלכליות הדומים לשלו. מיומנות זו עומדת לרשות הלקוח, במטרה אחת - להשביע את רצונו.

הפקת לקחים

כדי שכל התכניות הללו, לשיפור מתמיד בשרות יתגשמו, נוקט בנק לאומי במגוון צעדים הנועדים להפקת לקחים:

כך למשל, סוקרים שואלים לתגובת הלקוחות בסניפים ומחוצה להם, פונים גם לכלל הציבור בסקרים ארציים, כדי לעמוד על הלך הרוח וציפיות האורח משרות במערכת הבנקאית.

לצד אלה נבדק אופי השרות ע"י מבקרי הבנק בסניפים השונים. לעיתים מופיעים המבקרים הללו כלקוחות, אנונימיים ובדרך זו הם מתרשמים בדרך בלתי אמצעית על איכות השרות הניתן בסניף.

עידוד המצטיינים

בבנק לאומי נוהגים גם לציין את המצטיינים בנותני השרות מבין העובדים, כחלק מהרצון לעודד את פעילותם ולהפוך אותם מודל לחיקוי.

אבי זלדמן מספר, כי המערכה המתמדת לשיפור באיכות השרות בבנק לאומי נמשכת כבר כשנתיים ולהערכתו יש לה אף ביטוי חיובי בתוצאות העיסקיות של הבנק.

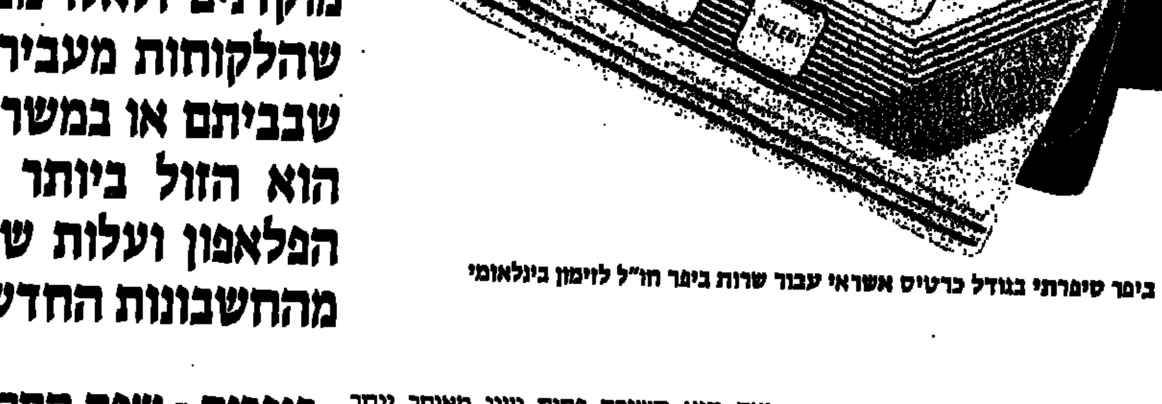
זלדמן ממונה בתוקף תפקידו על פעילות הסניפים בבנק לאומי וידוע כתומך נלהב בשילוב של ניהול מקצועי ואנושי, הרואה בעובד כמי שזכאי ליחס הוגן ומפרגן מצד הממונים עליו. אין ספק כי אופיו מסייע בידיו להגשים מדיניות זו של הנהלת הבנק.

ובכל זאת, "האין בכל התאור על שיפור השרות בבנק לאומי מידה של נטיה לייצור אידיאליזציה מוגזמת?" אני מקשה.

עונה על כך זלדמן: "איני מנסה לייצור אוטופיה. ברור לכולנו שהתייחסות עובדי בנק-לאומי לעבודתם, כולל היכולת של כל אחד מאיתנו לתרום לשיפור בתרגשתו של הלקוח המבקר בסניף, שונה מאחד למשנהו.

עם זאת, כל אחד בתפקידו יכול לתרום להשגת היעדים. אני יכול להעיד, כי ההנהלה עושה כל מאמץ, כדי לשכנע כל עובד ועובד, שאנו מפרגנים לו רוצים בהצלחתו, שהיא גם הצלחתנו. אני מעריך כי המסר נקלט. הבדיקות שאנו עורכים מראות כי אכן רמת השרות בבנק לאומי משתפרת כל העת, על כך גאוותנו".

"הפכת לסבא, שלום ליולדת. 3,250 גרם ליילוד, התקשר ב־8 בערב, שעון ישראל הביתה".

ביפר סיפרותי בגודל כרטיס אשראי עבור שרות ביפר חו"ל לזימון בינלאומי

הודעה כזו נמסרת באחד ממוקדי ביפר תקשורת ומשודרת לסבא המאושר, שיכול להימצא בכל פינה ברחבי ארה"ב ★ תוך מספר דקות ★ למעלה מ־100 אלף הודעות ביום מעבירים מאות מוקדנים ולאלו מצטרפות עשרות אלפי הודעות שהלקוחות מעבירים לביפרים ישירות מהטלפון שבביתם או במשרדם ★ הקשר באמצעות הביפר הוא הזול ביותר - שליש עד שישית ממחיר הפלאפון ועלות שרותים של שליש עד עשירית מהחשבונות החדשים של הטלפון או הפלאפון.

יוחנן צוק

חברת ביפר תקשורת ישראל, שבבעלות מוטורולה ישראל וביפר פייג' קול, הינה הראשונה בארץ המעניקה שרות באמצעות לווין המשפר את אמינותה פי 100. פריסת 150 משדרים ב־50 אתרים מבטיחה את כיסוי הקשר הארצי הטוב ביותר.

מספר הלקוחות גדל

צבי אהרונסון מנכ"ל החברה: "הטכנולוגיה החדשה לא מייקרת את מחיר השרות שאנו גובים מלקוחותינו. אני צופה, כי השרות המודרני והמתקדם הזה ירחיב בשיעור ניכר את חוג לקוחותינו וכתוצאה מכך נוכל להמשיך ולהוזיל את תעריף השרות".

ובינתיים מצביעים הנתונים כי בשנת 1993 נמשך הגידול במספר המצטרפים לשרותי הזימון של ביפר בישראל והוא עלה בסוף השנה על 40,000 לעומת כ־30,000 בסוף שנת 1992. כתוצאה מכך, ומההתייעלות נמנעה החברה מלעדכן את עלויות השרותים שהיא גובה מלקוחותיה כמתחייב מעליית המדד או התייקרות המט"ח. רכישת ביפר מגיעה לשישית עד שליש ממחיר פלאפון נייד והעלות החודשית של השרות הינה 10־30 אחוזים מחשבון פלאפון או טלפון ממוצע.

צבי אהרונסון מנכ"ל החברה סבור, כי יותר ויותר צרכנים מודעים ליתרונות שבשימוש במכשירי הזימון ולהערכתו רשומים בישראל כ־65,000 מינויים בחברות השונות, לעומת 50,000 בסוף השנה הקודמת. להערכתו מעגל המינויים יתרחב שכן השרותים הללו מעניקים למשתמש יתרונות שאין להתעלם מהם: סודיות ברמה גבוהה וכן חד סטריות המאפשרת למקבל ההודעה להגיב על קבלתה בזמן ובאמצעי המתאים, הנוח לו.

יתר על כן, מכשירי הקשר והפלאפון הם דו כיווניים ואילו הביפר חד כיווני - לקבלת הודעות בלבד. חברת "ביפר" מצאה כי בעלי הפלאפון או מכשירי הקשר ובמיוחד אלו המותקנים במכוניות, נוהגים לשאת עימם גם ביפר, כדי להישאר בקשר. קיבלו קריאה חשובה יענו באמצעות הפלאפון במכונית ואם היא חשובה פחות יענו מאוחר יותר בטלפון רגיל או במכשיר הקשר. בכך הם אף חוסכים כסף רב. החשוב מכל, ההודעה באמצעות הביפר מגיעה ללקוח גם כשהוא נמצא מחוץ למכונית, לבית או למשרד.

המשתמשים במכשירי קשר מוגבלים לאזורים שונים או לכלי בו מותקן המכשיר ולכן הם מסתייעים בביפר שהוא מכשיר הקשר הנייד הזול ביותר לכיסוי כלל ארצי.

כמות הקריאות גדלה

לבד מהגידול במספר המשתמשים בשרותי הביפרים, חל בחברה אף גידול עצום בכמות הקריאות - קרוב ל־3 מיליון שיחות בחודש, עדות עד כמה חדר המכשיר לכל מלחי המשתמשים האפשריים.

המכשיר הפך למכשיר ביתי שבו משתמשים אף הורים עובדים לקרוא לילדיהם הביתה או ילדים לאזעקת הורים וכן משתמשים בו מבוגרים וילדים כאחד להתקשר עם חברים כשהטלפונים תפוסים.

הביפר הוא מכשיר "משחרר", המאפשר לנוע בחופשיות ממקום למקום תוך ידיעה שאפשר להשיג אותך בכל מקום. בשל הטכנולוגיה המפותחת של החברה ניתן כיום לקבל הודעות עד לגודל של 3 עמודים של טקסט.

ביפרית - שפת התקשורת הטלפונית

ביפר תקשורת מספקת ללקוחותיה "מילון" לשפה חדשה לתקשורת אישית - ה"ביפרית". כך למשל, הקשת את הספרות 01־600־618 ותברתך תקרא בביפר שאתה אוהב אותה ושולח לה נשיקות וחיבוקים. היא תקיש לך חזרה את הספרות 09־608־517־307 ואז תקרא בביפר שהיא רוצה לבלות הערב בקולנוע. בעזרת ה"ביפרית" ניתן להתקשר טלפונית, גם אם אין יודעים את מקום הימצאו של בן או בת השיח באותה העת.

ביפר תקשורת שותפה לזכיית מוטורולה ישראל בפרס האיכות הלאומי לתעשיה לשנת 1993. איכות היא גם שפת האם של עובדי ביפר תקשורת ששיפור תישגיה בתחום זה תרם לזכיה בתעודות הוקרה בישראל ובתחרויות בינלאומיות שנערכו במוטורולה העולמית.

שימוש מגוון

התשימוש במכשיר הביפר מגוון - מאנשי עסקים ועד לשימוש כוחות הביטחון המצילים חיי אדם. פטנט מיוחד הוא "ביפר־חיונית" - מתקן המחובר למקרוים מסחריים, למערכות התראה כנגד פריצה, למכונות ועוד, באמצעות חיישנים. כאשר מתרחשת תקלה כמו עליית הטמפרטורה במקרר מעבר לרמה המותרת, מפעיל ה"ביפר־חיונית" שידור אוטומטי של הודעה כתובה אל הטכנאי הממונה. כאשר מתרחשת פריצה תקבל כל קבוצת אנשי הביטחון התראה קבוצתית אוטומטית בזמן אמיתי ובבת אחת.

אזורי הכיסוי של "ביפר תקשורת" מכסים את כל הארץ כולל כל הכבישים, יהודה ושומרון, הנגב ואילת. המערך המפעיל את המוקדים הוא מערך ממוחשב מלא, המגובה בכל האמצעים המודרנים ביותר.

במוקדי ביפר 300 מוקדנים, עובדים מסורים הפועלים יומם ולילה לשרות הלקוחות.

הספקית של כל מכשירי הביפר והאחראית על כל המשודרים והמימסרים של ביפר תקשורת היא חברת מוטורולה, היצרן המוביל בעולם של מכשירי ביפר, לפיכך החברה בארץ נהנית מהטכנולוגיות המתקדמות ביותר בעולם.

בימים אלו החלה החברה לספק "היפר־ביפר", "ביפר־כותב", "ביפר־אוגר" הודעות קוליות והמכשירים הספרתיים החדשים "בראון אקספרס" בשלל צבעי הקשת, FREE SPIRIT וכן ביפר חדש בגודל כרטיס אשראי המאפשר קבלת הודעות ספרתיות.

חוכמת החיים היא חוכמת הגבולות

ראובן אבל מנכ"ל קרן הפנסיה "נתיב" ב־17 השנים האחרונות נמנה עם מקימי רשות הנמלים ונמל אשדוד ★ שימש בתפקידים בכירים במשרד האוצר ובסולל בונה.

קרוב ל־40 שנה נוטל ראובן אבל, יליד ירושלים, חלק בתפקידי ניהול מרכזיים ומגוונים בסקטור הציבורי והעיסקי.

שנות דור, בהן היה שותף בבניית התשתית האדמיניסטרטיבית - מינהלית במשרד האוצר, בו שימש כמנהל האדמיניסטרטיבי, נמנה על מקימי רשות הנמלים ונמל אשדוד, כמנהל כ"א והדרכה של הרשות, ואח"כ כסמנכ"ל למינהל, בנמל אשדוד, לצידו של חיים לסקוב ז"ל.

לאחר מכן כיהן כראש אגף אירגון ומינהל של סולל בונה בשנות הזוהר של הקונצרן.

ב־17 השנים האחרונות מכהן ראובן אבל כמנכ"ל קרן הפנסיה נתיב, בת חברים 20,000 עובדים פעילים וכ־12,000 פנסיונרים של מפעלי משק העובדים ורשות הנמלים.

מגוון התפקידים המכובד הזה תובע מקצועיות, כושר ניהול ומיומנות ובעיקר יחסי אנוש טובים עם העובדים.

הצמיחה חשובה

אבל: "העולם בו אנו חיים משתנה כל העת. מותר האדם מן הבהמה הוא השינויים וההתפתחות. בדומה לכך חלים אף שינויים בתהליכי הבנייה וההרחבה של מערכות גדולות וקטנות כאחד ובמיוחד בניהול. חוכמת החיים היא בהכרת הגבולות שניתן להשיג בכל התחום ותחום. יש להשקיע כל העת, כדי להתפתח ולצמוח, לא לדרוך במקום".

כמי שעסק בניהול במשרד האוצר, מאוחר יותר ניהל מו"מ עם צוות העובדים בנמל אשדוד המודרני, שם היה מהפך בשיטות העבודה והניהול לעומת נמלי יפו ות"א ומופקד היום על ביטחונם הסוציאלי של רבבות המבוטחים בקרן הפנסיה נתיב, ער ראובן אבל לשינויים בשטח, שהם תנאי להצלחה ניהולית.

על סוד הצלחתו הוא אומר: "מנהל טוב חייב לשמש דוגמא לעובדיו, להפגין מקצועיות, יעילות וחריצות בצד מנהיגות, סמכותיות ויחסי אנוש חברים עם צוות העובדים. אין ניגוד בין מנהיגות לבין יחסים חבריים קרובים לצוות העובדים.

חשיבות היעילות

ואכן, בולטת בקרן נתיב היעילות, החוסכת באופן משמעותי בהוצאות בכל שלבי העבודה השוטפת. כך למשל, מוזגו תפקידי ניהול ומנהל סניף ת"א בקרן משמש גם כראש אגף הפנסיה הארצי. החשב הוא גם מנהל סניף חיפה ומזכיר הקרן הוא גם היועץ המשפטי ומנהל כח אדם בה. הקרן אינה מעסיקה דובר. לעובדים בקרן נתיב כישורים ומיומנות למלא תפקידים נוספים בשעת הצורך.

מערכת יחסי העבודה בקרן ידועה כטובה במיוחד. 45 העובדים בסניפי הקרן בת"א ובחיפה פועלים באווירה משפחתית מלווה בפתיחות, אותה מוביל המנכ"ל ראובן אבל. דלתו פתוחה בפני העובדים, משמש כתובת לפתרון בעיות שמתעוררות אצל העובד, במהלך העבודה ומחוצה לו.

יחס אישי למבוטח

משרדו המרווח, אינו מנקר עיניים, מפגין פשטות בצבעים מרגיעים, במובן החיובי של המושג. אבל: "יחסי האנוש הטובים בקרן מקרינים על שרות טוב למבוטחים שלנו. היחס אליהם אישי ביותר, אנשינו נפגשים עם המבוטחים בשטח מציגים בפניהם את התכניות, עונים לשאלות ופותרים בעיות. הקשר עם המבוטחים נשמר, גם לאחר שפרשו לגימלאות.הקמנו מועדון גימלאים בו מתקיימות פעולות תרבות מגוונות. כך אנו שומרים על קשר.הגימלאי חש שייך".

ראובן אבל שייך לאלה המתייחסים ברצינות לצורך בתרומה לחברה הישראלית.

כיום, בנוסף לעיסוקו כמנכ"ל נתיב הוא משמש כיו"ר ברית קופות הגמל לפיקות, שופט, נציג ציבור, בביה"ד לעבודה, דירקטור בגמול, באמות ובחברת דנאל. כמו כן, הוא פעיל בהתנדבות כיו"ר מלב"י בת"א וכחבר הנהלת עמותת "תלתן" - שתי אגודות המטפלות בעזרה לעולים ולאנשי מצוקה וכן בעידוד מצויינות בילדים במשפחות מצוקה.

הוא מאמין בעיקרון ההדדיות שבבסיס פעולות קרנות הפנסיה, "למרות שלעיתים הנהנים מכך אינם מודעים בטווח הקצר ליתרונותיה". מנסיונו הוכח לאורך השנים, כי אין טוב מערבות שכזו. ברור, כי האלטרנטיבה גרועה ממנה".

את נושא הפנסיה הוא רואה כאחד הנושאים החשובים ביותר לאזרחי המדינה שכן תוחלת החיים מקרבת את מספר שנות הפנסיה למספר שנות העבודה.

סיבה לגאווה

"אני מאמין בחשיבות הספורט לאדם המודרני", אומר אבי אלון, מנכ"ל החברה למרכזי תרבות וספורט, "ואני מיישם את העיקרון הזה במרכזי הספורט שאנו מקימים. אלו הם מרכזים קהילתיים, המשלבים פעילות ספורטיבית ופעילויות תרבות וכל זה במיפגש חברתי של בני אדם, שבלי המרכז שלנו אולי לא היו נפגשים אף פעם".

יוחנן צוק

כשאבי אלון עלה לדוכן אולם הנשפים הראשי של מלון הילטון ת"א, כדי לקבל את פרס הניהול לשנת 1994, היתה לו סיבה מוצדקת להרגיש גאה. החברה שהוא עומד בראשה, החברה למרכזי תרבות וספורט, נמצאת בתנופת צמיחה מרשימה. היא ממשיכה לפתח ולהקים מרכזי ספורט קהילתיים ומצאת במרכז הפעילות העיסקית של מתקני הספורט בישראל. החברה למרכזי תרבות וספורט שבבעלות ההסתדרות הינה החברה הגדולה והמובילה בארץ בתחום זה.

אומר על כך אלון: "בפעילות החברה למרכזי תרבות וספורט אני רואה יעוד פיתוח תרבות פנאי לאדם העובד. אנו חיים בתקופה שבה ערכי החיים משתנים במהירות. לכל אדם יש יותר פנאי, שעות העבודה מצטמצמות והתשובה לניצול שעות הפנאי הפכה לגורם משמעותי בחייו של האדם בעידן המודרני.

מרכזי הספורט והנופש פועלים על בסיס כלכלי כאשר אנו משלבים פעילות ספורטיבית תרבותית וקהילתית. למעשה המרכזים שלנו מתפקדים כמרכזים קהילתיים. הדגש הוא על פעילות אקטיבית לכל בני המשפחה בכל הגילאים והכל באוירת נופש בשטחים מטופחים ונקיים. היציאה מהרחוב הסואן אל מרחבי המדשאות ומתקני הספורט יוצרים אוירה של רוגע במציאות חיים של מתח ועצבנות. דבר זה מקטין את החיכוך היום יומי בין הבאים בשערי מרכז הספורט.

המפגש במתקני הספורט ובאולמות החוגים יוצר מגע חברתי בין בני אדם, שללא החוויה במרכז הספורט אולי לא היה מתקיים כלל".

קצב פיתוח מרשים

מאז שנת 1972, עת החלה החברה לפעול במתכונתה הנוכחית, קצב הצמיחה שלה מרשים ביותר, בשנת 1975 הוקם מרכז הספורט הראשון, בבאר־שבע, והיום יש כבר שישה מרכזי ספורט שאחד מהם משמש גם כמרכז נופש, ועוד מרכז עומד להיפתח בקרוב בעיר טייבה. עד לשנת אלפיים, החברה מתעתדת להקים עוד שני מרכזי ספורט.

החברה היא ללא ספק הסמן הימיני ברמת ובאיכות של פעילות מרכזי הספורט והנופש בארץ. החברה גם פורצת לקהלי יעד חדשים ובשיתוף עם עיריית טייבה הקימה החברה את מרכז הספורט הראשון במגזר הערבי בישראל.

אחת הסיבות העיקריות לגידול המרשים במספר המנויים ובמספר מתקני הספורט הוא ברמה הגבוהה של שרותי החברה. סיבה אחרת היא המחירים הזולים יחסית שהיא גובה עבור שרותים אלו.

החברה והנהלתה פועלות מתוך רגש אחריות ציבורית, הנובע מעצם מהותה ויעודה כחברה הסתדרותית. בראש מועצת המנהלים שלה עומד מזכ"ל ההסתדרות מר חיים הברפלד.

החברה פועלת על בסיס כלכלי עיסקי כאשר כל השקעותיה במרכזים הקיימים הינם ממקורות עצמאיים והחברה פועלת על בסיס רווחי.

אלון יכול להביט בגאווה וסיפוק מהגידול והתרחבות החברה, מאז שנפתח המרכז הראשון בבאר שבע עם 2,500 מינויים הגיעו ל־37,000 מינויים בחמישה מרכזים נוספים - חולון, רעננה, ראשל"צ, נס ציונה וקיסריה.

אם, למרות זאת, החברה מסוגלת להציע מחירים נמוכים יחסית לאלו שמקובלים במתקנים דומים בארץ, זה בעיקר משום שהמתקנים מנוהלים בצורה יעילה. הניהול "רזה", מספר המועסקים במתקנים מינימלי וכולם עושים את עבודתם מאמנה וביעילות מקסימלית. קיים מאמץ מתמיד לשתף את כלל העובדים במעשה בחברה תוך הידברות והתחשבות בצרכי העובד, דבר היוצר תחושת הזדהות עם מקום העבודה.

הנתונים הסטטיסטיים של החברה מדברים בעד עצמם.

עולה מהם, כי עיקר הדגש בהצטרפות חברים מושם על משפחות, לתן מוצעים תעריפים מוזלים. אומר אלון: "אנו רואים במרכזי הספורט שלנו מועדונים עם דגש חברתי תרבותי. המרכזים שלנו מארגנים חוגים ופעילויות, המותאמים לכל המשפחה - הם מותאמים לכל הגילאים ולכל הטעמים".

לאחרונה מושם במרכזים דגש מיוחד על פעילות הגימלאים, שמספרם עולה משנה לשנה והם רואים במרכז את ביתם השני, בו הם מוצאים תעסוקה לשעות הפנאי הרבות העומדות לרשותם יחד עם מפגש חברתי שהוא כה חשוב לגימלאי.

ומה לגבי העתיד? לגבי זה אומר אבי אלון ש"היעד האסטרטגי שלנו הוא שיפור מתמיד בשרות לציבור, התחדשות מתמדת ותדירה להיות מספר אחד בענף תוך שמירה על רמת מחירים למנוי שתאפשר לאדם העובד ליהנות משרותי המרכזים. בד בבד עם גיוונת המרכזים הקיימים, אנו שוקדים גם על המשך הקמת מרכזים חדשים. כבר עתה נמצאים בשלבי תכנון שונים ארבעה מרכזים חדשים - קרית טבעון, כרמיאל, מגדל העמק וקרית ביאליק, כאשר היעד הוא להגיע בשנת אלפיים לשנים עשר מרכזים המפרושים בכל רחבי הארץ ובהם עשרות אלפי בני אדם ייהנו תרבות פנאי יצירתית ותנאים משרותינו".

תנופת השקעות ברשת מלונות דן

עמי הירשטיין מנכ"ל הרשת: "טיפוח העובדים ומדיניות ההשקעות, תורמים לשיפור מתמיד בשרות שאנו מציעים לאורחים מבלונות שלנו.

יצחק ליס

כשהציע מיכאל (מיקי) פדרמן את תפקיד המנכ"ל ברשת מלונות דן לעמי הירשטיין, לפני כ־5 שנים, הוא חרג מהמסורת בת דורות רבים, של המלונאים בארץ, לפיה לתפקיד מנכ"ל רשת מלונות בישראל מתמנה רק מי שצמח בענף.

קודם לכן, במשך 25 שנה, ניהל עמי הירשטיין בהצלחה, עסקים בענף הבניה - כמנכ"ל החברות חרות וסולל בונה ארצות חוץ. בתפקידו הקודם הפגש במיקי פדרמן, בעל המניות העיקרי ברשת מלונות דן, ונוצרה כימיה בין השניים והירשטיין עבר לענף המלונאות.

הרווחיות עולה משנה לשנה

החל משנת 1991 משתפרת רווחיות רשת מלונות דן מידי שנה ולדברי הירשטיין "הגיעה לרמה בינלאומית מקובלת, המאפשרת לה לקיים בימים אלה תכנית השקעות נרחבת בכ־100 מיליון דולר".

את סוד ההצלחה העיסקית מסביר עמי הירשטיין בתפיסות הניהוליות המנחות את המערכת שבראשה הוא עומד:

* כל מלון פועל כיחידה עיסקית שמצפים ממנה להצביע על רווחים בדו"ח הכספי השנתי. פעילות עפ"י מודעות עיסקית שכזו, מחייבת את המנהלים של כל אחד ממלונות דן מעבר לאחריות התפעול השוטפת. עליו לנקוט גם בצעדים שיבטיחו עמידה בתקציב ותרומה של מלונו לרווח הכולל של הרשת.
* האסטרטגיה השיווקית של רשת מלונות דן מוגדרת בבהירות - שיווק המבוצע באמצעות סוכני נסיעות בצינורות שיווק בלעדיים ופיתוח פלח השוק של אנשי עסקים.

עובד מרוצה גורם לאורח להיות מרוצה

לצד כל אלה מתגאה מנכ"ל רשת מלונות דן במדיניות הטיפוח והכשרת בני האדם המועסקים בחברה, בה הוא רואה מרכיב מרכזי בהצלחה.

עמי הירשטיין: "מנחה אותנו המוטו האומר, כי רק עובד מרוצה גורם לכך שהאורח יהיה מרוצה. לפיכך, הפעלנו תכנית רבת היקף שבמסגרתה גדלה מעורבות העובדים בתהליך העבודה, ניתן בה דגש לנושאי רווחה וגיבוש חברתי של העובדים. במסגרת מדיניות זו, מאצילה ההנהלה סמכויות מדרגי הביניים לכפופים להם. כך יכול עובד מהשורה לפתור באופן מידי, בעיות המתעוררות באופן בלתי צפוי בפעילות השוטפת.

אנו משתדלים להקנות לכל עובד את התחושה כי הוא נמצא במקום עבודה בטוח, הדואג לקידומו. לכל תפקיד שמתפנה מוענקת עדיפות למועמד מבין עובדי החברה. עובד הרוצה להתקדם ומפעיל "ראש גדול" מקבל מאיתנו את מלוא הסיוע".

ואכן, התוצאות מוחשות מעודדות, המוטיבציה בקרב העובדים גדלה, התחלופה הצטמצמה והאורחים במלונות מביעים שביעות רצון גבוהה.

7 מלונות

רשת מלונות דן כוללת 7 בתי מלון ברמה של 5 כוכבים הפרושים בכל רחבי הארץ, המלך דוד בירושלים, דן ת"א ודן פנורמה בת"א, דן אכדיה בהרצליה פיתוח, דן קיסריה, דן כרמל ודן פנורמה בחיפה. במלונות כ־2000 חדרים ולאחר שתסתיים תכנית ההשקעה יגדל מספרם ברשת בכ־50%, לכדי 3000 חדרים - כולם ברמה של 5 כוכבים.

מלון חדש

עוד השנה יפתח מלון דן יוסף בן 140 חדרים בירושלים (מול שער יפו) ובפסח 95' ייחנך מלון דן אילת בן 400 חדרים.

במקביל עוברים המלונות הקיימים תהליך שיפוצים והרחבה. כך למשל יוגדל מספר החדרים במלון המלך דוד בירושלים (תוספת של 250 חדרים) ובדן פנורמה תסתיים בחודש יולי השנה הקמתו של אולם קונגרסים בן 1000 מקומות ישיבה, הגדול בארץ, המעוצב בארכיטקטורה מתקדמת ביותר ובו חידושי טכנולוגיה מרהיבים. ההשקעות הגדולות הן פרי התחזיות העיסקיות במגמה קדימה. אין ספק כי יתרמו להמשך השיפור בשרות ללקוחות בשנים הבאות ויאפשרו המשך הגדלת הרווחיות גם בעתיד.

תנופת התרחבות במפעלי קבוצת גדעון אוברזון תעשיות אופנה

המנכ"ל מוטי גילה: "בשנה האחרונה הוכפלו כושר היצור וההזמנות למוצרי החברה" ★ 80% מהיצור מיועד ליצוא בכל רחבי העולם ★ החברה מעסיקה ישירות 140 עובדים ומספר דומה בקבלנות משנה.

יצחק ליס

שנים רבות רווחת בישראל הקונספציה, כי רק הקמתם ופיתוחם של מפעלים עתירי ידע וטכנולוגיה יבטיחו הצלחתה של התעשיה הישראלית בעתיד וכי מפעלים עתירי כח אדם יתקשו להתחרות במוצרים המיוצרים במפעלי המזרח הרחוק - ובאחרונה אף במפעלים שבמזרח אירופה - בהם השכר נמוך במיוחד.

סיפור הצלחה

יצרני בגדי הים בארץ מפריחים תיזה זו ומוכיחים, כי גם מפעלים ישראלים עתירי כח האדם יכולים להיות סיפור הצלחה. עובדה היא, כי תעשיית בגדי הים בישראל נחשבת כיום למספר 1 בעולם.

בגדי הים המיוצרים במפעלי גדעון אוברזון תעשיות אופנה 1976 בע"מ, נמנים על המובילים שבהם. הם מבוקשים כיום בכל רחבי תבל - בארה"ב ובצפון אמריקה, במערב ובמזרח אירופה, במזרח הרחוק ובמספר מדינות ערב. המנכ"ל מוטי גילה: "דחינו הצעות לייצר בחו"ל, גם במדינות בהן עלויות היצור, במיוחד השכר, נמוכות מבישראל. אנו אוהבים לעבוד בארץ, חשים כחלק מהמערכת המסייעת בבנית הכלכלה והחברה - שייכים לכאן. לא מקרה הוא, כי בגד ים שלנו מהווה בעולם לשם נרדף, מזוהה, עם השם הטוב והאיכות של התוצרת הישראלית".

קולקציות לכל הגילים

חברת גדעון אוברזון תעשיות אופנה 1976 בע"מ עוסקת ביצור קולקציות של בגדי ים לילדות, לנערות (תחת שם המותג "טאבו"), לנשים, ולגברים בכל הגילים (תחת שם המותג GIDEON OBERZON FOR MEN) וכן מוצרי הלבשה לנשים (ספורט אלגנט) תחת שם המותג GO OBERSON.

מועסקים בה ישירות 140 עובדים ומספר דומה מתפרנס מהחברה בקבלנות משנה. לחברה מתפרה גדולה ולצידה 7 מתפרות קבלניות.

חברת בת, גדעון אוברזון שיווק בע"מ, מנהלת ומטפלת ב־6 חנויות המפעל של החברה: בת"א (3 חנויות - ברח' גורדון ברח' ירמיהו ובהדר יוסף), בחיפה (ליד הצ'ק פוסט), ברמת גן (רח' המבדיל) וברמת השרון (רח' סוקולוב).

מפעלי קבוצת גדעון אוברזון נמצאים בעיצומה של תנופת התרחבות. בימים אלה, כשמתפרסמים הסיכומים של השנה החולפת מהם עולה, כי "בשנה האחרונה הוכפלו כושר היצור וההזמנות למוצרי החברה". לדברי מוטי גילה סוד ההצלחה נעוץ בשילוב מספר גורמים מרכזיים.

עיצוב מבריק

החברה משווקת מוצר ברמה גבוהה ביותר, בעיצוב המבריק של המעצב מספר 1 בישראל - גדעון אוברזון. בתהליך היצור אין חוסכים בהשקעה ובחומרי גלם האיכותיים ביותר שניתן להשיג בשוק העולמי. מיחשוב מודרני ומתוחכם, לצד השקעה בלתי פוסקת במיומנות העובדים, מבטיחים כי האיכות תישמר, תמשיך ותפרוץ שיאים חדשים גם בעתיד.

לצד אלה פועלת מערכת שיווק אגרסיבית השואפת לפתח את הקיים ולפרוץ לשווקים חדשים.

בארץ נמכרים מוצרי החברה בחנויות המפעל, ברשתות השיווק - המשביר והשקם ובחנויות יוקרתיות שנבחרו לשם כך לאחר בדיקה מדוקדקת. עם זאת, כ־80% מהמכירות מתבצעות בחו"ל. שיטות השיווק שם מגוונות - ישירות לרשתות שיווק בעלות מוניטין כמו הרודס, מייסיס, גאלרי לה פייט ואחרות, באמצעות סוכנים ויבואנים לבוטיקים יוקרתיים או באמצעות קטלוגים.

לצד כל אלה משכילה החברה להתאים עצמה לצרכים המשתנים של השוק בארץ והשוק הבינלאומי. בודקים את דרישות ציבור הלקוחות, ערים לשינויים ולהלכי הרוח.

מוטי גילה: "העולם הפך לכפר קטן בו הגבולות פתוחים והתקשורת חושפת כל שינוי. לשם כך, יש צורך בכושר התאמה וניהול נכון - אנו עושים כל מאמץ כדי לשמור על מעמדנו כמובילים בשוק העולמי".

מנכ"ל גדעון אוברזון תעשיות אופנה 1976 בע"מ מוסיף, כי מרכיב חשוב שנועד לאפשר ניצול ההצלחה והמשך תנופת ההתרחבות היא, התאמת הבסיס הפיננסי של החברה לצרכים החזויים לאור ההתפתחות המואצת של החברה. לשם כך מתכוננת החברה לגייס הון מהציבור באמצעות הנפקת מניות בבורסה לניירות ערך בת"א, כנראה עוד השנה.

לנביט: סיפור הצלחה בענף הביטוח

יצחק ליס

חברת לנביט שבבעלות בכירים בענף הביטוח הצליחה כבר בשנה הראשונה לפעילותה להציג רווחים ולגייס לשורותיה עשרות סוכנים מכל רחבי הארץ ★ המנכ"ל חנה לויט: "אנו עומדים לתרגם את קשרינו העיסקיים במזרח הרחוק להרחבת פעילותינו העיסקית".

במשק הישראלי הקטן והתחרותי קשה לפירמות חדשות להשתלב במהירות בשוק בו הן מבקשות לפעול. בדרך כלל נדרשות מספר שנים, כדי שיעלו על פסי הרווחיות. התופעה בולטת בענף הביטוח, הנמנה על הענפים היותר תחרותיים, הנשלט ע"י כוחות השוק וכישרון העוסקים בו בלבד - ללא סיוע ממשלתי או תמיכה ממקור אחר.

רווח כבר בשנה האחרונה

יוצאת דופן במערכת הביטוח היא חברת הביטוח לנביט, שבתום השנה הראשונה לפעילותה מצביע מאזנה השנתי על רווחים וספרי החשבונות שלה מעידים כי קרוב לעשרות סוכנים וסוכנויות כבר פועלים בשורותיה בכל רחבי הארץ.

את החברה שהחלה לפעול בשנת 1993, מאפיינת המקצועיות והמקוריות של העומדים בראשה - מנכ"ל החברה חנה לויט - האישה הראשונה שכיהנה כמשנה למנכ"ל בחברת ביטוח ישראלית שפרשה והקימה בשותפות עם חברת לה נסיונל את חברת לנביט וד"ר משה פרי מנכ"ל לה נסיונל, המשמש כיו"ר דירקטוריון לנביט.

כך היותה לנביט הראשונה בארץ לשמש כחותמת לביטוח חיים ולביטוח כללי גם יחד. החברה אף ידועה בשרות יוצא הדופן ללקוחותיה.

טיפוח סוכנים

חנה לויט: "את התוצאות העיסקיות המוצלחות של החברה, כבר בשנתה הראשונה, יש ליחס לעבודה הקשה של עובדי לנביט והסוכנים הקשורים בה. אנו מעניקים עדיפות ראשונה לשרות לקוחותינו ולטיפוח הסוכנים שלנו. מעניקים יחס אישי לכל אחד מהם, דואגים לעדכן אותם בכל חידוש מקצועי, מעמידים להשותם כלים שיקלו עליהם לחדור לשווקים השונים ומסייעים בידם באיתור פלחי שוק מתאימים".

חנה לויט מרבה להימצא בשטח ולפגוש בסוכנים במשרדיהם. אינה מבדילה בין משרד מפואר של סוכן ותיק לבין משרדו הצנוע יותר של סוכן מתחיל.

במערכת היחסים שנבנתה, מפעילה לנביט מערכת תמריצים לסוכנים מצטיינים, כמו סופי שבוע וטיולים ברחבי הארץ בהשתתפות בני המשפחה. במסגרת ותרבות עיסקית זו אף זוכים בלנביט אירועים משפחתיים של כל אחד מהסוכנים, עורכים אירועים משותפים, מקנים הרגשת שייכות גדולה למשפחת לנביט.

פיתוח קשרים עיסקיים גם במזרח הרחוק

המוניטין לה זוכה חברת לנביט והמנכ"ל שלה, הניע את שר הכלכלה והתכנון שמעון שטרית, להזמין את חנה לויט להשתתף באחרונה, במשלחת אנשי עסקים בולטים מישראל בראשותו, בסיור עסקים בסין העממית.

על כך מספרת חנה לויט: "זה היה סיור עסקים מאלף. בדקנו פרויקטים בתחום הביטוח ובתחומים נוספים, יצרנו קשרים ראשונים עם אנשים קובעים. התרשמתי, כי קיימת בסין מודעות לביטוח".

לחנה לויט פינה חמה בלב לכל הקשור למזרח הרחוק. בעבר התגוררה בתאילנד מספר שנים. בנה יואב, כלכלן במקצועו, משמש כיום, בסינגפור כנציג חברה הולנדית הפועלת בשוק ההשקעות.

עתה היא מבקשת לתרגם את הקשרים במזרח לשפת המעשה. חברת לנביט מנהלת מגעים עם חברות ביטוח גדולות בסינגפור ובמקומות נוספים במזרח הרחוק, כדי לשמש כנציגה שלהן בארץ. לחברות אלה נציגים בעולם ולהן מגוון רחב של פוליסות ביטוח מעניינות בתחום האלמנטרי, ביטוח חיים והשילוב בין השניים.

יוזמה מקורית זו, מלווה בראייה מקצועית מעמיקה, עשויה לתרום לפיתוחה של חברת לנביט. אך לא פחות מכך, היא פותחת אפיקים חדשים בשוק הביטוח הישראלי.

פעילות כלכלית חברתית

לצד כל אלה מקדישה חנה לויט מזמנה לפעילות במסגרות מקצועיות וחברתיות. כך למשל, היא חברה ב"מועצה המייעצת לייעול המשק ולשיפור השרות לציבור" שליד משרד הכלכלה, חברה ב"מועצה הציבורית לפיתוח חברתי" שחבריה, אנשי עסקים מצליחים, מסייעים בפיתוח כלכלי־חברתי באזורים שונים בארץ, משתתפת בתכנית טלויזיה בה היא מציגה נושאים מעולם העסקים בכלל והביטוח בפרט ואף פעילה ב"פורום נשות עסקים".

חנה לויט מוזמנת לראיונות, להרצאות בנושאים מקצועיים ולפעולות וולנטריות שונות: ארגוני נשים גם מבקשים לרתום אותה לפעילות בקידום מעמד האישה. לא תמיד היא נעתרת לפניות אלו מחוסר זמן.

חברת אלכס אוריגינל משלימה היערכותה לקראת שנות ה־2000

מאת: יוחנן צוק

לפני מספר שבועות סייר במפעל אלכס אוריגינל שברמת החייל, יצרן ציוד בריטי ידוע שעקב אחר תהליכי היצור במפעל בעניין רב. הוא התעכב במיוחד ליד אחד מפסי היצור שהשלים פעולה מסויימת בכ־20 דקות. כשנשאל ע"י העובדים סביבו לפשר העניין הרב שהוא מגלה ביצור, ענה כי פעולה כזו בדיוק מבצעים אצלו במפעל בכ־ 4־5 שעות.

המנכ"ל אלכס הורביץ מספר על הרחבת מבנה המפעל ורכישת ציוד וטכנולוגיה מהמתקדמים בעולם לייצור מזגנים לרכב ★ 60%־ מתוצרת המפעל מיועדת ליצוא ★ המפעל זכה ב־5 כוכבי יופי שהעניקה לו המועצה לא"י יפה, בגין טיפוח העובדים ומקום עבודתם.

הצרכן הישראלי מתוחכם כיום יותר מבעבר, בודק את המחיר בטרם יחליט במה לבחור. כך הוא מגלה, כי קיים הבדל עצום במחירי חלקי התילוף של המזגנים ברכב המיובאים, לעומת אלה המיוצרים בארץ, זאת בנוסף להבדל המשמעותי בעלות הקניה בין השניים.
להלן טבלת השוואת מחירים של חלקי מזגני אויר מקוריים לרכב במחסן היבואן לעומת אלה של חברת אלכס אוריגינל:

טבלת השוואת מחירים של חלקי מזגני אויר מקוריים לרכב במחסן היבואן לעומת אלכס אוריגינל

הפריט / סוג הרכב	מדחס	קונדנסור	פרופלור	מייבש	צינור גז
אופל אסטרה 1.6	2,560	1,200	640	500	535
מיצובישי לנסר 1.5	2,095	2,029	977	193	439
מרצדס 230E	2,300	1,546	1,267	365	1,339
סובארו לגסי 1.6	1,7,17	964	500	260	476
סוזוקי סוויפט 1.3	2,200	1,500	800	300	200
סיטרואן ZX 1.6	1,874	2,352	840	784	785
פולקסווגן גולף 1.8	2,180	1,830	620	700	1,820
פורד אסקורט 1.6	3,050	1,254	918	580	1,062
פיג'ו 205 1.4	936	1,548	728	363	138
רנו 19 1.4	2,342	1,507	717	154	457
אלכס אוריגינל	713	410	234	72	58
פער מחירים מקסימאלי %	428%	574%	841%	1089%	2623%

המחירים אינם כוללים מע"מ ונבדקו בתאריך 18/8/93
החלקים שנבחרו הינם מייצגים כאשר מדובר בטיפול במזגני אויר לרכב:
מדחס - החלק היקר של המערכת.
קונדנסור (רדיאטור המזגן) ופרופלור חשמלי - 2 החלקים הממוקמים בחזית לפני רדיאטור המים של הרכב ולכן יפגעו ראשונים בכל תאונה, אפילו קלה יחסית.
מייבש - חלק שתפקידו לספוח את הלחות מהמערכת וחובה להחליפו בכל פעם שאין גז במערכת.
צינור גז - תקלה שכיחה יחסית הינה דליפה באחד מצינורות הגז של המזגן.
במקרים רבים תיקון תקלה פשוטה ושכיחה יחסית, עלותה כולל החלפים, העבודה ובנוסף ואקום + מילוי גז תעלה יותר מאשר מזגן חדש קומפלט מתוצרת אלכס אוריגינל.

טכנולוגיות מתקדמות

אומר על כך אלכס הורביץ מנכ"ל חברת אלכס אוריגינל: "המפעל שלנו מייצר מזגנים עבור מכוניות ללקוחות הפרושים ברחבי תבל. אנו נמנים על הבודדים מבין יצרני המזגנים בעולם שמייצרים כמעט את כל חלקי המזגן במפעל ולא רוכשים אותם מקבלני משנה. כדי לשמור על מעמדנו כמובילים בענף, אנו מקפידים בשלבי היצור, להשתמש בטכנולוגיות המתקדמות ביותר, אלה הנותנות בידנו מוצר מדוייק ואמין, במחיר שעות עבודה מינימליות".

ואכן, במפעל אלכס אוריגינל משתמשים בטכנולוגיות של שנות ה־2000, מתוצרת שוויץ, בריטניה, גרמניה ומדינות מתועשות נוספות בעולם. נאמן למדיניותו מתחילת דרכו העיסקית, אין אלכס הורביץ מבקש סיוע ממשלתי לשם כך, גם אינו נוטל הלוואות בבנקים "כשיש משקיעים במפעל".

פילוסופיה עיסקית זו, שהוכיחה עצמה במהלך שנים רבות, מתגלה כמוצלחת ביותר גם עתה - בשנה האחרונה הביקושים למזגני החברה גדלו בשיעורים ניכרים והתפוקה כדי לספקם גדלה בכ־30%.

כתוצאה מכך מתנהלת עתה מדיניות הרחבה משמעותית במפעל. מרחיבים את שטחו ב־3600 מ"ר ונרכש ציוד חדיש. במקביל מטפחים את העובדים, דואגים כי יעבדו בתנאי עבודה סבלבתיים טובים, שומרים על חיצוניותו הנאה של המפעל ולא מקרה הוא כי זכה בפרס 5 כוכבי יופי שהעניקה לו המועצה לארץ ישראל יפה.

היערכות נכונה

החברה אף נערכה במועד, כדי להשתמש במזגניה בגז חדש (R 134) כמתחייב באמנה הבינלאומית המחייבת הפסקת השימוש בגז הישן פריאון 12, כדי לשמור על שכבת האוזון. ההערכות חייבה השקעות של כסף רב מאוד בטכנולוגיות החדשות. מתחרים רבים נמנעו מהשקעות שכאלה ולמעשה רק חברות בודדות בעולם עוסקות כיום ביצור מחליפי חום לגז החדש. כולן אגב, מייצרות את מחליפי החום החדשים כקבלני משנה

ליצרני הרכב. אלכס אוריגינל היא יצרנית המזגנים היחידה בעולם שלה טכנולוגיה שכזו לשימוש עצמי.

כתוצאה מכך יכולה החברה להבטיח ליצרנים ולסוכני הרכב השונים, בכל מקום בעולם, את המזגנים שהיא מיוצרת באיכות גבוהה, במועדי אספקה מהירים יחסית ובמחירים תחרותיים במיוחד.

כ־60% ממוצרי החברה מיועדים ליצוא. עם זאת, למנכ"ל החברה אלכס הורביץ, חשוב מאוד השוק המקומי כאן, בישראל. הוא פועל רבות במגוון ועדות ציבוריות ונמנה אף על מייסדי העמותה לקידום תוצרת ישראל.

תרומתו של אלכס הורביץ זוכה להכרה ולהערכה במשק, חברת אלכס אוריגינל זכתה לשבחים ולפרסים רבים. כך זכתה בפרס היצואן המצטיין של משרד התעשיה והמסחר ובפרס על תרומתה לקידום קשרי הסחר בין ישראל למדינות השוק המשותף.

גדעון שמיר: "המתכון לניהול נכון - תקיפות וטקט"

מאת: יצחק ליס

בשנה הבאה יחגוג נמל אשדוד 30 שנה להיווסדו, שנות דור בהן עבר תהפוכות רבות כשההנהלה והעובדים עושים כל העת לקידומו. המאמצים נשאו פרי ונמל אשדוד היה למרכזי בנמלי ישראל, המשנע כ־60% מסך המטענים העוברים בנמלי הארץ.

"שער" למדינות האזור

עתה, כשמדברים באזורינו שלום, צפוי לנמל שבאשדוד תפקיד מרכזי ב"חימום" אותו השלום במזרח התיכון - הוא ישמש ה"שער" בו יעברו סחורות אל מדינות האזור ומהן לעולם כולו.
גדעון שמיר מנהל נמל אשדוד: "רשות הנמלים והרכבות הקציבה 2 מליון שקלים לעידכון ולרענון התכניות לבניית "נמל אשדוד צפון" וכתוצאה מכך יוכפלו שטחו של הנמל וכושר תפעולו. כל זאת בנוסף להשקעה קודמת של 100 מיליון שקלים, שהוקצבה להרחבת הנמל ע"י תוספת שטחים לרציפים הקיימים, מודרניזציה של האחורים וכן נעשה בה שימוש לרכישת ציוד מודרני ומתוחכם. לצד כל אלה נקים מסוף נוסעים שישרת את אניות הנוסעים שיעגנו בנמל". ואכן, בשנות ה־2000 יהיה באשדוד נמל גדול, מודרני מצוייד היטב, שתפוקתו כפולה בהשוואה לתפוקתו היום.
נמל אשדוד פועל כמפעל עיסקי מרשים בכל קנה מידה ישראלי. מועסקים בו כ־1050 עובדים קבועים ועוד כ־2000 בתי אב בעורף הנמל סמוכים על שולחנו.
בנמל משנעים למעלה ממליון טון בחודש, כשהנתונים מצביעים על גידול בתנועת המטענים בשיעור של כ־10% בשנה. המחזור הכספי של הנמל היה בשנה האחרונה כחצי מיליארד שקל והרווח התפעולי כ־10% מכך.

היסוד האנושי - חשוב מכל

כ־20 שנה מלווה גדעון שמיר את פעילותו של הנמל באשדוד. הוא המנהל הראשון שצמח מבין העובדים, אף הראשון שהתבקש להמשיך בקדנציה שניה, נוספת כמנהל, לאחר 5 השנים בקדנציה הראשונה.
את הצלחתו הניהולית הוא מסביר בהכרותו רבת השנים את הנמל ואת עובדיו ובדרכו הגורסת, כי לא ניתן להגיע להישגים בהנהגת פקודות' אלא, יש צורך בהידברות ובשכנוע, במיזוג של תקיפות וטקט.
גדעון שמיר מוסיף, כי נמל אשדוד הוא בבחינת "חזון שהתגשם" וכי ההחלטה שנפלה לפני כ־30 שנה, לבנות נמל באשדוד דווקא, התגלתה כנכונה ומוכיחה עצמה לא רק מבחינה ציונית שכן הוא היווה את הבסיס להקמת העיר אשדוד המשגשגת ופורחת אלא גם מבחינה עסקית וכלכלית טהורה. "מקומו של נמל אשדוד נוח ואטרקטיבי ללקוחות במרכז הארץ ובדרומה, השולחים באמצעותינו מטענים לחו"ל או מקבלים דרכינו מטעני יבוא. אנו אף נמצאים לצד עורקי התחבורה ראשיים ובנויים לטפל בכל סוגי המטענים - כלליים, במכולות, מטעני צובר, פחם ונוזלים". כאמור, הנמל משנע 60% מתנועת המטענים בנמלי הים התיכון, כפי שחזו הוגי הרעיון להקמתו.

מנהל נמל אשדוד מאמין בהידברות עם העובדים, בשכנוע וללא הנחתת פקודות ★ הוחל ביישום תכניות פיתוח נרחבות של הנמל, לקראת שנות ה־2000 ★ כבר בסוף שנה זו יתווספו לנמל כ־500 מטר רציפים, דבר שיגדיל את כושר תפעולו.

השנים הראשונות לקיומו של הנמל, עד שגובשו דפוסי עבודה מקובלים ועברה תקופת ההסתגלות הראשונית, לא היו קלות.

המפנה נרשם בסוף שנות ה־70 ותחילת ה־80 כשהוחלפה ההנהלה, נרגעו הרוחות ונחתמו הסכמים בנושא יחסי העבודה ששינו את ההתייחסות של העובדים למקום עבודתם ובלשון פרוזאית ניתן לאמר כי הנמל עבר "מילדות לבגרות".
גדעון שמיר מספר, כי ההנהלה והעובדים מצאו את הדרך לשיתוף פעולה תתורם לקידום הנמל. "צוות ההנהלה מודע להון האנושי בנמל ומשקיעים בטיפוח העובדים ובהכשרתם, בשעות העבודה ולאחריהן.

בשנים האחרונות הוקדשה תשומת לב מיוחדת לבטיחות בנמל. הוקם צוות חרום למשימות בטיחות. בנמל פועלת ועדת בטיחות המורכבת מנציגי ההנהלה והעובדים.

מאידך, אנו מצפים מהעובד שיפעל מתוך מודעות לחשיבות הרווחיות של מקום עבודתו ויגלה מוטיבציה גבוהה שתתרום לפעילות יעילה ורווחית בנמל. אני שמח כי פריון העבודה גבוה אצלנו וגם בשנת 93' נרשם גידול שנתי בפריון בשיעור של כ־5%".
גדעון שמיר רואה כיתרון את העובדה שבנמל מועסקים בדרך כלל תושבי אשדוד. עליות שלמות נקלטו בו ומוצאות בו פרנסתן - מיוצאי צפון אפריקה בתחילת הדרך ועד לעולים מברית"מ לשעבר, בשנים האחרונות. התפתחות העיר והנמל קשורים אלה באלה והנמל הוא חלק מהווי החיים באשדוד. עובדיו וכל תושבי העיר חשים אליו שייכות, רואים בו בית.

עבודות הפיתוח המתבצעות היום בנמל אשדוד ואלו הצפויות לקראת סוף העשור מבטיחים הרחבת פעילות ויותר מקורות תעסוקה לתושבי העיר.

ציוד מודרני ומתוחכם

כדי לשמור על מעמדו של הנמל המתפתח, משקיעה הנהלתו ברכישת ציוד מודרני ומתוחכם עבור היחידות השונות שבו.
כך למשל פועלת משנת 1992, במסוף המכולות מערכת "נמרוד" הבנויה ממערכות של בקרי חושה, מחשבים וצגים אלחוטיים, והשולטת על כל הפעילות של מסוף המכולות ומאפשרת העברת נתונים מדוייקים ומבוקרים מ/ואל המחשב המרכזי, בעת התרחשויות האירועים השונים במסוף.
המוטיבציה הגבוהה של העובדים, השקעות בהרחבה ובמיכון מתקדם ובמדיניות ניהול מודרנית, מובילים לקראת המיכרנו המיכרנו של נמל אשדוד לאחד היעילים בנמלי הים בעולם. מתקרבים ליעד עליו הכריז ישראל קיסר שר התחבורה שאמר כי בעתיד "יחכו הרציפים לאניות ולא עוד אניות ממתינות לרציפים", דבר שעדיין קורה בארץ וברבים מנמלי העולם.
ההמתנה בנמל לפריקת מטענים עולה כסף רב. לפיכך, לאחר שתושלם ההרחבה בנמל אשדוד יהנו מכך הלקוחות שלא יחוייבו בתשלומי המתנה. הם ימשיכו לשלם רק את התעריפים הזולים יחסית בגין השרותים שמעניק הנמל.

מלחמתו של דוד בגוליית

יוחנן צוק

יובל אקר מנכ"ל גל חברה לדלק בע"מ עבד קשה מאוד על מנת לזכות בפרס הניהול היוקרתי של חברת אלול לשנת 1994.

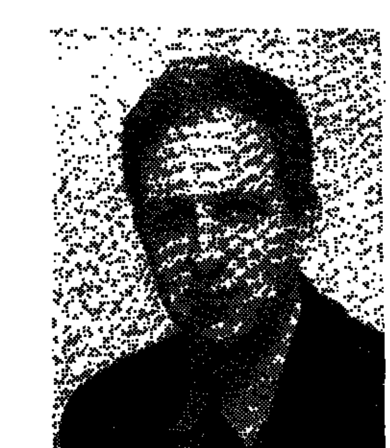
יובל בן ה־45 בעל תואר שני במנהל עסקים משמש כמנכ"ל חברת גל, מזה שנתיים. לפני כן, שימש בתפקיד סמנכ"ל כספים, בקרה ולוגיסטיקה של חברת תדיראן בארה"ב ומנ־כ"ל ELISRA INC חברת בת של אלישרא בארה"ב.

האתגר העומד בפני מנכ"ל חברה חדשה לדלק במשק הישראלי הוא רב מימדי וזאת עקב המבנה ההיסטורי של משק הדלק שהיה עד לתחילת הרפורמה, לפני כארבע שנים, משק מונופוליסטי שהתחלק בין שלושת חברות הדלק הגדולות. גל הצליחה לעמוד בהצלחה באתגר זה והיא עומדת בתחרות על מכרזים לתספקת דלקים למשרדי ממשלה, תעשיה רגילה ותעשיה עתירת אנרגיה, קואופרטיבים לתחבורה, חברות תשתית ועוד, וזוכה בתחום זה להישגים מרשימים.

יש לציין שדריסת חברות חדשות לשוק הדלקים הביאה עד כה לחסכון של מאות מי־ליוני שקלים למשק. גל היתה מהחברות הר־אשונות שנתנו הנחות גדולות ממחיר הדלק למשרד הביטחון בשנת 1991 דבר שהביא במכרזים מאוחרים יותר לחסכון של מאות מיליוני שקלים לתקציב המדינה.

אחת מהמזימנות החשובות של כל חברת דלק חדשה היא להקים תחנות דלק משלה וכאן המאבק קשה הרבה יותר וכרוך בתהליך ביור־וקרטי ארוך ומייגע אשר במקרים מסויימים יכול להמשך עד לשבע שנים כי הוא כרוך באישורים מ־16 גופים שונים וכפוף לתקנות שונות ומשונות.

שוק תחנות הדלק הקיימות סגור אף הוא כמעט לחלוטין עקב חוזים ארוכי טווח בין החברות הותיקות לבעלי התחנות שמנסים כיום להשתחרר מעולן.

שם המשחק שיווק נכון

חברת גל הוכיחה בשנים המעטות שהיא קיי־מת, שלחברות דלק חדשות יש זכות קיום, כי שיווק נכון, אגרסיבי וחדשני עשוי להביא להישגים נאים. והכן לגל יש הישגים.

סה"כ מכירות החברה בשנת 1992 היו 60 מי־ליון ש"ח. בשנת 1993 המכירות עלו ל־75 מי־ליון ש"ח וברבעון הראשון של שנת 1994 חל גידול של 44 אחוזים לעומת הרבעון המקביל בשנת 1993. אחד ממוקדי המאבק על שוק הדלק בארץ מצוי בתחנות הדלק הציבוריות.

אקר סבור שפתיחת שוק תחנות הדלק לתחרות אמיתית מותנת בכך שלפחות 30 אחוזים מתחנות הדלק בארץ תהיינה בידי החברות החדשות. זה מסה קריטית שתאלץ גם את החברות הותיקות לשפר שרות ול־הוריד מחירים לצרכן.

מנכ"ל גל רואה חשיבות רבה בפתיחת תחנות דלק ציבוריות המהוות פלח שוק של כ־25 אחוזים משוק הדלקים בישראל. לדעתו לענף תחנות הדלק פוטנציאל גידול לא מבוטל עקב העובדה שבחמש השנים האח־רונות צי הרכב של מדינת ישראל הוכפל ואילו מספר תחנות הדלק גדל באותה תקופה ב־22 אחוזים בלבד.

למרות הקשיים הרבים בהקמת תחנות דלק חדשות הצליחה גל בזכות עבודה קשה להקים אחת עשרה תחנות דלק חדשות ועד לסוף השנה יהיו ברשות החברה כ־20 תחנות דלק.

חברת דלק מודעת היטב שעליה לספק דלק לכל הצרכנים במדינת ישראל וברגע זה היא עומדת בראש מאבק איתנים לפתיחת שוק הדלק למטוסים שעדיין מצוי בידי שלושת הותיקות, באמצעות חברת שרותי תעופה. חברה זו איננה מאפשרת כל תחרות במחיר ובשיווק בפלח שוק זה. וכשאין תחרות חו־פשית, הדלק למטוסים יקר יותר וזה בא לידי ביטוי גם במחירי הטיסה לנוסעים.

היעד - 15 אחוזים משוק הדלקים בעוד חמש שנים

לחברת גל שבשליטת דברת שרם ואלפרד אקירוב והמונפקת לציבור בימים אלה, יע־דים אסטרטגים עתידיים ברורים.

יובל אקר מקווה: "תוך חמש שנים נוכל להגיע לכ־15 אחוזים משוק הדלקים בישראל ונפעיל כ־80 תחנות דלק ציבוריות, פי חמש מאלו שאנו מפעילים היום".

לא קל להתחרות בשוק שהינו שוק של קומו־דיטיס בהם כל המתחרים קונים מאותו מקור את אותו מוצר ובאותו מחיר. אי לכך, בחברה מודעים היטב לחשיבות השיווק עם חיוך, ניצול צוות עובדים צעיר ודינמי, יעילות מקסימלית, עלויות נמוכות, ציוד משוכלל ו־שרות אמין וידידותי.

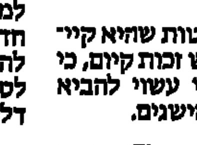
לחברה רעיונות רבים כמו פתיחת תחנות דלק לשרות עצמי, תחנות בחניונים ובמרכזי קניות ועוד.

יובל אקר בטוח שיוכל לקדם את החברה לה־צלחות נוספות בשנים הבאות. העבר הוכיח שבעבודה קשה בקיבוץ צוות עובדים טוב, באיתור אתרים מתאימים לתחנות דלק וב־רכישת טכנולוגיה מתקדמת, ניתן לכבוש נת־חים חשובים של שוק הדלק בישראל.

מהנחת כבלים לאימפריית עסקים מתרחבת

משה סלע

שמואל טל או כפי שהוא ידוע בפי חבריו - שמו־אליק, עומד באחד העסקים בעלי קצב הצמיחה המהירים במדינה. חברת אלול העניקה לו את פרס הניהול לשנת 1994 משום התושיה לאיתור הזדמנויות עיסקיות וניצולם תוך הרחבה מתמדת של פעילותו העיסקית.

שמואל טל התחיל את פעילותו עוד בשנת 1973 כשהקים חברה לביצוע עבודות תש־תית, הנחת כבלים השמליים. משום איכות העבודה והמחירים התחרותיים הפכה חברתו למובילה בענף והוא זכה למכרזים מהגדולים בסוגם במדינת ישראל. כך למשל הקימה הח־ברה תשתיות כבלי החשמל בתחנת הכוח חדרה, במפעלי המוספטים בנחל צין, במסוף הפחם באשדוד ועוד.

מאוחר יותר עם הקמת תחנות טלויזיה בכב־לים היתה זו חברת "טל" שביצעה את החלק האדי של ביצוע עבודות הנחת הכבלים שחיברו את בתי האב בישראל לרשת הכב־לים.

חיפוש מתמיד של עסקים עם פוטנציאל

גדולתו של האיש לא רק בכך שהקים חברה משגשגת, אלא משום שבחמש השנים האח־רונות הוא מרחיב את עסקיו תוך רכישה והק־מת עסקים שלא היה להם שום קשר לעסקיו הראשונים. חברת הכבלים הפכה לחברת אחזקות שחולשת על חברות בניה על חברות לפיתוח תוכנות מחשב וההיי־טק, על חברות תקשורת אשר פועלות בארץ ומחוצה לה וגם על חברות העוסקות בסחר.

אומר על כך שמואל טל: "אני מאמין בפו־טנציאל העסקים של הארץ, אך כדי לנצל זאת, יש לנצל הזדמנויות. חברה חייבת להתאים את עצמה למצבים החדשים אשר נוצרים במשק דינמי.

הגעתי למסקנה, שכדי להתרחב אני חייב לחדור לעסקים חדשים שונים מאלו שעסקנו בהם ושהם בעלי קצב צמיחה פוטנציאלי גדול.

אני וצוות עובדיי הגענו למסקנה שיש להרחיב את הפעילות מעבר לעיסקי הנחת כבלים, משום שעבודות חיבור בתי האב בי־שראל לרשת הכבלים מיצו את עצמם.

כשאנחנו מפתחים עסקים חדשים, אנו מחפשים הזדמנויות עיסקיות תוך השמת דגש על חברות עם פוטנציאל טכנולוגי גבוה או על חברות אשר מסוגלות ליישם טכנולו־גיות מתקדמות לביצוע עבודות קונבנציונאליות".

הקונספציות העיסקיות הללו הביאו את קבו־צת החברות של טל למגוון רחב של פעילויות עיסקיות. החברות מאורגנות במסגרת חברת אחזקות שכשבעים אחוזים ממניותיה מוחז־קות ע"י שמואל טל.

יש חברות אשר עוסקות בפיתוח תשתיות תקשורת בחוץ לארץ. "טל גילתק" לדוגמא, מבצעת פרויקטים חשובים בהונגריה פיתוח והקמת מרכזיות טלפוניות בשני אזורי חיוג ומקימה אף תשתיות טלויזיה, כבלי טלפון ועוד.

עוד חברה אשר עוסקת בפרויקטים בינלאו־מיים היא חברת "טל אלמור" שמקדמת פרוי־קטים בעיקר בסין. הקונצרן, משום שתברו־תיו של שמואל טל אכן מהוות קונצרן, גם כוללות חברות בניה - "טל אופיר" ו"צמח תשתית ופיתוח", אשר בונות ומבצעות עבו־דות תשתית בכל רחבי הארץ. היחוד שלהן הינו יישום שיטות וטכניקות בניה חדשות אשר יזרזו את הבניה ויוזילו עלויות.

חברה מעניינת נוספת היא "טל שני" אשר עוסקת בפיתוח פרויקטים בארץ ומחוצה לה, לטיהור שפכים.

דגש על פיתוח טכנולוגיות גבוהות

היהלום שבכתר חברותיו של שמואל טל הוא ללא ספק קבוצת החברות הידועה כאי.אס.סי. זוהי קבוצת חברות ההיי־טק אשר עוסקת בפיתוח מוצרים בתחום האלקטרואופטיקה. החברה רשמה עד כה שלושה פטנטים בתחום פעילותה ושני פטנ־טים נוספים נמצאים בהליכי רישום.

החברה גם עוסקת בפיתוח, יבוא והפצה של רכיבים למחשבים וגם בפיתוח תוכנות לני־הול משאבי אנוש.

אך מה לגבי העתיד? האם יש לצפות להמשך הצמיחה המהירה של הקבוצה?

שמואל טל סבור שכן. "הוכחנו בעבר ואנחנו נראה בעתיד, שיש בישראל הזדמנויות עיס־קיות רבות המאפשרות לחברה עם יוזמה ועם נכונות, לקחת סיכונים לגדול, להרויח ולשגשג.

האסטרטגיה שלנו לגבי העתיד היא לחפש עוד עסקים עם פוטנציאל להרחיב את הפעי־לות שלנו בחוץ לארץ ולנצל את מגוון ההזדמנויות העיסקיות שנוצרו משום הסכמי השלום באזורינו".

פרץ בוני הנגב:

המובילים בחברות הבניה בישראל

יצחק ליס

חברת הבניה הגדולה בדרום, הרחיבה פעילותה לכל רחבי הארץ ★ הנהלתה מתכנסת בשעת בוקר מוקדמת לישיבתה היומית ★ החברה שותפה במחקרים מתקדמים ויישומם בענף הבניה שערכו אנשי הטכניון

מידי יום, בשעה 6 בבוקר, נפגש משה פרץ, מנכ"ל חברת פרץ בוני הנגב, עם חברי ההנה־לה המצומצמת של החברה לדיון יומי בפעי־לות השוטפת. בסיומה של הישיבה הם משוחחים עם מנהלי השיווק של החברה הפזורים ברחבי הארץ.

חברת פרץ בוני הנגב, היא דוגמא לחברה משפחתית מצליחה - משה פרץ מייסדה ובעל השליטה בה ו־8 אחיו מחזיקים במניות הבעלות. הדור השני, גיסים וגיסות, סה"כ כ־16 משפחות מועסקות בה, בדרך כלל בתפ־קידי ניהול. בכל אחד מאתרי הבניה של החב־רה הפזורים בכל רחבי הארץ, מטבריה ועד לספיר בערבה, נמצא נציג המנהלים - כמנהל, מהנדס או בכל תפקיד בכיר אחר.

יזמות-בניה-שיווק

על החברה מספר המנכ"ל משה פרץ: "את פעילותי כקבלן התחלתי במחצית שנות ה־70 בשדרות. החברה בשמה ובמתכונתה הנוכחי הוקמה בשנת 1980, כשמראשית דרכנו בני המשפחה שותפים ומועסקים בה.

פעילותינו משלבת יזמות, בניה ושיווק די־רות ומבנים מסחריים וציבוריים. אנו חוסכים את פער התיווך ומסוגלים למכור מוצר בעל איכות גבוהה במחיר נמוך יחסית".

3000 יחידות דיור

כבר מספר שנים נחשבת חברת פרץ בוני הנגב לגדולה בחברות הבניה בדרום הארץ. מתחילת שנות ה־90 אף מתרחבת פעילותה למרכז הארץ וכיום היא נמנית על המובילות בחברות הבניה בישראל, בונה למעלה מ־1000 יחידות דיור. בשנת 94' יגדל מספר הדירות שבכוונתה לבנות לכדי 3000 יח' דיור.

החברה מחזיקה בציוד רב היקף - מנופים, טרקטורים, משאיות, משאבות וכיוצ"ב. ב־5/94 יסתכם המחזור העיסקי שלה לכדי כ־200־300 מיליון דולר. כמובילה בענף, נוטלת החברה חלק במחקרים מדעיים ויישומם באתרי הבניה, עם אנשי הטכניון ואנשי המע־שה בשטח. כך למשל, הניב שיתוף פעולה בין משה פרץ, פרופ' אלישע תצא (מהטכניון) והאדריכל חיים דותן, שלד פלדה לו יתרונות אקוסטיות יוצאי דופן והדוגמאות רבות.

לצד המשרדים הראשיים בשדרות, פתחה חברת פרץ בוני הנגב משרדים בבית התעשיה בת"א ובערים בהן היא בונה - טבריה, ירושל־ים, ראשל"צ וכיוצ"ב.

משה פרץ: "אנו מסתכלים כל העת קדימה, ממעטים להתבונן לעבר המתחרים. התחרות שלנו היא עם עצמנו - בודקים פעי־לותינו ומפיקים לקחים, הכל כדי להצליח ולתת ללקוח את השרות הטוב ביותר. בבית אבא למדנו על חשיבותם של היושר והכנות, דרך זו מלווה אותנו בדרכנו העיסקית, היא ו־שפתחה בפנינו דלתות".

ניסים רום מעולם לא לקח על עצמו משימה שאינו יכול לעמוד בה.

יצחק ליס

קצין חיל הים לשעבר פשט מדיו בדרגת סא"ל והקים חברה מצליחה המעניקה שרותים ימיים מגוונים.

מאחורי חברת "רום שרותים ימיים" מאש־דוד, המספקת שרותים ימיים ברמה בינלאו־מית, ניצבת משפחת רום, משפחה שורשית בעלת רקע ימי מרתק הגרה במושב גאליה. משפחת רום הצליחה במשך 15 שנות עבודה מפרכת ורבת אתגר, להקים חברה ברמה מק־צועית גבוהה העונה על צרכי שנות האלפיים, המטפלת בכל סוגי המטענים המובילים מהארץ ואליה, באניות סוחר או נוסעים וכן בהובלת המטענים אל הנמל וממנו.

חברת רום, מספקת לבעלי אוניות וסוכני אוניות מהארץ ומחו"ל שרותים מגוונים, כמו טעינה, פריקה, המכלה, הובלה, אבטחה ונקיון. בחברה מועסקים היום כשמונים עוב־דים בעלי הכשרה מקצועית ונסיון ובבע־לותה, צי כלי רכב לעבודה הכולל משאיות, משאיות מנוף, משאיות טאטוא, שופלים, טרקטורים וציוד נוסף הנדרש לביצוע השרו־תים שהיא מעניקה בהצלחה ללקוחותיה.

חברה משפחתית

מנהל החברה ניסים רום, יליד בולגריה בן 48, סא"ל במילואים בחיל הים, בעל 95 אחוזים ממניותיה, הקים את האימפריה שלו בשות־פות עם חנה, רעייתו, אשה נאה היום בת 47, המוכרת לציבור הישראלי כחנה סמוך, מי שהיתה בשנות השישים אלופת ישראל בק־פיצה לרוחק. את ניסים הכירה במהלך שי־רותה הצבאי ואיפה אם לא, בחיל הים. כשוחרת השגים בעבר, כך גם היום חנה מנה־לת במרץ ובכשרון רב את משרדי החברה בנמל אשדוד כשעוזרים לידם בני הדור השני - חבת אורלי בת 24, הראשונה בצה"ל שפיקדה על כלי שייט, היום נשואה ואם לתינוקת והבן ערן בן 22.

היסטוריה ימית מרתקת

את עבודתו בתחום השרותים הימיים החל ניסים כעובד שכיר בחברת הספנות "שר ים".

לאחר שלמד את המלאכה ועם סגירתו של סניף החברה באשדוד לאחר ארבע שנות עבו־דה, החליט ניסים בעידוד רעייתו, להקים את חברת רום לשרותים ימיים. הצלחתו היום מדברת בעד עצמה.

פעילות מתרחבת

סוד הצלחת פעילות החברה ההולכת ומתר־חבת בימים אלה בכיוון חדש של מתן שרו־תים לאיכות הסביבה ועוסקת בטיאטא החו־פות באשדוד ובסילוק אשפה בערים, ישובים ומפעלים רבים ברחבי הארץ, נעוץ בעובדה, שניסים מעולם לא נטל על עצמו משימה, שלא יוכל לעמוד בה.

שלב אחר שלב, עם צבירת הידע והנסיון הוא הקים את המערכת המורכבת של חברתו המסתייעת היום במערכות ממוחשבות. האמינות והאחריות שלו כלפי לקוחותיו פתחו בפניו את שערי ההזמנות לשרותי המפעל בקנה מידה בינלאומי.

בין היתר היה אחראי על פריקת והובלת ציוד, שנועד לשדות התעופה, שהקימו האמ־ריקאים בסיני, היה ממונה על פירוק והעברת הציוד שנועד להקמת תחנת הכח של חברת חשמל באשקלון, פעל והפעיל צוללנים וציוד מתוחכם מיוחד להעברת המצנח תוך ימי מחופה אל אוניה שיצאה לאיי הבהמה ועוד.

היום, לאחר שצבר נסיון רב, והתמודד בהצל־חה עם כל סוגי המטענים ובכל סדרי הגודל, ביניהם מטענים עדינים ושבירים כגון מראות סולריות וגלילי נורות פלורסנט, משמש ניסים כקבלן המפעיל של כל השרותים הניתנים לאניות ולנמלים כולל שרותי אספקת כח אדם, שרותי נקיון של צדדים רציפים כגון: מחסני אניות ושטחי המשרדים.

משרדו אף מספק את הכלים והעובדים לתו־צאות אשפה ופסולת תעשייתית מתנקה וכבר משרת בנושא בערים, מועצות מקומיות, גופים צי־בוריים ומפעלי תעשייה. היום יש ביכולת חברתו לספק את השרותים גם בתחום זה לכל מקום בארץ ואין ספק שהצלחה זו נובעת מהתמחויות המקצועיות והמומחיות של ניקיון ובכן משנחתו לפיתוח חברתו המספקת עבודה לרבים מתושבי הדרום.

שרביט לבנין ולהשקעות - התפרסות מהירה ברחבי הארץ

יצחק ליס

העליה ברמת החיים והגידול בצריכה של הישראלים גורמים להקמת מרכזים מסחריים ברחבי הארץ כדוגמת אלה שבחו"ל, בעיקר בארה"ב. הישראלי "המפונק" רוצה לבקר במרכז שכזה, בו יקבל שרותים במבנה אטרקטיבי ובבניה איכותית.

מומחים

את הביקושים הללו מספקות חברות בניה, להן מיומנות ומומחיות בנושא. אחת הבולטות שבהן היא חברת שרביט לבנין ולהשקעות בע"מ, שעיסוקה ביזמות ובביצוע הקמת מרכזים מסחריים וקניונים ברחבי הארץ.

רפאל שרביט מנכ"ל החברה: "אנו מקפידים על בניה ברמה איכותית גבוהה ובביצוע מהיר של הפרויקט שקיבלנו על עצמנו. מדיניות זו הוכיחה עצמה, תורמת לרווחיותינו. גורמת לכך שחברות שיווק ואחרים, הפועלים בהיקף ארצי רוכשים אצלינו חנויות ומשרדים באתרים השונים שאנו מקימים.

מרכז סנטר אין

בחודש יולי השנה, תיפתח החברה בבאר שבע את קניון סנטר אין. הקניון משתרע על 10,000 מ"ר ובו חנות גדולה של שופרסל, סניף בנק דיסקונט, חנות כלל פארם, 4 בתי קולנוע של גלובוס, פיצה דומינו, בורגראנץ', בתי קפה ועוד כ־40 חנויות שונות.

השופרסל ורשתות אחרות כמו חברת קואופ' רכשו אף בעבר מהחברה שטחים מסחריים.

משרדי המועצה והדואר

פרויקט נוסף הושלם במיתר, ליד באר שבע - מרכז מסחרי המשתרע על שטח של כ־4000 מ"ר ובו חנות שופרסל ומרפאת קופת חולים מכבי. במקום אף משרדי המועצה המקומית, סניף דואר וחנויות נוספות.

מרכז מסחרי מרשים בישוב מכבים

באזור אחר, במכבים, השלימה חברת שרביט באחרונה את איכלוסו של מרכז מסחרי חדש ומרשים על שטח של 3000 מ"ר. במקום סניף קואופ', מרפאות קופות חולים מכבי ולאומית, קפיטריה גדולה וחנויות נוספות.

תכניות נרחבות לעתיד

חברת שרביט עסוקה כיום בשלבים נוספים של הקמת פרויקטים נוספים. כך למשל הם מרכז ספורט במלון בטבריה, חנות לחברת קואופ' בדימונה (המשתרעת על 2400 מ"ר) ומרפאות באשדוד, בקרני שומרון ועוד.

חברת שרביט היא חברה פרטית בבעלות משפחתית. מנהלה ויו"ר הדירקטוריון שלה, רפאל שרביט, מייצג דור חדש של קבלנים, בעלי השכלה אקדמאית (כלכלה ומינהל עסקים) עם נסיון רב בעסקים, הגיע לענף לאחר שהתוודע לענף במהלך עיסוקו כבנקאי.

על סוד הצלחתו העיסקית הוא מספר: "אנו מקפידים על בניה איכותית ועובדים ביעילות. משקבלנו על עצמנו את הפרויקט אנו משתדלים לבצע אותו במהירות - מוסרים אותו בזמן כפי שהבטחנו ללקוח. שמירה על איכות המוצר ועמידה בלוח הזמנים סייעה בידינו לרכוש את שמנו הטוב".

לאחרונה רכש שרביט במשותף עם משקיעים את מבנה קולנוע קרן בבאר שבע, על מגרש בן 14 דונם ובכוונתו להקים במקום מרכז מסחרי, מרפאות, משרדים ועוד.

מצויינות - ערובה לאיכות

חברת ק.ד.ח בע"מ היא אחת החברות שנבחרו להשתתף במבצע "הצדעה למצויינות", שנערך ע"י "אלול"-המכון הישראלי לסקרי דעת קהל וזכתה בפרס המצויינות לשנת 1993. הפרס ניתן למנהלים עבור הצטיינות בניהול החברה המאפשרות לה צמיחה מרשימה במשך השנים.

מנהלי החברה מבססים את האסטרטגיה העיסקית שלהם על בסיס צמיחה וגידול יציבים ולא דרמטיים, ואכן במשך השנים הרבות מאז הקמתה מסתמנת בת מגמה מתמשכת של גידול בר־קימא הדרגתי, יציב ובטוח.

שורשיה של חברת ק.ד.ח. הם במסגריה קטנה לעבודות נירוסטה שהוקמה בעיר התחתית בחיפה בתחילת שנות החמישים. בשנת 1956 נבנה "מקרר הראוה" הראשון לפי תוכניות שנרכשו בשבדיה.

מקררי ק.ד.ח. מלווים את השוק הקמעונאי בארץ מאמצע שנות החמישים, כאשר שיטת הממכר בשרות עצמי הונהגה בצרכניות השכונתיות שנוהלו ע"י מועצות הפועלים.

בשנת 1957 החלה חברת שופרסל לפעול בת"א. בקיץ 1958 נפתחה החנות הראשונה ברח' בן יהודה, במתכונת של סופרמרקט לממכר בשרות עצמי. המקררים יובאו מארה"ב. בשנת 1958 פתחה אגודה צרכנית שיתופית את הסופרמרקט הראשון שלה בככר דיזנגוף, המקררים היו מתוצרת ק.ד.ח.

המקררים הראשונים היוו הצלחה גדולה. שיטת שיווק מזון בשרות עצמי השתרשה בארץ והביקוש למקרר ראווה לשרות עצמי גדל.

מאז ועד היום מנהלת חברת ק.ד.ח מפעל מצליח לייצור מקררים לשרות עצמי עם מערכות קירור חיצוניות. המפעל הינו יחיד בארץ. המוצרים היום בעלי ערך מוסף גבוה והם תחליפי יבוא מובהקים. מוצרי החברה חשובים להלוטין ליבוא מתחרה.

מוצרי החברה משווקים בכל רחבי הארץ ולקוחותיה העיקריים הם רשתות השיווק המובילות בארץ: שופרסל, שק"ם, תנובה, קואופ' צפון, קואופ' ירושלים, קואופ' ת"א ולקוחות פרטיים בכל רחבי הארץ.

הדרישות ממקרר ראווה לשרות עצמי רבות ומגוונות. בראש ובראשונה תצוגה נכונה ויפה של המוצרים המאפשרת את עיני הלקוח. דרגת קור ולחות בכל פינות המקרר השומרת את המוצר במיטבו. גישה קלה ונוחה למוצרים, הן ללקוח והן למוכר המזין את המקרר בסחורה ושומר על נקיונו. ניצול מירבי של שטח החנות היקר, אמינות־בלומר שאיפה לאפס תקלות וכמובן מחיר השקעה אופטימלי ומחיר תפעול מינימלי.

חברת ק.ד.ח. מציגה לרשות הלקוחות 35 דגמים של מקררים ב־3 אורכים סטנדרטיים. המקררים בנויים בשיטת מודולרית המאפשרות להציבם בתנות בהתאם לגודלה ולדרישות הארכיטקט והלקוח. בנוסף מוצרת החברה מקודים בהזמנה מיוחדת עבור לקוחות שהמקררים הסטנדרטיים לא מתאימים להם מסיבות שונות.

המפעל במבנה בן 4200 מ"ר באזור התעשיה בכרמיאל ומעסיקים בו כ־60 עובדים ב־5 מחלקות ייצור. הייצור מאורגן במערכת ממוחשבת עם תוכנה שהותאמה במיוחד לצרכי המפעל. מחלקת ההנדסה והייצור שוקדת על פיתוח מוצרים חדשים והתאמתם לפיתוח המואץ של חומרים, רכיבים ותפיסות שיווקיות והמרכן, לדרישות המיוחדות של לקוחותיה.

שיטות הניהול היעילות של החברה מאפשרות לה לייצר מוצר איכותי במחיר תחרותי. היחס האישי והטיפול המסור הניתן לכל לקוח הוא הסיבה לכך שלקוחות רבים עובדים עם החברה למעלה מ־30 שנה ומעגל הלקוחות הולך ומתרחב משנה לשנה.

תכניות הפיתוח לעתיד הקרוב מתבססות על הרחבת כושר הייצור בכ־50% בתוך שלוש שנים. הגדלת היקף כוח האדם, ויעול בלתי פוסק של תהליכי הייצור, שיפור כושר התחרות ע"מ לאפשר תחרות גמישה יותר עם היבוא וכדי לפרוץ החוצה ביצוא לארצות העולם בכלל ולמדינות השכנות בפרט באשר יתממש השלום באזור.

החברה הוכיחה שהיא מסוגלת להתחרות בהצלחה בשוק המקומי וביבוא. בוכות הסיסמה "מצויינות - ערובה לאיכות", ובעתיד היא מתכוונת להוכיח שיש ביכולתה להתחרות בהצלחה גם בשוקי העולם.

מתכוונים להמשיך להוביל עוד הרבה זמן

יוחנן צוק

וסטי - הג'רוסלם פוסט הרוסי

כשאדוארד קוזניצוב ויוליה שמאלוב־ברקוביץ' יקבלו את פרס הניהול היוקרתי של חברת אלול לשנת 1994, "יעמדו" מאחוריהם יותר מ־200,000 איש - מעל למחצית מקוראי העיתונות הרוסית במדינת ישראל ועוד כמספר דומה במדינות חבר העמים. שכן קוזניצוב הוא העורך הראשי ויוליה שמאלוב־ברקוביץ' היא המנהלת המסחרית של "וסטי", העיתון הגדול ביותר וגם המוביל באיכותו, בקרב העיתונים ברוסית בישראל. להצלחה של "וסטי" אין אח ורע בעיתונות הישראלית וגם לא בזו העולמית. העיתון נוסד באוגוסט 1992 כשבועון ובספטמבר 1993 הפך ליומון. כעבור חודשיים, הוא הפך לעיתון הרוסי מספר אחד בישראל. זו היתה משימה לא קלה, לנוכח העובדה שבארץ יש כ־11 פירסומים בשפה הרוסית, שארבעה מתוכם הם יומונים. אדוארד קוזניצוב, עורך העיתון, מייחס את ההצלחה לחתירה אחרי איכות מערכתית וריכוז צוות עובדים נאמן ואחראי. קוזניצוב, שהיה לוחם חרות ידוע ואסיר ציון מפורסם בבריה"מ, יצא לא מכבר במפליה של ראש הממשלה מר יצחק רבין, כשזה יצא לביקור ממלכתי במוסקבה.

קוזניצוב מקפיד על עיתונות טובה ומהימנה ועל זכויות עובדיו. בשנת 1961, בהיותו סטודנט במוסקבה, הוא נאסר ונידון לשבע שנות מאסר בגין פעילות אנטי־סובייטית. עם שחרורו הוא חזר לפעילותו הציונית ובשנת 1970 נאסר עם עוד 15 אנשים, על נסיון לחטוף מטוס בלנינגראד (היום סנט פטסבורג) ולטוס לארץ.

הוא נידון למוות, אך בעיקבות לחץ בינלאומי, עונשו הומר למאסר 50 שנה. כעבור 9 שנים, שוחרר בעיסקת חליפין מסובכת שכללה שיחרור שני מרגלים סובייטים שנתפסו בארה"ב. בשנת 1990, הוא מונה כעורך של עיתון רוסי שהוקם ע"י רשת "מעריב", בשם "ורמית", אך הוא פרש ממנו בעקבות חילוקי דעות קשים על אופיו המערכתי של העיתון ועל שכר עובדיו. קוזניצוב דרש שהשכר של העיתונאים הרוסים יהיה שווה לשכרם של העיתונאים העבריים. כשלא קיבל זאת, הוכיח שכושר הלחימה לא פחת בעיקבות עליתו לארץ, וכשתביעותיו לא נענו, הוא ורוב צוות עובדי העיתון פרשו והקימו במסגרת "ידיעות אחרונות" עיתון חדש. פירוש המילה "וסטי" ברוסית הוא: "הבשורה".

מצוינות ועצמאות מערכתית

כיום, העיתון הוא הצלחה בלתי מעורערת. עפ"י סקר של מכון תצפית לחודשים נובמבר־דצמבר 1993 (העיתון כיומון היה אז בן חודשיים בלבד), "וסטי" כבר השאיר את מתחריו הרבה הרבה מאחור.

למה הוא מייחס את הצלחותיו? קוזניצוב אומר, שהוא "מאמין גדול במצויינות. העיתון שלנו הצליח משום שהוא עיתון טוב ואיכותי.

יש לנו עצמאות מערכתית מוחלטת. אנחנו עיתון חוקר, עיתון שמוסר מידע מעודכן ופרקטי לקוראי הרוסית בישראל. אנחנו משרתים נאמנה את קהל קוראינו. אני רואה בעובדה שאנחנו לא מעתיקים כתבות מעיתונים אחרים בארץ ובעובדה שעיתונים עבריים בישראל ועיתונים ברוסיה ובאוקראינה מפרסמים מדי פעם ידיעות וכתבות שלנו. זאת ההוכחה לכך שאנחנו עיתון טוב. כשאני מדבר על הצלחת העיתון, אני לא יכול שלא להזכיר את צוות העובדים שלנו, שגם להם חלק גדול מאוד בהצלחת העיתון. אני חושב שהצלחנו לקבץ את הטובים מקרב העיתונאים הרוסיים בישראל והם נותנים לעיתון את אופיו המיוחד".

לפי הערכת המערכת, הוא נקרא ע"י יותר מ־200 אלף איש. עפ"י הערכות זהירות, יש בישראל כ־800 אלף דוברי רוסית, שקצת פחות ממחציתם קוראים עיתונות רוסית. פירוש הדבר, שיותר ממחצית הקוראים הפוטנציאלים קוראים קודם כל את "וסטי". השאר קוראים 11 עיתונים אחרים. אגב, אחד ההישגים הגדולים שהעיתון מתגאה בהם, הוא בכך שהצליח להחזיר לעיתונות הרוסית גם את העולים שהגיעו לארץ לפני 15 שנה ויותר.

שיתוף פעולה מלא בין המערכת והאדמיניסטרציה

הצלחתו של "וסטי" היא כפולה, שכן לצד ההצלחה המערכתית יש גם הצלחה מסחרית. על הצלחה זו תולשת יוליה שמאלוב־ברקוביץ', המנהלת הנמרצת והנאה מאוד. "יולה", כפי שהיא נקראת בעיתון, היא דינאמו של פעילות עיסקית. מצד אחד, היא דואגת לאדמיניסטרציה, לייעול ולניצול אופטימלי של משאבי העיתון, ומצד שני, היא אשת שיווק נהדרת שיוזמת מבצעים מיוחדים. היא שהפכה את "וסטי" לנושא המודעות העיקרי בשפה הרוסית בישראל. אומרת יוליה הצעירה: "בעבר עבדתי בעיתון "תל־אביב" כיועצת פרסום ועכשיו אני עובדת כאן. אני יכולה להגיד שזה אתגר גדול לחיות חלק מההקמה ומהביסוס של עיתון יומי. כיום, אחרי עבודה קשה ואחרי ש"וסטי" קיים רק שמונה חודשים בעיתון יומי, אנחנו מבוססים מבחינה כלכלית. משרדי הפירסום מכירים אותנו ואנחנו כתובת לכל מי שרוצה לפרסם מודעות שמיועדות לקהל קוראי הרוסית".

ואכן, היוזמה והנחישות בעבודה של יוליה נשאו פרי. כיום, העיתון מבוסס. יש בו הרבה מאוד מודעות, כך שלצד ההכנסות מהמנויים הגדלים מדי יום, יש הכנסה גם ממודעות ומפעילויות מסחריות. אחת הסיבות להצלחה היא שיתוף הפעולה ההדוק והפורה בין העורך ובין המנהלת המסחרית. שיתוף הפעולה בא לידי ביטוי, בין השאר, במערכת יחסים טובה בין השניים ובנושא של הפקת מוספים ועוד. יוליה מתגאה מאוד בעבודה הטובה של המערכת: "בנינו עיתון שמיועד לרובד גדול מאוד של האוכלוסיה דוברת הרוסית בארץ. העתון הוא עיתון יומי רציני, בסגנון של "הטיימס" בבריטניה או "לה־מונד" בצרפת ואפילו "הניו יורק טיימס" בארה"ב. משום שהאוכלוסיה דוברת הרוסית היא בעלת רמת שכלית ממוצעת גבוהה יותר ממה שמקובל בארץ, עיתון מסוג זה מצליח יותר מעיתון שהוא פופוליסטי מטבעו.

עובדה, שכמחצית מקוראי העיתונות בקרב דוברי הרוסית קוראים אותנו. "זה לא רק מביא לנו יוקרה מערכתית, שבאה לידי ביטוי בזה שמצטטים אותנו בארץ ומחוצה לה, אלא גם בהכנסות, משום שהמפרסמים יודעים שהפרופיל הסוציו־כלכלי של הקוראים שלנו גבוה יחסית והם בעלי רמת הכנסה גבוהה מהממוצע בקרב עולי חבר העמים". אין ספק ש"וסטי" הוא עיתון מוצלח, אך מה לגבי העתיד? האם הוא יצליח להתפתח עוד, או שמא ילך בדרכה של העיתונות הלועזית שפעם שגשגה בארצינו?

לאדוארד קוזניצוב וליוליה שמאלוב־ברקוביץ' יש דעות נחרצות בקשר לזה. להערכתם, העליה הרוסית היא מאוד הומוגנית והשפה הרוסית תישמר בארץ. לפיכך, הם רואים ב"וסטי" מעין "ג'רוסלם פוסט" כתוב ברוסית, בשונה מהעיתונים הלועזיים האחרים, שגוועו עם הזמן.

ל"וסטי" עוד יתרונות שאין לעיתונות רוסית אחרת ושגם לא היו לעיתונות הלועזית שקמה בשנות השלושים עם גלי העליה המוקדמים. בדומה ל"ג'רוסלם פוסט", יש ל"וסטי" מהדורה בינלאומית בשם "ירושלמסקיה וסטי", שהוא מקביל למהדורה הבינלאומית של העיתון באנגלית. כבר היום, נמכרים מדי שבוע מעל ל־50 אלף עותקים בחבר העמים ולדעת הנהלת העיתון המספר עוד יגדל.

לגבי יוליה, היעדים האסטרטגיים של "וסטי" ברורים: "לא משנה כמה עיתונים רוסיים יהיו בעתיד בישראל, אנחנו נהיה תמיד העיתון המוביל ברוסית. עיתון שקוראיו יראו בו שופר אמין, שיסייע להם בקליטתם המהירה והטובה בישראל. אני מניחה, שבמשך הזמן ישארו שנים או אולי שלושה, אבל אני רוצה להבטיח שאנחנו לא רק נהיה בין אלה שישרדו, אלא שנמשיך להיות המובילים".

מאזור התעשיה בקרית ביאליק לגבעת הסיליקון במגדל העמק.

יוחנן צוק

הצלחה מרשימה - תוך 18 חודש בלבד. "במצב של כוננות מתמדת לקידום העסקים שלנו".

אמיר טוקייר, מנכ"ל חברת טוקייר ובנו בע"מ, היה אחד ממקבלי פרס הניהול של חברת אלול לשנת 1994. הוא נחשב לאחד מסיפורי ההצלחה של תעשייני אזור הצפון. בחור צעיר, בשנות השלושים המוקדמות של חייו, שלקח מפעל משפחתי קונבנציונאלי והפך אותו לאחד מהמפעלים המתקדמים ביותר מסוגו בארץ.

חברת טוקייר ובנו היתה ממוקמת בקרית ביאליק, מפעל מצליח לייצור זיוודים אלקטרוניים ומבלטים. עם קבלת ניהול המפעל המשפחתי, הכין אמיר תכנית השקעה בת 750,000 דולר, שכללה בין השאר, העברה של מרבית אמצעי הייצור לגבעת הסיליקון במגדל העמק ורכישת ציוד חדש, תוך השארת מחלקת המבלטים בקרית ביאליק. התוצאות לא איחרו לבוא. אחרי שבשנת 1992 הוא ביצע מהפכה טכנולוגית באמצעי הייצור, ע"י רכישת הציוד החדש, הוא ביצע מהפכה ניהולית לא פחות דרמטית: צוות העובדים צומצם בצורה משמעותית והתפוקה הוכפלה, וכל זאת, ללא תוספת ציוד כלשהו.

טוקייר הצעיר הוא איש צנוע, שאינו אוהב להתרברב, אך גם מתוך הסבריו הטכניים עולה, כי יש כאן שילוב מרשים במיוחד של מהפכות. "אני חסיד גדול של עבודה קשה ומאומצת יחד עם שילוב של חידושים טכנולוגיים. כשעברנו מקרית ביאליק למגדל־העמק, במסגרת תכנית ההשקעה החדשה, בעצם עלינו כיתה. עלינו מדרגה אחת או שתיים. עברנו מאזור תעשייה קונבנציונאלי לאזור תעשייה שמאופיין ע"י חברות ההיי־טק ומפעלים בעלי רמת יצור גבוהה.

"בשלב ראשון רכשנו מכונות חדשות, על מנת לייצר את הזיוודים לחברות אלקטרוניות בצורה המתקדמת ביותר וברמת גימור הטובה ביותר. אך מהר מאוד הבנתי, שעל מנת להגיע ליעילות ושלמות יש צורך לשלב את החידושים הטכנולוגיים עם שינויים ארגוניים. אני סבור שטוקייר ובנו בע"מ הגיעה לדרגת ההצלחה של היום, משום שהתייעצנו עם מומחים טכניים ואירגוניים, הפועלים בעצה אחת איתנו. היום, כל המערכות בחברה ממוחשבות, הגענו לרמת יעילות גבוהה של ניצול כח העבודה, צימצמנו את מספר העובדים במחצית והגדלנו את התפוקה פי שניים. כל זה בפרק זמן של כ־18 חודשים בלבד".

חתירה למצויינות בייצור

ההתייעלות בתהליך הייצור, המעבר לציוד סופר־מתוחכם והמהפכה האירגונית שבאה בעיקבותם לא פגעו באיכות המוצר שאפיין את החברה גם בגילגוליה הקודמים. גאוות מחלקת הייצור היא ברמת הגימור הכמעט מושלמת של המוצרים. בתעשייה המודרנית, בעיקר האלקטרונית, נדרש שילוב של מחירים תחרותיים ושל מוצר איכותי במיוחד.

בעקבות עבודה קשה של כל הגורמים בחברה, הצליחה חברת טוקייר ובנו בע"מ להתאים את עצמה לדרישות השוק, שמה הולך לפניה והיא מסוגלת להתחרות עם יצרנים דומים בארץ ומחוצה לה. הצלחת טוקייר ובנו בע"מ היא גם סיפורם של עובדי החברה. בשנה האחרונה, עשה אמיר טוקייר מאמץ מוגדל להביא למפעל עובדים חדשים. חלק מהעובדים לא הצליחו להתאים את עצמם למשטר העבודה באתר החדש ופרשו.

הנהלת המפעל קיבצה צוות אנשי מקצוע מעולים, שחלק גדול מהם הוא מקרב עולי מדינות חבר העמים, שעבדו במפעלי מטאלורגיקה במערכות הצבאיות הסובייטיות. בצוות כלולים גם אנשי מקצוע ישראליים: אקדמאים, טכנאים, ועוד. החברה מתגמלת את עובדיה ברמה גבוהה מאוד, יחסית לעובדי תעשייה בצפון, והם מחזירים לה בנאמנות למקום העבודה - עבודה בשלוש משמרות ליום כדי לנצל עד למקסימום את אמצעי הייצור, רמת תפוקה גבוהה שמאפשרת עלויות יצור נמוכות למרות השכר הגבוה ועוד.

אמיר טוקייר מאוד גאה בצוות עובדיו והוא מייחס להם חלק לא קטן מהצלחותיו העיסקיות. "אנחנו משקיעים בגורם האנושי".

חמכנו למעין משפחה מאוחדת והומוגנית", הוא אומר. "העובדים מזדהים עם מקום העבודה ומרגישים שהצלחות טוקייר ובניו בע"מ היא הצלחתם האישית, ופועלים בהתאם".

חתירה לשיפורים מתמידים

חברת טוקייר ובנו בע"מ נחשבת לסיפור הצלחה מקומי, אך בעולם התחרותי של הכלכלה הישראלית, ההצלחה מחייבת שינויים מתמידים. מבחינת אמיר טוקייר, המאמץ הוא בלתי פוסק, להתאים את אמצעי הייצור למציאות הדינמית של המשק. "אני מודע לכך, שאנחנו עובדים בנישה שיש בה תחרות גדולה. אנחנו גם משרתים קהל לקוחות, שנמצא במירוץ אחרי טכנולוגיה המשתנה בקצב מטורף ועלינו להתאים את עצמנו לכך. אנחנו עושים זאת ע"י שילוב של מספר גורמים:

* מדיניות שיווק אגרסיבית
* התייעלות מתמדת של תהליך העבודה.
* רכישת ציוד חדש

בחודש יוני אנחנו עומדים לקבל מכונת ליטוש חדשה, שתשפר עוד יותר את רמת הגימור של מוצרי החברה. החברה גם עומדת להגיש בקרוב תוכנית השקעה חדשה לאישור מרכז ההשקעות, בסך מיליון דולר, המיועדת להרחיב את צוות כושר הייצור בעקבות הביקוש הרב למוצרים. אנחנו נמצאים במאמץ מתמיד להרחיב את קהל הלקוחות. אנחנו בקשר הדוק עם השינויים הטכנולוגיים בענף, כדי שנוכל להתאים את עצמנו אליהם במהירות. בקיצור, אנחנו במצב של כוננות מתמדת לקידום העסקים שלנו".

מצויינות ואיכות - הדרך היחידה להישרדות וצמיחה

אהוד להב

דרך ארוכה עבר התעשיין צבי טופז מאז הפעם הראשונה בה הפעיל מכבש מכני במ־חנה ריכוז בפולין, במלחמת העולם השניה ועד לחנוכת מפעלו החדש והמודרני בקרית ההיי־טק החדשה במגדל העמק.

רק מבנה משותף אחד אפשר למצוא בין מי שכיום מפעיל ושולט במערכי יצור ממו־חשבים מן המתקדמים בסוגם בעולם, לבין מי שהפעיל מכבש מכני ידני בגיל 16, בתקו־פה הקשה ההיא באירופה השסועה המצויינות.

אז היתה המצויינות המפתח להישרדות והיום היא המפתח לצמיחה.

ציוני הדרך בהתפתחותה של חברת המ־לט הם אספקלריה להתפתחותה הכלכ־לית של מדינת ישראל ולאופיו של מייסדה, צבי טופז. החברה נוסדה בשנת 1950 והפכה ב־4 עשורי שנים מבית מלאכה קטן לעבודות מתכת, דרך מפעל המייצר אביזרי צנרת ובר־זים לתעשיות הכימיות ועד למפעל המייצר ביום גם את השורה הראשונה של אביזרים לחולכת נוזלים וגזים המשמשים למיכשור ובקרה בתעשיות המיקרו־אלקטרוניקה וש־תוצרתו משווקת באירופה, ארה"ב והמזרח הרחוק.

במשך שנים אלו, שקד צבי טופז על אמינות כלפי לקוחותיו ועל איכות המוצר וב־לשיפורים טכנולוגיים ולחתירה מתמדת לאי־כות ומצויינות בכל שלבי היצור".

מידה רבה זה סוד הצלחתו. צבי טופז אומר: "לאורך כל שנות קיומה של החברה, העברתי מסר ברור לעובדים ולמנהלים כאחד - שזכות קיומנו מותנית אך ורק במלחמה מתמדת

העובדים הם מפתח החב־רה להצלחה ולכן הם הם, בהם משקיעה החברה את רוב מרצה.

בביתה החדש של החברה במגדל העמק, ניכרת באופן ברור התפיסה הרואה בפיתוח התעשיה, ערך חברתי אוניברסלי. הגינות המטופחות, רצפת היצור הממוחשבת, המח־סנים האוטומטים - כל אלו מוכיחים שב־חברת המ־לט התעשיה היא דרך חיים, שהיעילות והמצויינות מצויים בכל פינה, בכל מכונה, בכל עובד יצור. ביטוי לכך נותנת המועצה לישראל יפה בהעניקה זו השנה הוו־מישית ברציפות, את פרס חמשת כוכבי היופי למפעל.

הטכנולוגיה-העתיד של התעשיה הישראלית

המעבר של חברת המ־לט לאיזור התעשיה עתיר הידע של מגדל העמק, מביא לידי בי־טוי את התפיסה, שחברה תעשייתית בימינו חייבת לעשות שימוש אופטימלי בטכנולו־גיה חדישה לא רק באולם היצור אלא גם בני־הול מלאי, בעבודות משרד ובקשר עם לקו־חותיה והספקים.

מיקום המפעל בסביבה ששומרת על האקולוגיה יוצרת מקום עבודה נעים לעוב־דים ולמנהלים כאחד, דבר המהווה מרכיב חשוב ביעילות, במצויינות וברמות תפוקה גדלות.

האסטרטגיה העתידית של חברת המ־לט מבוססת על השתלבות בתכניות מחקר ופי־תוח של מוצרים מתוחכמים עם החברות המובילות בעולם בתחום המכשור והבקרה. היעד המרכזי של החברה כיום הוא הרחבת יכולת היצור המהווה כיום צוואר בקבוק, שכן החברה מנצלת את מלוא כושר היצור שלה בעבודה, 24 שעות ביממה.

אחד המאפיינים העיקרים של חברת המ־לט בשנים האחרונות, הינו שיעורי צמיחה גבוהים של בין שלושים עד ארבעים אחוזים לשנה. זוהי תולדה של שילוב וניצול אופטימלי של ציוד היצור וההון האנושי שלרשות החברה.

הדאגה העיקרית של החברה המתמודדת כיום בגידול מתמיד בביקוש למוצריה בעולם היא, שהריצה המהירה להרחבת קווי היצור והקמת חדשים, תהיה שלובה בשימוש בט־כנולוגיות מתקדמות, אשר ישמרו על רמת האיכות גם בלחץ הגדול.

יציאה קרובה לבורסה

הפעילות המואצת של החברה המאופיינת בשאיפה מתמדת לצמיחה, מובילה אותה ליצירת ערוצים חדשים עם שוק ההון. הנפקת החברה המתוכננת בשבועות הקרו־בים, עתידה להעניק לה מנוף פיננסי לחדירה ופיתוח שווקים נוספים ויחודיים בחו"ל. אומר על כך צבי טופז: "ההתפתחותה של החז־ברה מעידה על הפוטנציאל הרב הגלום בעיסקי החברה. התמדה בעקרונות שלנו, השאיפה הבלתי מתפשרת לאיכות ומצויינות, תוך ראיית הלקוחות והשווקים כנכס החשוב של החברה, יאפשרו לנו המשך הצמיחה וההתרחבות גם בעתיד".

רפי מזרחי: "טובת הלקוח היא מעל לכל".

קבוצת טכנו ראלקו משמשת הנציגה הבלעדית של SHARP יפן בישראל. בקבוצה שלוש חברות אחיות שפעילותן ועיסוקן שונה אחת מהשנייה.

חברה עיקרית ראשונה - טכנו ראלקו בע"מ

עוסקת בתחום המיכון המשרדי מזה עשרות בשנים. החברה מייבאת, משווקת ונותנת שרות לכל מוצרי המיכון המשרדי מתוצרת SHARP יפן בשישה סניפים בכל רחבי הארץ: ת"א, ירושלים, חיפה, נתניה, באר שבע ואילת.

בכל אחד מהסניפים פועלים אגפי שיווק, מעבדות, מחסנים ומחלקות שרות מקצועיות ומיומנות המבטיחות שירות מהיר ויעיל בכל רחבי הארץ.

לחברת צי רכב שמונה כ־80 רכבים.

על קו המוצרים נמנים מכונות צילום, מדפסות לייזר, פקסימיליות, מכונות חישוב ועוד...

החברה מקפידה על יבוא קו מוצרים מגוון שיענה לדרישות הלקוחות הקטנים במכונות קומפקטיות ומעוצבות לשימוש אישי / ביתי ועד ללקוחות גדולים במכונות גדולות ומשוכללות המיועדות לעומס עבודה רב.

על לקוחותיה של החברה נמנים בנקים מוס־דות ממשלתיים וציבוריים, אוניברסיטאות (מוסדות להשכלה גבוהה), בי"ח, מערכת הביטחון והמשטרה, רשויות מקומיות, חב' ביטוח, עו"ד, גרפיקאים ועוד.

רפי מזרחי המנהל את חברת המיכון המשרדי, מטיב לתאר את הפילוסופיה העיסקית של החברה: "טובת הלקוח היא מעל לכל".

החברה מנסה לתת פתרונות לצרכים של כל לקוח ע"י שילוב שרות מעולה ומיידי במוצ־רים בעלי טכנולוגיה מתקדמת שידועה בכל העולם.

מעל הכל מתגאה מר מזרחי במקצועיות של צוות העובדים ומספר כי העובדים נהנים מעצמאות ומוזמנים להביע את דעתם לגבי כל דבר שנעשה במערכת, מה שגורם להם לבטא את כישוריהם וגורם לריאקציה של העובדים במערכת, לאכפתיות, ובכך לעבודה שנראית ונעשית טוב יותר באופן מתמיד.

החברה העיקרית השניה - טכנו ראלקו חטיבת מוצרי צריכה בע"מ

עוסקת ביבוא, שיווק ושירות מוצרי צריכה ביתיים כגון: טלויזיות, וידאו טייפים, מערכות סטריאו, מיקרוגלים, מצלמות ועוד. לא במקרה זוכים מוצרי SHARP להתעניינות ציבורית גדולה בעיקר משום יחודיות המוצ־רים. כל מוצר אותו מייבאת החברה הינו בעל יתרון יחסי מיוחד במינו, באופן כזה שלא משאיר את הקהל הישראלי אדיש אליו.

המוצרים משווקים לנבחרת חנויות שנבחרה בקפידה על מנת לשמור על רמת מסחר ותצוגה נאותים.

קצב הגדילה של החברה הוא גדול לאור הד־רישה של הלקוחות לעוד ועוד מוצרים של SHARP.

תכניות השיווק העתידיות של החברה הם לתפוש פלח עיקרי / גדול בשוק הישראלי בתוך השנה שנתיים הבאות.

החברה השלישית - ראלקו רכיבים בע"מ

החברה שהוקמה לצורך שיווק רכיבי SHARP בישראל נמצאת בשלבי התארגנות ויציאה לדרך, בימים אלה.

תחום נכבד ב־SHARP מהווים המעגלים המשולבים. ב־SHARP מפעלים המיישמים את הטכנולוגיה החדישה ביותר המאפשרת הוצאת רכיבים רבים יותר מאותו WAFER. SHARP הינה היצרן המוביל בעולם בתחום רכיבי ROM ובכוונת החברה הנ"ל להוביל את הרכיבים למקום נכבד בשוק הישראלי.

חשוב לציין כי שלוש החברות הנ"ל הינן נפר־דות באופן מוחלט וכל מה שקשור בכח אדם, שיטות העבודה והשיווק בכל אחד מהתחו־מים הינו שונה לחלוטין.

גם העבודה מול SHARP יפן העולמית נעשית בכל שלוש התחומים עם מחלקות נפרדות, עם אנשים שונים בעלי גישות שונות בשיווק, בפיתוח ובמפעלים אחרים לגמרי.

SHARP ענק יפני בעל מוניטין בינלאומי רב המשווק מוצרים בכל רחבי העולם: מועסקים בו כ־65,000 עובדים ומחזור העסקים שלו הסתכם בשנת 1992 בכ־14 מיליארד $.

העובדה כי SHARP העולמית בחרה בקבוצה כנציגה בלעדית שלה בישראל מעידה על ההערכה הרבה שרוכשים היפנים לאופן בה מתנהלות החברות בארץ.

חלאבין קוסמטיקה בתנופת פיתוח

מר זיסקה חלאבין, כימאי מוכשר וחרוץ, שעלה מלטביה, ריגה, בשנת 1973 היה נחוש בדעתו עם עלייתו ארצה "לעשות תעשיית קוסמטיקה מצליחה בישראל".

מר חלאבין קיבל לידיו מבנה קטן מאוד באזור התעשיה ברעננה, בן עשה ימים ולי־לות, עבד 18 שעות ביממה, רקח במו ידיו את מוצרי הקוסמטיקה והשקיע את כל מירצו במשימה אותה הוא נטל לידיו - "לעשות קוסמטיקה איכותית".

לארץ הגיע, ללא כל בסיס כלכלי, רק עם ידע, כשרון ורצון עז להצליח.

לאחר תקופה קצרה, הרחיב את המבנה באזור התעשיה רעננה בו הוא שכן, ב־50 מטר נוס־פים, אותם הוא בנה במו ידיו בצורה מקצו־עית, שלא היתה מביישת שום בעל מלאכה.

העיקרון שהינחה אותו מאז הקמת המפעל היו איכות המוצרים, השקעה בחומרי גלם איכותיים ו"על טיב לא מתפשרים".

ללא כל אמצעים ומשאבים לפרסום שעמדו לרשותו, בהיותו עולה חדש ורק הודות לטיב המוצרים שעברו מפה לאוזן, אנשים המשיכו לדרוש את מוצרי "חלאבין קוסמ־טיקה" וכך הלכה החברה והתרחבה, קיבלה שם של חברה אמינה, בעלת מוצרים איכותיים.

כעבור שנה וחצי של עבודה מאומצת, קיבל הזמנת יצוא של מוצריו לשוויץ.

ההצלחה השיווקית הביאה בעיקבותיה הכרה במדינות נוספות באירופה, שם החברה הפכה לשם דבר ברחבי העולם.

כיום, חברת חלאבין מייצאת את מוצריה ל־18 מדינות ברחבי העולם, ול־14 רפובליקות של בריה"מ לשעבר.

חברת חלאבין הינה חברה משפחתית, בה עו־בדים ילדיו של נשיא החברה, מר זיסקה חלאבין בתפקידי ניהול, ד"ר לב חלאבין, הגב' נטע גולן וד"ר פיליפ חלאבין.

בזכות שמו הטוב, האיכות הגבוהה ואמינות המוצרים, חברות רבות מחו"ל מעוניינות לשווק את מוצריו בתחומם.

כמעט כל מוצרי החברה מבוססים על חומרי גלם טבעיים, איכותם גבוהה. חומר הגלם נבחר בקפידה ואיננו חוסך בחומרים איכו־תיים, אשר בסופו של דבר נותן את התוצאות.

מוצרי החברה, מתחילת הדרך אינם מנוסים בבעלי חיים ובחברה אף לא משתמשים בחומרי גלם אשר מופקים מהחי.

החברה היתה הראשונה בארץ אשר קיבלת זכות שימוש בסמל הבינלאומי, "עם ציור הארנב", נגד ניסויים בבעלי חיים.

למעבדות החברה נוספה מעבדה חדשה, בה מועסקים כימאים מומחים בתחום של הפקת חומרי גלם מצמחים ועצים, עליהם מבוססים מוצרי החברה החדשים.

במעבדה החדשה, כמו במעבדות הקיימות בחברה, וכמסורת החברה פותחו טכנולוגיות חדשות, לא שיגרתיות המאפשרות יצור מוצ־רים איכותיים, ברמה גבוהה ביותר.

כל מוצרי החברה נבדקים באופן מעמיק וי־סודי ביותר במעבדות החברה ולאחר מכן מועברים לבדיקת מומחים בבתי חולים בארץ ובחו"ל ורק לאחר קבלת תשובות חיו־ביות יוצאים המוצרים לשוק הרחב.

בימים אלה, נשלמת הקמתו של מבנה חדש באזור התעשיה ברעננה, בנין בן 3 קומות, אשר מהווה פרק נוסף בהתפתחותה של החברה.

גילעד - קרן פנסיה איתנה ומאוזנת

ריקי ברונר

"גילעד" גימלאות לעובדים דתיים בע"מ הוקמה לפני 35 שנה וחברים בה מוסדות ומפעלים מהבולטים במשק ★ המנכ"ל נח ולדומירסקי: "אנו משווקים תכניות פנסיה מקיפה בלבד-מעניקים שרות אישי לכל עמית" ★ ההון העצמי של הקרן 1.1 מיליארד שקל.

חוות דעת מלומדת של פרופסור יהודה כהנא מהפקולטה לניהול באוניברסיטת ת"א קובעת, כי קרנות הפנסיה מהוות את הפתרון הפנסיוני הטוב ביותר לציבור העובדים, בהשוואה לקופות הגמל של הבנקים ולכל סוגי תכניות הפנסיה של חברות הביטוח, לרבות ביטוח המנהלים. בדיעה מקצועית דומה, מחזיקים אנשי מקצוע רבים - מומחים בתחומי האקדמיה והעסקים כאחד.

סולידיות

קרן הפנסיה "גילעד" שמשרדיה הראשיים בתל־אביב, היא מהוותיקות הפועלות בישראל. הוקמה בשנת 1959 ע"י הפועל המזרחי, כדי לשרת מוסדות דתיים, התרחבה והתפתחה והיום היא פועלת כקרן פנסיה מצליחה לכל דבר, המשרתת 12 אלף עמיתים. את הקרן מאפיינת פעילותה הסולידית וכפי שאומר נח ולדומירסקי מנכ"ל הקרן: "קרן הפנסיה "גילעד" איתנה ומאוזנת מבחינה אקטוארית. אנו פועלים בצניעות ומשרתים את עמיתנו באמונה, ביעילות, במסירות, תוך הענקת יחס אישי לכל אחד מהם".

על עמיתי הקרן נמנים מוסדות ומפעלים ידועים בתחומם - בנקים כמו "המזרחי" ו"אדנים", אוניברסיטת בר אילן, מוסדות המפד"ל והפועל המזרחי, מוסדות "אמונה", מועצות אזוריות, אולפנות וישיבות, בתי ספר מקצועיים, מוסדות ומפעלים שונים. לקרן הון עצמי של 1.1 מיליארד שקל והיא משולבת במערכת הפנסיונית במשק.

רק פנסיה מקיפה

נח ולדומירסקי משמש כמנכ"ל הקרן ב־20 השנים האחרונות.

על הצלחתו לשמור על איתנותה הוא מספר: "מאז נכנסתי לתפקידי בשנת 1973, פעלתי לביטול תכנית פנסיית היסוד שהיתה מקובלת אצלנו כמו שגם הופעלה בקרנות הפנסיה האחרות. התברר לנו כי דמי הגמולים שבפנסיית היסוד עמדו על 7.5־10 אחוזים לעומת דמי גמולים של 16 אחוזים בפנסיה המקיפה. שיעור הגמולים העלה את החשש, כי בעתיד יקשה על הקרן לעמוד בהתחייבויות לעמיתים בפנסיית היסוד".

ניהולו מתאפיין בהאצלת סמכויות לכפופים לו. עם זאת, הוא דואג להיות מעודכן כל העת במתרחש בכל פרט - עם היד על הדופק.

כאדם מאמין הוא מסביר את הצלחתו הניהולית בסייעתא דשמיא ובתכנון קפדני בניהול החברה - בבחינת "סוף מעשה במחשבה תחילה".

מדי בוקר, לפני תחילת יום העבודה הוא לומד דף גמרא בחברותא, בבנין ה"קסטל" בת"א, לא רחוק ממשרדי "גילעד". הלימוד לדבריו "מרענן את האדם וגורם למחשבתו להיות צלולה יותר. מעניק השראה בעבודה והצלחה בתפקיד".

ניסים גאון,
מקבל את פרס היזמות
עבור תרומתו לקידום
המסחר והכלכלה של
מדינת ישראל.

סמי שמעון,
מקבל את פרס היזמות
מידי שר הכלכלה עבור
השקעותיו בארץ.

סלמן קדמני,
יו"ר מועצת המנהלים
של מפעלי קדמני בע"מ מקבל
את פרס היזמות והניהול (שנה
שניה ברציפות) על השגיו
העסקיים בענף המתכת
והתשתית.

פרץ משה,
מנכ"ל חברת פרץ בונה
הנגב, מקבל את פרס היזמות
עבור השגיו בענף הבניה.

מוחמד בסיוני,
שגריר מצרים בישראל
מקבל אות הוקרה עבור
עידוד קשרי סחר ותרבות
בין ישראל למצרים.

ספר הפרויקטים הישראלי לשנת 1994 יופק לקראת הועידה הבינלאומית לשיתוף פעולה עסקי במזרח התיכון, שתתקיים בחודש דצמבר שנה זו, בקהיר, ביוזמת נציבות האיחוד האירופי.
לועידה מתוכננים להגיע כ-6,000 אנשי עסקים מהמזרח התיכון, מאירופה, יפן וארה"ב.
ספר הפרויקטים ישמש כלי עזר למשקיעים ויזמים מחו"ל ומהמזרח התיכון, למימוש התכניות והפרויקטים הכלכליים המתוכננים בעידן כלכלת השלום. הספר יאגד לראשונה בישראל מידע מקיף על אישים, יזמים וחברות מובילות בענפי התשתית, נדל"ן, פיננסים, תעשיה ותיירות שלהם נסיון מוכח ביזום, הקמה וניהול פרויקטים בישראל.
השינויים הצפויים בכלכלת המזרח התיכון והציפיות להתפתחויות חיוביות בעקבות הסכמי השלום, גרמו למימוש תכניות רחבות היקף, להקמת פרויקטים בתחומים שונים בישראל בעיקר בתחומי התשתית, תיירות ותעשיה. בשנה האחרונה ישנה התעניינות רבה מצד משקיעים זרים, הרואים בישראל פוטנציאל לצמיחה כלכלית חסרת תקדים, לאחר חתימת הסכמי השלום.
לנוכח שפע התכניות בארץ וההתעניינות הגוברת של משקיעים וחברות רב לאומיות בישראל, יש צורך בכלי אינפורמציה חדש שיאגד מידע מקיף ומעודכן של האישים והגורמים במשק הישראלי שהינם בעלי נסיון בתכנון, ניהול והקמת פרויקטים בתחומים השונים כגון: בניה ותשתית, תיירות ותעשיה.

ספר הפרויקטים הישראלי יופץ בין באי הועידה הכלכלית לשיתוף פעולה עיסקי במזרח התיכון ובין יזמים ואנשי עסקים מהארץ, מחו"ל ולבורסות הארץ ובעולם, ביניהם חברות השקעה זרות.

מנהלי פרויקטים, יזמים וחברות המעוניינים להופיע בספר הפרויקטים מתבקשים לפנות אל:

קידום - המכון הישראלי לחקר שווקים - רח' בן יהודה 246 תל-אביב, 62489. ת.ד. 6581 ת"א 61064, טל: 03-5444850, פקס: 03-6051364